

T.C.

TOROS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANA BİLİM DALI

MİMARLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TARİHİ YAPILARIN EĞİTİM YAPISINA DÖNÜŞÜMÜNÜN
İNCELENMESİ: TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR
TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

Hatice TEKİN BANAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN 2020

T.C.

TOROS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANA BİLİM DALI

MİMARLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TARİHİ YAPILARIN EĞİTİM YAPISINA DÖNÜŞÜMÜNÜN
İNCELENMESİ: TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR
TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

Hatice TEKİN BANAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Aysen Cevriye BENLİ

NİSAN 2020

ETİK BEYAN

Toros Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışma da;

- Sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
 - Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
 - Yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
 - Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
 - Sunduğum çalışmanın özgün olduğuna,
- bildirim, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

17/04/2020

Adı SOYADI

Helel TEKE BANAŞ

İmza

**TARİHİ YAPILARIN EĞİTİM YAPISINA DÖNÜŞÜMÜNÜN İNCELENMESİ:
TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR TASARIM VE MİMARLIK
FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hatice TEKİN BANAZ

TOROS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

2020

ÖZET

Günümüzde toplumsal koşulların ve gereksinimlerin değişmesiyle, yapı ve mekân gereksinimlerinin de aynı ölçüde değiştiği görülmektedir. Kültür varlıklarının yeniden topluma kazandırılma çabası, üzerinde önemle durulması gereken evrensel bir konudur. Günümüzde yapısal olarak var olan, işlevselliğini yitirmiş tarihi yapılar; terkedilmeye ve yıkılmaya bırakılmak yerine elverişli yapısal özellikleriyle ve bulunduğumuz dönemin yaşam koşulları doğrultusunda yeniden işlevlendirme çalışmalarıyla kullanıma kazandırılmaktadırlar. Bu çalışmada, yükseköğrenim yapısına dönüştürülen tarihi yapılar değerlendirmeye alınmaktadır.

Bu çalışmada, yükseköğrenim yapıları olarak yeniden işlevlendirilen tarihi yapılardaki Mimarlık Fakülteleri, bu tezde örnek olarak incelenirken, düzenlemeden önceki durumu ile yeniden işlevlendirildikten sonraki durumunun uyumu ve stüdyo ve derslikleri; işlev, malzeme, strüktür, aydınlatma, mimari dil, altyapı ve tesisat çözümleri açısından ele alınmaktadır. Bu kapsamda, Kadir Has, Bilgi ve Mardin Artuklu Üniversitelerinin Mimarlık Fakülteleri tarihi yapıların eğitim yapısına dönüşümünün incelenmesi yönünden örneklemeler olarak seçilmiş ve eğitim yapıları olarak yeniden işlevlendirmeleri ile stüdyo ve derslikleri bu tezde belirlenen ölçütlere göre incelenmiştir.

Olgu değerlendirmesi (case study) olarak; Mersin'in tarihi kent çevresinde bulunan Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi ele alınmıştır. İlk olarak tarihi yapının eğitim yapısına dönüştürülmesi, sonra işlev değişikliği sonucu dönüşüm geçirdiği tasarımla uyumu değerlendirilmiş, daha sonra yapının zamana bağlı değişimi irdelenmiştir. Fakültenin stüdyo ve derslikleri de, yeniden işlevlendirme açısından; işlev, malzeme, strüktür, aydınlatma (stüdyoların ışık analizleri), mimari dil, altyapı ve tesisat çözümleriyle değerlendirilmiştir.

Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültürel Varlıklarına ait olan A Blok ve Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesinden kiralanmış B Blok yapıları bu tez kapsamında tarihi yapıların eğitim yapısına dönüştürülmesi yönünden ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yeniden işlevlendirme, Tarihi yapılar, Üniversite Binaları, İşlev değişimi

**EXAMINING THE REFUNCTIONING OF THE HISTORICAL BUILDINGS FOR
EDUCATIONAL PURPOSES; A CASE STUDY OF TOROS UNIVERSITY
FACULTY OF FINE ARTS, DESIGN AND ARCHITECTURE**

(M. Sc. Thesis)

Hatice TEKİN BANAZ

TOROS UNIVERSITY

GRADUATE EDUCATION INSTITUTE

2020

ABSTRACT

Nowadays, as the changes in social conditions and requirements occur, it is seen the changes in the requirements of buildings and spaces. The effort in regaining historical buildings to life is an important universal aspect to dwell on. When the historical buildings lose their functions in spite of their well existences structurally, they can be usable for the refunctioning according to conditions of current life requirements with their suitable characteristics instead of leaving them to destroy. In this research, it is evaluated refunctioning of the historical buildings as high educational purposes.

In this study, the historical buildings that are refunctioning as the departments of Architecture are taken as refunctioning samples, searched with their accordance of phases between before refunctioning and after refunctioning and in the aspects of their functions, materials, structures, lightings, architectural styles, infrastructures and installations. In this aspect, the Faculties of Architecture of the Universities Kadir Has, Bilgi and Mardin Artuklu are chosen as the examples for the refunctioning of the historical buildings for educational purposes and examined their phases of refunctioning and their classrooms and studios according to the determined criteria in this thesis.

The buildings of Toros University the Faculty of Fine Arts, Design and Architecture are taken as case study as a refunctioning example for high education buildings in the environment of historical city of Mersin. At first, Toros University the Faculty of Fine Arts, Design and Architecture are examined as the refunctioning of the historical buildings for educational purposes, then searched and evaluated with its accordance of before refunctioning phase, and at last examined its changes in time. Faculty's classrooms and studios also are examined in the aspects of their; functions, materials, structures, lightings (analysis for studios), architectural styles, infrastructures and installations.

Toros University the Faculty of Fine Arts, Design and Architecture building A (its owner: Ministry of Tourism and Culture, Council of Cultural Wealth) and building B (hired from Latin İtalian Catholic Church) are examined in the aspect of refunctioning of the historical buildings for educational purposes.

Key Words: Refunctioning, Historical Buildings, University Buildings, Functional Change

TEŞEKKÜR

Akademik duruşu ve bilime bakıőıyla örnek aldığım, saygıdeğer tez danıőmanım Dr. Öğr. Üyesi Ayşen Cevriye BENLİ'ye tez boyunca yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Geçen tez hazırlığı sürecinde akademik görüş ve tavsiyeleriyle çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Erkin ERTEN' e ve Dr. Öğr. Üyesi Burçin KUTSAL'a teşekkür ederim.

Her konuda bana yardımcı olan babam Cemalettin TEKİN'e desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Bana olan güveniyle kendime ve başarma gücüme inancımı arttıran, her daim maddi ve manevi yanımda olan annem Nurően TEKİN'e teşekkür ederim.

Tez çalışma sürecimde büyük bir özveri ve imkânlarla yanımda olan saygıdeğer eşim Recep BANAZ'a sabırlı bir şekilde bu süreci atlattırma yardımcı olduğu için sonsuz teőekküredirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	XII
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	XIV
RESİMLERİN LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1
➤ Araştırma Sorununun Tanımı.....	1
➤ Araştırmanın Amacı.....	2
➤ Araştırmanın Kapsamı.....	2
➤ Araştırmanın Yöntemi.....	2
➤ Araştırmanın Kısıtları.....	3
➤ Araştırmanın Varsayımları.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİDEN İŞLEVLENDİRME VE ÖLÇÜTLERİ

1.YENİDEN İŞLEVLENDİRME	5
1.1 Yeniden İşlevlendirmede Gözönüne Alınacak Ölçütler.....	9
1.1.1 İşlev.....	9
1.1.2 Malzeme.....	10

1.1.3 Strüktür.....	11
1.1.4 Altyapı ve tesisat çözümleri.....	12
1.1.5 Aydınlatma.....	13
1.1.6 Mimari dil.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

YENİDEN İŞLEVLENDİRMEDE ÖRNEKLEMİN İNCELENMESİ

2. ÜNİVERSİTE YAPISI OLARAK İŞLEVLENDİRİLEN TARİHİ YAPILAR18

2.1 Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası – Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü.....	18
2.1.1 Yapının tarihçesi.....	18
2.1.2 Derslikler, stüdyolar ve atölyeler	22
2.1.2.1 İşlev.....	22
2.1.2.2 Malzeme.....	24
2.1.2.3 Strüktür.....	25
2.1.2.4 Altyapı ve tesisat çözümleri.....	26
2.1.2.5 Aydınlatma.....	26
2.1.2.6 Mimari dil.....	26
2.1.2.7 Kadir Has Üniversitesi C Blok atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları	27
2.1.2.8 Kadir Has Üniversitesi C Blok atölye ve derslikleri değerlendirme sonucu	28
2.2 Silahtarağa Elektrik Fabrikası – Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Kampüsü.....	31
2.2.1 Yapının tarihçesi.....	31
2.2.2 Derslikler, stüdyolar ve atölyeler	35

2.2.2.1 İşlev.....	35
2.2.2.2 Malzeme.....	35
2.2.2.3 Strüktür.....	37
2.2.2.4 Altyapı ve tesisat çözümleri.....	37
2.2.2.5 Aydınlatma.....	37
2.2.2.6 Mimari dil.....	38
2.2.2.7 Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları	39
2.2.1.8 Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri değerlendirme sonucu	40
2.3 Mardin Eski Hükümet Konağı – Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	43
2.3.1 Yapının tarihçesi.....	43
2.3.2 Derslikler, stüdyolar ve atölyeler	47
2.3.2.1 İşlev.....	47
2.3.2.2 Malzeme.....	48
2.3.2.3 Strüktür.....	48
2.3.2.4 Altyapı ve tesisat çözümleri.....	49
2.3.2.5 Aydınlatma.....	50
2.3.2.6 Mimari dil.....	50
2.3.2.7 Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları.....	53
2.3.2.8 Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri değerlendirme sonucu	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

3. MERSİN LATİN-İTALYAN KATOLİK (AZİZ ANTUAN) KİLİSESİ – TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR, TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ....	58
3.1 Mersin Kısa Tarihçesi.....	58
3.2 19.Yüzyıl Mersin Merkez Kiliseleri.....	61
3.3 Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik Kilisesi.....	62
3.3.1 Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik kilisesi yapılaşması.....	65
3.4 Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Yapıları.....	68
3.4.1 Yapıların tarihçesi.....	69
3.4.1.1 St. Joseph Katolik Kız Koleji- Toros Üniversitesi GSTMF A Blok	69
3.4.1.1 Yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu – Toros Üniversitesi GSTMF B Blok	73
3.4.2 Derslikler, stüdyolar ve atölyeler	83
3.4.2.1 İşlev.....	83
3.4.2.2 Malzeme.....	89
3.4.2.3 Strüktür.....	98
3.4.2.4 Altyapı ve tesisat çözümleri.....	101
3.4.2.5 Aydınlatma.....	104
3.4.2.6 Mimari dil.....	107
3.4.2.7 Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları.....	117
3.4.2.8 Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri değerlendirme sonucu.....	118

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	133
KAYNAKÇA.....	138
ÖZGEÇMİŞ.....	145

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1.1. Uluslararası belgelerde tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesine ilişkin maddeler.....	7
Çizelge 1.2. Doku çeşitleri ve etkileri.....	11
Çizelge 1.3. İyi görme koşulları ile ilgili ölçütler.....	14
Çizelge 2.1. Kadir Has Üniversitesi dönüşüm tablosu.....	18
Çizelge 2.2. KHAS Üniversitesi yapısının zamana bağlı değişimi.....	21
Çizelge 2.3. KHAS Üniversitesi atölye ve dersliklerin malzeme ve doku çizlegesi.....	24
Çizelge 2.4. KHAS Üniversitesi yeniden işlevlendirme sonuç tablosu.....	27
Çizelge 2.5. KHAS Üniversitesi C Blok zemin kat örnek derslik mekan analizi.....	29
Çizelge 2.6. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi dönüşüm tablosu.....	31
Çizelge 2.7. Silahtarağa Elektrik Santrali yapısının genel tarihi.....	34
Çizelge 2.8. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve dersliklerin malzeme ve doku çizlegesi.....	36
Çizelge 2.9. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tablosu	39
Çizelge 2.10. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi 4.kat örnek derslik mekan analizi.....	41
Çizelge 2.11. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi dönüşüm tablosu	43
Çizelge 2.12. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi zamana bağlı dönüşüm tablosu.....	46
Çizelge 2.13. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi.....	48
Çizelge 2.14. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tablosu.....	53
Çizelge 2.15. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ikinci kat örnek derslik mekan analizi	55
Çizelge 2.16. İncelenen yapıların atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme genel sonuç tabloları.....	57

(devam) Çizelgelerin Listesi

Çizelge 3.1. 1921 Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi Yapıları Vaziyet Plan Şeması.....	65
Çizelge 3.2. Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik Kilisesi bazı yapılarının rölöve projeleri	66
Çizelge 3.3. 2019 Mersin Latin Katolik Kilisesi Yapıları Vaziyet Plan Şeması.....	67
Çizelge 3.4. Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi yapıları.....	68
Çizelge 3.5. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok dönüşüm tablosu.....	69
Çizelge 3.6. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok yapısının zamana bağlı değişimi.....	72
Çizelge 3.7. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok dönüşüm tablosu.....	73
Çizelge 3.8. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok yapısının zamana bağlı değişimi.....	78
Çizelge 3.9. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok stüdyo ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi.....	91
Çizelge 3.10. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok yapı elemanları tablosu.....	92
Çizelge 3.11. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok stüdyo ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi.....	96
Çizelge 3.12. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok yapı elemanları tablosu.....	97
Çizelge 3.13. Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tabloları.....	117
Çizelge 3.14. Stüdyo dersliklerinde kişi başına düşen değerler Neufert standart değerler ve A102 Stüdyo dersliği.....	121
Çizelge 3.15. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok örnek derslik A102 mekan analizi.....	122
Çizelge 3.16. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok örnek derslik A102 aydınlatma analizi....	124
Çizelge 3.17. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok örnek derslik B 008mekan analizi.....	129
Çizelge 3.18. Stüdyo dersliklerinde kişi başına düşen değerler Neufert standart değerler ve B008 Stüdyo dersliği.....	130
Çizelge 3.19. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok örnek derslik B 008 aydınlatma analizi...131	

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Toros Üniv. GSTMF A Blok zemin kat plan.....	84
Şekil 3.2. Toros Üniv. GSTMF A Blok birinci kat plan.....	85
Şekil 3.3. Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat plan.....	86
Şekil 3.4. Toros Üniv. GSTMF B Blok birinci kat plan.....	87
Şekil 3.5. Toros Üniv. GSTMF B Blok ikinci kat plan.....	88
Şekil 3.6. Toros Üniv. GSTMF B Blok çatı kat plan.....	88
Şekil 3.7. Toros Üniv. GSTMF A Blok muhtemel temel planı	98
Şekil 3.8. Toros Üniv. GSTMF A Blok günümüzde zemin ve birinci kat sistem detayı.....	98
Şekil 3.9. Toros Üniv. GSTMF B Blok günümüzde zemin ve birinci kat sistem detayı	100
Şekil 3.10. Toros Üniv. GSTMF B Blok birinci kat pencere detay.....	115
Şekil 3.11. Toros Üniv. GSTMF A Blok birinci kat A102 stüdyo dersliği.....	120
Şekil 3.12. Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat B008 stüdyo dersliği.....	128

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1.1. Dresden Askeri Tarihi Müze – Almanya.....	16
Resim 1.2. Antwerp Liman Evi – Belçika.....	17
Resim 2.1. Kadir Has Üniversitesi.....	18
Resim 2.2. Cibali Tütün Fabrikası eski fotoğraf (1885)	19
Resim 2.3. C Blok (O Blok) kuzey cephesi restorasyon öncesi, 2000.....	22
Resim 2.4. Kadir Has Üniv. C Blok atölye	23
Resim 2.5. Kadir Has Üniv. C Blok sınıf.....	23
Resim 2.6. Kadir Has Üniv. C Blok dış duvarlar içindeki betonarme strüktürün sökümü.....	25
Resim 2.7. Kadir Has Üniv. C Blok sondaj sonrası ulaşılan temel ve hamam kalıntıları.....	25
Resim 2.8. Bilgi Üniversitesi 4 ve 6 nolu kazan dairesi binaları	31
Resim 2.9. Silahtarağa Elektrik Fabrikası eski fotoğraf	32
Resim 2.10. Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul kampüsü	33
Resim 2.11. Mardin Artuklu Üniv. Mimarlık Fakültesi	43
Resim 2.12. Mardin Hükümet Konağı(1938)	44
Resim 2.13. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Güney ve Doğu cephesi.....	45
Resim 2.14. Atölye duvar (ikinci kat)	47
Resim 2.15. İkinci kat koridor ve atölyeler.....	52
Resim 2.16. İkinci kat koridor	52
Resim 3.1. Mersin. Limandan genel görünüm. Arka planda Latin Katolik Kilisesi.	60
Resim 3.2. Manastırın 19. yüzyıldaki görünümü.....	63
Resim 3.3. Aziz Antuan Erkek Koleji kilise inşa edildikten sonra.....	63
Resim 3.4. Latin İtalyan Katolik Kilisesi ve çevresi 2020.....	64
Resim 3.5. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi.....	69
Resim 3.6. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	69

(devam) Resimlerin Listesi

Resim 3.7. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Doğu.....	70
Resim 3.8. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Doğu.....	70
Resim 3.9. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Güney.....	70
Resim 3.10. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Güney.....	70
Resim 3.11. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi B Blok	73
Resim 3.12. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi B Blok	73
Resim 3.13. Kilisenin inşasından önce 1891 yılında kilise arazisini gösteren harita.....	74
Resim 3.14. Kapusen Rahiplerinin Kaldığı Konut.....	75
Resim 3.15. Kapusen Rahiplerinin Kaldığı Konut zemin kat kemerli yapı.....	75
Resim 3.16. Yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu binası.....	76
Resim 3.17. Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Zemin Kat Kemerli Mekan.....	87
Resim 3.18. Toros Üniv. GSTMF A Blok Zemin kat A001 stüdyo derslik özgününe uygun üretilmiş koro mozaik.....	89
Resim 3.19. Toros Üniv. GSTMF A Blok Zemin kat A001 stüdyo Ahşap Tavan Kaplama ..	90
Resim 3.20. Toros Üniv. GSTMF A Blok A101 birinci kat stüdyo zemin ahşap rabıta döşeme.....	90
Resim 3.21. Toros Üniv. GSTMF A Blok birinci kat A102 stüdyo ahşap tavan kaplama	90
Resim 3.22. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat B008 stüdyo Zemin Seramik Kaplama.....	94
Resim 3.23. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat B008 stüdyo Taşyünü Asma Tavan Kaplama	94
Resim 3.24. Toros Üniv. GSTMF B Blok Birinci Kat B103 Derslik Zemin Seramik Kaplama.....	95
Resim 3.25. Toros Üniv. GSTMF B Blok Birinci Kat B103 Derslik Taşyünü Asma Tavan Kaplama	95

(devam) Resimlerin Listesi

Resim 3.26. Toros Üniv. GSTMF A Blok zemin kat atölyesinde pencere üstü açıkta bırakılmış malzeme detayı ve sağlamlaştırma için yerleştirilen çelik dikme.....	99
Resim 3.27. Toros Üniv. GSTMF A Blok zemin kat atölyesinde pencere üstü açıkta bırakılmış malzeme detayı ve sağlamlaştırma için yerleştirilen çelik dikme.....	99
Resim 3.28. Toros Üniv. GSTMF A Blok atölyelerinde sağlamlaştırma için açıkta bırakılmış ahşap ve çelik dikmeler.....	99
Resim 3.29. Toros Üniv. GSTMF A Blok atölyelerinde sağlamlaştırma için açıkta bırakılmış ahşap ve çelik dikmeler.....	99
Resim 3.30. Toros Üniv. GSTMF B Blok Restorasyon öncesi.....	100
Resim 3.31. Toros Üniv. GSTMF A Blok A101 stüdyo dersliği klima tesisat donatıları.....	101
Resim 3.32. Toros Üniv. GSTMF A Blok A001 stüdyo dersliği klima tesisat donatıları.....	101
Resim 3.33. Toros Üniv. GSTMF A Blok A 102 stüdyo dersliği ahşap tavana gizlenmiş yangın algılama sistemi ve elektrik donatıları	102
Resim 3.34. Toros Üniv. GSTMF A Blok A 001 stüdyo dersliği ahşap tavana gizlenmiş yangın algılama sistemi ve elektrik donatıları	102
Resim 3.35. Toros Üniv. GSTMF A Blok avlusuna yerleştirilmiş VRF merkezi sistem kasaları ve yangın algılama sistemine ait su deposu	102
Resim 3.36. Toros Üniv. GSTMF B Blok birinci kat B103 dersliği tesisat donatıları	103
Resim 3.37. Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat B003 stüdyo dersliii tesisat donatıları	104
Resim 3.38. Toros Üniv. GSTMF A Blok odaları aydınlatma armatürleri2010.....	105
Resim 3.39. Zemin kat A001 stüdyo dersliğine uygulanan yapay aydınlatma tasarımı 2020.....	105
Resim 3.40. Toros Üniv. GSTMF A Blok A001 stüdyo dersliği aydınlatma armatürleri	105
Resim 3.41. Toros Üniv. GSTMF A Blok A001 stüdyo dersliği aydınlatma armatürleri	105
Resim 3.42. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat B008 stüdyo pencere ve kapı.....	106
Resim 3.43. Toros Üniv. GSTMF B Blok stüdyo ve dersliklerde kullanılan yapay aydınlatma armatürü	106
Resim 3.44. Toros Üniv. GSTMF A Blok Doğu ve Kuzey Cephe	108

(devam) Resimlerin Listesi

Resim 3.45. Toros Üniv. GSTMF A Blok Batı Cephe	109
Resim 3.46. Toros Üniv. GSTMF A Blok Batı Cephe özgün kapı	110
Resim 3.47. Toros Üniv. GSTMF A Blok kemerli giriş avlusu.....	110
Resim 3.48. Betonarme ve mozaik kaplı merdiven	110
Resim 3.49. A Blok zemin kat A001 stüdyo dersliği	111
Resim 3.50. A Blok Birinci kat A102 stüdyo dersliği	111
Resim 3.51. A Blok Birinci kat A107 stüdyo dersliği	112
Resim 3.52. Toros Üniv. GSTMF B Blok Güney Cephe(Uray caddesine bakan cephe)	113
Resim 3.53. Toros Üniv. GSTMF B Blok Doğu Cephe.....	114
Resim 3.54. Toros Üniv. GSTMF B Blok Batı Cephe.....	114
Resim 3.55. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin Kat B008 stüdyo dersliği.....	115
Resim 3.56. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin Kat Pencere- Kapı iç mekan görünüş.....	116
Resim 3.57. Toros Üniv. GSTMF B Blok B103 Birinci Kat Pencere Detay.....	116
Resim 3.58. B103 dersliği.....	116

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı kısaltmalar ve simgeler açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
BETAŞ	Boğaziçi Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
CIE	Uluslararası Aydınlatma Komisyonu (Commission internationale de l'éclairage)
GSTMF	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
ICOMOS	Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council on Monuments and Sites)
KHAS	Kadir Has
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NSMH	Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri
RIBA	Britanya Mimarları Kraliyet Enstitüsü (Royal Institute of British Architects)
M.B.B.	Mersin Büyükşehir Belediyesi
KUDEB	Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu
M.S.	Milattan Sonra
M.Ö.	Milattan Önce
VRF	Değişken Akışkan Debili Sistemler (Variable Refrigerant Flow) (İklimlendirme sistemleri için kullanılır)
Simgeler	Açıklama
LUX	1 metre yarıçaplı bir kürenin merkezinde bulunan 1 candela şiddetindeki ışık kaynağının, 1 metre karelik küre yüzeyinde oluşturduğu aydınlanma şiddetidir.
m²	Metrekare

GİRİŞ

➤ Araştırma Sorununun Tanımı

Toplum için değerli olan kültür varlıklarının zaman içerisinde fiziksel, sosyal ve ekonomik nedenlere bağlı değişen kültürünü ve yaşam biçimini anlamak özel bir çalışma gerektirir. Günümüzde dünyada ve ülkemizde, tarihi değerlerinden dolayı koruma altına alınan kültür varlıklarının birçoğu ikinci bir işlev ile sürdürülebilir duruma gelebilmektedir. Bu biçimde değerlendirilen yapıların topluma yeniden kazandırılması, kullanılması; bakımsız ve terkedilmiş yapılar olarak kalmaları yanında olumlu girişimlerdir. Yeni işleviyle özdeşleşmiş bir mekân oluşturulmaları, onları yaşanabilir duruma getirir. Yapılan değişimlerin kültür varlığının özelliklerine ve yapısına zarar vermeden yapının bütünüyle uyum içinde olmasına özen gösterilmesi önemle üzerinde durulması gereken bir konu olmaktadır.

Yeniden işlevlendirilen kültür varlıklarının öz kimliğini korumak için düzenlenen dünyada kabul görmüş tüzükler ve bildirgeler göz önüne alınarak yapılara yeni işlev ve kimlikler kazandırılmaktadır. Kültür varlıkları yeniden işlevlendirme çalışmaları yapılırken; koruma kurallarına uyulması ve yapının öz kimliğine saygılı olunması beklenmektedir. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinde var olan biçimin yeni işlevi etkileyen önemli bir öge olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla, yeniden işlevlendirilen tarihi bir yapının çalışmasında, mimar veya tasarımcı, koruma ve tasarım boyutunda kültür varlığından bağımsız bir yeniden işlevlendirme çalışması yapamaz. Bu durumda mimar veya tasarımcının tarihi yapının öz kimliğini oluşturan bağlamları göz önüne alması ve bu özün yapı ile iç içe olduğunu bilmesi beklenmektedir.

Birçok farklı işlevdeki kültür varlıkları günümüzde toplumsal ve kültürel bir gereksinim olarak belirlenen eğitim yapıları olarak yeniden işlevlendirilip yapının sürdürülebilirliği sağlanmaktadır. Başta üniversite yapıları olmak üzere birçok kültürel yapıya ev sahipliği yapan bu tarihi yapılar yeniden işlevlendirilirken yapının kendi mekân oluşumuna bağlı kalmaktadır. Bu çalışmada yapısal olarak ayakta kalmış, yalnız işlevsel olarak öz kimliğini yitirmiş kültür varlıklarının yeniden işlevlendirme ile Mimarlık Fakültelerine dönüşen yapıların stüdyo (atölye) ve dersliklerinin; mekânsal ve eylemsel gereksinimlerinin belirlenmesi ve var olan mekânların bu gereksinimlere uygunluğu sorun olarak ele alınmıştır. Koruma altına alınan ve yeni bir işlev ile sürdürülebilirliği sağlanan

bu kültür varlıklarının restorasyon uygulamalarının çözümlenmesi (analizi) ve değerlendirilmesi değil, var olan binanın yeni işlev ile uyumunun değerlendirilmesi sorun olarak belirlenmiştir.

➤ **Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmanın amacı, günümüzde Mimarlık Fakültesi olarak yeniden işlev kazandırılan tarihi yapıların mevcut mekân oluşumuna bağlı kalarak düzenlenen stüdyo (atölye) ve dersliklerinin; yeniden işlevlendirme yönünden incelenmesidir. Yeniden işlevlendirme konusu açısından bu eğitim yapıları incelenirken; işlev, malzeme, strüktür, altyapı ve tesisat çözümleri, aydınlatma, mimari dil ölçütleri açısından çözümlene ve değerlendirmeler yapılarak incelenmesi hedeflenmektedir. Örneklem olarak, Kadir Has, Bilgi ve Mardin Artuklu Üniversitelerinin Mimarlık Fakülteleri incelendikten sonra olgu değerlendirmesi (case study) olarak Toros Üniversitesi GSTM(Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık) Fakültesi derslik ve stüdyoları (atölyeleri) incelenecektir.

➤ **Araştırmanın Kapsamı**

Araştırmanın kapsamında, ilk olarak, yeniden işlevlendirme tanımı ortaya konularak, yeniden işlevlendirme ölçütleri olarak; işlev, malzeme, strüktür, altyapı ve tesisat çözümleri, aydınlatma, mimari dil belirlenmiş, literatür araştırmasına dayalı olarak açıklanacaktır.

Türkiye de üniversite yapısı olarak yeniden işlev kazandırılan tarihi yapıların birkaçı örnek olarak değerlendirilip, tarihi bir yapı olan Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi yapılarının bir bölümünü de kullanan, Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Uray caddesindeki yerleşkesi incelenecektir.

➤ **Araştırmanın Yöntemi**

Araştırma yöntemi olarak, önce, yeniden işlevlendirilerek, dönüşümü sağlanan, eski işlevini yitirmiş tarihi yapıların; tarihçesi üzerinde kısaca durulacaktır. Daha sonra, yapının zamana bağlı değişimleri ve kullanımının çözümlenmesi (analizi), yeniden işlevlendirme sonrası derslik ve stüdyolarının (atölyelerinin) malzeme, işlev, strüktür, alt yapı ve tesisat çözümleri, aydınlatma ve mimari dil başlıkları altında mekânsal ve işlevsel olarak incelenmesi yöntem olarak ele alınacaktır. Bu konularda gereken literatür taraması, yerinde gözlem, konu ile ilgili görüşmeler yapılacaktır.

Ek olarak,

Yapılacak araştırmada Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi yapılarının bir bölümünün Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesine dönüşümünün üzerine yapılan çalışmada;

*Konu üzerinde geliştirilen ulusal bilinç ve politikalar, bildiriler, yasa ve yönetmelikler incelenecektir.

*Araştırma olarak ele alınan tarihi yapının tarihçesi ve zamana bağlı değişim çözümlenmeleri (analizleri) yapılacaktır.

*Üniversite yapısına dönüştürülen tarihi yapıda var olan olan mekânlara yerleştirilen stüdyo (atölye) ve dersliklerin alan çalışması sonucunda, yeniden işlevlendirme ölçütleri bakımından yapının mekânsal ve işlevsel çözümlenmesi (analizi) incelenecektir.

*Araştırma alanı olan işlevsel dönüşümünü tamamlayan tarihi yapının fotoğraf çekimleri yapılacak ya da ulaşılan arşivlerden, kaynak gösterilerek, kullanılacaktır.

Çalışma yöntemi olarak, verilerin elde edilmesi amacıyla literatür incelemesi yapılarak yazılı ve çizili kaynaklara ulaşılacaktır. Konu ile ilgili tezler, makaleler, dergiler, internet kaynakları, seminerler ve bildiriler taranarak önceki araştırma ve değerlendirme çalışmalarından yararlanılacaktır. Çalışma kapsamında incelenen yapılarda yerinde gözlemler, fotoğraf çekimlerinden yararlanılacaktır.

➤ **Araştırmanın Kısıtları**

Yeniden işlevlendirilen kültür varlıklarının öz kimliğini korumak için düzenlenen Dünyaca kabul görülmüş tüzükler ve bildirgeler, bu yapılar için konulmuş kısıtlardır. Başta üniversite yapıları olmak üzere birçok kültürel yapıya ev sahipliği yapan bu tarihi yapılar yeniden işlevlendirilirken yapının kendi mekân oluşumuna bağlı kalınması da ayrıca bir kısıtlamadır. Yeniden işlevlendirilen tarihi bir yapının çalışmasında, mimar veya tasarımcı, koruma ve tasarım boyutunda kültür varlığından bağımsız bir çalışma yapamamaktadır. Mimar veya tasarımcının tarihi yapının öz kimliğini oluşturan bağlamları göz önüne alması ve bu özün yapı ile iç içe olduğunu bilmesi gerekli ve önemli kısıtlardır.

➤ **Araştırmanın Varsayımları**

Araştırma kapsamında incelenen tarihi yapıların mevcut düzen içerisinde tekrar işlevlendirilmesi sonucu atölye ve dersliklerin mekan analizlerinin yapılması için belli

ölçütlere bağlı kalınması gerekmektedir. İncelenen yapıların Mimarlık Fakültesi kapsamında atölye ve dersliklerinin gerektirdiği donatılar, ışık ayarları ve kullanıcı alanları genel olarak yeniden işlevlendirme kriterleri başlıkları altında ele alınsa da seçilmiş olan bazı atölyeler Neufert' den faydalanılarak standart bir ölçütle yorumlanmakta ve varsayılmaktadır.

Atölye ve dersliklerde bulunan donatılar ve kullanıcı gereksinimlerine göre belli metrekarelerde alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Neufert' e göre;

*“*Çizim masası ölçüleri 0,92 x 1.27 olarak uyumlu olmalıdır.*

**Masa tahtası sabit ve ayarlanabilir olmalıdır.*

**Döner tekerlekli sandalyenin yüksekliği ayarlanabilir olmalıdır.*

**Gün ışığı aydınlatması soldan olmalıdır.*

**Oda aydınlatması için yapay ışık 500 lüks, masaya monte edilebilen ışıklandırma için ise 1000 lüks olmalıdır.*

**Çizim odaları mümkün olduğunca kuzey istikametinde olmalı ve eşit oranda gün ışığını alabilmelidir.”*

(Neufert, 2000, sy.311)

MEB eğitim yapıları asgari standart değerlerine göre atölye derslik mekanlarında depolama alanı hariç kişi başına düşen m2 alanı 1.85 m2 olarak belirtilmiştir[1]. Stüdyo dersliklerinde değişen masa ölçüleri nedeniyle kişi başına sabit bir değer belirtilmemiştir. Derslik sirkülasyon alanı, depolama alanı, çizim masası ve oturma alanı hesaplandığında kişi başına düşen alan minimum 2.50 m2 maksimum 3.00 m2 olarak hesaplanmış ve bu değerler üzerinden stüdyo mekanları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİDEN İŞLEVLENDİRME VE ÖLÇÜTLERİ

1.YENİDEN İŞLEVLENDİRME

Günümüzde tarihi değerlerinden dolayı koruma altına alınan kültür varlıklarının birçoğu ikinci bir işlev ile yaşamını devam ettirmektedir. Bu şekilde değerlendirilen yapıların topluma tekrar kazandırılması, kullanılması; bakımsız ve terkedilmiş bir yapı yerine yeni işleviyle özdeşleşmiş bir mekân oluşturmaktadır. Mekânlar kullanılan yapının özgün ruhuna uygun şekilde tasarlanmalıdır. Zaman içerisinde sosyal ve fonksiyonel özelliklerini yitirse de, yaşadıkları dönemin birikimlerini aktaran tarihi yapıların bu değişimde özgün kimliğinin korunması konusu önem kazanmıştır (Enlil, 1992). Bu doğrultuda karşılaşılan sorunların çözülebilmesinde bütünlük bir koruma anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu anlayış, Avrupa Konseyi'nin 1975 yılını Dünya Mimari Miras Yılı ilan etmesi ardından yayınlanan Amsterdam bildirgesiyle ortaya konulmuştur. Bu bildirmede sosyal dokunun korunması, yapı için uygun işlevin belirlenmesi, hassas restorasyon tekniklerinin uygulanması ve tarihi yapının fiziksel çevresi içinde yaşayanların korunmasına özen gösterilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (Aksoy vd., 2012). Bu düşünceden yola çıkarak bütünlük bir koruma anlayışı kapsamında, tarihi yapıları yeniden işlevlendirmek dünyanın pek çok ülkesinde (Amerika, Kanada, Hong Kong, Kuzey Afrika, Avustralya ve İspanya) güçlü bir alternatif haline gelmiştir (Langston, Wong, Hui ve Shen, 2007: 1712).

Kültür varlıklarının yeni bir işlevle topluma kazandırılması “yeniden kullanım” (adaptive reuse) kavramını karşımıza çıkarmaktadır (Aşkun, Cantimur, 2012). Yeniden kullanım, “yapısal yönden kullanım potansiyeli olan tarihi binaların yaşayabilmesi için kültürel veya mimari değerlerini yansıtan özelliklerini koruyarak, onarım ve ekler vasıtasıyla bu yapıya uygun, özgün işlevinden farklı bir işlev vermektedir (Cantell, 2005; Aşkun, Cantimur, 2012, sy.56). Yeniden müdahaleye maruz kalan kültür varlıklarının, yapı geneline ve çevresine yapılan müdahaleler çağdaş bir eklenti olarak yapıya yansımali ve miras değerlerinin korunması temel ilke olarak benimsenmelidir. Kültürel varlıkların koruma uygulamalarını biçimlendiren bu ilkeler, uluslararası tüzüklerde kültürel mirasın korunmasında yeniden kullanım konusunda yer almıştır (Bkz.Çizelge 1.1).

Somut ve soyut değerleri ile kültür mirasının anlamı, bağlamı ve bütünlüğü ile birlikte korunması evrensel ilkelerle belirtilmektedir. Mimarının sadece işlevler doğrultusunda değer kazandığını savunmak doğru değildir, zira mimariye ve biçimlere kalıcı değer ve anlam yükleyen unsurlar tarih, kültür aktarımı ve hafıza gibi daha geniş kavram ve değerlerdir (Aşkun, Cantimur, 2012). Mimari mirasın bağlamını oluşturan unsurlar yapının konumu, malzemesi, mekânsal düzeni, mimari üslubu, dekorasyonu ve sosyal tarihi söylenebilir. Yeniden işlevlendirme sadece koruma boyutuna değil, tasarım boyutuna da sahiptir. Kubana göre “tarihi bir yapıyı yeniden kullanım çerçevesinde yorumlamak, yeni bir yapı tasarlamak kadar yaratıcı olmalıdır.” (Kuban,2000) (Aşkun, Cantimur, 2012).

Çizelge1.1. Uluslararası belgelerde tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesine ilişkin maddeler (Aşkun, Cantimur (2012); Ahunbay (2007); Madran, Tağmat (2009),[2])

Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar	Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar	Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar
1904-Madrid IV. Uluslararası Mimarlar Kongresi	RIBA	1.Eserler, eski bir uygarlığa ait olan veya artık bir amaca hizmet etmeyen ölü eserler ve hala en başta belirlenen amaçlara hizmet etmeye devam eden yaşayan eserler olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. 2.Mimarlıkta işe yararlılık, güzelliğin esaslarından biri olduğu için, yaşayan eserler yeniden kullanılmaları için onarılmalıdır.	1967-Quito Normları: Sanatsal ve Mimari Değeri olan Anıt ve Arazilerin Korunması ve Kullanımına İlişkin Toplantının Son Raporu	ICOMOS	VI. Kültürel Mirasın Kullanılabilirliği ve Değerini Artırmak 4.Toplamak gerekirse, anıtsal ve sanatsal miras değerlerini ve kullanılabilirliğini artırmak, bu özelliklerin her birini ve hepsini doğasıyla uyum içinde kullanılabilir hale getirme amacıyla karakteristiklerini ve değerlerini, kendilerine atanan yeni işlevi tamamen gerçekleştirebilecek bir noktaya vurgulayarak ve zenginleştirerek sistematik, başlıca teknik bir aksiyonu ima etmektedir.	1983-Roma Bildirgesi	ICOMOS	20.Adaptasyon Kültürel miras değeri taşıyan bir yerin muhafaza edilmesi genellikle o yerin sosyal, kültürel ya da ekonomik olarak faydalı bir amaca hizmet etmesiyle kolaylaşmaktadır. Sürekli kullanım için gerekli oldukları, ya da kültürel anlamda arzu edilir oldukları, ya da derin muhafazası için tek yol oldukları bazı durumlarda değişiklikler ya da eklemeler kabul edilebilir. Ancak, değişiklikler asgari gereklilikler olarak kalmalı ve yerin kültürel miras değerinden uzaklaşmamalıdır. Tüm koşul ve değişiklikler orjinal doku ile uyum göstermeli, ancak sonradan yapılan bir iş oldukları belli olacak kadar da belirgin olmalıdır. 22.Tanımlamalar ; Bu tüzük ile ilgili olarak -Adaptasyon bir yeri uygun kullanım için, mümkün olan en az kültürel miras değeri kaybı ile değiştirmek anlamına gelmektedir.
1931-Restorasyon Tüzüğü		4.Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uygulamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanımlar verilmesi kabul edilebilir.	1975-Amsterdam Bildirgesi: Avrupa Mimari Miras Kongresi	Avrupa Konseyi	f. Eski dokunun sağlıklılaştırılması, dokunun sosyal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Kamu kaynaklarına gerçekleştirilen restorasyon çalışmalarının sağladığı yarardan tüm toplum kesimleri pay almalıdır. ...İnsan yapısı çevreye akıllı, duyarlı ve ekonomik bir saygıyla yaklaşan böyle bir politikayı uygulamak için yerel yetkililer; yapılara, onların karakterine saygı göstermeyi ihmal etmeden çağdaş yaşamın gereklerine uyan işlevler vermeli; böylece yaşatılmalarını garanti altına almalı;	1985-Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi	Avrupa Konseyi	11.Her bir taraf, kültür mirasının mimari ve tarihsel özelliklerini koruma açısından, Korunan varlıkların, çağdaş hayatın gereksinimleri göz önüne alınacak şekilde kullanımını Uygun olan durumlarda, eski binaların yeni kullanımlara intibaklarını teşvik etmeyi taahhüt eder.
1964-Venedik Tüzüğü II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi		5.Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu çeşit bir kullanıma arzu edilir, fakat bu nedenle planı ya da süslemesi değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde fonksiyon değişikliğinin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.	1982-Deschambault Bildirgesi: Quebec Kültür Mirasının Korunmasına Yönelik Tüzük	ICOMOS	9. Mirasımızın dinamik ve işlevsel karakterinin korunması, o mirasın bütünlüğüne parçası olan ve onun korunmasına ve canlılığına katkıda bulunan yerel sakinlerce sağlanır. 9a. Mirası kullanmada müze ve turistik merkezlerin yapay hayatındansa onu günlük hayata dahil etmeyi tercih etmeliyiz. Geleneksel uğraşlar tercih edilmelidir. Sakinlerin meşru amaçları ve ihtiyaçları mirasın kendisine has kullanımından farklı bir kullanım kabul etmeyi gerektirse bile buna her durumda saygı duymalıyız. 9b.Başka bir deyişle yerel nüfusun yerleşik haklarına saygı duymayı teşvik etmek gereklidir. Yapıların yerleşme işlevine diğer kullanım seçeneklerine göre öncelik verilmelidir.	1987-Washington Tüzüğü Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü	ICOMOS	8.Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır. 10.Yeni binalar yapılması gerektiğinde veya eskileri uyarlanırken, mevcut mekansal oluşum saygı görmeli, özellikle ölçek ve parsel boyutuna dikkat edilmelidir. Çevreye uyumlu çağdaş öğeler yöreyi zenginleştirebileceğinden, yeni tasarımlar engellenmemelidir.

(devam) Çizelge 1.1. Uluslararası belgelerde tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesine ilişkin maddeler (Aşkun, Cantimur (2012); Ahunbay (2007); Madran, Tağmat (2009),[2])

Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar	Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar	Yılı-Yeri Toplantı Adı	Kurum	Alınan Kararlar
1994-Nara Özgünlük Belgesi	ICOMOS	9. maddesi, Kültür mirasının tüm biçimleri ve tüm tarihsel dönemleriyle korunabilmesi, bu mirasa değerler atfedildiği ölçüde kolaylaşır. Bu değerleri olabilecek en doğru bir biçimde algılama yeteneğimiz, bu değerler hakkındaki bilgi kaynaklarının inanılır olmasına ve doğru anlaşılmasına da bağlıdır. Bu değerleri tanımak, anlamak ve kültür mirasının ilk tasarımına ve sonradan kazandığı özelliklerine, tarihsel varlığına ve anlamına bağlı olarak yorumlamak, söz konusu yapının özgünlüğü konusunda varılacak yargının temelini oluşturur ve hem biçimle, hem de malzemeyle ilgilidir.	1999-Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü	ICOMOS	5.Yeni işleve uyarlama -Geleneksel yapıların yeni işleve uyarlanması ve yeniden kullanımında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği bir etik kurallar çerçevesinde yapılabilir.	2012-Paris Deklarasyonu Gelişimin İtici Gücü; Kültürel Miras	ICOMOS	Zorlukları aşmak. Sürdürülebilir gelişme çerçevesi içinde bir kültürel mirası işlevlendirmeye çalışmak, yaşam kalitesinin gelişmesinin, yaratıcılığın ve ekonomik çekiciliğin önemli bir bileşeni olduğunu gösterecek ve bu sayede kültürel mirasın, toplumsal bütünleşmenin ve karşılıklı anlayışın önemli bir çarpanı olduğunu anlatacaktır. I-Kültürel Miras ve Ülkesel Gelişim: Küçük Yerleşmeleri ve Yerel Ekonomileri Yeniden Canlandırmak - Sosyo-ekonomik açıdan yeniden canlandırmayı desteklemek amacıyla nitelikli koruma uygulamalarını, kasabalar ve kırsal yerleşimlerdeki somut mirasın yeniden kullanımını teşvik etmek; yapıların düzensiz dağılımını kontrol etmek için yerleşim merkezlerini yoğunlaştırmak. II-Yapı Sanatına Dönüş: Korumak -Nitelikli kentsel ya da kırsal, anıtsal ya vernaküler yapı mirasını kendi fiziki ve sosyo-kültürel ortamında, malzeme zenginliği, özgün konstrüksiyonu ve mimari işlevsel düzeni ile korumak. -Yeni kullanım ve işlevi mirasa adapte etmek, (tersi değil) ve kullanıcılarının modern konfor konusundaki taleplerini karşılayabilmek.
1996-San Antonio Bildirgesi	ICOMOS	1.Genel tavsiyeler c maddesi, v bendinde kullanım ve işlev , “ O siti ayırt eden geleneksel kullanım modelleridir.”	2003-Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler	ICOMOS	1.4. Bir kullanım veya işlev değişikliği önerildiğinde, bütün koruma kuralları ve güvenlik koşulları dikkate alınmalıdır.			
1999-Burra Tüzüğü	ICOMOS-Avustralya	Madde 1.11. Uygun Kullanım; o yerin kültürel değerine saygılı ve uygun şekilde kullanımına denir. Madde 7.1. Bir yeri kullanımı kültürel bir önem taşıyorsa bu mutlaka korunmalıdır. Madde 7.2. Bir yer mutlaka amacına uygun kullanılmalıdır. Belirlenecek politikalarda söz konusu yerin kültürel değerini koruyacak bir kullanım alanı ya da kullanım alanları ile bu kullanım alanlarına ilişkin kısıtlamalar tespit edilmelidir. Bir yerin yeni kullanım alanları o yerin önemli dokusu ve kullanım alanlarında en asgari düzeyde değişiklik yapmalı, bunların anlamına saygı göstermeli ve uygun olduğu takdirde söz konusu yerin kültürel önemine katkıda bulunacak uygulamaların devamlılığını sağlamalıdır Madde 21. Uyarlama. Madde 6 ve 7’de tanımlanan bir yerin kullanımı için gerekli olan ölçüde uygulanmalıdır. 21.1. Uyarlama, ancak söz konusu yerin kültürel değerinde çok az derecede etkili olacağı durumlarda kabul edilebilir. 21.2. Uyarlama tarihsel dokuyu diğer alternatifleri de düşünerek en az şekilde değiştirmelidir.	2011-Tarihi Kentler, Kasabalar ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valetta İlkeleri	ICOMOS	4-Öneriler ve Stratejiler b-Yeni İşlevler -Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kasaba ve kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır.(Washington Tüzüğü) Bu tür yeni işlevler, ayrıca eşsiz ve yeri doldurulamaz bir ekosistem olan tarihi kent kavramı çerçevesinde, sürdürülebilir kalkınma ihtiyacına cevap vermelidir.			

1.1. Yeniden İşlevlendirmede Gözönüne Alınacak Ölçütler

Özgün işlevini kaybetmiş ama fiziksel olarak hayatına devam eden kültür varlıkları; zaman içerisinde işlevsel ve yapısal özelliklerini kaybederken, yapı içerisindeki malzeme ve strüktür yapısında da belli değişimler ve bozulmalar söz konusudur. Dolayısıyla kültür varlığı yeniden işlevlendirildiğinde koruma ve onarım kanunları çerçevesinde bir kısım müdahalelere maruz kalmakta ve çağın eklentisi olarak yenilemeler yapılmaktadır. Bu eklenti ve yenilemeler belli tasarım unsurları olan; malzeme, işlev, strüktür, altyapı ve tesisat çözümleri, aydınlatma ve mimari dil başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

1.1.1. İşlev

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde işlev, “Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon” dur. Kuban' a göre ise “İşlev (fonksiyon), gereksinimlerin belirlediği istekler ve onların programlaştırması anlamına gelmektedir” (Kuban, 1980).

Mekansal olarak baktığımızda ise “işlev” in öncelikle yapı öğelerinin, tek veya tüm, amaca uygunluğu anlamına geldiğini görmekteyiz. Burada amaca uygunluk yaklaşımı, hem mekansal özellikleri, hem de yapısal ve biçimsel özellikleri ifade etmektedir. Yapıya ait her elemanın, mekanın ya da cephenin, bir fonksiyonu karşılayabilir nitelikte şekillenmesi, bize yapının işlevine uygunluğunu göstermektedir (İnan, 2013).

Kültür varlıklarının yeniden tasarlanarak kullanılmasında, eski işlevi oldukça önemli rol oynar. Yapının özgün hali belli bir işleve göre tasarlanmıştır ve kaçınılmaz olarak bu işlevin izleri yeni tasarıma yansımaktır. İster büyük mekanlara sahip bir fabrika yapısı olsun, isterse daha küçük odalara sahip bir konut, yapının özgün işlevi mekanların boyut ve biçimlerini etkiler. Tasarımcı bu mevcut durum üzerine düşünmeli, belli yerlerin karakteristik özelliklerinin faydalarını ve duygusal yansımalarını kullanabilmelidir (Dodsworth, Anderson, 2015).

Yeniden işlevlendirme, bir yapının gerekli müdahalelerle değiştirilmesidir. En belirgin değişim işlevdir ancak sirkülasyon rotasının ya da yönlendirmenin değiştirilmesi, mekânsal ilişkilerin yeniden kurgulanması gibi başka müdahalelerde de bulunulabilir. Yapıya yeni ekler yapılabilir ya da bazı bölümler yıkılabilir. Bu duruma yeniden uyarlama veya adaptasyon denilebilir (Dodsworth, Anderson, 2015).

Yeniden işlevlendirilen tarihi yapılarda “işlev” unsuru dikkate alınmalıdır. Mimari mirasın işlev değişimi beceri gerektiren bir eylemdir ve dolayısıyla tasarımcı tarihi dokunun

korunması konusunda bilirkişi olması gerekmektedir (Aşkun, Cantimur, 2012). Bir işlev değiştirme işleminin başarısı, özgün formunun ve özgün işlevinin işlem bittikten sonra hala algılanabilir olması ile değerlendirilebilir (Aşkun, Cantimur, 2012).

Louis Sullivan'ın "biçim işlevi izler" (Sullivan, 1988) ilkesinin aksine yeniden işlevlendirmede, var olan biçimin yeni işlevi yönlendirdiğini söyleyebiliriz. Bir yapıda işlev değişikliği zorunlu hale gelmiş ise, o yapının mimarisinin hangi işlevleri kaldırabileceği ve yapıya zarar vermeden, kimliğini bozmadan, tekrar yaşayan bir yapı haline getirilebileceği önemlidir. Eğer işlev seçimi mevcut yapıyı yönlendirirse bu hem maddi avantajlar getirir, hem de daha önemlisi kültür varlığının doğasına ve atmosferine uygun bir yeni işlev geliştirir (Aşkun, Cantimur, 2012).

ICOMOS 1999- Geleneksel mimari miras tüzüğünde bulunan 5. madde, yeniden kullanım ile ilgili yapının bütünlüğü, karakteri ve biçimine saygı gösterilmesinden bahsetmiştir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa yapıya müdahaleler toplumun yadırgamayacağı etik kurallar çerçevesinde yapılabileceğinde bahsetmiştir. Dolayısıyla yeni işlev kazandırılan tarihi yapılar yapının karakterine uygun şekilde yapılabilir.

Bir tarihi yapı değişir ve dönüşürken aynı zamanda önceki işlev değerinden izleri de taşıyabilir çünkü eski kullanımı yapısına dek işlemiş bir bellek oluşturmaktadır. Bu belleğin açığa çıkartılması, anlamsal bir süreklilik üretebilmesini sağlayabilir. Mevcut tarihi yapının analizi ve araştırılması, neredeyse arkeolojik bir çalışma gibidir. Yapının tarihi ve değişen işlevi, analiz edildikten sonra dönüşüm sürecinde kullanılacak bir anlatı oluşturur (Dodsworth, Anderson, 2015).

1.1.2.Malzeme

Mimaride mekan maddenin etkisiyle bize yansır. Bu bağlamda mimarlık çerçevesinde malzeme tanımına bakıldığında "yapıların ortaya çıkmasını sağlayan unsurlar" olarak ifade edilebilir. Her malzemenin tek başına değeri vardır. Malzemeye statik olarak bakıldığında taşıyıcılığı ile, görsel olarak bakıldığında ise renk ve doku ile kendini gösterir. Malzeme tasarıma uygun olmalıdır aksi taktirde işlevini tam manasıyla yerine getiremez, eksik ve estetik değerlere sahip olmayan bir yapı olur. Malzeme kavramı geniş bir yelpazeye sahiptir ve tamamlayıcı öğelerle ifade özelliği artar. Mimaride, malzemeyi iyi tanımamız ve istediğimiz etkiye göre kullanmamız gerekir. Kendi içinde mekan-malzeme ilişkisi; renk, doku, yüzey arayışları ile birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır (Bkz.Çizelge 1.2.).

Çizelge 1.2. Doku çeşitleri ve etkileri (Benli, 2019)

UNSUR	YAKINLIK	UZAKLIK
TON	KOYU	AÇIK
DOKU	YUMUŞAK	SERT
PARLAKLIK	PARLAK	MAT
RENK	SICAK	SOĞUK

Korumaya değer yapıda, mekanın sahip olduğu tarihi atmosfer, zamanla mekandaki yapısal elemanların doku ve renklerinde oluşan değişikliklerle kendine has özelliğini kazanır (İnan, 2013).

Tam bu noktada, yeni işleve uygun olarak yaratılacak olan mekan atmosferinin, yapının orijinal atmosferiyle birlikte zaman içinde geçirdiği değişikliklerin mekana eklediği atmosfer zenginliği çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Yeniden işlevlendirilecek mekan içinde kişi, tarihsel belleğin bütünlüğü bağlamında eskiyi hissedebilmeli, eski dokuların ve renklerin oldukları şekilde korunmasıyla zaman içinde şekillenen yapıya özgü atmosferi algılayabilmelidir. Bu nedenle, yeniden işlevlendirilecek yapı, müdahale öncesinde, arşiv fotoğrafları ve restitüsyon çalışmaları kapsamında mekandaki renk, doku, form ve ışık nitelikleri bakımından, rölöve ve mevcut durum incelemelerinde ise müdahale öncesi durumu bakımından incelenmelidir (İnan, 2013; Kaşlı,2009).

1.1.3. Strüktür

Yeniden işlevlendirilen yapılarda strüktürel açıdan doğru analiz yapılması çok önemli bir konudur. Tarihi yapılarda zamanla görülen çürümeler, malzeme eskimeleri gibi yapısal bozulmalar strüktürel açıdan da yapıyı bozmaktadır. Yeniden işlevlendirme tasarımlarında yapıda meydana gelen tahribatları onarıırken strüktürel müdahalelerde bulunmak gerekebilir. Bu şekildeki uygulamalarda yapının kalıcı bir deformasyona uğramadan müdahaleye izin verilmelidir. Tarihi yapılara yapılan müdahalelerde geriye dönülebilirlik unsuru gözönüne alınmalıdır. Yeni eklerin eski strüktüre zarar vermeden yapılması ileride başka koşullarda yapının yine bugün bulunduğu duruma döndürülmesi olanağını içerir (Kuban,2000).

Birçok tarihi yapıda, yapısal elemanlarda zamanla bozulma ya da çürüme oluşur. Yapısal elemanların, mekanın kimliğinin belirlenmesinde oynadıkları rol göz önüne alındığında, bu elemanların herhangi birine uygulanacak müdahale ile, yapının sahip olduğu

karakteristik özellik zarar görebilir. Bu nedenle, korumaya değer tarihi yapıda mevcut döşeme, duvar, çatı ve taşıyıcı sistem, rölöve ve restitüsyon çalışmalarında detaylı olarak incelenmeli, bu elemanların yapıda oluşturduğu, güçlü ve zayıf noktalar müdahale öncesinde tespit edilmelidir (İnan, 2013).

Yeniden işlevlendirilen tarihi yapıda, mevcut yapısal elemanlar, alt taşıyıcı sistemle desteklenebilir, duvar ve çatıda onarım yapılması gerekebilir. Bu tip müdahalelerde önemli olan nokta; tarihi yapının kimliğine uygun ve yapı karakterine saygı gösteren bir müdahale yoluna gidilmesidir. Yeni işlevden doğan zorunlulukla tarihi yapı içinde asma kat oluşturulması ya da bölücü duvar gibi elemanlarla bölüntü yapılması durumunda, müdahalelerin yapının orijinal durumunun taşıdığı kimlik özelliklerini geri dönüşü mümkün olmayacak bir şekilde ortadan kaldırmıyor olmasına dikkat edilmelidir (İnan, 2013).

1.1.4. Altyapı ve tesisat çözümleri

Bir ülkenin gelişmişliğinin de bir simgesi olarak gösterilebilecek olan altyapı konusu, insanların yaşama standartını, sağlık standartını ve çevre kalitesini doğrudan etkileyen, düzenli şehircilik açısından da oldukça önem taşıyan bir konudur. Altyapı kavramı kentsel yerleşim alanlarında insanların daha rahat yaşamalarına olanak sağlayan teknik altyapı sistemleri olarak tanımlayabiliriz. Kanalizasyon tesisleri, su iletim tesisleri, enerji iletim tesisleri ve doğalgaz tesisleri olmak üzere bir bütün olarak ele alınır.

Yeniden işlevlendirme sürecinde, yapıların teknik altyapılarının ve tesisat sistemleri'nin de gözden geçirilmeleri, gerektiği durumda bakımlarının yapılması gerekmektedir. Yeniden işlevlendirilecek yapının çok eski olması durumunda ise tesisat sistemlerinde tamamen yenileme yapılabilmekte, günün şartlarına göre farklı teknikler kullanılabilenekte, daha özel durumlarda ise havalandırma, iklimlendirme gibi sistemlerin yapıya entegre edilmesi gerekmektedir.

Özellikle tarihi değeri olan yapılarda, yeni fonksiyonun ihtiyacı olan bazı tesisatların yapılması yapısal ve görsel problemleri de beraberinde getirmektedir. Tesisatla ilgili elemanlar genellikle yapının, sıva altı, şaftlar, döşeme altları, asma tavan içleri gibi bölümlerinde yer aldığı için müdahale zorluğu olmaktadır. Ayrıca bu tür yapılarda yeni bir sistem entegrasyonu da çok zor olmaktadır. Yapıya yapılacak her müdahale, onun kimliğine ve tarihi özelliklerine zarar verme riski taşımaktadır. Bu yüzden tarihi değeri olan yapılarda tesisatla ilgili müdahaleler sınırlı olmaktadır (İnan, 2013).

Tarihi değeri olan yapılar için binalarda ısıtma için kullanılan modern buhar kazanları, yapı için büyük tehlike oluşturmaktadır. Halı döşemeler, elektrik borulu ısıtıcılar ve yüksek ısılı elektrik yayım panelleri ile taşınabilir petrol veya gaz ısıtıcıları ısınma probleminin çözümü için kullanılabilir. Elektrik tesisatı ve 29 yangına karşı koruma tesisatı için, yapının çeşitli bölümlerine, duvar yüzeylerine kanal ve oyuklar açılması özgün malzemeye zarar vermektedir. Yeni elektrik tesisatı sistemleri polivinil klorit; gizli kablo ya da plastik kaplı mineral yalıtılmış bakır kablolar vasıtası ile yapılabilir (Feilden, 1994).

Yeniden işlevlendirilen tarihi yapılarda yapılan tasarım değişiklikleri, altyapı ve tesisat sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Günümüz şartlarını yakalayamayan altyapı sistemleri tekrar incelenip yapılan tasarımlara uygun yenilenmelidir. Tarihi yapılara en az zarar verilebilecek şekilde tadilatlar ve eklemeler yapılmalıdır.

1.1.5. Aydınlatma

Açık ya da kapalı bir mekânın görsel olarak algılanmasında “ışık” önemli bir unsur olduğundan dolayı; mimari ve ışık ayrı düşünülemez. Kuban’a (1998) göre, “Mekân ışıkla var olur: Işık yapıda mekânın varoluşunu belirleyen doğal bir özelliktir. Aydınlık yaşamın vazgeçilmez bir ögesi olduğu kadar sınırlanan boşluğun niteliklerini görmeye olanak vermesi bakımından da yapı mekânının ayrılmaz bir parçasıdır” (Paşaalioğlu, 2018; Kuban,1998).

Nitekim, Uluslararası Aydınlatma Komisyonu (Commission Internationale de L’Eclairage, CIE) aydınlatmayı “nesnelere, bunların çevrelerine ya da bir bölgeye, bir kent bölgesine, gereği gibi görünebilmeleri için ışık uygulamak” olarak tanımlanmaktadır (Şirel, 1997;[3]) .

Aydınlatmanın amacı, görsel konfora yönelik iyi görme koşullarının ve ilgili ölçütlerin sağlanmasıdır (Bkz.Çizelge 1.3.).

Tarihi yapıların günün her saatinde gelen ziyaretçilerini etkilemesi ve tarihine yakışır görkemli bir görüntü yaratması için yapının özgünlüğüne uygun bir aydınlatma seçilmesi gerekir. Aynı zamanda tarihi mekânda doğal aydınlatma uygulanıyorsa yapay ve doğal aydınlatmanın da uyumu hesaplanmalıdır. Yapının işlevi de kültürel kimliğini kaybetmemek açısından aydınlatma yapılırken dikkate alınması gereken önemli hususlardan biridir. Özellikle cephe aydınlatması ile binanın sahip olduğu özgünlük korunabilirken; yanlış bir uygulamayla binanın tüm tarihi değeri yok edilebilir. Ayrıca aydınlatması yapılan binanın yapısal detayları aydınlatma ile öldürülmemeli, bina dokusuna göre renk seçimi doğru yapılmalı ve bakanların gözünde kamaşma yapmayacak düzeyde ışık gücü kullanılmalıdır.

Örneğin iç mekân obje aydınlatmasında gereğinden fazla verilen ışık, sanat eserinin özgünlüğü ortadan kalkar (İnan, 2013, sy. 31).

Çizelge 1.3. İyi görme koşulları ile ilgili ölçütler (Ünlü, 2019)

Aydınlatma Tasarım Ölçütleri	Aydınlatma Tasarımında Mekan	Aydınlatma Tasarımının Aşamaları
<ul style="list-style-type: none"> • Görünmesi gereken en ufak parçaları kolayca görebilmek, •Yüzey biçimlerini ve dokuları doğru algılayabilmek, •Devingenliği, yön, hız, ivme vb. bileşenleri ile doğru algılayabilmek, •Renkleri doğru görebilmek ve en ufak renk ayrımlarını fark edebilmek, • “İyi görmeyi” yorulmadan, uzun süre sürdürebilmek (Şirel, 2011; Ünver, 2011) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mekânın işlevi, •Mekânın fiziksel verileri (boyutları, mimari detayları, strüktürel yapısı, bulunduğu coğrafya vb.), •Mekân donatılarının yerleşim planı (tefriş), • Kullanıcı özellikleri, • Sağlanması gereken görsel konfor koşulları (standartlar), •Mekânın tasarım konsepti ile aydınlatma tasarımının bütünlüğü (Karaoğlu, 2013; Ünver, Okutan, 2014) 	<ul style="list-style-type: none"> •Aydınlatma konusunun işlevsel, mimari ve yapımsal özelliklerinin incelenmesi • Her aydınlatma konusu için gerekli aydınlığın standartlar dikkate alınarak nicelik ve nitelik özelliklerinin belirlenmesi •Gerekli aydınlık niteliklerini sağlayabilecek aydınlatma düzenlerinin kurgulanması ve bu düzenlerin mimari anlatım, mekân özellikleri, yapımsal gereçlerle uyumunun sağlanması •Gerekli aydınlık niceliklerini sağlayacak hesapların yapılması <p>(Ünver, Okutan, 2014; Okutan, 2012)</p>

Neufert’ de ise aydınlatma özellikleri hakkında “Ekonomik yönden en iyi aydınlatma çözümü, işlevsel ve ergonomik gereksinimlere cevap vermesidir. Bu nicelik özelliklerinin yanı sıra, aydınlatmanın nitelik bakımından da mimari kriterlere uyum sağlaması gerekir.” diye bahsedilmiştir (Neufert, 2000, sy.145).

Tarihi yapıların görsel ve sanatsal açıdan dikkat çekiciliği ve farklı alanlarda işlevsel olarak kullanılabilirliği aydınlatma kalitesiyle doğru orantılıdır. Özellikle dünyanın ortak kültür mirası olmaları ve ait oldukları ülkelere sağladıkları turizm getirileri açısından, tarihi yapılara profesyonel aydınlatmalar uygulanmalıdır (İnan, 2013, sy. 31).

Tarihi yapılarda uygulanacak iç ve dış aydınlatmalarda dikkat edilmesi gerekli en önemli husus, bu yapıların taşıdığı tarihi özelliklerinin iyi yansıtılmasıdır. Aydınlatmanın iyi yapıldığı durumlarda, bu yapılar insanlar üzerinde oldukça büyük etki bırakmaktadır (İnan, 2013, sy. 31). İnan aydınlatma çeşitleri hakkında da şöyle bahsetmiştir;

“Tarihi yapılarda, yapının taşıdığı işleve göre iki tür aydınlatma kullanılmaktadır. Bunlar doğal ve yapay aydınlatma sistemleridir.

Doğal Aydınlatma Sistemleri; Gün ışığından yararlanılarak, yapılarda bırakılan pencere, kapı gibi boşluklar yardımıyla yapılan aydınlatma türüdür. Ancak bu aydınlatma türü tarihi yapılarda tek başına yeterli gelmediğinden dolayı yapay aydınlatma sistemleri ile birlikte kullanılmaktadır.

Yapay Aydınlatma Sistemleri; Yapılardaki doğal aydınlatma (gün ışığının) yeterli gelmediği veya doğal aydınlatmanın istenmediği durumlarda kullanılmaktadır. Özellikle büro, banka, hastane gibi ışığın çok istendiği mekanlarda tercih edilen bir aydınlatma türüdür.” (İnan, 2013, sy.31).

Yaşadıkların dönemi yansıtan birçok kültürel miras günümüze kadar ulaşmıştır. Tarihi yapıların günümüzde yeniden kullanılabilmesi ve günümüze tanıtılabilmesi açısından bakıldığında iyi ve doğru aydınlatma unsuru önemli bir özelliktir. Tarihi yapılar yeniden işlevlendirilirken yapının karakterine uygun şekilde aydınlatma tasarımına gidilmelidir. Bu tasarımlar günümüz teknolojileri kullanılarak yapının kendi özgünlüğüne uygun tasarlanmalı ve yapının işlevselliğini arttırmalıdır.

1.1.6. Mimari Dil

Kültürel varlıkların mimari müdahale öncesinde incelenmesi gereken niteliklerinden birisi de yapılırken taşıdığı ve yansıttığı mimari dildir. Yapılar, çoğu zaman taşıdıkları teknik ve mimari özellikleri nedeniyle korumaya değer bulunurlar. Mimari akımlar, bu özelliklerin yapı üzerinde uygulanmış halleriyle yansımalarıdır. Yapının yapıldığı dönemdeki mimari dilinin bilinmesi, bugünün mimari dili ile oluşturulacak olan üst dilin temeli olarak değerlendirilebilir (Kaşlı, 2009).

Mevcut yapının sahip olduğu mimari dili tekrarlamak veya dönüştürmek, iki farklı yaklaşıma sahip müdahale çeşitleridir. Müdahale tekrarlama şeklinde olursa, yapıdaki değişiklikler binanın orijinal haline görünüşte benzetilerek yapılmaya çalışılacak, bu da zaman kavramı bağlamında karışıklık yaratacaktır. Çünkü bu şekilde hangi işlemin ne zaman yapıldığı anlaşılamayacak, bugün yapılmış bir şey, geçmişte yapılmış izlenimi verebilecektir (Öter, 1996, sy.22). Dönüştürme şeklinde yapılan müdahalelerde ise, yaygın olan eğilim karşıt dil kullanarak bilinçli bir zıtlık yaratmaktır. Zamanın katmanlarının okunması, geçmişin

mimari dili ile şimdiki mimari dilin birbirlerinden bağımsız karakterleriyle, birbirlerine olan saygılarını ortaya koymalarıyla mümkündür (Kaşlı,2009).

Korumaya değer yapıda, yeni işlev ihtiyaçları ile yeni eklenen kısımlar, yapının orijinal elemanlarına kalıcı zarar vermeyen, geri dönüşü mümkün bir şekilde yapılmalıdır. Venedik Tüzüğüne göre kültürel varlığa yapılan değişiklik, orijinal bina üzerinde en az kalıcı müdahale ile gerçekleştirilmelidir. Yapının orijinal hali korunup, bir başka döneme adapte edilebilmesi için uygulanacak dönüşüm tekniği ve eklerin, yapının işlevleriyle uygun olması gerekmektedir. Eksik kısımlar ve ekler için Venedik Tüzüğü madde 12 de “Eksik kısımlar tamamlanırken, bütünle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; fakat bu onarımın, aynı zamanda sanatsal ve tarihi tanıklığı yanlış bir biçimde yansıtmaması için, özgünden ayırt edilebilecek bir şekilde yapılması gereklidir.” ve madde 13 de “Eklemelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir.” diye belirtmiştir.

Venedik tüzüğünün kendi dönemini taşıyan eklenti kavramına birkaç örnek vermek gerekirse Almanya da bulunan Dresden Askeri Tarihi Müzesine (Dresden Museum of Military History) Daniel Libeskind’in tasalamış olduğu modern eklenti yapıya zarar vermeden yapıldığı çağın izlerini taşımaktadır (Bkz.Resim1.1). Yapının daha önceki işlevi Tophane, günümüzde yeniden işlevlendirilerek modern eklemeleriyle tarihi askeri müze olarak kullanılmaktadır. Bir diğer örnek ise Zaha Hadid’ in Belçika limanının da eski terk edilmiş bir itfaiye binası için tasarlamış olduğu Antwerp Liman Evi, çağdaş ekiyle beraber liman işlerinin yürütüldüğü ofisleri tek çatı altına toplamıştır (Bkz.Resim1.2).

Resim 1.1 Dresden Askeri Tarihi Müze – Almanya [4]

Resim 1.2 Antwerp Liman Evi – Belçika [5]

Yapı yeniden işlevlendirilirken, yeni işlevin gerektirdiği şekilde yapının kimi izlerini örtecek müdahalede bulunulması zorunlu ise, söz konusu müdahalenin geri dönüşünün mümkün olması durumu sağlanırsa, yapı başka bir yeniden işlevlendirilme sürecine girdiğinde, yapının orijinalinde oluşabilecek kayıp önlenmiş olur. Böylece yapıların zaman içindeki sürdürülebilirliklerinin ve belge niteliklerinin en az kayıpla gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmış, zaman karmaşası önlenmiş olur (Kaşlı, 2009).

İKİNCİ BÖLÜM

YENİDEN İŞLEVLENDİRMEDE ÖRNEKLEMİN İNCELENMESİ

2. ÜNİVERSİTE YAPISI OLARAK İŞLEVLENDİRİLEN TARİHİ YAPILAR

2.1.Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası - Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü

2.1.1. Yapının tarihçesi

1884 yılında kurulan Cibali tütün fabrikası bölgeyi ekonomik ve sosyal anlamda değiştiren önemli bir kurumdur. Alexandre Vallaury ve Hovsep Aznavur' un tasarlamış olduğu Cibali tütün fabrikası sadece fabrika olarak değil aynı zamanda bir yaşam kompleksi olarak düşünülmüştür. Dönemin yapı ve yapım tekniklerinin yansımalarını taşıyan fabrika neoklasik mimari üslup ile tasarlanmıştır.

Çizelge 2.1. Kadir Has Üniversitesi dönüşüm tablosu

Konum	Türkiye, İstanbul	
Yapı sahibi	Kadir Has Vakfı	
İlk mimari tasarımcısı	Alexandre Vallaury ve Hovsep Aznavur	
Yeniden İşlevlendirmeyi yapan	Y.Mimar – Restoratör Dr. Mehmet Alper	
Yapının ilk yapım tarihi	1884	
Yeniden işlevlendirme başlangıç ve bitiş tarihi	1998-2002	
İlk kullanım amacı	Tütün ve sigara üretimi	
Günümüz kullanım amacı	Eğitim(üniversite), Kültürel	
Toplam inşaat alanı	10385 m2 alan üzerinde 40000 m2 kapalı kullanım alanı	
Yapının Strüktürü	Dış kabuk korunmuş, yapı içi çelik strüktürle yeniden inşa edilmiştir.	

Resim 2.1. Kadir Has Üniversitesi
Foto: Tekin Banaz, 2019

10385m2 arsa üzerinde 40000m2 kapalı kullanım alanına sahip bina; imalathaneleri, hastanesi, çocuk yuvası, bakkaliyesi, okulu, itfaiye ve spor birimleriyle uzun yıllar önemli bir endüstri merkezi olmuştur (Alioğlu, F. Alper, B. 1998). Yapı kompleksinin genelinde tuğla, demir döküm taşıyıcı kolonlar ve cam gibi malzemeler kullanılmıştır. Çatı örgüsündeki özgün Marsilya kiremitlerin, pik döküm kolonların ve döşemelerde kullanılan çelik putrellerin Fransa'dan getirilerek uygulandığı düşünülmektedir. Fabrika ile ilgili tarihi mimari analiz ve tarihi araştırmalar doğrultusunda yapıların gruplandırılması sonucu A,B,C,D,E,F blokları bir grup, G,H,I,J,K,L,M blokları bir grup, O ve P blokları ise bir başka grup olarak ortaya çıkar. İlk ikisi arasında şeffaf üst örtüsü olan geçit yer alır (Alper, 2019). İlk iki gruptaki yapılar, fabrikanın üretime geçtiği 19.yy'ın sonu ile 20.yy'ın ilk yıllarında gerçekleştirilmiştir (Alper, 2019).

Resim 2.2. Cibali Tütün Fabrikası eski fotoğraf 1885 (Guillaume, B., 1885 [6])

Tarihi bakımdan kadınların ve erkeklerin bir arada çalışabildikleri ilk kompleks alan olma bakımından önemli bir yer taşımaktadır. Bu kompleks alanın insanların tüm ihtiyaçlarına cevap veriyor olması; çalışma ortamlarında ihtiyaç duydukları herşeye kolaylıkla ulaşabilmeleri, eksik olan mekanların eklemeler yapıp işçilerin rahat ve huzurlu bir ortamda çalışmalarını sağlayan fabrika; aslında ilk tasarım aşamasında da özenle düşünülmüş ve uygulanmıştır. Çocuk kreşi, kütüphane, sosyal tesis alanı, revir birimi, polis birimi, yangın birimi, lokantaları olan bu fabrikanın sadece iş odaklı değil de sosyal alanda da kendini geliştiren ve büyüten bir sanayi kuruluşu olduğunu söyleyebiliriz. Genel olarak fabrika çalışanlarından oluşan Cibali semti sakinleri kendi sanayi kompleksini oluşturmuş, sosyal ve iş alanını aynı yere taşımıştır (Ozbalta, 2017).

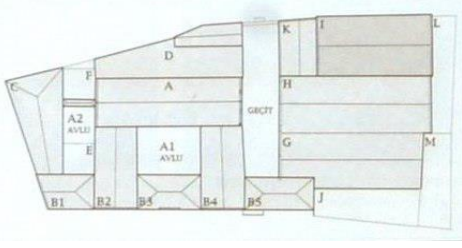
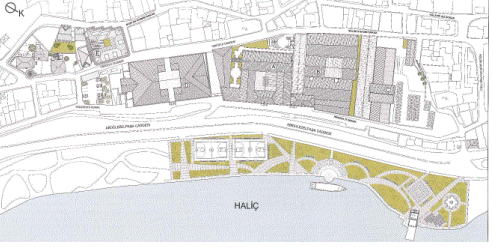
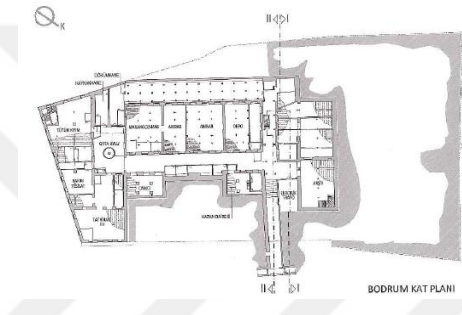
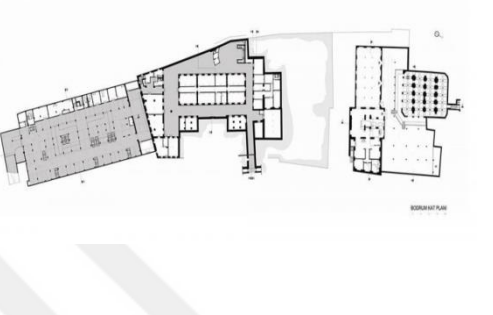
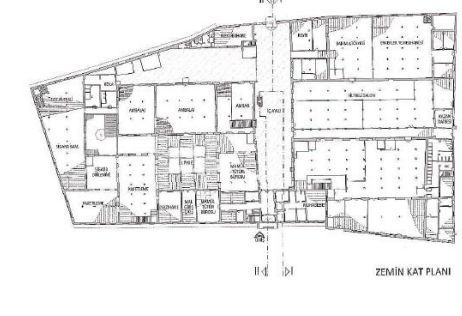
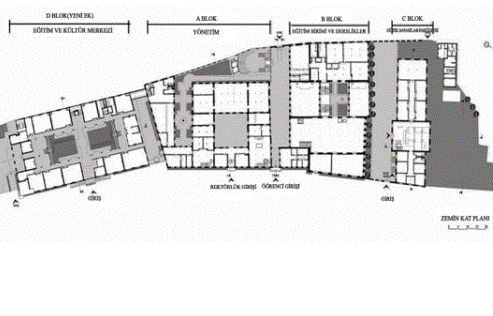
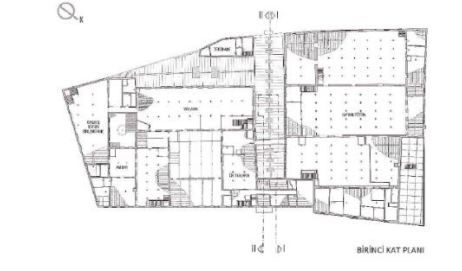
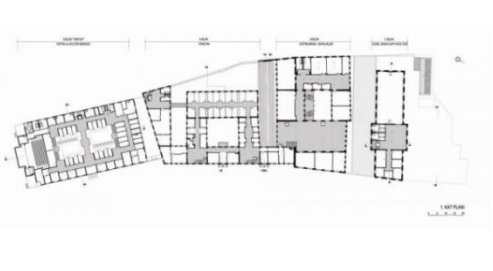
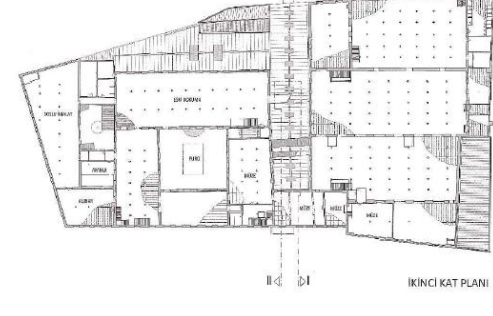

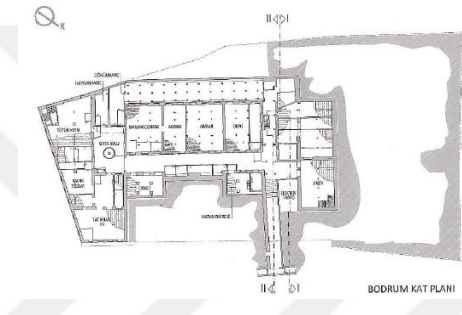
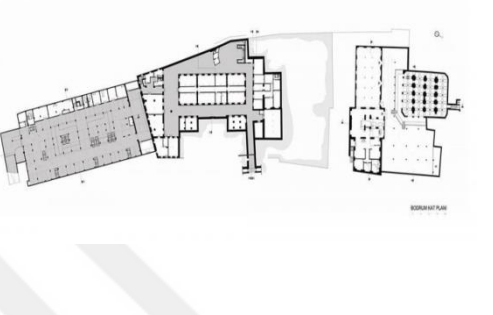
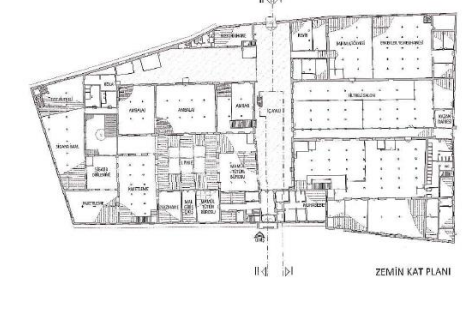
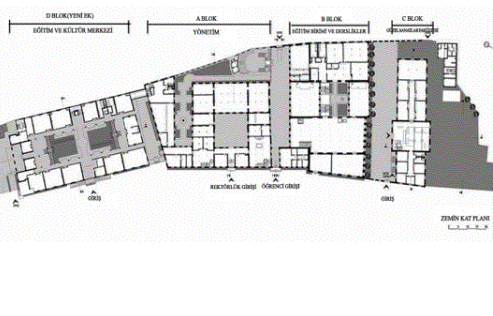
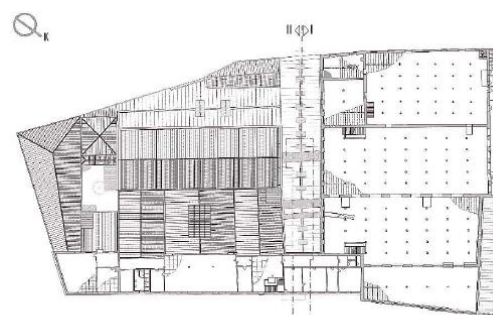
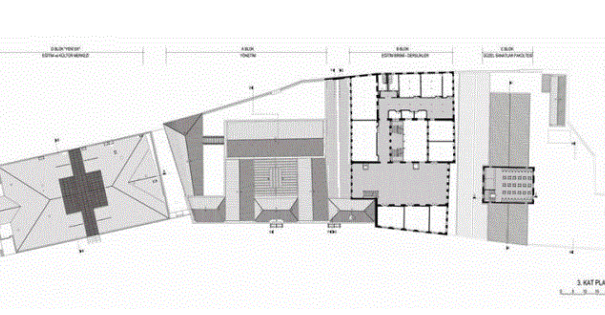
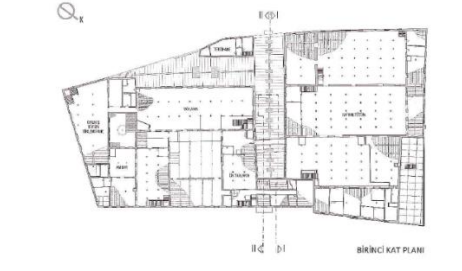
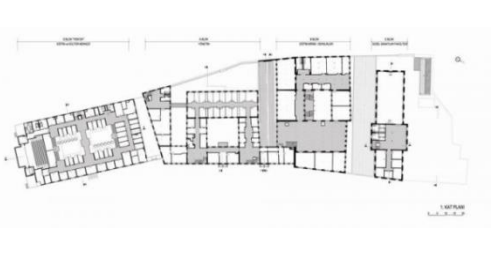
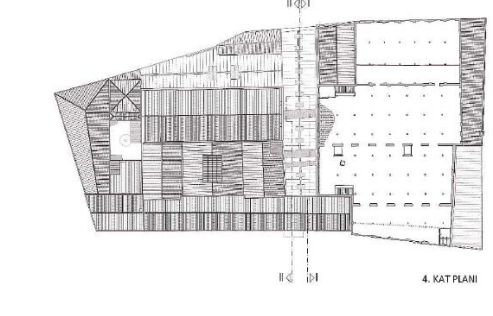
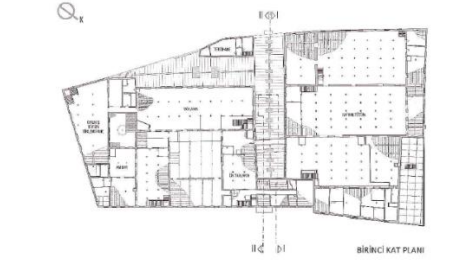
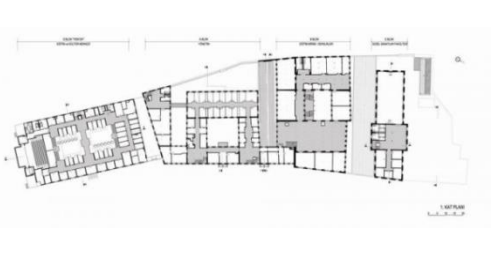

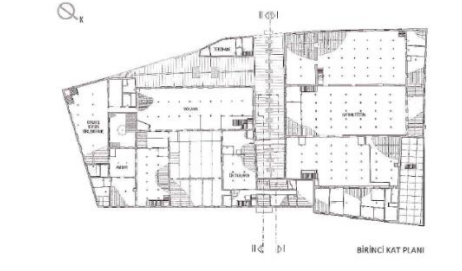
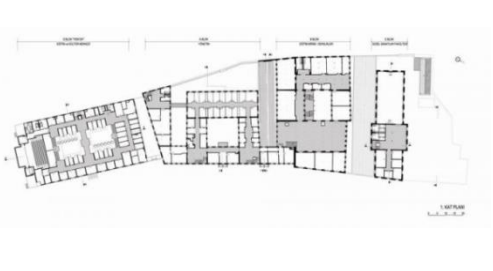

1900 yılında faaliyete başlayan fabrika binası, tütün işleme ve sigara üretimi için kullanılmaktaydı (Aytar,2015). Fabrika 1995 yılına kadar sigara üretimine devam etmiştir. Eskimeye ve modern teknolojisini yitirmeye başlayan fabrika teçhizatları nedeniyle fabrika yıpranmaya ve verimini düşürmeye başlamıştır. Buna ek olarak Maltepe Sigara Fabrikası'nın ileri üretim teknolojisi ile hizmete girmesinin hemen ardından emektar fabrikanın kapatılmasına karar verilmiştir. 1995 yılında özgün işlevini yitiren yapı 1997 yılına kadar boş kalmıştır (Perker, 2010).

Fabrika kapatıldıktan sonra konumu, boyutları, strüktürü ve mimarisi nedeniyle, pek çok kurum ve firma binaya talip olmuştur. 1995 yılında boşaltılan bina 1997 yılında Kadir Has Üniversitesine teslim edilmiştir. 1997 yılında yapıyı Kadir Has Vakfı eğitim binasına çevirmek üzere 29 yıllığına kiralamıştır. Yüksek Mimar Dr. Mehmet Alper sorumlu mimar olarak görevlendirilmiştir ve 1998' de yapının restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. 2000 yılında projenin restorasyon çalışmalarına başlanmış, 2002 yılında bina üniversite olarak hizmete açılmıştır.

Bina ikinci işlevle sadece yapısal müdahale olarak bir kazanım değildir; aynı zamanda mahalle ölçeğinde de bir kazanımdır. Fabrikanın kapatılmasıyla birlikte semtteki ekonomik kayıp halka da yansımıştır ve göçler başlamış adeta ölü bir semt haline gelmiştir. Üniversitenin açılması ve sivil yaşamla bağlantısının açık olması sebebiyle çevrede sosyal alanlar oluşturulmuştur. Kafeler, restoranlar, oyun alanları, kırtasiye gibi işletmelerin açılmasına sebep olmuştur. Ticari ve sosyal alanda semti geliştirmiştir. Restorasyon çalışmalarıyla ortaya çıkan yeraltındaki su sarnıçlarının kendi bünyesinde oluşturulan Rezzan Has müzesi ile sergilenmesi de üniversiteye turizm ve kültürel açıdan da çok ziyaretçi kazandırmıştır. Halkın üniversiteden her açıdan faydalanabilmesi ve öğrencilerle iç içe olması sivil ve öğrenci toplumlarının birarada sosyalleşip kaynaşmasını sağlamıştır.

Geçmişte harman işleri, sigara yapımı, paketleme işleri gibi iş bölümlerine göre işlevlendirilmiş bu hareketli kütlelerin üniversiteye dönüştürülürken de benzer yöntemle yenilenmesi planlanmıştır. Fabrika yapılarını yeniden işlevlendirme aşamasında A, B, C blokları A Blok; G, H, I, J, K blokları B Blok; O blok ise C Blok olarak adlandırılmış, daha sonra bunlara Tekel binası yerine yapılan “yeni ek” D Blok eklenmiştir (Alper, 2019). Okul yeni amacına uygun olacak şekilde işlevsel olarak bloklara ayrılmıştır. A, B, C ve D olarak isimlendirilen bloklardan oluşan bina, bu blokların arasında çeşitli işlevler sunan mahaller ile birbirine bağlanmıştır (Özbalta, 2017) (Bkz.Çizelge 2.2.).

Çizelge 2.2. KHAS Üniversitesi Yapısının Zamana Bağlı Değişimi (Alper,2019'dan faydalanıp düzenlenmiştir.)

		19.YY.'İN İKİNCİ YARISI		21.YY.'İN İLK YARISI				19.YY.'İN İKİNCİ YARISI		21.YY.'İN İLK YARISI					
		VAZİYET PLANI		BODRUM KAT				ZEMİN KAT		BİRİNCİ KAT		İKİNCİ KAT		ÜÇÜNCÜ KAT	
PLAN ŞEMASI															
											<p>4. KAT PLANI MEVCUT DEĞİLDİR.</p>				
															
															
	İŞLEV		CİBALİ TÜTÜN VE SİGARA FABRİKASI	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ CİBALI KAMPÜSÜ	İŞLEV		CİBALİ TÜTÜN VE SİGARA FABRİKASI	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ CİBALI KAMPÜSÜ							

2.1.2. Derslikler, stüdyolar ve atölyeler

Kadir Has Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi olarak işlevlendirilen C Blok binası birçok bölüme ders vermektedir. Endüstri Ürünleri Tasarımı, Grafik Tasarım, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Tiyatro ve Mimarlık bölümlerinden oluşan Sanat ve Tasarım fakültesi, lisans programlarına ek olarak Film ve Drama, Tasarım ile Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Lisans Programı da mevcuttur.[7]

C Bloкта, üç atölye ve bir sahnenin dışındaki 4 adet derslik giriş katında, 4 adet derslik ve atölyeler birinci, 4 adet derslik ve atölyeler ise ikinci ve 2 adet derslik ve atölyelerde üçüncü katta bulunmaktadır. Ayrıca tiyatro oyunlarının sahnelendiği KHAS sahne ile fotoğraf atölyesi birinci katta, model atölyesi ise giriş katında bulunmaktadır.[8]

Bu bölümde Kadir Has Üniversitesi C Bloкта bulunan Sanat ve Tasarım Fakültesinin öğrencilerinin kullandığı atölye veya derslikler değerlendirmeye alınıp yeniden işlevlendirme de gözönüne alınacak kriterlerin başlıkları altında incelenip yorumlanacaktır.

2.1.2.1. İşlev

Cibali tütün ve sigara fabrikası rölöve planlarında O Blok günümüzde ise C Blok olarak adlandırılan KHAS Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi; yeniden işlevlendirme sürecinin ikinci aşamasında müdahale gören yapıdır. Bina yeniden işlevlendirilmeden önce fabrikanın sosyal işleri, Müdürlüğe bağlı olan imalat, bakım ve idare şeflikleri bu binada teşkilatlanmıştır. Restorasyon öncesi bina terkedilmiş ve bakımsız halde olduğu gözlemlenmektedir (Alper, 2019).

Resim 2.3. C Blok (O Blok) kuzey cephesi restorasyon öncesi, 2000 (Alper, 2019)

Yapı yeniden işlevlendirilirken bodrum, zemin, birinci ve ikinci kat olarak tasarlanmıştır. Yapının temel kazısı sırasında zeminde çıkan su sarnıçları C Blok temelinde karşılaşılmıştır. Yapının bodrum katı Rezzan Has Kùltürleri Müzesi olarak işlevlendirilmiştir. Zemin katta ise yönetim kadrosu, atölyeler ve derslikler yerleştirilmiştir. Birinci katta yine atölyeler ve derslikler mevcuttur. İkinci katta ise akademik kadro odaları, atölyeler ve derslikler yer almaktadır.

Resim 2.4. Kadir Has Üniv. C blok atölye
Foto: Tekin Banaz, 2019

Yapı yeniden işlevlendirilirken kullanıcılara uygun şekilde tasarlanmış ve mekanlar oluşturulmuştur. Derslikler minimum 50 m², stüdyolar (atölyeler) ise minimum 150 m² olarak tasarlanmış; gerekli sıra, kolçaklı dolap, çizim masaları gereksinimine göre değiştirilebilir olarak düzenlenmiştir. Tezgah ve dolaplar sabit yapılmıştır.

Resim 2.5. Kadir Has Üniv. C blok sınıf Foto: A.C. BENLİ, 2017

2.1.2.2. Malzeme

Stüdyo ve dersliklerde genel olarak zeminlerde ahşap parke ve duvarlarda gri tonajlarda boyalar uygulanmıştır. Mekan içinde sıcak ve soğuk renkler hakimdir. Ahşap kaplama çatı, metal renginde çelikler, ahşap parke, gri duvarlar mekan içinde gözlemlenmiştir.

Çizelge 2.3. KHAS Üniversitesi C Blok atölye ve dersliklerinin malzeme ve doku çizelgesi

Zemin ve Birinci kat Atölye ve Derslikler	Öncesi	Yer Döşemesi	Duvar	Tavan	
	Sonrası	Ahşap parke	Boya	Alçıpan asma tavan	
İkinci kat Atölyeler	Öncesi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	
	Sonrası	Ahşap parke	Boya	Alçıpan asma tavan	
	Öncesi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	
	Sonrası	Ahşap parke	Boya	Cam ve ahşap kaplama kırma çatı	
	Öncesi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	
	Sonrası	Ahşap parke	Boya	Cam ve ahşap kaplama kırma çatı	

Bina içerisinde bulunan zemin ve birinci kat stüdyo ve dersliklerinin tavanları beyaz renk alçıpanla kapatılmış, zemin ise kahverengi ahşap parke ile döşenmiştir. Duvarlarda gri tonajlarda farklı renk uygulamaları mevcuttur. Çatı katındaki stüdyo dersliklerinde ise zemin ve duvarlarda aynı malzemeler gözlemlenmiş yalnız farklılık olarak tavanda cam ve ahşap malzeme bir arada kullanılmıştır.

Bodrum katta müzeye çevrilen Bizans su sarnıçları ve Osmanlı hamam kalıntıları mekan içinde zemin döşemesi olarak lamine cam malzemeyle boşluklar yaratılarak zemin kattan sarnıçları görebilmeyi sağlamakta bu da tarihi mekanları modern mekanlar içerisinde algılamamıza yol açmaktadır.

2.1.2.3. Strüktür

Yapı 1948 yılında kapsamlı bir müdahale görmüş ve kagir dış duvarlar korunarak betonarme strüktüre dönüştürülmüştür. 1999 depremi sonrası ağır hasarlı bir duruma gelen betonarme strüktür, yapılan incelemeler sonucunda verilecek yeni işlev ve kullanıcı yükü bakımından yeterli görülmeyip tamamen yıkılmış ve çelik konstrüksiyon ile dış kabuk korunarak yeni yapılaşması için mekan düzenlemesi oluşturulmuştur (Alper, 2019). Yapının temel kazısı sırasında ortaya çıkan Bizans su sarnıçları ve Osmanlı hamam kalıntıları mevcut yerinde korunmuştur.

Resim 2.6. Kadir Has Üniv. C blok dış duvarlar içindeki betonarme strüktürün sökümü (Alper, 2019)

Resim 2.7. Kadir Has Üniv. C blok sondaj sonrası ulaşılan temel ve hamam kalıntıları (Alper, 2019)

Kagir dış duvarları içine eklenen çelik strüktür ile biçimlenen fakülte stüdyo ve dersliklerde yapı iskeleti taşıyıcıları gizlenmemiştir. Çelik kolonlar ve çatıdaki çelik strüktür donatıları açıkta bırakılmıştır. Mekanların içinde çelik donatılar algılanmaktadır.

2.1.2.4. Alt yapı ve tesisat çözümleri

Yapı kompleksinin C Blok olarak tasarlanan Sanat ve Tasarım fakültesi yeniden işlevlendirilirken günümüz şartlarına adapte olabilmeleri için altyapı ve tesisat çözümleri yapıya uygun şekilde tekrardan tasarlanmıştır. Yapıya merkezi sistem havalandırma, aydınlatma, ısıtma, yangın tesisatları ve wi-fi gibi yeni eklemeler yapılmış; zemin ve birinci kat stüdyo ve dersliklerinde alçıpan asma tavan aracılığıyla gizlenmiştir. Yalnız ikinci kat stüdyo ve dersliklerinde altyapı ve tesisat donatıları gizlenmemiş ve açık da bırakılmıştır.

2.1.2.5. Aydınlatma

Kadir Has Üniversitesi cepheden de okunduğu gibi birçok pencere ışıklıklarına sahiptir. Mekanların daha çok doğal aydınlatma ile beslenmesine özen gösterilmiş, doluluk ve boşluk oranlarına özgün yapıdaki gibi olmasına dikkat edilmiştir. Fakat tarihi yapılar ikinci işlev yüklendiği zaman ihtiyaca göre oluşan bazı mekanlar ortaya çıkmaktadır. Bu mekanlarda doğal aydınlatmanın yetersiz kaldığı durumlarda yapay aydınlatmaya başvurulmaktadır.

Zemin ve birinci katlarda bulunan stüdyo derslikleri minimum 150 m² taban alanına sahip olduğu için pencerelerden aldığı doğal aydınlatmanın yetersiz olduğu gözlemlenmiş ve yapay aydınlatma tercih edilmiştir. Minimum 50 m² olan dersliklerde ise yapay aydınlatma yeterli olduğu gözlemlenmiştir fakat tasarım yapılırken yapay aydınlatmada düşünülmüştür. İkinci katta bulunan stüdyolar tavandaki cam kaplamadan doğal ışık ile aydınlatılmıştır. Aydınlatma tasarımı yapılırken mekanlar da yapay aydınlatmaya önem verilmiştir.

2.1.2.5. Mimari dil

Yapının cephesi genel olarak değerlendirilirse Neo-Klasik çizgilere sahiptir. Tarihi yapıda konut dokusu içinde olması nedeniyle yapı kütleli boyutlarından ötürü simgesel bir yapı durumundadır. Cepheden okunmayan plan şeması kapalı geçitler sayesinde binayı bir bütün halinde hissedilmesini sağlamakta ve bu durum binaya güçlü bir duruş yüklemektedir.

Yapının dış kabuğu korunmuş yalnız iç mekan oluşumu yeniden tasarlanıp işlevlendirildiği için mekanlarda yapının tarihi özgün dokusu ve malzemesi korunmamaktadır. Stüdyo ve derslikler tamamen modern malzemelerle tasarlanmış, binanın iç mekan tasarımı yapının dış cephesi ve tarihi kimliğiyle zıtlık yaşamaktadır.

2.1.2.6. Kadir Has Üniversitesi C Blok atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları

Çizelge 2.4. Kadir Has Üniversitesi C Blok stüdyo (atölye) ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tabloları

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ C BLOK STÜDYO VE DERSLİKLERİ									
İŞLEV		MALZEME						STRÜKTÜR	
ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI
		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Fabrikanın imalat bakım ve idare birimleri	Derslik ve stüdyo	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır	Alçıpan asma tavan ve ahşap çatı örtüsü	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Ahşap parke/ Kahverengi/ Parlak malzeme	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Gri renk mat boya	Kagir ve Betonarme	Dış kabuk kagir, iç mekan çelik strüktür
ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL					
ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ			
				ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Bilinmemektedir	Alçıpan içine gizlenmiş elektrik donatıları ve merkezi sistem iklimlendirme	Sarkan florasan armatürler ve doğal aydınlatma	Glob aydınlatma ve spot Doğal aydınlatma	Klasik betonarme yapı	Duvar, zemin döşemeleri ve aydınlatma değişiklikleri ile modernist etki	Neo-Klasik etki	Klasik ve yalın etki (Yapının cephe bütünlüğü ve tasarımı korunmuştur.)		

2.1.2.7. Kadir Has Üniversitesi C Blok stüdyo (atölye) ve derslikleri değerlendirme sonucu

Kadir Has Üniversitesi C Blok binasının da hizmet vermekte olan Sanat ve Tasarım Fakültesi stüdyo ve derslikleri;

Stüdyo ve derslikler zemin, birinci ve ikinci katlarda kullanıcılara uygun şekilde tasarlanmış ve mekanlar oluşturulmuştur. Yapı içerisinde bulunan uygulamalı stüdyolar mevcut olan bölümlerin ihtiyaçlarına göre tasarlanıp boyutlandırılmıştır. Mekanların içinde öğrencilerin ilgi alanlarına uygun bütün malzemelerin bulunduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin uygulamalı stüdyolar dışında teorik ders görebilecekleri dersliklerde mevcuttur. Sanat ve Tasarım Fakültesi altında birden fazla bölüme eğitim veren üniversite yapısında birçok farklı stüdyo (atölye) ve derslik belirlenmiştir. Bu bağlamda tasarımcının kullanıcıya vermiş olduğu mekan farklılığı; mekanlar içerisinde standart bir görüntü yerine kullanıcıyı tekdüzelikten uzaklaştırmıştır (Bkz.Çizelge 2.4.).

Yapının stüdyo ve derslik oluşumunda çelik konstrüksiyon kullanılmıştır. Dikey hat çelik kolonlar gizlenmemiş, ara kirişler zemin ve birinci kat da alçıpan asma tavanlar içinde gizlenmiş, yalnızca en üst kat stüdyolarının çatısında çelik konstrüksiyon gizlenmeden iç mekan tasarım unsuru durumuna getirilmiştir. Modern malzemeler kullanılan stüdyo ve dersliklerde zemin döşemesi olarak kahverengi ahşap parke tercih edilmiştir. Duvarlarda mat ve soğuk renk boyalar kullanılmıştır. Çatı katında mevcut olan stüdyolarda zemin ve duvar da kullanılan malzemeler yapı genelini takip etse de tavan döşemesi olarak tercih edilen açıkta bırakılan çelik konstrüksiyon kırma çatı mekanlar arasında tasarım farklılığı göstermektedir. Stüdyo ve dersliklerin mekan içerisinde sıcak ve soğuk renkleri, parlak ve mat dokuları bir arada kullanarak yapmış olduğu dengeli tasarım; Benli' nin malzemelerin doku etkileri üzerine yapmış olduğu çizelgesine göre mekan içerisinde birçok duyguyu algılamamızı sağlamakta, sıcak ve soğuk renklerin mekanların içerisinde bir uyum içinde hissedilmektedir (Benli,2019) (Bkz.Çizelge 2.4.).

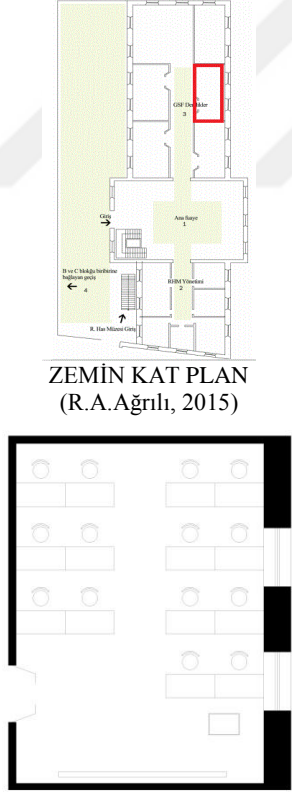

Kagir dış duvarları içine eklenen çelik strüktür ile biçimlenen fakülte mekanlarında, stüdyo ve derslikler de yapı iskeleti taşıyıcılarının gizlenmediği; mekanların içerisinde gözlemlenen açıkta bırakılmış çelik strüktür ve sağlamlaştırma donatıları ile yapının neredeyse her mekanında yapının genel taşıyıcısı hakkında bilgi vermektedir (Bkz.Çizelge 2.4.).

Aydınlatma bakımından değerlendirildiğinde en önemli ayrıntı mevcut da bırakılan dış kabağın üzerinde açık olan pencere boşlukları yerini korumakta ve yapının doğal aydınlatma

ihtiyacını ilk işlevinde olduğu gibi karşılamaktadır. Yalnız yeniden tasarlanan iç mekan oluşumu sebebiyle doğal aydınlatma bazı mekanlarda yetersiz kalmış ve yapay aydınlatma ile mekanlar desteklenmiştir (Bkz.Çizelge 2.4.).

İç mekanda ise tasarımcının seçmiş olduğu malzeme, mobilya ve aydınlatma armatürleri yapının genelinde modernist bir etki yaratmıştır. İç mekanda yapılan tasarım çalışmaları yapının tarihi kimliğiyle uyum sağlamıyor gibi gözlemlense de iç mekanda yapılan çalışmalar restorasyonun temel yaklaşımı olan yeni bir dönem eki niteliğini kazandırmıştır (Bkz.Çizelge 2.4.).

Çizelge 2.5. Kadir Has Üniversitesi C Blok zemin kat örnek derslik mekan analizi

FABRİKA	YAPI İÇ MEKANI TAMAMEN YIKILIP YENİDEN TASARLANIP İŞLEVLENDİRİLDİĞİ İÇİN MEKANIN İLK PLANINA ULAŞILMAMIŞTIR.	
YENİ KULLANIM-DERSLİK	 <p>ZEMİN KAT PLAN (R.A. Ağrı, 2015)</p> <p>ALAN: 72 M2 ZEMİN KAT DERSLİK MEVCUT DURUM</p>	 <p>ZEMİN KAT DERSLİK MEKAN ANALİZİ (14 KİŞİLİK DERSLİK)</p> <p>ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ</p>
	<p>MEKAN İÇİ DONATI LİSTESİ</p> <ul style="list-style-type: none"> *MASA *DÖNER TEKERLEKLİ AYARLANABİLİR SANDALYE *SABİT TAHTA *AYAKLI ÖĞRETMEN MASASI *DUVAR PANOSU 	<p>ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ</p> <ul style="list-style-type: none"> *DOĞAL AYDINLATMA *GEREKİRSE SUNİ AYDINLATMA *ELEKTRİK TESİSATI *ISITMA SİSTEMİ *PROJEKSİYON

Kadir Has Üniversitesi C Blok zemin kat örnek derslik mekan analizi değerlendirildiğinde incelenmiş olan derslik 72.0 m² boyutlarındadır. Mekan içerisinde mevcut olan donatılar, yapılan eylemler, kullanıcı hareket alanı değerlendirmeyi etkileyecek unsurlardır. Öğrencinin masası, sandalyesi ve hareket etme alanı ile birlikte Neufert' e göre minimum 2.50m² maksimum 3.00 m² alana ihtiyaç olduğu saptanmış ve incelenen derslikte bu orana göre 14 kişilik öğrenci ihtiyaç alanının maksimum 42 m² olduğu belirlenmiştir. Mekan içine dolaşım hattı ve öğretmen ders standı eklendiğinde mekan boyutlarının yeterli standartta olduğu saptanmıştır (Bkz.Çizelge 2.5.).

2.2. Silahtarağa Elektrik Fabrikası - Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Kampüsü

2.2.1. Yapının tarihçesi

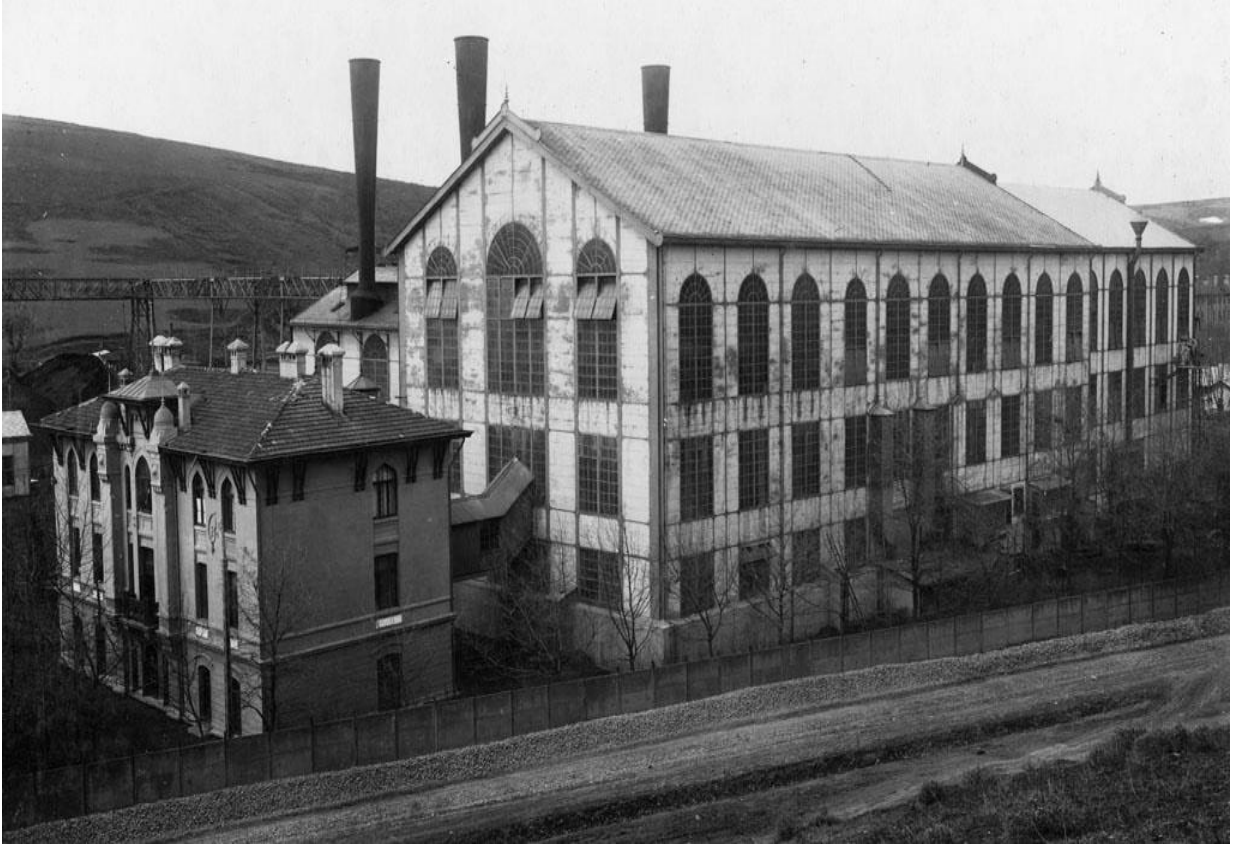
Silahtarağa Elektrik Fabrikası, 1913 yılında Macar Ganz şirketi ile Bayındırlık Bakanlığı arasında imzalanan anlaşma ile kurulmuştur. Kâğıthane ve Alibeyköy Dereleri'nin ağzında 118.000 m²'lik bir alana sahiptir.

Çizelge 2.6. Bilgi Üniversitesi dönüşüm tablosu

Konum	Türkiye, İstanbul	
Yapı sahibi	Bilgi Üniversitesi	
İlk mimari tasarımcısı	Bilinmemektedir.	
Yeniden İşlevlendirmeyi yapan	İhsan Bilgin, Emre Arolat, Nevzat Sayın, Han Türmertekin	
Yapının ilk yapım tarihi	1929	
Yeniden işlevlendirme başlangıç ve bitiş tarihi	2004-2008	
İlk kullanım amacı	Elektrik üretimi	
Günümüz kullanım amacı	Eğitim(üniversite), Kültürel	
Toplam inşaat alanı	118.000 m ² No 4: 2.552 m ² No 6: 2.107 m ²	
Yapının Strüktürü	<u>İlk yapım</u> , Dış cephe çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgu. <u>Ekleme</u> , İç mekan güçlendirme çelik konstrüksiyon	

İstanbul'un elektrik ihtiyacını 1938-52 yılları arasında tek başına, bu tarihten sonra ise kurulan diğer işletmelerle beraber sağlayan tesis aynı zamanda Türkiye ve İstanbul'un ilk termik santralidir. İstanbul'un en eski endüstri merkezi olan Haliç'te bulunan fabrikanın mimarisi, I. Ulusal Mimari Dönemi'nin özelliklerini taşımaktadır. Silahtarağa Elektrik Fabrikası'nın bulunduğu endüstri tesisinde; makine ve kazan daireleri, atölyeler, nakil tesisi,

idare, lojman gibi birimler bulunmaktadır. Çoğu tek katlı olan yapıların taşıyıcı sistemi metal konstrüksiyon arası tuğla dolgu şeklindedir (Anon., 1994).

Resim 2.9. Silah tarağı Elektrik Fabrikası eski fotoğraf [9]

Alibeyköy ve Kağıthane derelerinin birleşerek Haliç'e döküldüğü noktada kurulan Santral, 1914 ve 1952 yılları arasında İstanbul'un tek elektrik üreticisiydi. Santral 18 Mart 1983'te tamamen kapatıldı (Topcuoğlu,2015). Tarihi fabrika, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 06.03.1991 gün ve 2532 sayılı karar ile tescil edilmiştir (Köksal, 2005). 1 Mayıs 2004 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından özelleştirilerek 29 yıllığına Bilgi Üniversitesi'ne devedilmiştir. Fabrika yeniden işlevlendirilerek eğitim ve kültür yapısı haline gelmiştir. 2004 yılında başlayıp 2008 yılında tamamlanan restorasyon projesi çalışmaları, yeniden işlevlendirme ve yeni yapı tasarım gibi uygulamalarla gerçekleşmiştir (Bkz.Çizelge 2.7.). İhsan Bilgin, Emre Arolat, Nevzat Sayın, Han Tümertekin tarafından hazırlanan Santral İstanbul projesinin genel planlama ve karar aşamalarında dahil olmuşlardır. Santral İstanbul proje kapsamına Çağdaş Sanatlar Merkezi(ÇSM), kütüphane, Enerji Müzesi, bilgi merkezleri, rezidans binaları, eğitim binaları ve rekreasyon alanları bulunmaktadır.

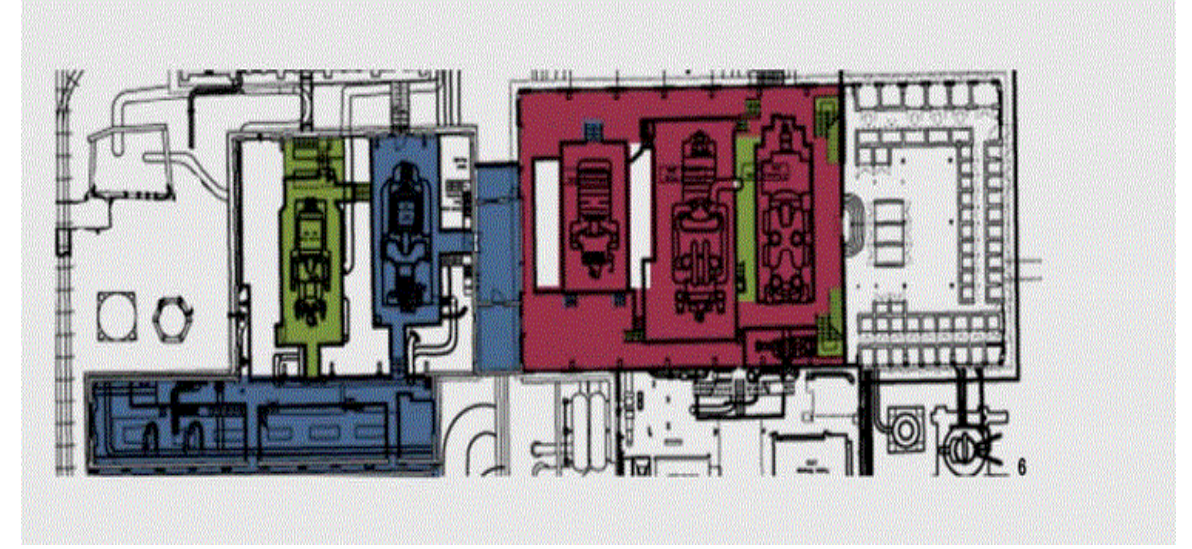
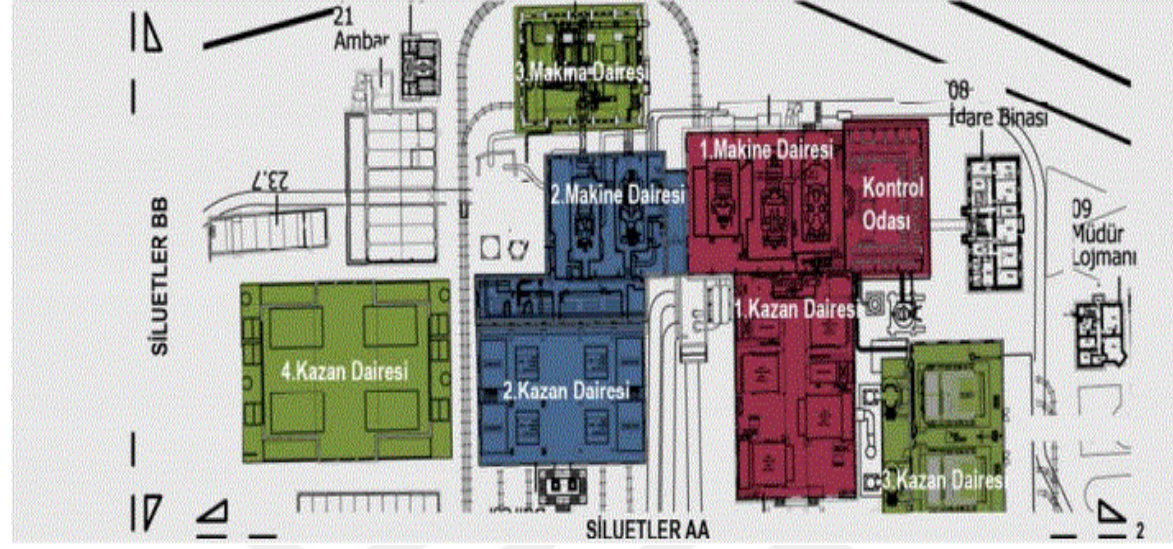

Resim 2.10. Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul kampüsü [10]

Santral İstanbul projesi dahilinde restorasyonu gerçekleştirilen 4 ve 6 nolu kazan dairesi kütüphane ve eğitim birimleri olarak tasarlanmıştır. 4 nolu kazan dairesi mimarlık fakültesi ve derslikleri, 6 nolu kazan dairesi ise kütüphane olarak tasarlanmıştır. 4 ve 6 nolu kazan dairesinin yeniden işlevlendirme çalışmaları NSMH (Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri) tarafından yürütülmüştür. 2006 da başlayan onaylı söküm ve güçlendirme çalışmaları 2013 yılına kadar diğer yapıların öncelikli yapımı nedeniyle herhangi bir uygulama yapılmamıştır.

Çizelge.2.7. Silahtarağa Elektrik Santrali yapısının genel tarihi (Kaşlı, 2009' dan faydalanıp düzenlenmiştir.)

SİLAHTARAĞA ELEKTRİK SANTRALİ RESTÜTİSYON/ RÖLÖVE/ YAPININ GENEL TARİHİ

Yapının Tarihi

1910 İstanbul da elektrik santrali kurulması için açılan ihaleyi Avusturya Macaristan şirketi Ganz kazanır. Ganz Osmanlı Anonim Şirketini kurarak çalışmaya başlar.

1914 Silahtarağa Elektrik Santrali faaliyete geçer.

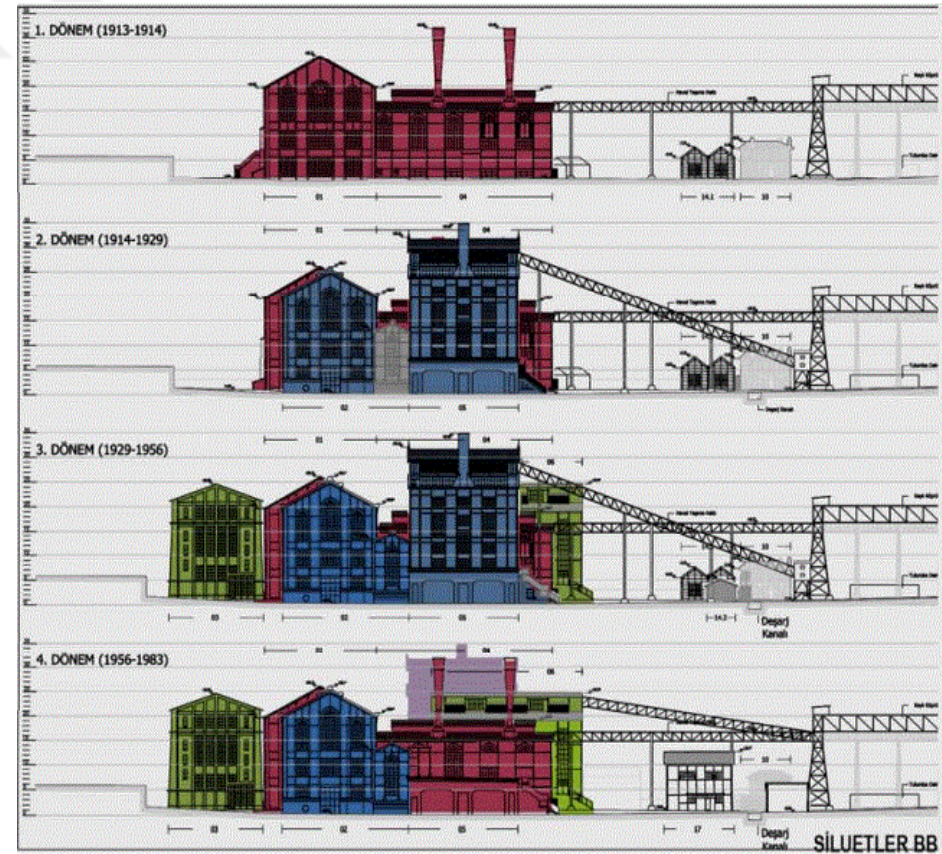
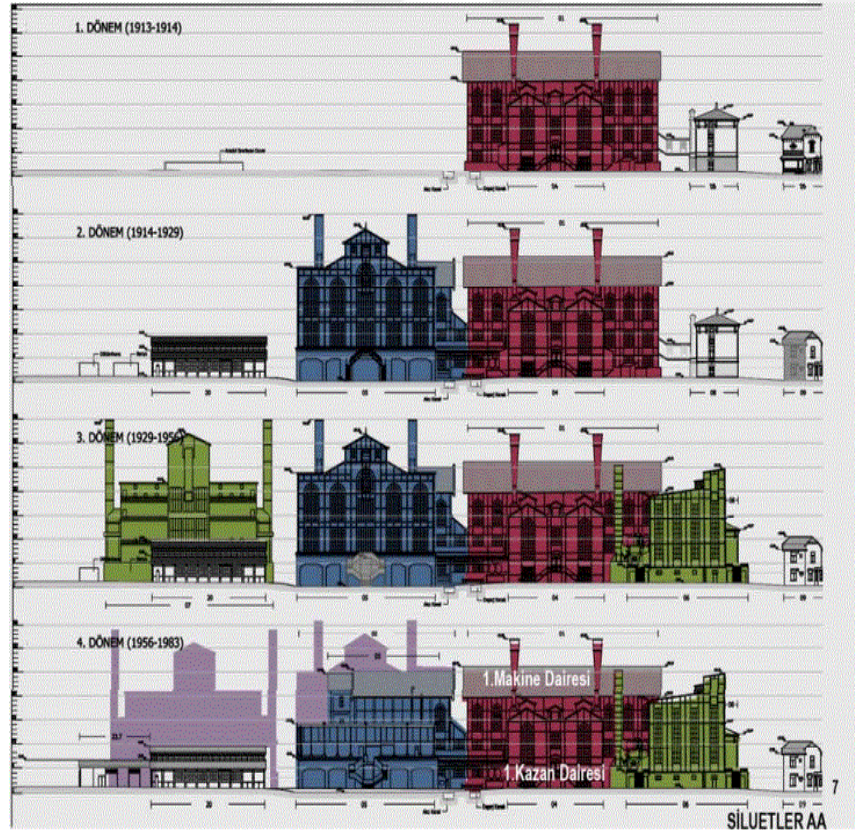
1937 Elektrik şirketi devlet tarafından satın alınır.

1983 ekonomik ömrünü tamamlayan Silahtarağa Elektrik Santrali faaliyetine son verir.

2004 Silahtarağa Elektrik Santrali Enerji ve Tabii Kaynaklar tarafından Bilgi Üniversitesi'ne bağlanır.

2007 Silahtarağa Elektrik Santrali'nin korunarak dönüştürüldüğü bir eğitim, kültür ve sanat merkezi olana Santral İstanbul açılır.

- 1. dönem (1913-1914)
- 2. dönem (1914-1929)
- 3. dönem (1929-1956)
- 4. dönem (1956-1983)

2.2.2. Derslikler, stüdyolar ve atölyeler

Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul kampüsü içerisinde bulunan Mimarlık Fakültesi 4 ve 6 nolu kazan daireleri içerisinde düzenlenmiştir. Binada lisans stüdyoları, maket atölyeleri, sergi alanları, kütüphane, jüri alanı, yüksek lisans stüdyoları, ortak stüdyolar ile öğretim üyelerinin odaları yer almaktadır.

2.2.2.1. İşlev

Silahtarağa Elektrik Santrali rölöve planlarında 4 ve 6 nolu kazan daireleri olarak hizmet vermiş, günümüzde ise Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak tasarlanmıştır. 4 ve 6 nolu kazan dairelerinde ayakta kalabilmiş ve üzerinde koruma kararı olan kazanlar özel işlemlerden geçirilerek özgün haline zarar vermeden yerinde korunmuştur. Kazan çevresinde mekanlar oluşturulmuştur.

Yapı içerisinde bulunan çelik merdivenler, çelik korkuluklar, çelik saçaklar, çelik kolonlar, mevcut olan ve sonradan eklenen yürüyüş iskeleleri, içiçe giren mekanlar, ortak alanlar, açık derslikler, ofisler ve kütüphane birçok işlevi biraraya almasıyla, işlevlerin mekânsal ayrımları net olarak algılanmamaktadır.

Lisans stüdyoları, maket atölyesi ve sergi alanı 4 no'lu binada; kütüphanenin büyük kısmı ile jüri alanı, yüksek lisans stüdyoları, ortak stüdyolar ve öğretim üyelerinin odaları ise 6 no'lu binada tasarlanmıştır.

Üniversitenin ihtiyaçları doğrultusunda 4 ve 6 nolu binalar eğitim yapısına çevrilirken kütüphane alanının yetersizliğinden dolayı yapıların içine Latif Mutlu kütüphanesi entegre edilmiştir. Böylece zemin katta sadece bir giriş değil aynı zamanda bir kütüphaneyle farklı bir karşılama alanı oluşmuştur. Bu ortak mekan kurgulanırken de mekanlar arasında şeffaflığa önem verilmiştir.

2.2.2.2. Malzeme

Endüstri mirası olarak incelenen 4 ve 6 nolu binalar yeniden tasarlanırken kullanılmış olan günümüz malzemeleri yapılan müdahalenin eskiden ayrılmasını sağlamıştır.

Binanın girişi, kütüphane, ofisler (6 nolu daire 2.kat) ve birkaç ortak alanda pvc zemin kaplama yapılmış ve sarı renk tercih edilmiştir, bürüt beton halinde bırakılan kolonlar, yan duvarlar ve ard arda gelen giriş kemerleri gözlemlenmiştir. Mekanların birçok yerinde ise

binanın kendisine ait olan çelik kolonlar, kirişler ve merdivenler mevcuttur. Mekanda sıcak ve soğuk renkler bir arada uyum içerisinde kullanılmıştır.

Çizelge 2.8. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi

Normal kat Atölye ve		Yer Döşemesi	Duvar	Tavan		
		Öncesi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.		Çelik konstrüksiyon
Sonrası	PVC yer kaplama *Kırık beyaz *Açık ton *Parlak doku	Perde *Turuncu renk *Koyu Ton *Mat doku	Çelik konstrüksiyon *Kahverengi ve kırmızı renk *Koyu ton *Mat doku			
Çatı kat Atölyeler		Öncesi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır.	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır	Çelik konstrüksiyon	
		Sonrası	PVC yer kaplama *Kırık beyaz *Açık ton *Parlak doku	Üç tarafı kapalı bir tarafı galeri boşluğuna bakarak açıkda bırakılmıştır.	Uzay Çatı (Cam ve çelik) * Gri renk *Koyu ton *Mat doku	

Derslik ve stüdyolarda ise zemin malzemesi olarak yine pvc kaplama kullanılmış yalnız renk olarak kırık beyaz tercih edilmiştir. Mekan içerisinde orijinal çelik kolonlar tel fırçalarla temizlenmiş ve üzerlerine koruyucu madde sürülmüştür. Orijinal renklerine karışılmamıştır. Yeniden monte edilen çelik yapılaşmanın bir bölümü kahverengi bir bölümü ise kırmızı renge boyanmıştır. Tavanlar da kahverengi çelik malzeme, zemin de ise kırık beyaz pvc kaplama malzeme kullanılmıştır. Mekanlarda bölücü duvar olmadığı için belli m2 aralığında kornişler yerleştirilmiş mekanlar turuncu renk perdeler ile bölünüp bağımsız hale gelmiştir. Duvar anlayışı olmadığından ara kat derslik ve atölyelerinde renkler ve dokular bir bütün halde hissedilmektedir. Çatı kat atölyelerinde ise tavanda çelik (uzay çatı) ve cam

malzeme birlikte kullanılmış açıkta bırakılmış, zeminde ise kırık beyaz pvc yer kaplama tercih edilmiştir (Bkz.Çizelge 2.8.).

2.2.2.3. Strüktür

Endüstriyel yapıların genel strüktür yapısı çelik olduğu için yapının sağlamlaştırma ve mekan oluşumunda aynı malzemeler tercih edilmiştir. 4 ve 6 nolu binaların dış kabuğu çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgudur ve çelik malzeme ile yapının iç kısmından güçlendirme ve yenileme yapılmıştır. İç mekan çelik konstrüksiyon ile tasarlanmış ve strüktür olarak endüstriyel yapı olma özelliğini kaybetmemiştir.

Atölyelerde açık mekan anlayışından dolayı yapı strüktür malzemesini tasarım unsuru olarak kullanmıştır. Normal kat atölye mekanlarında tavan döşemeleri kapatılmamış çelik uzun I profillerle sağlamlaştırılmıştır ve mekanda açıkta bırakılmıştır. Çelik güçlendirme kolonları da tavan kaplamaları gibi açık da ve birbirine kenetlenerek aşağıdan yukarıya doğru belli bir nizamda ilerlemiştir. Çelik konstrüksiyonun en büyük avantajı olan geniş açıklık olanağını, atölyeler çelik konstrüksiyon sayesinde en iyi şekilde kullanmıştır. Çatı katlarındaki atölyeler, normal kat atölyelerinin tavan sağlamlaştırmalarından farklı olduğu gözlemlenmiştir. Normal katlar da döşeme malzemelerinden sonra tavan genişletilmiş sac ızgara ile kaplanıp L profiller yerleştirildiği görülürken çatı katında ise çatı güçlendirmesi dikkat çekmiştir.

2.2.2.4. Alt yapı ve tesisat çözümleri

Atölye ve dersliklerde elektrik donatıları, VRF merkezi sistem klimaları, yangın algılama sistemi ve Wi-fi mevcuttur. Tavan da elektrik donatıları gizlemek için kablo tavaları yada metal ızgaralar kullanılmıştır. Yapının iç mekan oluşumu, gizli olmayan strüktür anlayışı ile birlikte iklimlendirmede kullanılan klimalar da gizli değil ve açıkta bırakılmıştır.

2.2.2.5. Aydınlatma

Yapının içerisinde doğal ve yapay aydınlatma bir arada uygulanmıştır. Atölye ve dersliklerde sonradan oluşan kat bölmeleri sebebiyle doğal aydınlatma yetersiz kalmış ve yapay aydınlatma kullanılmıştır. Düşük kat seviyesi nedeniyle özel reflektörlü yapay aydınlatma armatürleri tasarlanmış ve uygulanmıştır.

2.2.2.6. Mimari dil

Yeniden işlevlendirilen kültür varlığı dış kabuğu özgün halde korunmuş; iç mekanda ise termik santral donatıları yüksekliklerinden ve iri yapılarından dolayı olduğu yerde korunup çevrelerinde mekan tasarımına gidilmiştir. Yapı iç mekan oluşumunda çelik malzeme kullanılarak katlara ayrılmış ve mekanlar oluşturulmuştur. Binaların içinde herşey bir düzen içinde tasarlanmıştır. Zemin ve 6 kattan oluşan yapı tasarlanırken ‘erişilebilirlik’ gözönüne alınan önemli unsurlar arasındadır. Bu unsur her ne kadar anıtsal bir yapıyı yeniden işlevlendirirken mimar için zor olsa da yapılan tasarım en iyi şekilde görevini yerine getirmeye çalışmaktadır.

İç mekanlar da ise ‘açık mekan’ anlayışı benimsenmiştir. Açık mekan kurgusu mekanları genel hacim olarak kullanma imkanı vermiştir. Mimarlık fakültesi ve kütüphane olarak tasarlanan yapı bünyesinde yer alan atölye, sergi ve jüri mekanlarının açık işleve uygun olması bahsedilen kurguyu desteklemiştir. Artan öğrenci sayısı nedeniyle şeffaf olan hacimler daha dolu hale getirilmiştir. Bunun sonucunda birbiriyle bağlantılı stüdyolar oluşturulmuş ve hedeflenen şeffaflık sağlanmaya çalışılmıştır.

2.2.2.7. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları

Çizelge 2.9. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tabloları

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ ATÖLYE VE DERSLİKLERİ									
İŞLEV		MALZEME						STRÜKTÜR	
ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI
		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Elektrik santrali kazan daireleri	Derslik ve stüdyo	Çelik konstrüksiyon	Çelik konstrüksiyon / uzay çatı sistemi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır	PVC kaplama/ Kirlili beyaz renk/ Parlak malzeme	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılamamıştır	Bölücü duvar yoktur.	Çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgu	Dış kabuk çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgu, iç mekan çelik konstrüksiyon
ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL					
ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ			
				ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Bilinmemektedir.	Açıkta bırakılan VRF merkezi sistem ve metal ızgaraların içine gizlenmiş elektrik donatıları, Wi-Fi	Doğal Aydınlatma	Kat yüksekliğinden dolayı özel reflektörlü armatürler kullanılmıştır ve doğal aydınlatma	Klasik endüstriyel yapı	Mobilya ve çelik konstrüksiyon ile modernist etki	Klasik endüstriyel yapı	Klasik endüstriyel yapı		

2.2.2.8. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve derslikleri değerlendirme sonucu

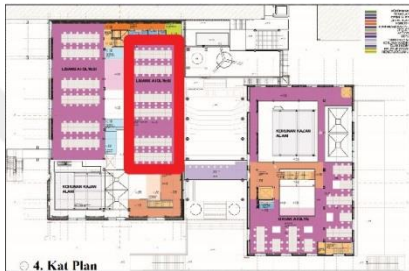
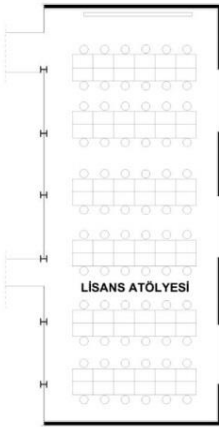
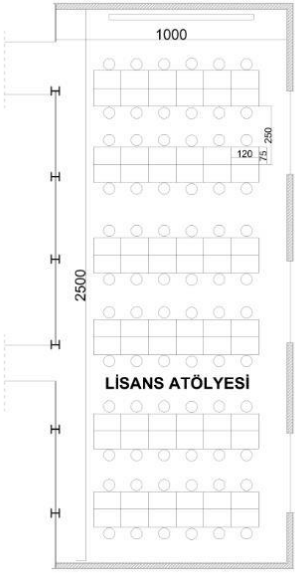

Endüstriyel bir yapı olan 4 ve 6 nolu yapılar ilk işlevinde kazan dairesi olarak kullanıldığından dolayı yapıların içerisinde mevcut olan kazanlar korunmuş yapı bünyesinin ilk sahibi olma özelliği dikkate alınarak mekan tasarımı kazanlar etrafında oluşturulmuştur. Yapının içerisinde mekanları oluşturabilmek için çelik konstrüksiyon ile ara katlar tasarlanıp yapı içerisinde ulaşım ağları oluşturulmuştur. İç mekanı tamamen çelik konstrüksiyon ile oluşturulan yapının stüdyo ve derslikleri açık mekan anlayışı ile tasarlanmıştır. Mekanları genel hacim olarak kullanma imkanı veren yapı; artan öğrenci sayısı, atölye ve dersliklerin bölücü duvar olmadan bir perde aracılığıyla işlevlendirilmesi mekanların hangi amaca uygun hizmet verdiği ayrımını zorlaştırmaktadır (Bkz.Çizelge 2.9).

Malzeme olarak değerlendirildiğinde endüstriyel yapı olma özelliğini taşıyan 4 ve 6 nolu binalar yeniden işlevlendirme yapılırken kullanılan günümüz malzemeleri ile eskinin yeniden ayrılmasını sağlayarak koruma ilkelerini dikkate alarak tasarım yapıldığı gözlemlenmiştir. Yapı içerisinde eskiden kalan kazanların etrafında oluşturulan atölye ve derslik mekanları değerlendirildiğinde; mekanlarda bulunan orijinal çelik donatılar tel fırçayla temizlenip üzerlerine koruyucu madde sürülerek korunmuştur. Tasarımcı yeniden işlevlendirmede eklenen çelik donatıları, orijinal çelik donatılardan farklı bir renk ile boyayıp bu yaklaşımla endüstriyel mirasın donatılarını koruma altına almıştır. Kullanılan çelik donatılar hiçbir şekilde kapatılmamış eski yapının yeniden işlevlendirilen parçalarıyla bir uyum içerisinde endüstriyel yapı dokusunu sürdürmektedir. Zeminler döşemelerinde kirliliği beyaz renk pvc yer kaplama kullanılmıştır. Ara duvar bölme kavramı iç mekan yapılaşmasında çok farklı bir yaklaşım sergilemiş mekanlarda şeffaflık unsurunu göz önüne alarak tasarım yapılmıştır. Yapıyı bir beton yığını haline getirmek yerine endüstriyel yapı özelliğinden uzaklaştırılmadan iç içe mekanlar gözlemlenmiştir (Bkz.Çizelge 2.9).

Atölyelerde açık mekan anlayışı sergileyen yapı çelik konstrüksiyonun geniş açıklık avantajını en iyi şekilde tasarımına yansıtmiş ve kullanıcılarına geniş bir kullanım alanı sağlamıştır. Normal kat atölyeler ve dersliklerde tavan döşemeleri çelik uzun I profillerle sağlamlaştırılıp genişletilmiş sac ızgara ile kaplanıp L profiller ile desteklenmişken; çatı kat atölyelerinde tavan döşemeleri çatı güçlendirme çalışmaları sonucu açıkta bırakılmıştır. Atölye ve derslikler de çelik I profil' den kolonlar gözlemlenmiştir. Endüstriyel yapıdan uzaklaşmamış olan tasarımcı yapı genelinde kullandığı çelik konstrüksiyon ile mekan içerisinde eklenti donatıları eskiden ayırıp belirginleştirerek mekanda algılanmasını sağlamıştır (Bkz.Çizelge 2.9).

Atölye ve dersliklerde açıkta bırakılmış VRF merkezi klima sistemi kullanılmaktadır. Elektrik ve aydınlatma donatıları tavanlarda metal ızgara kullanılarak gizlenmiştir. Her mekanda projeksiyon ve Wi-fi bağlantı hatları bulunmaktadır. Aydınlatmada yapay ve doğal aydınlatma tercih edilmiştir (Bkz.Çizelge 2.9).

Çizelge 2.10. Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi 4. kat örnek derslik mekan analizi

ELEKTRİK SANTRALİ	MEKANIN İLK PLANINA ULAŞILMAMIŞTIR.	
	<p>YENİ KULLANIM-DERSLİK</p> <p>4 VE 6 NOLU KAZAN DAİRESİ 4. KAT PLAN (NSMH Arşivi, 2015)</p> <p>ALAN: 250 M2 4. KAT DERSLİK MEVCUT DURUM</p>	 <p>4. KAT DERSLİK MEKAN ANALİZİ (72 KİŞİLİK DERSLİK)</p>
	<p>MEKAN İÇİ DONATI LİSTESİ</p> <ul style="list-style-type: none"> *MASA *DÖNER TEKERLEKLİ AYARLANABİLİR SANDALYE *HAREKET EDEBİLEN TAHTA *PANO 	<p>ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ</p> <ul style="list-style-type: none"> *DOĞAL AYDINLATMA *YAPAY AYDINLATMA *ELEKTRİK TESİSATI *İSITMA SİSTEMİ *PROJEKSİYON

4 ve 6 nolu kazan dairesi yapıları santral İstanbul yerleşkesi içerisinde tarihi dış cephesiyle kendine özgü bir kimliği vardır. Endüstriyel yapılar da mimari dilin en önemli unsurlarından biri olan yükseklik 4 ve 6 nolu kazan daireleri atölye ve derslikleri içinde geçerli bir tasarım unsuru olarak ele alınmış, mekan içerisinde korunan kazanlar ve kazanları

makinalara bağlayan donatılarla birlikte iç mekan anlayışı benimsenmiştir. Dönüşüm sonrası yapı içerisinde korunan kazan ve donatılar açıkta bırakılarak mekan oluşumu gerçekleşmiştir. Mekanlarda kullanılan malzeme, mobilya ve aydınlatma amatörleriyle yapıda modernist bir yaklaşım gözlemlense de, yapı bünyesindeki anıtsal donatıların geçmişteki izleriyle uyumlu bir şekilde mekan tasarımı yapılmış olması yapının sürdürülebilirliğini kanıtlamış pozitif bir yaklaşım olarak belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 2.9).

Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi 4. kat örnek derslik mekan analizi değerlendirildiğinde incelenmiş olan derslik 250 m2 boyutlarındadır. Bir öğrenci ihtiyaç alanı Neufert' in değerleri üzerinden ele alınca maksimum 3.00 m2 olarak hesaplanmış ve 72 kişilik sınıfta 216 m2 alana ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Mekan içinde ihtiyaç olarak belirlenen alan mevcuttur. Mekan içine dolaşım hattı ve ders sunum alanı eklendiğinde mekan boyutlarının yeterli standartta olduğu saptanmıştır (Bkz.Çizelge 2.10).

2.3. Mardin Eski Hükümet Konağı – Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

2.3.1. Yapının tarihçesi

19. yüzyıl da Tanzimat’la birlikte devlet bürokrasisinin merkezileşmesi ve ayrıntılandırılması, haliyle bu tanımlara uygun mekanlar/binalar üretilmesini gerektirmiştir (Düzenli ve Taşar, 2012). Tanzimat sonrasında hükümet konakları özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yurdun dört bir yanında yapılmıştır. Büyük ve kagir olduğu için masraflı olan yapıların inşasını merkezi hükümet değil yine eşraf finanse etmiştir. Şehrin ileri gelenleri imaretler, camiler yapmak yerine hükümet konağı inşaatlarına yardım etmiştir (Kaynar, 2000).

Çizelge 2.11. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi dönüşüm tablosu

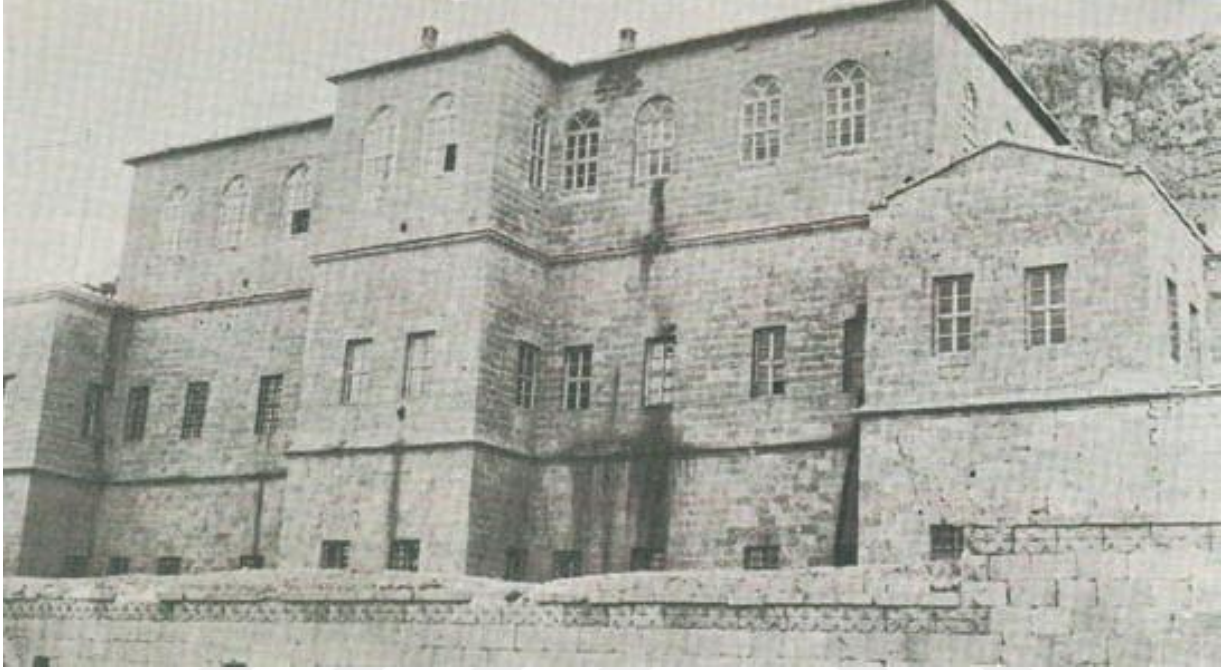
Konum	Türkiye, Mardin	
Yapı sahibi	Mardin Artuklu Üniversitesi	
İlk mimari tasarımcısı	Selim Lole	
Yeniden İşlevlendirmeyi yapan	Emin Selçuk Taşar- Mardin Artuklu Üniversitesi yapı işleri daire başkanlığı ve kontronörler Y.Mimar Murat Çağlayan ile Y.Mimar Nüvit Bayar	
Yapının ilk yapım tarihi	1874	
Yeniden işlevlendirme başlangıç ve bitiş tarihi	2010 Ocak- 2011 Kasım	
İlk kullanım amacı	Devlet İşleri	
Günümüz kullanım amacı	Eğitim(üniversite), Kültürel	
Toplam inşaat alanı	3140 m2 kapalı alan	
Yapının strüktürü	Geleneksel Mardin taşı ile kagir yapım tekniği	

Resim 2.11. Mardin Artuklu Üniv. Mimarlık Fakültesi [11]

Mardin, bahsi geçen 19.yüzyıl gelişmelerinin dışında değildir. 19. yüzyılın son çeyreğin de Diyarbakır valisi İsmail Hakkı Paşa ve Mardin Livası Mutassarrıfı Süleyman Bey

zamanında yapılmış olan Mardin Hükümet Konağının inşaa tarihi salnamelerde yazan belgelere göre 1874' tür (Kaynar, 2000).

Çağlayan yazısında belirttiği gibi 'Yerel söylentilerden yapının batısındaki askeri kışla binasının mimarının Mimarbaşı Sarkis Elyas Lole olduğu, hükümet konağı binasının ise oğlu Selim Lole olduğu rivayet edilir.' demektedir (Çağlayan, 2015)

Resim 2.12. Mardin Hükümet Konağı 1938 (CHP Mardin Halkevi, 1938)

19. yüzyıla tarihlenen yapı dönemin bazı genelleşmiş özelliklerini göstermekle birlikte, diğer hükümet konaklarıyla karşılaştırıldığında, mimarlık tarihi açısından yerel ya da atipik unsurların fazlaca kullanıldığı bir mimari tavra işaret etmektedir. Giriş aksında 33 metre boyunca uzanan beşik tonozlu orta mekanın varlığı; Mardin evlerinde uygulanan duvar ve tonoz tekniklerinin büyük ölçekli bu yapıda da görülmesi; yapı bünyesinde Mardin taşının kullanılması; girişinin simetrik düzende yerleştirilmiş cumbaların olduğu güney cephesinden değil de batı yani yan cepheden olması gibi unsurlar yerel müdahalenin ve yere özgü konumlanma problemlerinin çözümleridir (Düzenli ve Taşar, 2012).

Bodrum, zemin, birinci ve ikinci katlar olmak üzere yapı dört kattan oluşmuştur. Kâgir olarak inşa edilen yapının son katı Cumhuriyet Dönemi ekidir. Valilik katı olarak kullanılan bu katın duvarları yığma, döşemesi ise betonarmedir (Çağlayan, 2015). 1915'te Mardin'e görevli olarak gelen Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Hükümet Konağının büyütülmesini istemiştir. Belediye reisi emrine verilen istihkâm bölüğünden istifade edilerek Hükümet Konağının üst katı daha sonra kâgir olarak inşa edilmiştir (CHP Mardin Halkevi, 1938).

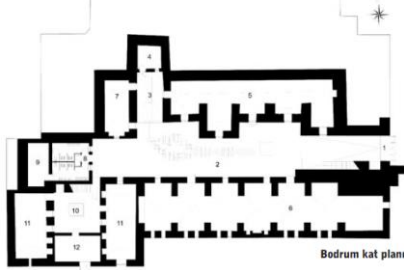

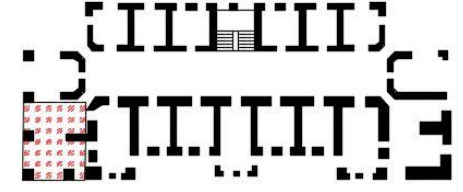

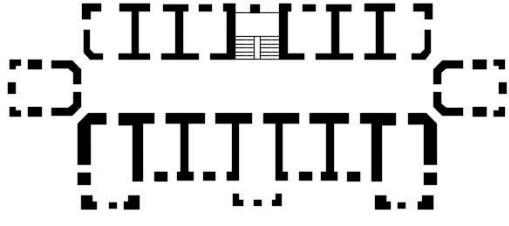
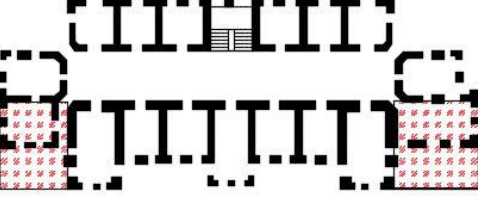
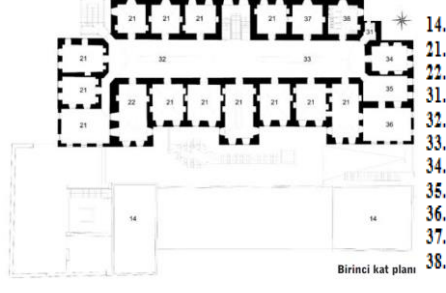

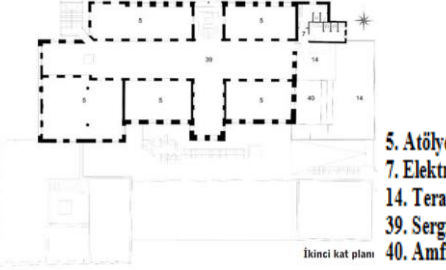
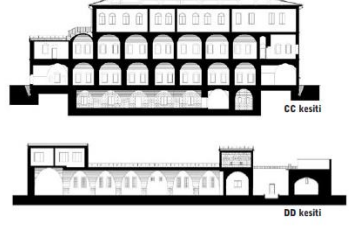
19. yüzyılın Osmanlı döneminde inşaa edilen Mardin Hükümet Konağı 1996 yılına kadar yönetim merkezi hizmeti olan kendi özgün işlevini sürdürmüştür. Valiliğin taşınması sebebiyle bina restore edilene kadar işlevini yerine getirememiş ve boş kalmıştır. Mardin Artuklu Üniversitesi yeni kampüsü inşaa edilirken eğitim sürecinin devam edebilmesi için yeni mekanlar arayışı sonucu eski hükümet konağı olarak bilinen bu tarihi yapıyı mimarlık fakültesi olarak birimlerine eklemiştir.

Mardin Artuklu Üniversitesi'nin 2007 yılında kurulması ile; mevcut olan yapı üniversitenin Mimarlık Fakültesince kullanılması için gerekli restorasyon çalışmaları ile hazırlanmıştır. Restorasyona öncülük eden Türkiye Tekstil ve Sanayi İşverenleri Sendikası masrafları hayır olarak üstlenmiştir. Yapının ilk restorasyon projesi mimar Fethullah Duyan ve Süheyla Sime'ye aittir. Yüklenici firma BETAŞ Beton Yapı ve Prefabrikte A.Ş.'dir. İlk projenin danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. Neslihan Dalkılıç ve Yrd. Doç. Dr. Meral Halifeoğlu yapmıştır. Mardin Artuklu Üniversitesi Yapı İşleri Daire Başkanlığınca 2010 yılı Ocak ayında başlayan restorasyon çalışmaları 2011 yılı Kasım ayında tamamlanmıştır. 19. yüzyılın sonunda Mardin'in özgün yapısını taşıyan Hükümet Konağı yöresel mimari örnek alınarak modern restorasyon teknikleriyle restore edilmiştir (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. , 2012).

Resim 2.13 Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Güney ve Doğu cephesi
(Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. ,2012)

Çizelge 2.12. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi zamana bağlı değişim plan analizi (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. , 2012'den faydalanılıp düzenlenmiştir.)

Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kat Planları dönüşümü		1874/ Hükümet Konağı	1923-1938/ Valilik için ek yapı(ikinci kat)	2011/Mimarlık Fakültesi	Plan Analizi
		BODRUM KAT PLAN	Ulaşılamamıştır.	Ulaşılamamıştır.	 <ul style="list-style-type: none"> 1. İç avlu girişi 2. İç avlu 3. Eyvan 4. Mescit 5. Atölye 6. Yemekhane-kantin 7. Elektrik odası 8. Bay-Bayan WC 9. Su deposu 10. Küçük iç avlu 11. Derslik 12. Kalorifer dairesi
ZEMİN KAT PLAN			 <ul style="list-style-type: none"> 13. Misafirhane 14. Teras/dam 15. Bilgisayar laboratuvarı 16. Kırmızı merdiven terası 17. Batı giriş revaşi 18. Sergi salonu-zemin kat koridoru 19. Doğu giriş revaşi 20. Proje üretim merkezi 21. Akademisyen odası 22. Seminer odası 23. Lisansüstü odası 24. Kütüphane 25. Güvenlik odası 26. Arşiv 27. Kırtasiye 28. Temizlik odası 29. Bilgisayar odası 30. Bay WC 31. Engelli WC 	Bina ana giriş alanı zemin kat bölümünde doğu ve batı aksında oluşturulan beşik tonozlu bir koridor sağlamaktadır. Bu koridor aynı zamanda sergi alanı olarak da kullanılmaktadır. Kütüphane güneydoğu köşesinde bulunmaktadır. Güney cephede misafirhane ve büyük bir teras yer alır.	
BİRİNCİ KAT PLAN			 <ul style="list-style-type: none"> 14. Teras/dam 21. Akademisyen odası 22. Seminer odası 31. Engelli WC 32. Seminer salonu 33. Daimi sergi salonu 34. Fakülte sekreteri odası 35. Fakülte sekreterliği 36. Toplantı odası 37. Enstitü sekreteri odası 38. Bayan WC 	Birinci kat fakültenin akademik kadrosunun ve yönetiminin bulunduğu bölümdür. Akademisyen odaları ve sekreterlikler bu katta bulunmaktadır. Ayrıca seminer, sergi ve toplantı odaları da bu katta yer almaktadır. Bu katta da koridor özgün görevi yanında sergi ve seminer alanı görevini de üstlenmektedir.	
İKİNCİ KAT PLAN	-		 <ul style="list-style-type: none"> 5. Atölye 7. Elektrik odası 14. Teras/dam 39. Sergi salonu-atölye-koridor 40. Amfi. 	İkinci kat tamamen bütünlük bir duvar bölmesi çalışması ile atölyelerin hizmet verdiği mekanlar tasarlanmıştır. Koridor; sergi salonu ve atölye görevini bir arada yapmaktadır. İkinci güney doğusunda bulunan avluda çelik konstrüksiyon'dan tasarlanan bir seyir amfisi mevcuttur.	
KESİT	Ulaşılamamıştır.	Ulaşılamamıştır.			

2.3.2. Derslikler, stüdyolar ve atölyeler

Mardin Artuklu Üniversitesi mimarlık fakültesi olarak hizmet veren eski hükümet konağı bodrum, zemin, birinci ve ikinci kattan oluşmaktadır. Her kat kendi içinde tasarlanmış ve mimarlık fakültesi işlevlerine uygun hale getirilmiştir. Birçok öğrenciye eğitim veren tarihi yapı günümüzde bir üniversite haline gelmiştir. Toplam 3140 m² kapalı alana sahip olan bina 5 mimari tasarım ve çizim atölyeleriyle birlikte 2 derslik, yemekhane, öğrenci kafeteryası ve toplantı salonundan oluşmaktadır[12].

2.3.2.1. İşlev

Yapının ana kütleli altında yer alan bodrum katı yemekhane ve kantin olarak kullanılmaktadır. Bu bölüm bazı kaynaklarda kazan dairesi olarak geçmektedir. Bodrum kat aynı zamanda yapının iç avlusunu da içine alır. Mekanda yapılan çalışmalarda kemer kalıntılarına rastlanmıştır. Yapının bodrum katının bir bölümü de daha önce ahır işlevi gördüğü söylenen mekan, günümüzde birinci sınıf öğrencilerinin eğitim gördüğü atölye olarak tasarlanmıştır (Çağlayan, 2015).

Eski hükümet konağının son katı olan ikinci kat en çok müdahalenin olduğu kattır. Vali ve yardımcılarının kullandığı bu katta ek duvarlar ve ıslak hacimler gözükmemektedir (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. , 2012). Yarı geçirgen olarak tasarlanan bu mekan tamamen atölye katı olarak tasarlanmıştır. Mekan eksikliğinden dolayı ders ve seminer verme alanları olarak kat koridorları kullanılmaktadır.

Resim 2.14. Atölye duvar (ikinci kat) [13]

Atölyeler duvar ile tamamen kapatılmadığından dolayı mekan içinde proje sergileme alanı parça parça düzenlenmiştir. Duvarlar bir olarak yapılmayıp aralarında boşluklar bırakıldığından her bir projenin sergilenmesi için ayrı birer duvar oluşmuştur.

2.3.2.2. Malzeme

Geleneksel bir yapı olma özelliğinden dolayı Mardin geleneksel yapılaşmasına uygun malzemeler yapıda kullanılmıştır. Yalnız yapılan işlevlendirme çalışmalarında günümüz şartlarına uygun farklı malzemeler yapı içerisinde tercih edilmiştir.

Çizelge 2.13. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi atölye ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi

		Yer Döşemesi	Duvar	Tavan	
Bodrum kat atölye	Öncesi	Taş Döşeme	İnce Yonu kesme taş/Şaşırtmalı	Çapraz Tonoz	
	Sonrası	Emperador seramik *Kahverengi *Koyu ton *Parlak doku	İnce Yonu kesme taş/Şaşırtmalı *Açık sarı renk *Açık Ton *Mat doku	Çapraz Tonoz *Beyaz renk *Açık ton *Mat doku	
İkinci kat atölyeler	Öncesi	Betonarme döşeme	Bilinme mektedir.	Bilinme mektedir.	
	Sonrası	Emperador seramik *Kahverengi *Koyu ton *Parlak doku	Mardin kireç taşı/ daha keskin hatlı/Şaşırtmalı *Açık sarı renk *Açık Ton *Mat doku	Alçıpan asma tavan *Beyaz renk *Açık ton *Mat doku	

Bodrum katta mevcut olan birinci sınıf atölyesinde zeminlerde emperador seramik, tavanda tarihi yapıya ait olan çapraz tonozlar ve duvarlarda ise açık sarı renkte ince yonu kesme taş (Mardin kireç taşı) kullanılmıştır.

Atölye katı olarak tasarlanan ikinci katta ise zeminlerde emperador seramik, tavanda alçıpan asma tavan ve duvarlarda ise geleneksel Mardin kireç taşı kullanılmıştır.

2.3.2.3. Strüktür

Geçmişten günümüze gelen birçok yapının bulunduğu bölgenin şartlarına uygun yapılmasının en önemli gerekçeleri; eldeki imkanlar dahilinde olan malzemelerin kullanılması

ve mevcut topoğrafyanın değerlendirilmesidir. Topoğrafya özelliği kentin kendine özgü coğrafi şartları ile şekillenir ve kentleşme için önemli bir ayrıntıdır. Yerleşim ve kentleşme bu özelliğe göre kurgulanır ve yapılaşma ortaya çıkar. Mardin de bu konuda geleneksel yapı profilini oluşturmuş şehirlerden bir tanesidir. Mardin mimarisi genel olarak strüktürel kullanımda açık sarı ve sert kalker, bezemelerde ise ocaktan çıktığında işlenmesi kolay olan, sonradan sertleşen koyu sarı kalker taşı tercih edilmiştir (Alioğlu, 1988). Geleneksel Mardin mimarisi, yapılarda yapım tekniği ve malzeme kullanımında; yığma yapım sistemi ve ana yapım malzemesi olan kalker taşıdır.

İncelenen yapının genel olarak strüktür yapısı yörenin geleneksel yapılarda genel olarak uygulanan kaba yonu taş ile sağlanmıştır. Yapıda kireç taşı şaşırtmalı ve yığma şekilde örülmüştür.

Yapının bodrum katı ile ilgili kesinliği olmayan bilgiler mevcuttur. Bu bilgiler doğrultusunda yapının strüktür yapısını oluşturan farklı bulgulardan söz edilmektedir. Halil İbrahim Düzenli bodrum kat hakkında düşüncelerini şöyle belirtmiştir,

“Ana binanın doğu cephesi bodrum kat duvarında, yol kotunun zamanla yükselmesiyle, sadece üst kısımları anlaşılan iki kemer görülmektedir. Hükümet Konağı'nın daha önce var olan bir başka bina üzerine kurulmuş olması zayıf da olsa bir ihtimaldir.” (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. , 2012).

Atölyelerde genel olarak strüktür yapısına bakılacak olursa bodrum katta bulunan birinci sınıf atölyesi beşik tonozlu kaba yonu taş duvarlı bir mekandır. Binanın yerleşim aksına göre ince uzun bir şekilde olan atölye, ders çalışma alanı olarak yeterli alana sahip değildir. İkinci kat atölyeleri ise tamamen betonarme tavan ve betonarme yer döşemesi uygulanmıştır. Dış duvarlar 20 cm kalınlığında ince yonu kesme taş ile örülmüştür. İç mekanda kolon gibi görünen bölücüler ise Mardin taşı ile örülmüştür.

2.3.2.4. Alt yapı ve tesisat çözümleri

Günümüzde Mardin mimarlık fakültesi olarak işlevlendirilen Mardin eski hükümet konağı yapısı, Mardin' in kendine özgü kireç taşı ile inşa edilmiştir. Mardin taşının kendine ait yapısal özelliklerinden biri olan yapı içerisinde yazın serin kışın ise sıcak tutması geleneksel yapı kullanıcılarına birçok avantaj sağlamaktadır. Geleneksel yapı olan Mardin eski hükümet konağı coğrafi konumundan dolayı karasal ikliminde bulunmaktadır. Taş

binaların sert iklime karşı doğal iklimlendirme özelliği nedeniyle de her zaman tercih edilen bir yapı malzemesi olmuştur (Altun, 1971). Yalnız küresel ısınma ve ekolojik dengenin bozulması sebebiyle iklim dengeleri değişmiş ve kışları çok sert geçtiğinden dolayı binaya kalorifer sistemi çekilmiş ve ısıtma sorununa ek bir takviye yapılmıştır.

Yapının içinde mevcut olan taş duvarların zarar görmemesi için mekan duvarlarına daha sonradan eklenen elektrik hattı açıkta bırakılmıştır. Geleneksel yapıya zarar vermemek için yapılan bu uygulama sonucu görünen elektrik donatıları taş duvarlar üzerinde görüntü kirliliğine sebebiyet vermektedir. Koridorlarda yapılan sunum ve seminerler için projeksiyon ve çelik konstrüksiyonla tasarlanmış sunum perdesi yerleştirilmiştir.

Tavanlarda yapılan aydınlatmaların tesisatında da aynı sorun mevcuttur. Ancak tonozlar restorasyon sırasında tekrar açıldığı için bina iç yapısında genel olarak gizlenerek hatlar çekilmiştir. Ayrıca birinci sınıf atölyelerinin bulunduğu alan binanın ana kütleli olduğu düşünüldüğü için burada da mekanlarda yapılan müdahaleler gizlenmemiştir. Tonozlar üzerinden tavanlara aydınlatmalar yerleştirilmiştir.

2.3.2.5. Aydınlatma

Yapı genelinde doğal ve yapay aydınlatmaya ihtiyaç duyulmuştur. İkinci kat olan atölye katında sarkan ve gün ışığı yansıtan yapay aydınlatmalar tercih edilmiştir. Her ne kadar mekana uyum sağlamaya çalışılsa da yapay aydınlatmalar yetersiz kaldığında birden fazla alandan tesisat bağlantısı yapılarak yerleştirilmiştir.

Atölye kısımlarındaki aydınlatma genel olarak ele alınırsa gündüz öğrenim gören öğrenciler için doğal aydınlatma pencereleri yeterlidir ve yapay aydınlatma takviyesine ihtiyaç yoktur. Yalnız ikinci öğretim öğrencileri için aynı şey söylenemez. Akşam olan dersler için yapay aydınlatma kullanılması gerekmektedir. Bunun için gerekli aydınlatma sistemi kurulmuştur. Yalnız bodrum katındaki birinci sınıf atölyesi için aynı şey söylenemez. Yeterli doğal aydınlatma olmadığı için yapay aydınlatma gündüz ve gece öğrenim gören öğrenciler için kullanılmaktadır.

2.3.2.6. Mimari dil

Mardin tarihi kenti güneye Mezopotamya ovasına bakan bir tepede konumlanmıştır. Eski Mardin kentinde mimari açıdan ilk modern uygulamalar 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Mardin Rüştüyesi (günümüzde Kız

Mesleki Eğitim Lisesi), Hükümet Konağı (günümüzde Mimarlık Fakültesi), Kışla ve Süvari Okulu (günümüzde Sabancı Kent Müzesi ve Sanat Galerisi), Belediye binası (yıkılmış) bu uygulamalar arasındadır. Söz konusu yapıların, kentte alışlagelmiş mekânsal ilişkiler, bina büyüklükleri, silüet ve topoğrafyaya yerleşme açılarından eski dokudan farklılaşmış nitelikleri dikkat çekmektedir. Hükümet Konağı, Belediye ve Kışla binaları, Hükümet Meydanı'nı oluşturmuştur (Düzenli ve Taşar, 2012).

Geleneksel yapıım teknikleriyle inşaa edilmiş yerel mimari uygulamalar sonucu kullanıcılar yerel ve doğal malzemeler kullanarak çevreye duyarlı çözümler üretmişlerdir. Birbirinden farklı coğrafyalarda yer alan geleneksel yapılar bulunduğu çevre ve iklim şartlarına en uygun tasarımlarla kendine özgü bir mimari ortaya koymaktadır. Geleneksel yapı kullanıcıları da yapıları kendi ihtiyaçları çerçevesinde düzenlerken içinde yaşadıkları yapıların özelliklerine uyum sağlamış ve bu özelliklere bağlı olarak yaşam koşulları belirlemişlerdir. Nitekim eski Mardin yapıları da bu tanımlara uygun geleneksel yapı kategorisine girmektedir.

Mardinin eski yapılaşmalarının arasında olan Mardin eski hükümet konağı da (günümüzde Mimarlık Fakültesi) bu mimariyi takip etmektedir. Binanın dış cephesindeki mimar dil çevre yapılaşmasına her ne kadar uyumlu gözüksün de dikkatli bakıldığında birçok değişimi de ortaya koymaktadır. Binanın ana cephesi olan güney cephesine bakıldığında sonradan eklenen bölümler kireç taşı ile belirginleşmektedir. Bu da binanın ana kütleli olan bodrum kat ve zemin kat cephesinde kullanılan taştan farklı durmaktadır. Doğu batı aksında giriş sağlanan yapı eski Mardin diye bahsedilen bölgenin merkezinde bulunan hükümet meydanına açılmaktadır.

İç mekanda ana kütle olan bodrum, zemin ve birinci kat Mardin geleneksel yapılarına ait olan mimari dili yakalamaya çalışmıştır. Bu durum geleneksel mimariye uyumunu göstermektedir. İç ara bölme duvarların keskin hatlarla örülmesi ve tavan döşemesinin düz olması mekandaki tarihi yapı hissini ortadan kaldırmaktadır.

Atölye katı olarak tasarlanan ikinci kat betonarme malzeme ile sonradan eklendiği için yapının genel tarihi dokusu hissedilmemektedir. Bu katta mekanları ayıran duvarlar tercih edilmemiştir. Bir dolu bir boş bırakılan kolon görüntüsündeki sağlamlaştırma duvarlarının arasındaki boşluklar kapatılmamıştır. Duvarlar arasında hiçbir bölücü doğramanın olmadığı bu kat; tümüyle bütünleşik bir alan anlayışıyla atölye ve derslik olarak değerlendirilmiştir. Yarı geçirgen olarak tasarlanan bu mekan koridor, sergi salonu ve atölye görevini birarada yapmaktadır. Kapalı mekan kavramı olmadığından dolayı akustik kavramına ters düşmektedir ve ses karmaşasına neden olabilmektedir. Bu katta yapılan tasarımlar diğer katlardan farklı ve

modern bir anlayışla uygulanmıştır. Tarihi yapıya ait bir iz bırakılmamıştır (Bkz.Resim 2.15./ Resim 2.16.).

Mekarlarda kullanılan hareket edebilir mobilyalar tamamen modern bir yaklaşım ile döşenmiştir. Jüri ve proje sunum derslerinde tarihi yapıya ait olan duvarlara zarar verilmemesi adına proje asılması için ince siyah şeritler çekilmiştir. Projeler bu şerite asılmakta ve tarihi dokuya zarar verilmemiştir.

Resim 2.15. İkinci kat koridor ve atölyeler (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S. , 2012)

Resim 2.16. İkinci kat koridor (Çağlayan,2020)

2.3.2.7. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi stüdyo(atölye) ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları

Çizelge 2.14. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi stüdyo(atölye) ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tabloları

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ ATÖLYE VE DERSLİKLERİ									
İŞLEV		MALZEME						STRÜKTÜR	
ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI
		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Bodrum kat da bulunan ahır ve valiye tahsis edilmiş sonradan eklenti ikinci kat	Bodrum kat: 1.Sınıf atölyesi, İkinci kat: tamamen atölye	1.sınıf atölyesi: Çapraz tonoz İkinci Kat atölye: Bilinmemektedir	1.sınıf atölye: Çapraz tonoz İkinci kat atölye: Alçıpan asma tavan	1.sınıf atölyesi: Taş Döşeme İkinci Kat atölye: Betonarme döşeme.	Emperador Kahverengi seramik	1.sınıf atölyesi: Taş Duvar İkinci Kat atölye: Bilinmemektedir.	1.sınıf atölyesi: Taş Duvar İkinci Kat atölye: Mardin kireç taşıyla örülmüş yarı geçirgen duvar	Geleneksel Mardin kireç taşı ile kagir yapım tekniği	Dış duvarlar su ile temizlenip, iç mekan duvarları ise raspalandı, sıvandı, derzlendi.
ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL					
ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ			
				ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI		
Bilinmemektedir	Restorasyon sırasında elektrik tesisatı donatıları tarihi dokuya zarar vermeden döşenmiş, ısıtma ise merkezi sistem ile yapılmaktadır	Doğal Aydınlatma	Doğal aydınlatma ve yapay aydınlatma	Geleneksel Mardin konut etkisi	Yer döşemesi, mobiya ve aydınlatma armatürleriyle modernist etki	Geleneksel Mardin konut etkisi	Geleneksel Mardin konut etkisi		

2.3.2.8. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi stüdyo(atölye) ve derslikleri değerlendirme sonucu

Geleneksel bir yapı olan Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi işlev bakımından değerlendirildiğinde, yapının ana kütleli olarak düşünülen bodrum kat önceki işlevinde kazan dairesi ve ahır olarak tasarlanmış mekanları günümüzde birinci sınıf atölyesi ve yemekhane olarak hizmet vermektedir. Ahır işlevi görüldüğü söylenen mekan, günümüzde birinci sınıf atölyesi olarak kullanılmaktadır. Birinci kat koridoru özgün işlevi olan öğrenci sirkülasyon alanı dışında yapı kullanıcılarının ihtiyaçlarından dolayı iç mekan arayışları sonucu sonradan karar verilen seminer alanı olarak da kullanılmıştır. Atölye katı olarak tasarlanmış olan ikinci kat mekanlarını bölmek için bölücü duvar yerine bir dolu bir boş şekilde kolon görüntüsünde duvarlar örülmüştür. Duvarlar arasında hiçbir bölücü doğrama olmaması bütünlük bir mekan anlayışını oluşturmuştur. Yapı kullanım görevine göre ihtiyaca yönelik birçok değişime ve eklentiye maruz kalmış olmasına rağmen geleneksel Mardin dokusunu üzerinde taşımaya devam etmektedir (Bkz.Çizelge 2.14.).

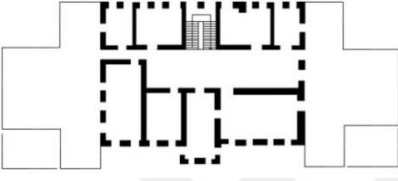
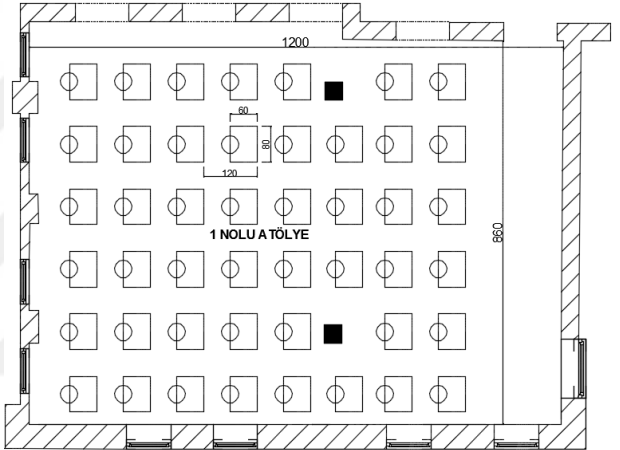
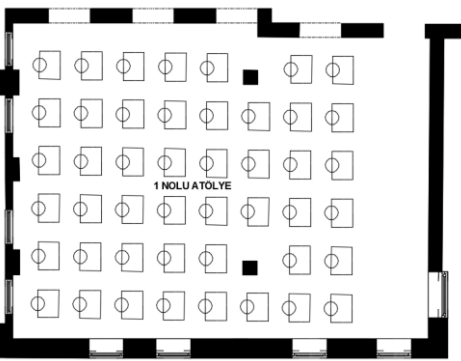

Malzeme olarak değerlendirildiğinde en önemli özellik olarak yapının sağlam kalan yerleri ciddi bir restorasyonla korunurken yapının tadilat ve eklenti yerlerine de eski yapının malzemesinden daha açık bir tonda geleneksel Mardin taşı kullanılarak sağlamlaştırılmış, dönemini yansıtan bir ek olarak belirlenmiştir. Bodrum katta bulunan atölyede yapının kendine özgün kimliğini taşıyan mat, pürüzlü, açık sarı ince yonu kesme taş duvarları, beşik tonozlu tavanı ile günümüz malzemesi olan kahverengi parlak dokulu emprador seramik zemin döşemesi kullanılmıştır. Yapıda en çok müdahaleye uğrayan ve sonradan eklenen ikinci kat; tarihi dokunun en az hissedilen bölümüdür. Atölye katı olarak tasarlanan bu mekanda koridor ve sınıfların tavanları tonozlu değil düz bir şekilde tasarlanmış, bölücü duvarlar daha açık bir renk tercih edilerek Mardin taşı ile örülmüş, zemin diğer katlarda kullanılan kahverengi seramik ile döşenerek yapı bünyesinde daha modern bir kat olarak gözlemlenmektedir (Bkz.Çizelge 2.14.).

Strüktür olarak değerlendirildiğinde yapının ana kütleli kurulu olduğu birim yani günümüzde bodrum katta birinci sınıfların eğitim gördüğü atölye eski işleviyle ahır olan bölümdür. Bu birimdeki izlere bakıldığında yapıda ana strüktür malzemesi olarak kaba yonu kesme taş ile şaşırtmalı bir şekilde dizilen yığma duvarlı yapı görülmüş, örtü elemanı olarak beşik tonozlar gözlemlenmiştir. Yapı günümüze gelene kadar terkedilmek de dahil olmak üzere birçok değişikliklere ve yapısal olarak geleneksel yapı profiline uygun olmayan bazı eklentilere maruz kalmıştır. Ana binada kullanılan kesme taş şaşırtmalı ve yığma yapım

teknîğiyle örülmüş; daha sonra eklenen birimlerin arasındaki duvar birleşim yerleri daha keskin hatlarla bir düzen içinde örülerek yapılan müdahalelerde aradaki dönem farkını hissettirmesi pozitif bir özellik olarak belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 2.14.).

Tarihi yapı atölye ve derslikleri yeniden işlevlendirilirken elektrik tesisatı ve aydınlatma donatıları tarihi dokuya zarar vermeden döşenmiştir. Mekanlarda merkezi ısıtma sistemi ve klima kullanılmaktadır. Doğal ve yapay aydınlatma birarada kullanılmıştır (Bkz.Çizelge 2.14.).

Çizelge 2.15. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ikinci kat örnek stüdyo derslik mekan analizi (Düzenli, H.İ. ve Taşar, E.S.(2012), Murat Çağlayan (2020) çizimlerinden ve fotoğraflarından faydalanılıp düzenlenmiştir.)

<p>ESKİ HÜKÜMET KONAĞI</p>	 <p>(Düzenli, Taşar, 2012)</p>	 <p>1 NOLU ATÖLYE</p> <p>2. KAT DERSLİK MEKAN ANALİZİ (46 KİŞİLİK DERSLİK) (Murat Çağlayan)</p>
<p>YENİ KULLANIM-DERSLİK</p>	 <p>1 NOLU ATÖLYE</p> <p>ALAN: 105 M2 2. KAT DERSLİK MEVCUT DURUM (Murat Çağlayan)</p>	 <p>Foto: Murat Çağlayan, 2020</p>
	<p>MEKAN İÇİ DONATI LİSTESİ</p>	<p>ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> *MASA *DÖNER TEKERLEKLİ AYARLANABİLİR SANDALYE *SABİT TAHTA 	<ul style="list-style-type: none"> *DOĞAL AYDINLATMA *YAPAY AYDINLATMA *ELEKTRİK TESİSATI *ISITMA SİSTEMİ

Atölyeler mimari dil bakımından değerlendirildiğinde; 1. Sınıf öğrencilerine eğitim verilen bodrum kattaki atölye geleneksel Mardin yapısı özelliklerini taşımaktadır. Kaba yonu kesme taş ile örülmüş yığma duvarlar ve beşik çatılı tonoz bu özelliklerden birkaç tanesidir. İkinci kat atölyeleri ise günümüz malzemeleri kullanılarak alışılmadık mekan tasarımıyla tarihi yapı içerisinde farklılık göstermektedir. Yarı geçirgen duvarları, keskin hatlarla Mardin kireç taşları ile şaşırtmalı örülmüş duvarlar, alçıpan asma tavan yapısının bu katında modern bir tasarıma gidildiğini göstermiştir (Bkz.Çizelge 2.14.).

Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ikinci kat 1 numaralı stüdyo dersliği mekan analizi değerlendirildiğinde (Bkz.Çizelge 2.15.) 105 m² boyutlarındadır. Neufert'e göre mekanın mevcut oluşumu ve mekan donatıları; öğrenci masası, sandalyesi, ve hareket etme alanı ile birlikte minimum 2.50m² maksimum 3.00 m² alana ihtiyaç olduğu hesaplanmıştır. Bu değerler üzerinden 46 kişilik bir dersliğin minimum değerler doğrultusunda 115 m² alana ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Neufert standartlarına göre stüdyo derslik mekanının kişi sayısına göre yeterli boyutlarda olmadığı söylenebilir (Bkz.Çizelge 2.15.).

Çizelge 2.16. İncelenen yapıların stüdyo(atölye) ve derslikleri yeniden işlevlendirme genel sonuç tabloları

Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	İŞLEV		MALZEME					STRÜKTÜR		ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL				
	ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ	
			ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI							ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI
	Bodrum kat da bulunan ahır ve valiyeye tahsis edilmiş sonradan eklenti ikinci kat	Bodrum kat: 1.Sınıf atölyesi, Çapraz tonoz İkinci kat: tamamen atölye	1.sınıf atölyesi; Çapraz tonoz İkinci Kat atölye: Bilinmemektedir.	1.sınıf atölye: Çapraz tonoz İkinci kat atölye: Alçıpan asma tavan	1.sınıf atölyesi; Taş Döşeme İkinci Kat atölye: Betonarme döşeme.	Emperador Kahverengi seramik	1.sınıf atölyesi; Taş Duvar İkinci Kat atölye: Bilinmemektedir.	1.sınıf atölyesi; Taş Duvar İkinci Kat atölye: Mardin kireç taşıyla örülmüş yarı geçirgen duvar	Geleneksel Mardin kireç taşı ile kagir yapım tekniği	Dış duvarlar su ile temizlenip, iç mekan duvarları ise raspalandı, sıvandı, derzlendi	Bilinmemektedir	Restorasyon sırasında elektrik tesisatı donatıları tarihi dokuya zarar vermeden döşenmiş, ısıtma ise merkezi sistem ile yapılmaktadır	Doğal Aydınlatma	Doğal aydınlatma ve yapay aydınlatma	Geleneksel Mardin konut etkisi	Yer döşemesi, mobilya ve aydınlatma armatürleriyle modernist etki	Geleneksel Mardin konut etkisi	Geleneksel Mardin konut etkisi
Kadir Has Üniversitesi C blok yapısı	İŞLEV		MALZEME					STRÜKTÜR		ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL				
	ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ	
			ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI							ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI
	Fabrikanın imalat bakım ve idare birimleri	Derslik ve stüdyo	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılabilir olmuştur.	Alçıpan asma tavan ve ahşap çatı örtüsü	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılabilir olmuştur.	Ahşap parke/ Kahverengi/ Parlak malzeme	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılabilir olmuştur.	Gri renk mat boya	Kagir ve Betonarme	Dış kabuk kagir, iç mekan çelik strüktür	Bilinmemektedir	Alçıpan içine gizlenmiş elektrik donatıları ve merkezi sistem iklimlendirme	Sarkan florasan armatürler ve doğal aydınlatma	Glob aydınlatma ve spot Doğal aydınlatma	Klasik betonarme yapı	Duvar, zemin döşemeleri ve aydınlatma değişiklikleri ile modernist etki	Neo-Klasik etki	Klasik ve yalın etki (Yapının cephe bütünlüğü ve tasarımı korunmuştur).
Bilgi Üniversitesi 4 ve 6 Nolu Kazan Dairesi	İŞLEV		MALZEME					STRÜKTÜR		ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL				
	ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ	
			ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI							ÖNCESİ	SONRASI		
	Elektrik santrali kazan daireleri	Derslik ve stüdyo	Çelik konstrüksiyon	Çelik konstrüksiyon / uzay çatı sistemi	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılabilir olmuştur.	PVC kaplama/ Kirli beyaz renk/ Parlak malzeme	Yapı yeniden inşa edildiği için ulaşılabilir olmuştur.	Bölücü duvar yoktur.	Çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgu	Dış kabuk çelik konstrüksiyon arası tuğla dolgu, iç mekan çelik konstrüksiyon	Bilinmemektedir	Açıkta bırakılan VRF merkezi sistem ve metal ızgaraların içine gizlenmiş elektrik donatıları, Wi-Fi	Doğal Aydınlatma	Kat yüksekliğinden dolayı özel reflektörlü armatürler kullanılmıştır ve doğal aydınlatma	Klasik endüstriyel yapı	Mobilya ve çelik konstrüksiyon ile modernist etki	Klasik endüstriyel yapı	Klasik endüstriyel yapı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR, TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

3. MERSİN LATİN İTALYAN KATOLİK (AZİZ ANTUAN) KİLİSESİ– TOROS ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR, TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ

3.1. Mersin Kısa Tarihçesi

Mersin, Güney Anadolu'da Akdeniz sahiline kurulmuş; Anadolu ile Suriye-Mezopotamya arasındaki ulaşımı sağlayan, batıda Sertavul, doğuda Gülek (Kilikiai) ve Belen (Syriai Pylai) geçitleriyle stratejik önem taşıyan Antik Kilikya bölgesinde yer alır. Coğrafi olarak Dağlık ve Ovalık olmak üzere iki bölüme ayrılan Kilikya Bölgesi'nin bu ayrımındaki sınırı Viranşehir (Soloi/ Pompeupolis), Dağlık Kilikya Anamur (Anemurion), Ovalık Kilikya ise Tarsus(Tarsos) bölge sınırları içerisinde kalmaktadır(Aydın, 2011). Mersin kent merkezinin antik ismi ise Zephyrion' dur ve Kilikya Bölgesi' nin en eski yerleşimlerinden biri olan Yumuktepe' nin birkaç kilometre kuzeyinde yer aldığı kabul edilir (Aydın, 2011, sy.9). Mersin;

M.Ö.2.yüzyılda Kilikya kıyılarının güçsüz olmasını fırsat bilen Akdeniz'de üstünlüklerini kurmaya çalışan korsanlar vardır. Bu durumu fırsat bilen Romalılar donanmalarıyla Kilikya kıyılarına baskınlar düzenleyerek, korsanların barınaklarını ortadan kaldırmışlar ve M.Ö. 101 de Roma vilayeti durumuna gelmiştir. M.S. 395'te ikiye ayrılan Roma İmparatorluğu'ndan sonra Kilikya Bizans egemenliği altına girmiştir. 710-711 yılları arasında Arapların Kilikya' ya gelmesiyle, MS.7. ve 8. yüzyıllarda Kilikya Araplar ve Bizanslılar arasında sık sık el değiştirmiştir (Bozkurt,2012). Bölgede egemenliklerini kazandırmak isteyen Harun-ür Reşid (Bozkurt,2012,sy.30), 8.yüzyılın İkinci yarısından itibaren Kilikya Türkmen aşiretleri yerleştirmeye başlamış ve bu durum Abbasiler döneminde ise yoğunluk kazanmıştır (Çalışkan, 2009). 10. yüzyılda Kilikya tekrar Bizanslıların eline geçmiş ve birçok Türkmen aşireti bölgeden göç etmek zorunda bırakılmıştır. 11. yüzyılın başında Bizans yöneticileri sınır bölgelerine ve kendi ordusunun bölüklerinin başına Ermeni ailelerini yerleştirmiş böylece Kapadokya, Kilikya ve Kuzey Suriye'deki nüfuzlarını arttırmayı hedeflemişlerdir (Cahen,1994; Bozkurt,2012). Ermeniler 11.yüzyıldan itibaren

Kilikya bölgesinde varlıklarını göstermeye başlamışlardır (Çalışkan, 2009). 10.yüzyılda Kilikya'yı ele geçiren Selçuklular bir süre Tarsus'u egemenlik altına aldıktan sonra 1080 yılında Selçuklu Sultanı Süleyman Şah, Kilikya'da Bizans topraklarına' da egemen olmuştur. 1129 yılında Ermeniler Haçlı Seferleri sırasında Kilikya'nın bir bölümünü ele geçirmişlerdir ancak 1225'te Ermeni Krallığı, Selçuklu Devleti'ne tabi olmuştur. İçel yöresinin yönetimi ele geçirilmiş ve Türkmen grupları bölgeye yerleştirilmiştir (Sevim, Yücel, 1989; Bozkurt,2012). Karamanoğulları bölgenin batısında(dağlık Kilikya), Ramazanoğulları ise doğusunda(ovalık Kilikya) hüküm sürmüşlerdir (Çalışkan, 2009). 13.yüzyıl'da Karamanoğulları dağlık Kilikya'ya hakim olmuş, 14.yüzyılda ise, Memlük-Karaman ittifakı ile bölgedeki Ermeni varlığına son vermiştir (Uğur,1943; Bozkurt,2012) .

Çalışkan, "Mersin Ören Yerleri, Kaleleri, Müzeleri" adlı eserinde Kilikya'nın Anadolu'nun diğer bölgelerine göre Osmanlı egemenliği'ne daha geç girdiğini belirtmiştir (Çalışkan, 2009). 15.yüzyılda Fatih Sultan Mehmet döneminde, Gedik Ahmet Paşa tarafından İçel 1474 yılında ele geçirilmiştir. 1483 yılında ise Karamanoğlu Kasım Bey'in ölümünden sonra bu beylik sona ermiş ve İçel toprakları Osmanlı'nın bir parçası olmuştur (Bozkurt,2012). Günümüzdeki Mersin'i kapsayan topraklar; Antalya ilinin Gazipaşa ilçesi, kuzeyde Konya, Karaman, Niğde illeri, doğuda Adana ili ve güneyde Akdeniz ile çevrelenmiş Mersin (Çalışkan, 2009), Yavuz Sultan Selim döneminde 1516 yılında Osmanlı İmparatorluğu'na katılmıştır.

Mersin 19.yüzyılın başlarına kadar küçük bir sahil köyü görünümündeydi (Bozkurt,2012,sy.123). Akdeniz'de bulunan diğer liman kentleriyle boy ölçüşemeyecek kadar küçük bir ticaret hacmine sahipti (Bozkurt,2012,sy.123). 19.yüzyılda ulaşım ve iletişim olanaklarının artmasıyla liman ticaretinin dünya genelinde yaygınlaşması; Mersin gibi küçük bir köyün kısa sürede İngiliz, Yunan, Fransız ve Osmanlı ticaret gemilerinin sıklıkla uğradığı bir liman kentine dönüştürmüştür (Bozkurt,2012).

1838 yılında Batı Avrupa ülkeleri ile imzalanan Serbest Ticaret anlaşması ve Tanzimat Fermanı; imparatorluğa yabancı sermayenin girmesine, gayrimüslim vatandaşlara ve Levanten denilen yabancı tüccar ve işyeri sahiplerine kolaylıklar ve imtiyazlar tanımıştır. Bu durum özellikle deniz kıyısı kentlerinin gelişmesinde çok etkili olmuştur. Mersin, Tanzimat fermanıyla her alanda başlatılan yeniden yapılanma ve reformları, ilk öncelik eden ve bulunduğu durumu en iyi değerlendiren Osmanlı kentlerinden biri olmuştur. Mersin, tarımsal ürünlerin, çok çeşitteki el sanatlarının ve sanayi hammaddelerinin ihraç edildiği, Batı Avrupa sanayi ürünlerinin giriş yaptığı, kozmopolit metropole dönüşmüştür (Mücen, 2010).

Bu gelişimlerle beraber kent içinde sanayi işletmeleri, pamuk üretim merkezleri, karayolu ve demiryolu gibi kentsel alt yapı yatırımları kentin ekonomik ve fiziki gelişiminde önemli rol oynamıştır. Dolayısıyla yabancılara tanınan imtiyazlarla birlikte Levantenlerin etkileriyle ekonomik ve sosyal yaşamla birlikte fiziksel çevrede de etkisini göstermeye başlamıştır. Kentte yerleşik durumda olan Avrupalılar ve Katoliklerden oluşan Levanten topluluk; kent içinde kendilerine ait ticaret yapıları, okullar, konsolosluklar, kiliseler ve konutlar inşa etmişlerdir (Mücen, 2010).

Mersin’ de nüfusu günümüzde de olduğu gibi kozmopolit bir şekilde artmıştır. Bunların nedenlerinden bir tanesi 1832 yılında İbrahim Paşa’nın Mersin’i işgal altına alması ve ordusunun ihtiyaçlarını gidermek için Mısır’dan ve Suriye’den ziraat işinden anlayan insanları bu bölgelere yerleştirmesidir. Mersin İskelesi’nden yapılacak olan çeşitli ürünlerin sevkiyatı gibi yeni iş alanlarının doğması Mersin’e göçü arttırmıştır (Çalışkan, 2009).

Mersin’e ilk gelenler Rum Ortodokslardır. Arap Ortodokslar, Maroni ve Katolikler daha sonra gelmişlerdir. Rumlar ve Arap ülkelerinden gelenler ticaretle meşgul olan kişilerdir. 1860 yıllarında Mersin’e Lazkiye’den gelmişler ve gelenler deniz işleriyle meşgul olmuşlardır. Mersin’e bir miktar Çerkez ve 2000 kadar da İranlı’nın geldiği de söylenmektedir (Develi,1993).

Resim 3.1. Mersin. Limandan genel görünüm. Arka planda Latin Katolik Kilisesi.

Kaynak: Mücen, 2010

Mersin limanlarının ekonomik açıdan gelişimi sosyal hayatın gereği olan kurumlarında oluşmasına neden olmuştur. Ekonominin hızla gelişmesine rağmen eğitim kurumları bu hızı yakalayamamıştır. 1885’de Mersin’in nüfus yoğunluğunun önemli bir kısmını gayrimüslimler oluşturmuştur[14] ve Mersin’de işe yarar bütün arazilerine sahip olmuşlardır (Develi,1993).

Gayrimüslimler ticaret ile birlikte eğitim kurumlarına önem vermiştir. Bu okullarda sadece gayrimüslim çocukları değil müslüman çocukları da eğitim görebilmekteydiler. Osmanlı Devleti'nde kurulmuş bulunan yabancı öğretim kurumlarının en eskileri Katolik okullarıdır. Ayrıca Katolik okullarının gelişme döneminde(Aziz Antuhan erkek koleji-1855/ St. Joseph Kız Koleji-1887), din ağırlıklı Protestan okulları (Amerikan Protestan Kız Misyoner Mektebi-1883) da kurulmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti yabancı okulların kurulmasına ve bu okulların denetim dışı kalma isteklerine engel olmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır (Develi,2013) (Bozkurt,2012).

I. Dünya Savaşı'ndan sonra 1918'de Çukurova'yı işgal eden Fransızlar ve İngilizler, Kuvay-i Milliye Mücadelesi sonucunda Ankara Antlaşması ile 3 Ocak 1922'de Mersin'i terk etmişlerdir (Çalışkan, 2009). Cumhuriyetin ilanı ile ilk vilayet düzenlemeleri ile birlikte, 1924'te Mersin vilayete dönüştürülmüştür (Bozkurt,2012).1933'de Silifke, Anamur, Gülnar, Mut Mersin'e bağlanmış; 1954'de Erdemli, 1987'de Aydıncık, 1989'da Bozyazı ve Çamlıyayla ilçeleri kurulmuştur (Çalışkan, 2009).

3.2. 19.yy Mersin Merkez Kiliseleri

Mersin'de kentsel dokunun, geleneksel Osmanlı kentinden farklı olarak, dini yapılar etrafında şekillenmediği, kentsel gelişimde ticari faaliyetlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır. Ne var ki, iskelelerin uzantısında gelişen ticaretin kente çektiği nüfus, kendi yaşam kültürü doğrultusunda bir kentsel doku üretmiş ve yerleştiği alanlarda kendi inançları doğrultusunda dini yapılarını inşa etmiştir (Mücen, 2010).

Katolik topluluğun kente yerleşmeleri 1850'lere dek uzanmaktadır. Benzer biçimde, bölgedeki varlıkları oldukça eskiye dayanan Rum köyleri ve yerleşimleri nedeniyle Rum nüfusunun da kentte 1850'li yıllardan itibaren, özellikle ticaret konusundaki etkinlikleri ile kendilerini gösterdikleri ve belli bir nüfusa eriştikleri anlaşılmıştır. Dolayısıyla, başta kentte belli bir nüfusa sahip olan bu iki cemaat olmak üzere, zamanla farklı inançlara sahip cemaatlerin, yerleşik hayata geçerek dini yapılarını inşa ettikleri görülmüştür. Arşiv belgelerinden, kentte inşa edilen ilk kilisenin Rum Ortodokslara ait olduğu anlaşılmaktadır. Kentteki bir diğer dini yapı ise Katolik Kilisesi'dir (Mücen, 2010).

Mersin merkezdeki kiliselerle ilgili sayısal bilgiler içeren salnamelerden 1880 tarihli Adana Vilayet Salnamelerine göre bir Katolik, bir Maruni, bir Ermeni olmak üzere toplam beş kilise mevcut olarak gösterilmiştir (Aydın, 2011). 1891-1901 tarihi Adana Vilayet Salnamesinde iki Rum, bir Katolik, bir Maruni, bir Ermeni olmak üzere toplam beş kilise

mevcut olarak belirtilmiştir (Aydın, 2011). H. Şinasi Develi “Dünden Bugüne Mersin 1836-2008” adlı eserinde 1890 yılı Mersin yapılaşmasını şöyle anlatır; “ Mersin’ de tek bir cami olan Uray caddesindeki Eski Cami vardır. Buna karşın 4 kilise bulunmaktadır. Kiliselerin ikisi Rum Ortodoks, biri Latin Katolik, diğeri Maruni Kilisesi’ dir. Ayrıca 4 han, 2 otel, 2 hamam, 90 antrepo, 3 değirmen mevcuttur.”. Bunlara sonradan üç Ermeni Kilisesi daha eklendiği aktarılır (Develi, 2001, sy.102).

3.3. Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik Kilisesi

Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi, 19.yy. ilk yarısında dışarıdan gelen göçlerle, yavaş yavaş nüfusu artmaya başlayan Mersin de inşa edilen ilk yapılar arasında yer almaktadır (İpek, 2004, sy.11). Fransız konsoloslugu ve Avrupalı Katoliklerin Tarsus dan Mersin’ e yerleşme istekleri üzerine Mersinde Latin Katoliklerin sayılarının zamanla artmasıyla 1853 yılında Fransız koruması altında kentte bir kilisenin yapılmasına karar verilmiştir (Simonelli,2005). Mersin’ deki Fransız Konsolos yardımcısı 13 Ocak 1853 tarihinde Halep’ e Mersine bir din adamı gönderilmesi sebebiyle bir mektup yazmıştır. Bu süreçte Tarsus’tan Mersin’ e göç eden bir grup din adamı tarafından 6 Mayıs 1854 tarihinde Uray Caddesi’nde on dönümlük boş bir arazi alınmış ve Mayıs ayının sonuna doğru iki katlı bir manastır binası inşa edilmiştir. Manastırın büyük bir salonu kilise olarak kullanılmış, diğer mekanlar Kapusien rahiplerinin yönettiği Padova’lı Aziz Antuan Koleji (Colleggio Di Saint Antuan) adıyla erkek çocuklara eğitim veren dört sınıftan oluşan bir okul düzenlenmiştir (Simonelli 2005; Leylek 2005; Aydın, 2011). Tüm bunlar gerçekleşirken henüz inşaat için resmi hiçbir belediye izni ve padişah fermanı alınmamıştır.

15 Eylül 1855 (Hicri 1271) yılında Sultan Abdülmecit fermanıyla kilisenin yapılmasına izin verilmiş, ancak bu ferman hemen yürürlüğe konulmamış, 1892’ye kadar kilisenin inşası bekletilmiştir (Simonelli, 2005).

Mersinin ilk resmi pederi sayılan Peder Antonio 17 Mayıs 1859 yılında sıtmadan ölmüştür. 1859 yılından 1863 yılına kadar Peder Valerio kiliseyi yönetmiş ve Peder Valerio ya yardımcı olması için asıl mesleği doktorluk olan Peder Luigi (1863-1885) gelmiştir. Peder Luigi Saint Antuan okuluna katkılarıyla dikkat çekmiştir. Peder Luigi 1874 yılında kiliseden şehir dışına kadar uzanan bir arazi satın almış ve 2471 m2 arazinin bir bölümünü Katolik mezarlığı olarak kullanmıştır. Kiliseyi mezarlığa bağlamak amacıyla açılan yola Kapusyen Caddesi denilmiştir (Günümüzde Çakmak Caddesi) . Peder Luigi den sonra Peder Basilio (1885-1907) kilisenin başına geçmiştir. Peder Basilio 1887’ de kız çocukları içinde bir okul

açmış ve kilise arazisi üzerinde kurulan kız okulunun masraflarını Fransız Cumhurbaşkanı Carnot üstlenmiştir. İlk ve ortaokulu kapsayan kız okulunda Fransızca eğitim verilmiştir (İpek, 2004).

Resim 3.2. Manastırın 19. yüzyıldaki görünümü (Simonelli, 2005)

Resim 3.3. Aziz Antuan Erkek Koleji kilise inşa edildikten sonra (Latin Katolik Kilisesi Arşivi)

26 Mart 1891 yılında kilise inşaatının yapılması için padişah fermanı Peder Basilio'nun eline ulaşmıştır. İnşaat için Beyrut' tan taşlar getirilmiş ve 19 Mart 1892 yılında kilisenin ilk temel taşı konmuştur. Düzgün kesme taştan yapılmış olan kilise 18x27 m. ölçülerinde, 15 m. yüksekliğinde, kuzey-güney yönünde uzanan dikdörtgen planlıdır (Aydın,2011). Kilisenin inşaatı Peder Basilio denetiminde 30 Mayıs 1898 yılına kadar sürmüş, kilisenin yanına çan kulesi yapılarak, bir saat yerleştirilmiş ve Padova'lı Aziz Antuan adına adanmıştır (İpek, 2004).

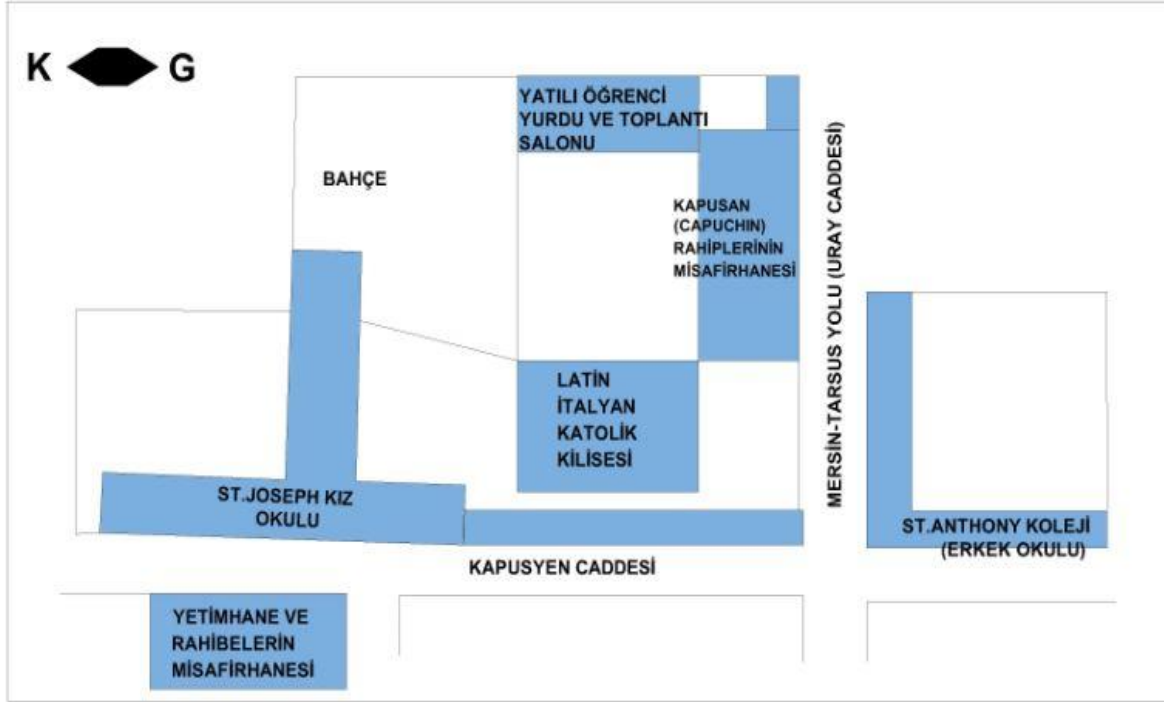
Resim 3.4. Latin İtalyan Katolik Kilisesi ve çevresi 2020 Foto: Tekin Banaz, 2019

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte okullara yapılan yeni düzenlemeler sonucu dini okullar kapatılmıştır. Böylece 70 yıldır faaliyet gösteren Mersin Katolik Kilisesine bağlı olan kız ve erkek okulları da 1 Mayıs 1924 yılında kapatılmıştır. 1928 yılında yeni yolların yapılmasıyla; kilise bahçesinin bir bölümü, erkek okul binası ve mezarlık devlet tarafından kamulaştırılmıştır.

1945 yılında kız okulu kamulaştırılarak, yetimhaneye çevrilmiştir. 1951 yılında ise rahibelerin evi de yetimhaneye eklenir. 1953 yılında rahibelerin evi kamulaştırılarak, 5 Ocak İlkokuluna dönüştürülmüştür (Şimdiki 3 Ocak İlköğretim Okulu). 1956 yılında ise kilise arazisinin 1350 m² lik bir bölümü kamulaştırılıp Perşembe İlkokuluna dönüştürülmüştür (İpek, 2004). 1967 yılında 5 Ocak İlkokulunun genişletilmesi için kilise bahçesinin bir bölümüne el konmuştur (Aydın, 2011, sy.83). 1991 yılında Mersin kilisesi papanın isteği üzerine Katedral' e dönüştürülmüştür (İpek, 2004).

3.3.1. Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik kilisesi yapılaşması

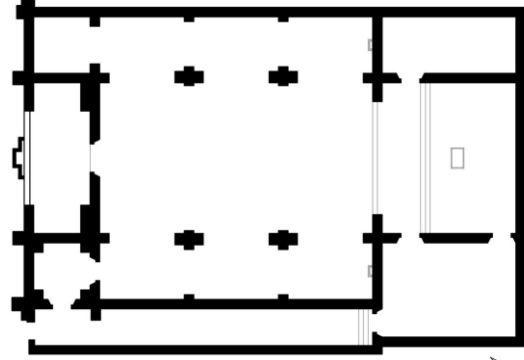
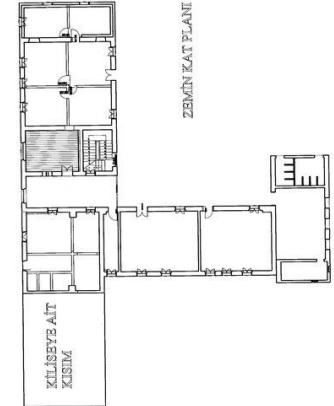

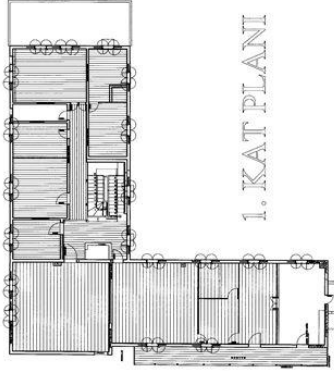
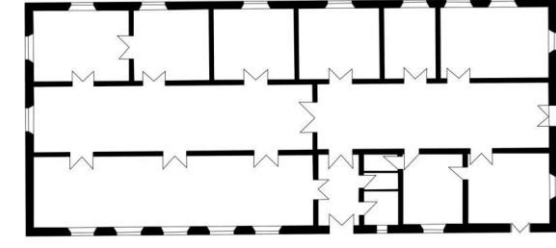
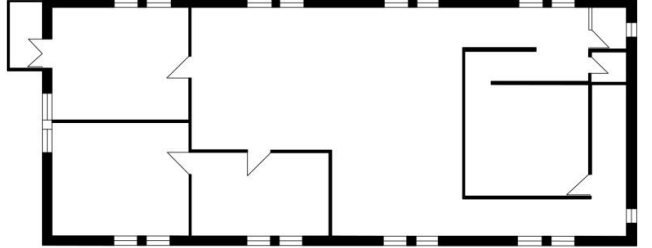
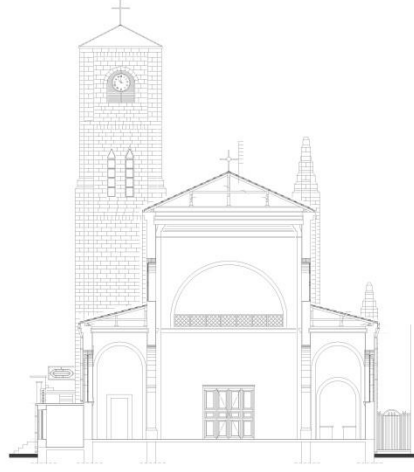
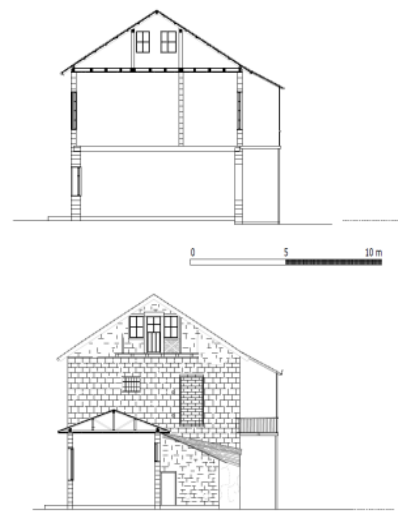
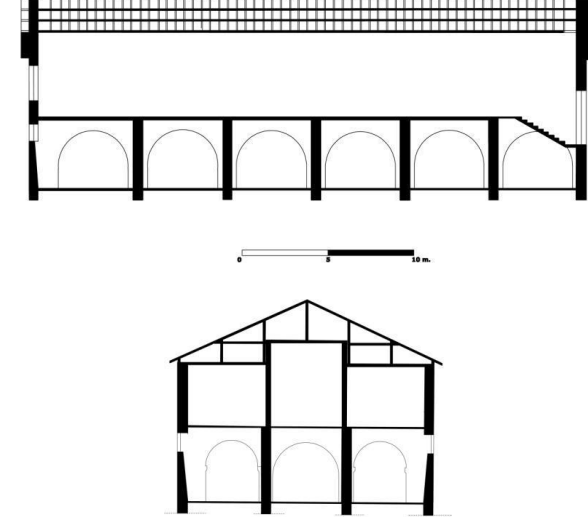
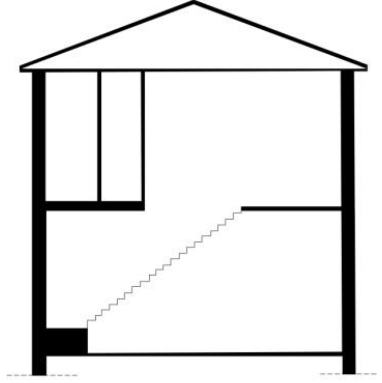
Çizelge 3.1. 1921 Mersin Latin Katolik Kilisesi Yapıları Vaziyet Plan Şeması
(Çoruh, 2019; Latin Katolik Kilisesi Arşivinden düzenlenmiştir.)

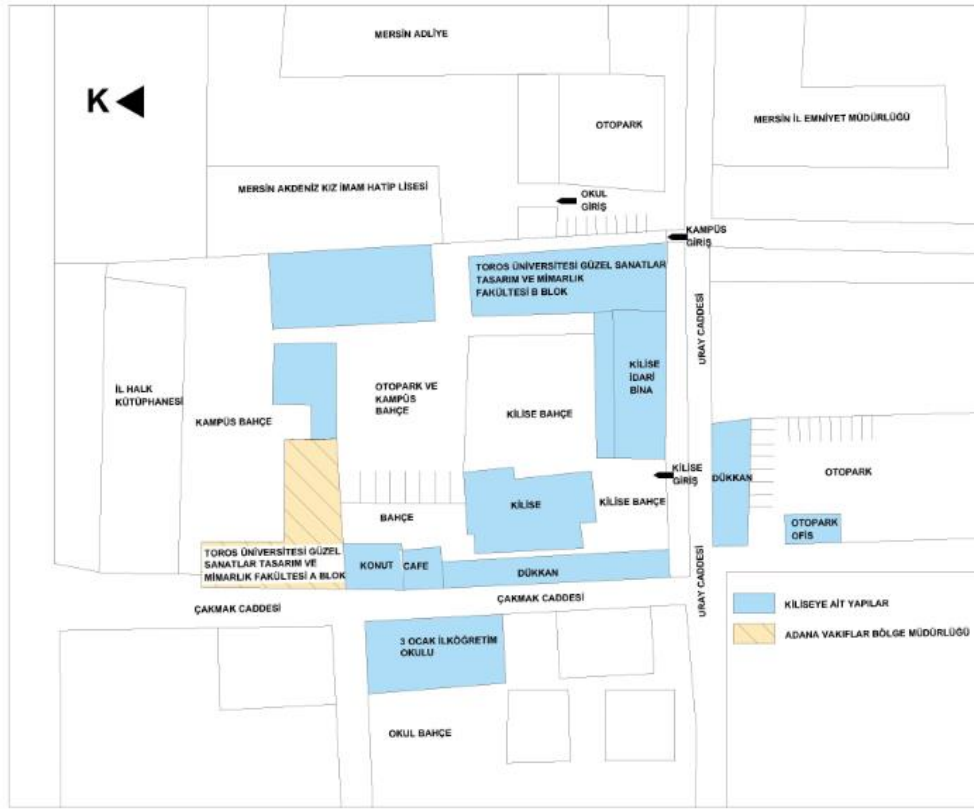
Latin Katolik Kilisesi Mersin' nin en önemli yapılarından biri olma özelliği taşımaktadır. Cumhuriyet' in ilanından sonra Mersin de bulunan birçok kilise yok olmuş ve işlevlerini kaybetmişlerdir (Çoruh, 2019). Ancak Latin Katolik Kilisesi stratejik konumu ve sahip olduğu geniş arazisi sayesinde Katolikler tarafından sahip çıkılmış, yapı kendi özgün işlevini kaybetmemiştir.

Latin Katolik Kilisesinin bulunduğu arazi üzerindeki yapılar yıllar boyunca çeşitli ilaveler ve yıkımlarla dönüşüm geçirmiştir (Çoruh, 2019). 1921 yılına ait olan Latin Katolik Kilisesi arşivlerinden faydalanılarak düzenlenen vaziyet planı incelendiğinde kilise kendi bünyesinde St. Anthony Erkek Koleji (1854), St. Joseph Kız Koleji (1887) adında iki okul; rahiplerin ve rahibelerin kalabilecekleri misafirhane evleri, bir yatılı öğrenci yurdu, bir yetimhane ve bir kilise yapısı bulundurmaktadır (Bkz.Çizelge 3.1.). Ancak Cumhuriyetin ilanı ile kilise arazisinin bir kısmına devlet el koymuştur ve yapılar zamanla ilk işlevlerini yerine getirememiş kendi içlerinde işlev değişikliğine gitmek zorunda kalmıştır (Bkz.Çizelge3.2.).

Çizelge 3.2. Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik Kilisesi bazı yapılarının rölöve projeleri (Çoruh,2019, M.B.B. KUDEB (2020), Olcaycan,2020 arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

		Latin İtalyan Katolik Kilisesi (1892)	ST. Joseph Kız Koleji (1887)	Kapusan Rahiplerinin Misafirhanesi (1854)	Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu (1912)
		Mersin Latin İtalyan (Aziz Antuan) Katolik Kilisesi Yapıları	Zemin Kat Plan	 Çoruh,2019	 M.B.B. KUDEB (2020)
Birinci Kat Plan	 Çoruh,2019		 M.B.B. KUDEB (2020)	 Çoruh,2019	 Çoruh,2019
Kesit	 Olcaycan 2020 Arşivi		 Çoruh,2019; Olcaycan 2020 Arşivi	 Çoruh,2019	 Çoruh,2019

Çizelge 3.3. 2019 Latin Katolik Kilisesi Yapıları Vaziyet Plan Şeması

Kilise dışında çevre yapılarının birçoğu zamanla işlevsel ve yapısal olarak değişime uğramıştır. 1990 yılında restore edilen Latin Katolik Kilisesi, Uray caddesi' nin kuzeyinde konumlandırılmış, güneydoğu ve kuzeydoğuda “L” şeklindeki idari binasıyla aynı avluyu paylaşmaktadır (Aydın,2011). Avlunun ve kilisenin batıdaki sınırı ise kuzeyden güneye doğru sıralanan dükkanlarla belirlenmiştir (Aydın,2011). Kilisenin mali ve idari işlerine bakan kilise yöneticisi Hanri Leylek' le kilise yapıları hakkında yapılan görüşmede; kilise yapılarının bakımları ve giderleri zamanla ekonomik olarak kilise idaresini olumsuz etkileince; kilise yönetimi tarafından yapıların bir kısmı kiraya verilmiş ve ekonomik olarak kiliseye katkı sağladığı konuşulmuştur. Kilisenin arazisinin büyük bir kısmı gibi St. Joseph Kız Koleji (1887) yapısına da devlet tarafından cumhuriyetin ilanıyla el konulmuş ve kilisenin mülkiyetinden çıkarılmıştır (Leylek,2020). Kilise yapılarından olan yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu ve Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğüne bağlı olan St. Joseph Kız Koleji (1887) yapısı Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi tarafından kiralanmıştır ve kilise bahçesi ile eski kız kolejinin avlusu öğrenci kampüsü olarak ortak kullanıma açılmıştır. Günümüzde 2019-2020 öğrenim döneminde Toros Üniversitesi Uray kampüsü olarak adlandırılan bu alana 3 Ocak İlköğretim Okulu' da eklenmiş ve yapı restorasyonuna başlanmıştır.

3.4. Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Yapıları

Toros Üniversitesi Uray yerleşkesi incelendiğinde; Mersin ili, Akdeniz İlçesi, Camii Şerif Mahallesi(son yıllarda Yeni mahalle olarak kabul ediliyor), 60-58 ada 8-9 parsellerinin içindeki Koruma amaçlı İmar planındaki 1, 36 ve 37 numaralı yapılarını kapsamaktadır. Burada 9 nolu parsel kapsamında 1 ve 37 numara ile tescilli dini tesis (kilise) ve eklenti yapılar bulunmaktadır. 8 numaralı parsel içerisinde ise 36 numaralı tescilli yapı mevcuttur (Mücen,2010) (Bkz.Çizelge 3.4.).

Çizelge 3.4. Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Yapıları
(Koruma Amaçlı İmar Planından düzenlenmiştir.)

Toros Üniversitesi Uray yerleşkesi 7 Kasım 2017 tarihinde Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi olarak açılmıştır. Kilisenin ek yapıları olan 36 numaralı yapı(A Blok) ve 37 numaralı yapının doğu kısmı(B Blok) günümüzde Toros Üniversitesi tarafından kiralanmış, Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nin stüdyo derslikleri ve idari binası olarak yeniden işlevlendirilmiştir (Bkz.Çizelge 3.4.).

Tez konusu 36 numaralı yapıyı (St. Joseph Kız Okulu) ve 37 numaralı yapının doğu kısmını(Kilise İdari Bina) kapsamaktadır. Bu yapıların işlev dönüşümü sonrası stüdyo derslikleri yapısal ve işlevsel olarak yeniden işlevlendirme ölçütleri ile değerlendirilecektir (Bkz.Çizelge 3.4.).

3.4.1. Yapıların tarihçesi

3.4.1.1. St. Joseph Katolik Kız Koleji - Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok

Mersin ili, Akdeniz ilçesi, Camii Şerif mahallesi Yeni mahalle sınırındaki 60 pafta, 58 ada 8 parselde yer alan, 36 numaralı yapı Latin İtalyan Katolik Kilisesi okul binası olarak kullanılmıştır. Yerleşke olarak kilise yapısıyla aynı araziye paylaşan tescilli bina 1887 yılında inşa edilmiştir. İlk ve ortaokulu eğitimi veren ve Katolik kilisesi arazisinde kurulan yapı (Mücen, 2010), Sen Josef (St. Joseph) rahipleri' nin yönetimi altında Katolik Kız Koleji olarak açılmıştır (Develi, 1993).

Çizelge 3.5 Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Dönüşüm Tablosu

Konum	Türkiye, Mersin	
Yapı sahibi	Valide Sultan Vakfı Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü	
İlk mimari tasarımcısı	Bilinmemektedir.	
Yeniden İşlevlendirmeyi yapan	Muzaffer Çetin	
Yapının ilk yapım tarihi	1887	
Yeniden işlevlendirme başlangıç ve bitiş tarihi	2010 -2016	
İlk kullanım amacı	Eğitim	
Günümüz kullanım amacı	Eğitim(üniversite), Kültürel	
Toplam inşaat alanı	1596 m2 kapalı alan	
Yapının Strüktürü	Taş ve Bağdadi / Yığma yapım tekniği	

Peder Basilio kilise için atanır atanmaz kız çocukları için bir okul girişiminde bulunmuştur (Simonelli, 2005). Bu girişim için 1887 yılında Marsilya'dan Saint Joseph de L'

Apparition topluluğu üyesi rahibeleri kente davet edilmiş, Fransız elçiliği aracılığıyla okulun inşaatı ile gerekli izinler alınmıştır. İnşaatın masraflarının bir kısmı Fransa Cumhurbaşkanı François Sadi Carnot tarafından karşılanmıştır (Simonelli, 2005). İlkokul ve ortaokul hizmeti veren kurum, Fransızca dili ile eğitim vermiştir. Rahibeler din derslerinin yanında fakirler için dispanserle(sağlık evi) uğraşmışlardır (Simonelli, 2005).

Resim 3.7. / Resim 3.8. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Doğu Cephe 2010/2020 Foto: Mücen,2010/ Tekin Banaz, 2020

Resim 3.9. / Resim 3.10. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Güney Cephe 2010/2020 Foto: Mücen,2010/ Tekin Banaz, 2020

Yapı 1891 ve 1897 yıllarında eklemeler yapılarak büyütülmüş olan yapı, 1596 m2 kapalı alana sahiptir. Okul öğrencileri yatılı, yarı yatılı ve dışardan gelen öğrencilerden oluşmaktadır (Mücen, 2010). Yapı Cumhuriyet' in ilk yıllarında kapatılmıştır. 1933 yılında kapatılan okul, (Simonelli, 2005) 1946-1970 yılları arasında da okul olarak kullanılmıştır (Mücen, 2010).

Lütfiye Mücen 36 nolu yapı için sanat tarihi raporunda yapı hakkında şöyle bahsetmiştir;

“Yapının bulunduğu çevrede oturan mahalle sakinlerinden Nadiye Yiğitalp;

— Bina kilise ile birlikte yapılmış. Aynı binanın güney uzantısı Rahibelerin ikameti için 36 numaralı tescilli proje konusu kısım ise rahipler için kullanıldığı

— Fransızların işgali sırasında Fransız komutanların ve hatta sonra Fransız konsoloshuğu olarak kullanıldığı

— 1946 yılına kadar kilisenin tasarrufunda yani kullanımında olduğu

—1946 yılında Milli eğitime devredildiği 5 Ocak ilkokulu olarak faaliyete geçildiği

—1970 yılında mevcut binanın doğusunda yapılan 3 Ocak ilkokulunun yapılmasıyla boşaltıldığı

— 1971 yılından sonra Valilik ve Milli eğitim çalışanlarınca lojman olarak kullandığı

— Tarihi eser olarak tescil edildikten sonrada kullanılmadığı kendi kaderine terk edildiği

16.07.2010 tarihinde binanın doğu kısmındaki bahçede sohbet esnasında anlatmıştır.”
(Mücen,2010).

Yapıldığı tarihten sonra hiçbir onarım geçirmeyen, kullanılmayan ve kısmen harap halinde olan yapı (Mücen, 2010), Mersin Valiliğinin “Uray Caddesini Ayağa Kaldırma Projesi” adı altında başlattığı çalışmalar sonucu Mersin İl Özel İdaresi tarafından 2010 yılında restorasyon çalışmaları başlatılmıştır (M.B.B. KUDEB, 2020). Restorasyon çalışmaları devam ederken yapı Mersin İl Özel İdaresinden 19.03.2015 tarihinde mülkiyet olarak Valide Sultan Vakfına geçmiş ve daha sonra Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından 17.04.2017 tarihinde 25 yıllığına Toros Üniversitesine kiralanmıştır. Yapı Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok stüdyo derslikler binası olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

Tescilli okul binası Kuzey-Güney ve Doğu-Batı yönünde olmak üzere dikdörtgen planlıdır. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Belli dönemlerde kullanıldığı işleve göre yapı çevresinde eklentiler söz konusudur (Bkz. Çizelge 3.6.).

Çizelge 3.6. Yapının Zamana Bağlı Değişimi (Çetin, 2010 rölöve ve restorasyon projelerinden faydalanıp düzenlenmiştir.)

Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok Planları		1887 – 1946 (St. Joseph Kız Koleji)			1946 – 1970 (Milli Eğitime Bağlı Okul)			2019 (Toros Üniversitesi Uray Kampüsü Binası)		
		Zemin Kat Plan			Birinci Kat plan			Kesitler		
					<p>Muhdes eklentiler mevcuttur. (Lavabolar ve kantin)</p>			<p>Muhdes eklentiler yıkılmış ve bahçe avlusuna dahil edilmiştir.</p>		

3.4.1.2. Yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu - Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi B Blok

Mersin ili, Akdeniz ilçesi, Camii Şerif mahallesi Yeni mahalle sınırdaki 60 pafta, 58 ada 9 parselde yer alan, 37 numaralı yapı Latin İtalyan Katolik Kilisesi idari binası olarak kullanılmıştır.

Çizelge 3.7. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi B Blok dönüşüm tablosu

Konum	Türkiye, Mersin	
Yapı sahibi	Latin İtalyan Katolik Kilisesi	
İlk mimari tasarımcısı	Bilinmemektedir.	
Yeniden İşlevlendirmeyi yapan	Mersin Harvard Özel Eğitim Kurumları	
Yapının ilk yapım tarihi	1921	
Yeniden işlevlendirme başlangıç ve bitiş tarihi	2013-2014	
İlk kullanım amacı	Yatılı Okul ve Toplantı Salonu	
Günümüz kullanım amacı	Eğitim(üniversite), Kültürel	
Toplam inşaat alanı	1365 m2 kapalı alan	
Yapının Strüktürü	Betonarme döşeme ve dış duvarlar taş duvar üzeri sıva kaplama(spiralle sıvaya derz görüntüsü verilmiştir)	Resim 3.11./ Resim 3.12. Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi B Blok Foto: Tekin Banaz,2020

Mersin’ de Katolik Hıristiyan cemaatinin çoğalmakta olduğunu gören Tarsus’ taki Katolikler kilise araştırması için Antonyani adındaki bir papazı Mersin’ e göndermiş; bu papaz kilisenin bulunduğu yerde mevcut araziyi ve üzerindeki hanı satın almış ve mevcut han tadil edilerek kilise haline getirilip ibadete açılmıştır (Develi,1993). Adana ili yıllığına göre şehrin en eski hanı Katran Han’ dı (Çoruh, 2019, sy.101). Dingaç, 1833 yılında inşa edilen

Katran Hanı Latin Katolik Kilisesinin 1810' da bir bölümünün han olarak inşa edildiğini ve 1846' da kilise yapılarına dahil edildiğini söyler (Dingeç, 1998). Artan ise 1854'te han, Latin Katolik Kilisesi ve Saint Anthony Erkek Koleji Kapusen ve Marist rahiplerinin yönetiminde açıldığını söyler (Artan,2003;Çoruh,2019). 1894 yılının Mersin haritasında, Başbakanlık arşivlerinde, kilise arazisinde sadece iki bina görülebilir. Haritanın iskeleleri göstermek için kullanıldığı da göz önüne alınırsa ana kilise binası 1894 yılında bitmiş olmasına karşın görülememektedir (Çoruh,2019). 1891 yılı kilise arazisi haritasında gözlemlenen yapı kitaplarda söz edildiği gibi Katran Han olduğu söylenebilir.

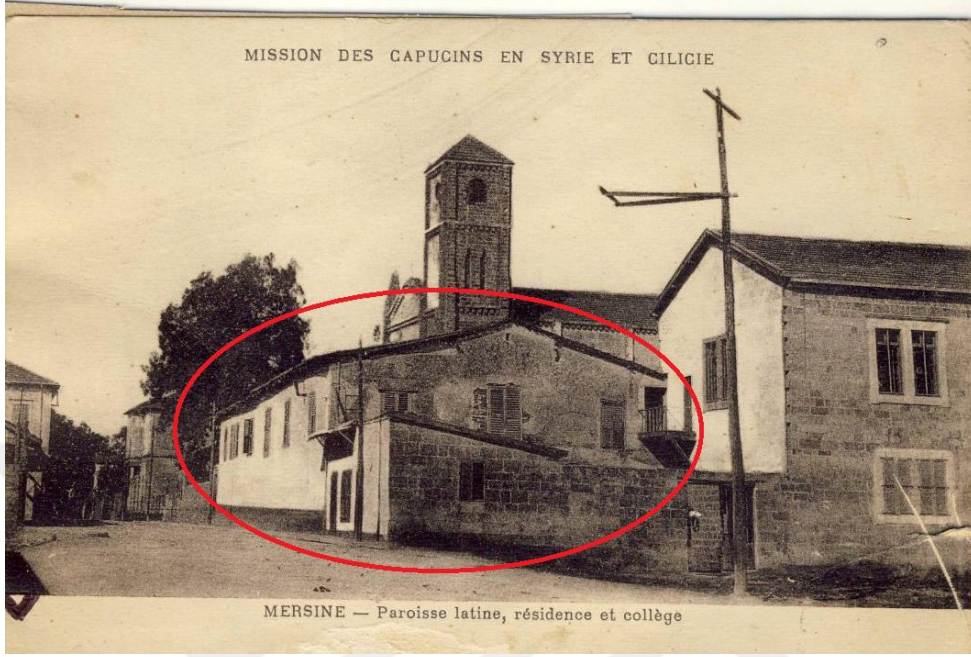

Resim 3.13. Kilisenin inşasından önce 1891 yılında kilise arazisini gösteren harita
(Çoruh,2019; Latin Katolik Kilisesi Arşivi)

1891 yılında kilise arazisinin durumunu gösteren harita incelendiğinde Katran Han (Bkz.Resim.3.13), Uray caddesinin kuzeyinde doğu-batı uzantısında bir yapı olduğu söylenebilir. İki katlı kesme taştan inşa edilmiş olan yapı zemin katında üç sıra kemerli bir salon bulunmaktadır (Bkz.Resim.3.15). 1855 yılında Francavilla' lı Peder Antuan manastırın inşaatını başlatmış ve Manastırın bir kısmında daha sonra Padovallı Aziz Antuan Koleji adını alacak olan erkek öğrenciler için dört dersliği olan bir okul yaptırmıştır. Manastır yapısı içerisinde bir bölüm şapel olarak da kullanılmıştır (Simonelli,2005). Aydın, binanın 1921 haritalarına dayanarak yapının Kapusen Rahiplerinin kaldığı yer olarak da kullanıldığını söylemiştir (Aydın,2011).

1907 yılında erkek okulunun 120 öğrencisi bulunmaktaydı. 10 rahibenin öğretmenlik yaptığı kız okulunun ise 150 öğrencisi bulunmaktaydı. Öğrencilere gelen kitaplar Fransa'dan

gönderilmekte ve dersler Fransızca yapılmaktaydı. Mersin’de Haziran ayında öğretim yılının sona ermesiyle Fransız konsolosu okulu iyi bir dereceleyle bitiren öğrencilere ödüller dağıtmakta, öğrenciler de halka bir tiyatro gösterisi sunmaktaydılar (İpek, 2004, sy.17).

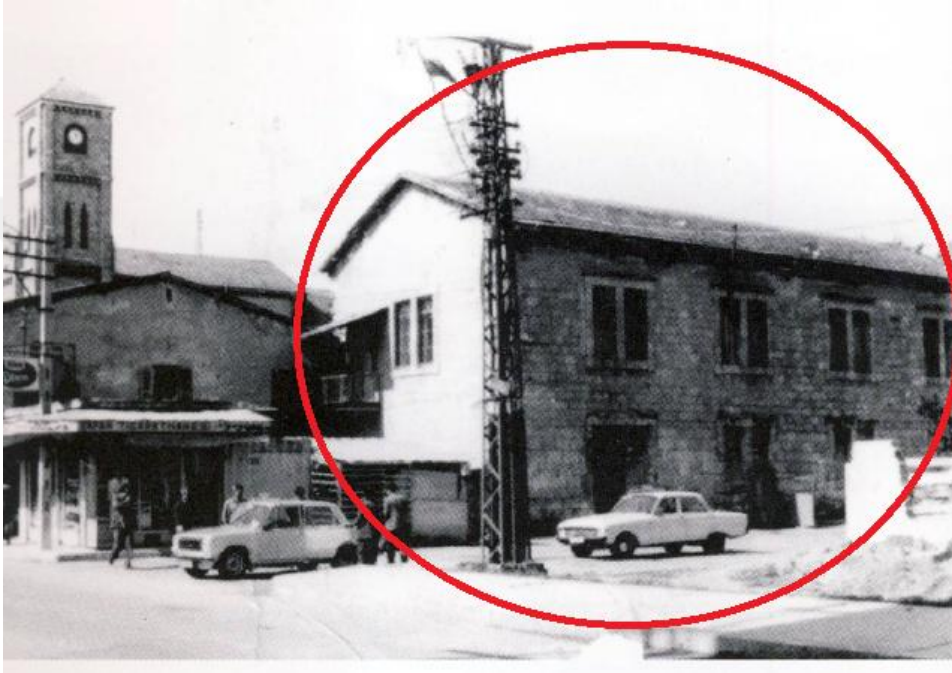
Resim 3.14. Kapusen Rahiplerinin Kaldığı Konut/Manastır(Simonelli, 2005)

Resim 3.15. Kapusen Rahiplerinin Kaldığı Konut zemin kat kemerli yapı (Simonelli,2005)

1912’ de Mersin Kilisesinin yönetimine Lyon’dan Peder Edmond geçti. 1914’ de olan Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla Peder Edmond din görevlisi olarak Fransa’ ya

çağrılmış ve okullar geçici olarak kapatılmıştır. 1919’ da Mersin’e geri dönen Peder Edmond okulları yeniden açmıştır. Aziz Antuan Koleji’nin geliştirilmesi için yeni bir inşaat gerektiğinden belediyenin verdiği izinle manastırın kuzey kısmına dayalı iki katlı yeni bir bina inşa edilmiştir. 12 Ağustos 1921’ de bu binanın zemin katı tiyatro ve toplantı salonu, üst katı ise yatakhane olarak tasarlanmıştır (Simonelli,2005,sy.34). Bina kuzey-güney doğrultusunda, iki katlı, kilise ve kapusen rahiplerinin konutu ile bir iç avlu oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir.

Resim 3.16. Yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu binası(Seza Olcaycan Arşivi)

1855-1921 yılları arasında Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi arazisine bir kilise, bir erkek okulu, bir kız okulu, rahipler ve rahibelerin konutları, bir toplantı binası ve yatılı öğrenci yurdu inşa edilmiştir (Çoruh,2019).

1967-1996 tarihleri arasında kiliseye hizmet veren Villafranca’lı Peder Gregorio Bruno Simonelli Kiliseyi ve Manastırını restore ettirmiştir. Mersin’ deki Manastırın restorasyonu 20 Aralık 1984 tarihinde alınan belediye izin belgesiyle 26 Nisan 1986’ da başlamıştır (Simonelli,2005,sy.75). Manastırın ilk ele alınan bölümü yatılı öğrenci yurdu ve toplantı salonu yapısıyla manastır arasında oluşan avlu bölümünün yapı bütününe eklenmesiydi. Bu bölümün restorasyonu 19 Ocak 1989’ a kadar sürdü (Simonelli, 2005). 06.05.1991 yılına ait 3300/77 dosya nolu restorasyon projesinin tarih kayıtlarına göre Manastır iki kata çıkarılmış ve restore edilmiştir. Seza Olcaycan Latin Katolik Kilisesi arşivlerinden yola çıkarak manastır ile ilgili şu sözleri aktarmıştır;

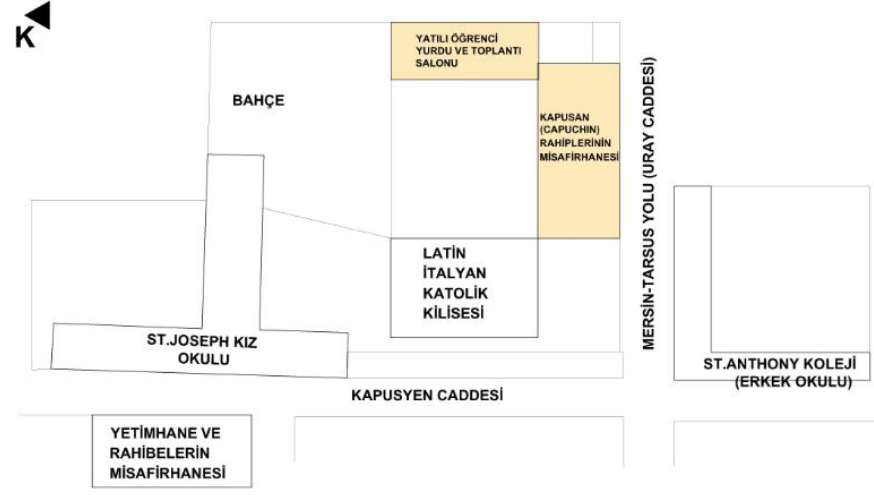
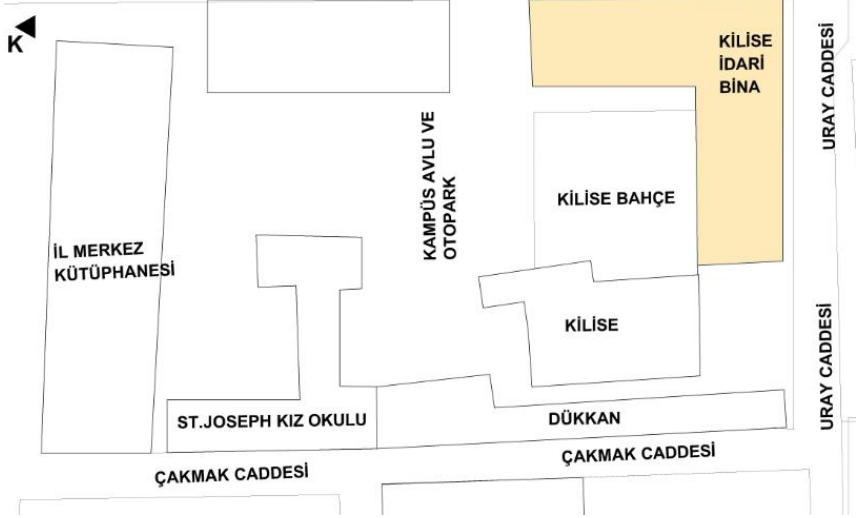
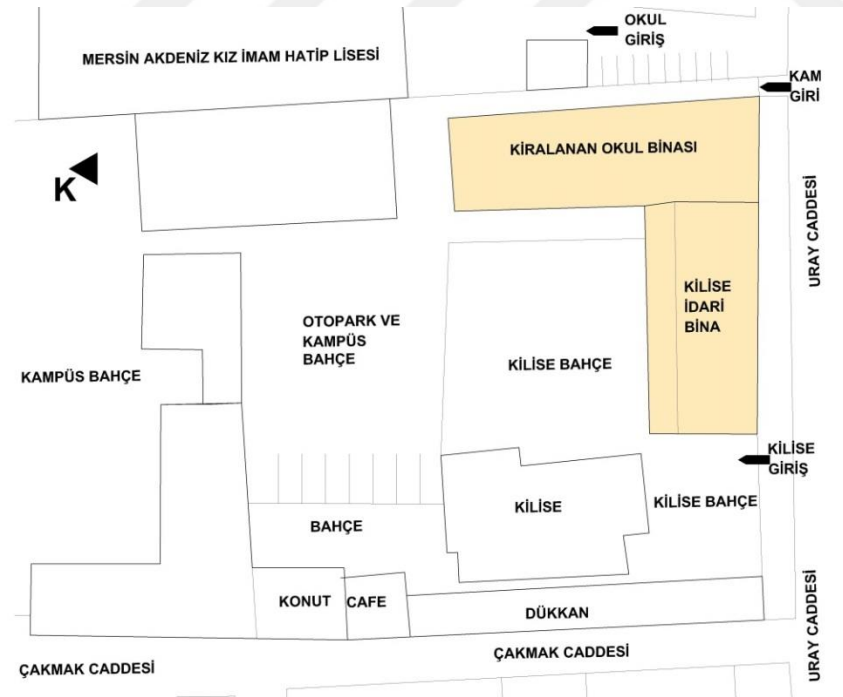
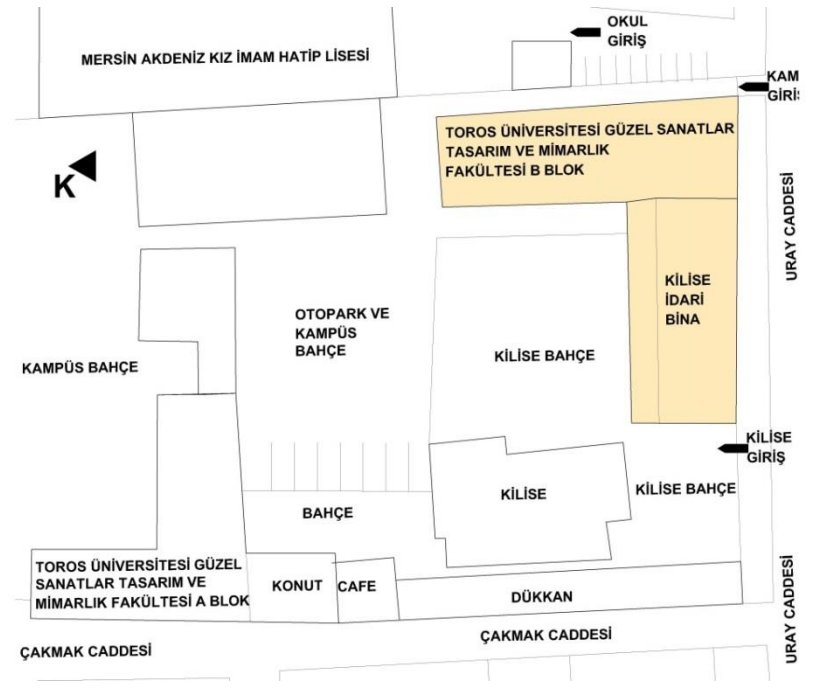
“Kilise arşivine göre 1991 yılında restorasyon yapılırken yatılı yurt ve toplantı salonu ile kilise manastırı birleştirilmiş daha sonra yapı bütün halde kilisenin idari binası olarak kullanılmıştır. Hiçbir izin alınmadan yapıya yapılan bu müdahale sonucunda 21.10.1992 de Adana Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü tarafından kurulan kurul ile 24.11.1992 yılında yapıların birleşmesiyle ilgili uygun olduğuna dair bir rapor önerisi sunar ve bu durum restorasyon yapıldıktan sonra yasal hale getirilir.”. (Olcaycan,2020)

Bu restorasyondan sonra 1991 yılında Manastırın sahil tarafında yer alan Uray Caddesine bakan kapusen rahiplerinin kaldığı konutun restorasyonuna başlanmıştır. Mansatırın restorasyonunu gerçekleştiren Mimar Gültekin Algan, Bay Michel Sayeg, Peder Gregorio Bruno Simonelli ve Keldani işçileridir (Simonelli,2005,sy.79). Kilise yöneticisi Hanri Leylek ile yapılan görüşmede yapının ikiye bölünüp kiralanması hakkında şu sözleri aktarmıştır;

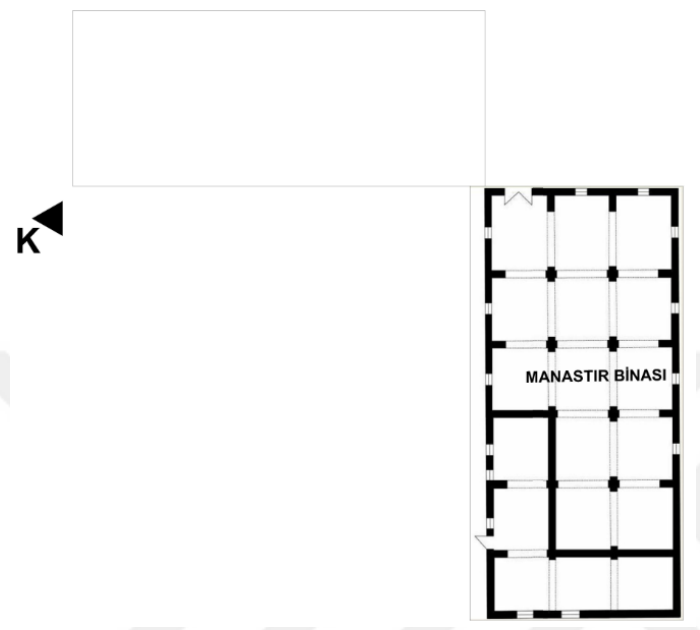
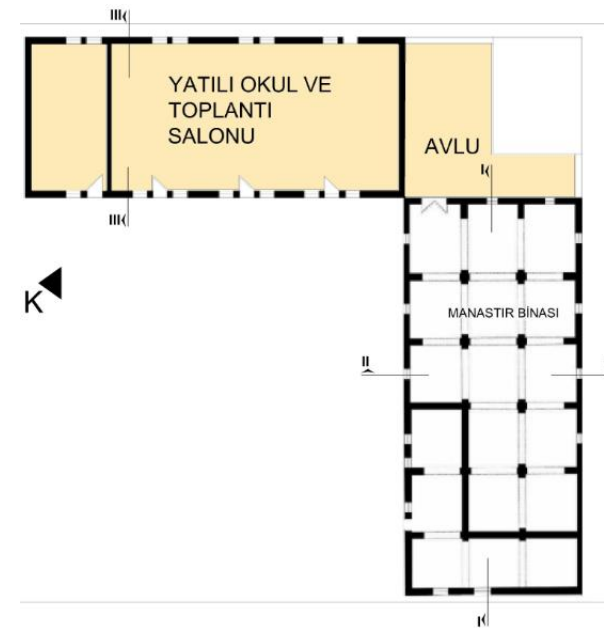

“Yapı restorasyon’dan sonra kilise idari binası ile birlikte misafirhane olarak kullanılmış daha sonra piskoposluk binası olarak işlevlendirilmiştir. Piskoposun İskenderun’a gitmesi sonucu bir bölümü boş kalan yapının maddi külfetten dolayı kendi içinde ikiye bölünmüş ve yapının bir kısmı kilise yöneticileri tarafından kiraya verilmiştir.”.

2014 tarihinde Mersin Harvard Özel Eğitim Kurumları ile yapılan sözleşme ile yapı okula çevrilmiş, 15.03.2015 - 15.03.2016 yıllarında okul olarak kullanılmıştır. Daha sonra 2016 yılında Doğu Akdeniz Koleji'ne devredilmiş ve ilkokul olarak kullanılmıştır. 23.06.2017 yılında Toros Üniversitesi Latin İtalyan Katolik Kilisesi ile devir sözleşmesi imzalamış ve 15 yıllığına kiralanmıştır. Sözleşmede kiralanılan alan için “Mersin Latin Katolik Kilisesi Vakfı Binası ve Bahçe” ibaresi kullanılmıştır (Toros Üniversitesi Yapı İşleri Birimi, 2020). Toros Üniversitesi tarafından devir alınan yapı Uray Yerleşkesi adı altında Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi idari ve stüdyo derslik binası olarak kullanılmaktadır. Yapının kiliseye bağlı bölümünü kilise, idari bina olarak kullanılmaktadır. Kilise yönetimi kiralama sözleşmesinde bulunmadığı halde kilise idari binasının zemin katında bulunan kemerli yapının bulunduğu mekanı, üniversitenin yemekhane bölümü olarak kullanmasına izin vermiştir.

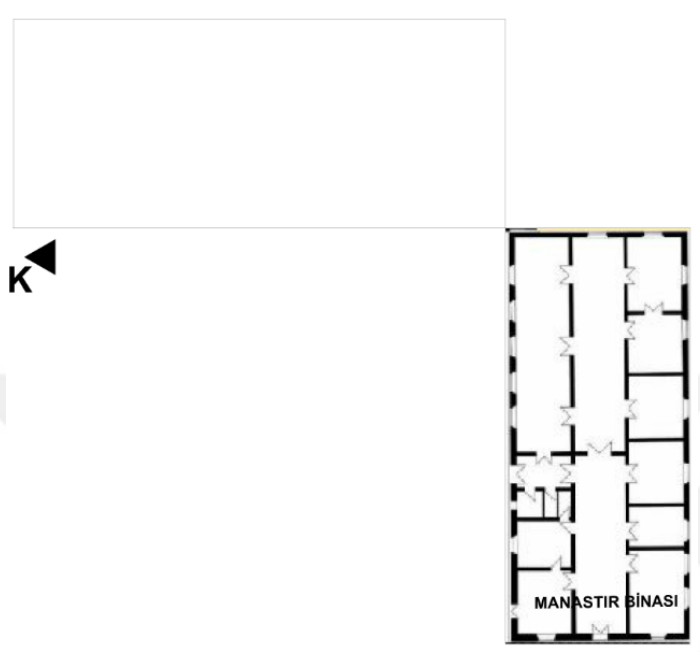

Çizelge 3.8.Toros Üniversitesi GSTMF B Blok Zamana Bağlı Plan Şemaları (Çoruh,2019 / Olcaycan,2020 – Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Rölöve Projesi/ Toros üniversitesi yapı işleri birimi, 2020 den faydalanıp düzenlenmiştir.)

VAZİYET PLAN ŞEMALARI		
1855 – 1921 (Kapusen Rahiplerinin Evi-Manastrı)	1921-1967(Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu)	1967-2013(Kilise İdari Binası)
 <p>Kilisenin inşasından önce 1891 yılında arazinin durumunu gösteren harita (Çoruh,2019)</p>	 <p>Çoruh,2019</p>	
2013-2017(Harvard Koleji)	2017-2020(Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri)	
		

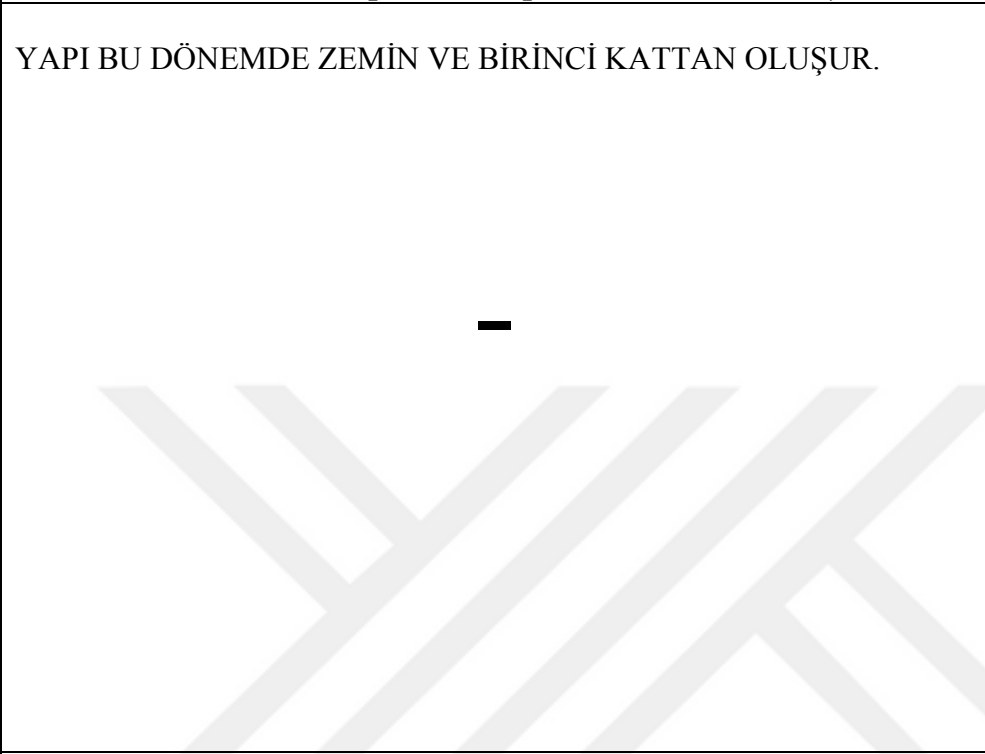
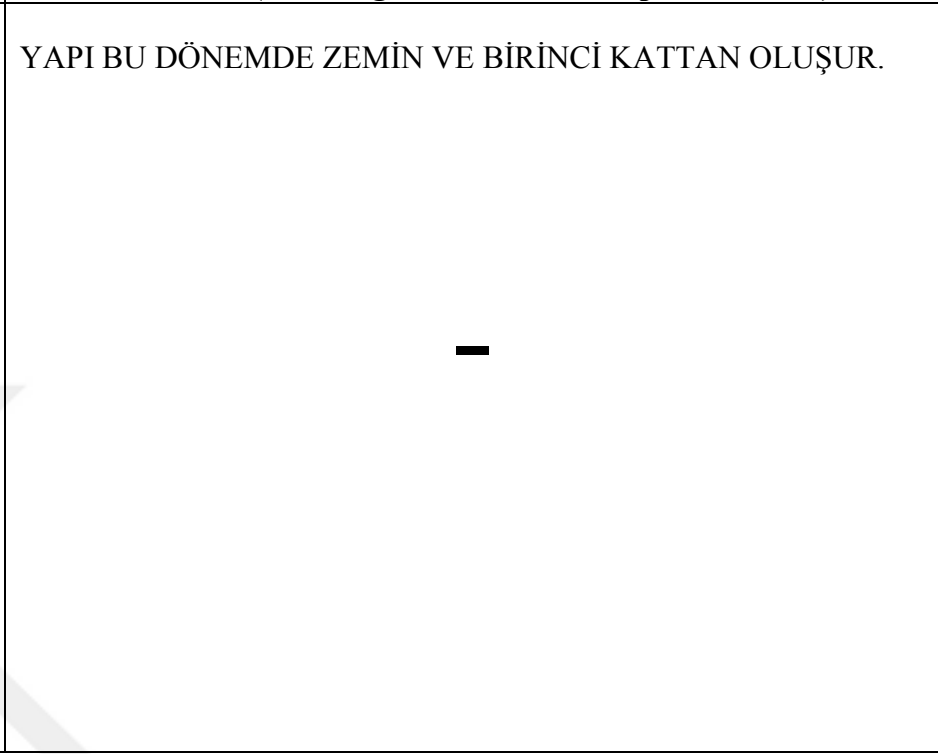
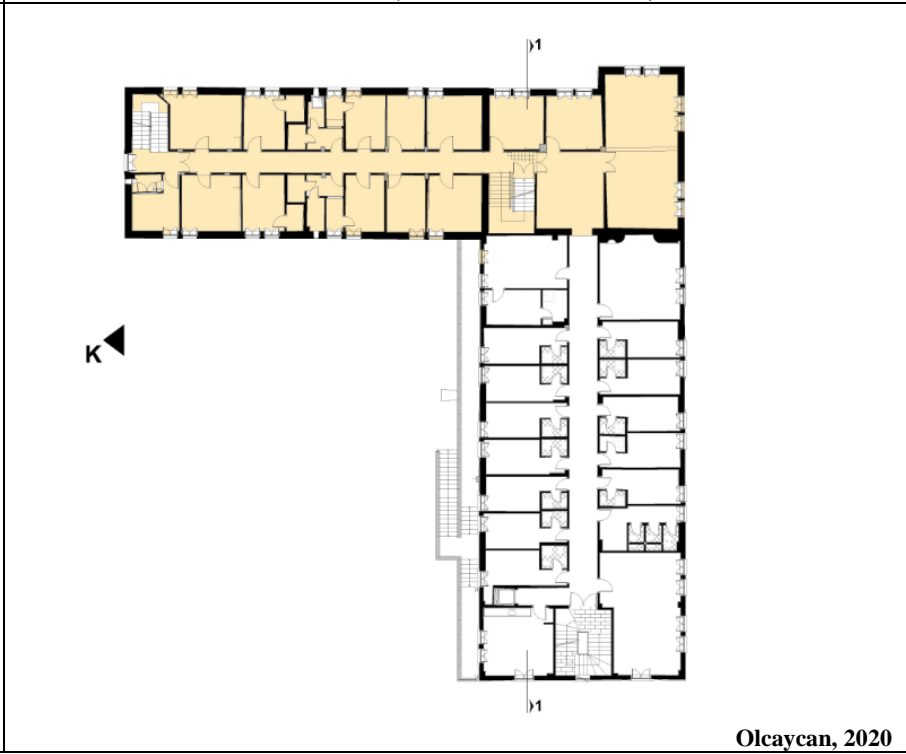
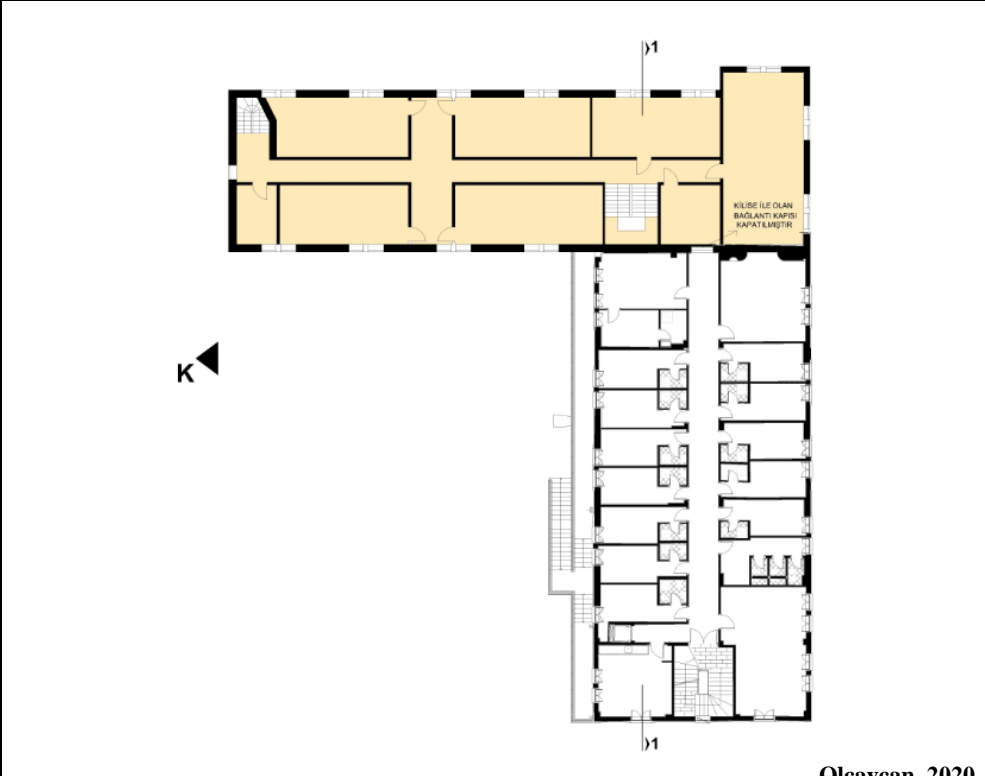
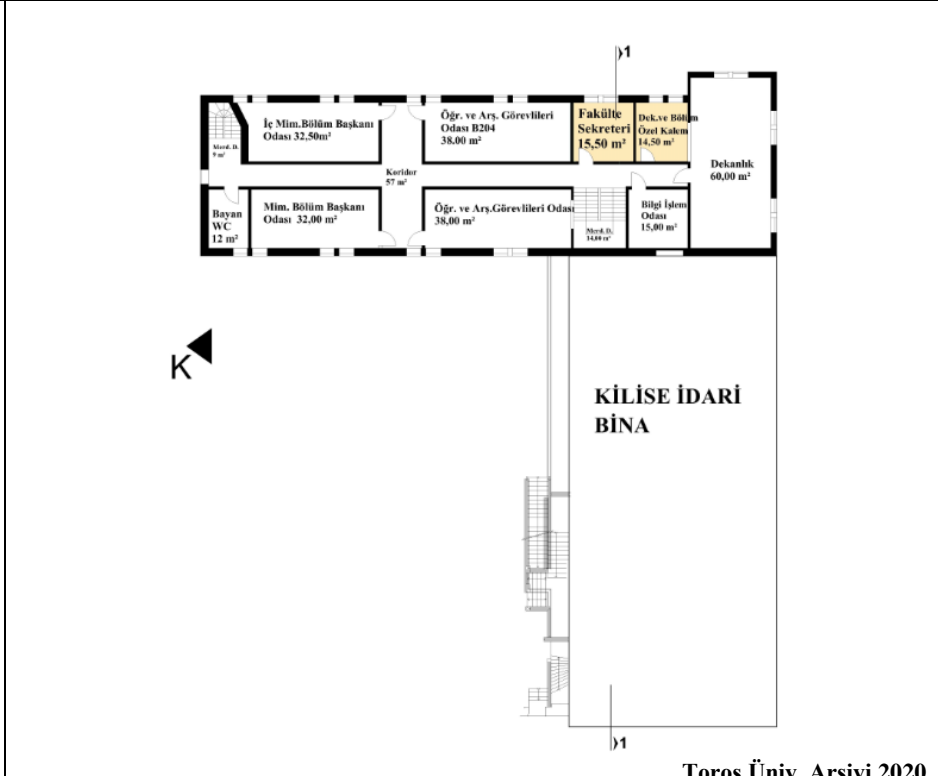
(devam) Çizelge 3.8. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok Zamana Bağlı Plan Şemaları (Çoruh,2019 / Olcaycan,2020 – Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Rölöve Projesi/ Toros üniversitesi yapı işleri birimi, 2020 den faydalanıp düzenlenmiştir.)

ZEMİN KAT PLAN ŞEMALARI +0.00 KODU		
1855 – 1921 (Kapsen Rahiplerinin Evi-Manastır)	1921-1967(Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu)	1967-2013(Kilise İdari Binası)
 <p>MANASTIR BİNASI</p> <p>Çoruh,2019</p>	 <p>YATILI OKUL VE TOPLANTI SALONU</p> <p>AVLU</p> <p>MANASTIR BİNASI</p> <p>Çoruh,2019</p>	 <p>DÜKKAN DÜKKAN DÜKKAN DÜKKAN</p> <p>AVLU YAPILYLA BİRLEŞTİRİLMİŞTİR</p> <p>KİLİSE İDARİ BİNASIYLA BİRLEŞTİRİLP BİR KAPI AÇILMIŞTIR.</p> <p>Olcaycan, 2020</p>
2013-2017(Harvard Koleji)	2017-2020(Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri)	
 <p>SINIF SINIF SINIF SINIF</p> <p>GİRİŞ HOLLÜ</p> <p>İDARİ ALANI</p> <p>WC</p> <p>Olcaycan,2020</p>	 <p>B004 DERSLİK 20 m²</p> <p>B003 DERSLİK 25 m²</p> <p>B002 DERSLİK 24 m²</p> <p>B001 DERSLİK 30 m²</p> <p>Giriş Holü 25 m²</p> <p>Teknik Ofis 30 m²</p> <p>erkek wc 11 m²</p> <p>B005 DERSLİK 17 m²</p> <p>B006 DERSLİK 25 m²</p> <p>B007 DERSLİK 24 m²</p> <p>B008 DERSLİK 30 m²</p> <p>Mutfak 26 m²</p> <p>Teknik Ofis Toplantı Salonu 48 m²</p> <p>Yemekhane 180 m²</p> <p>Yeni wc 22 m²</p> <p>Toros Üniv. Arşivi,2020</p>	

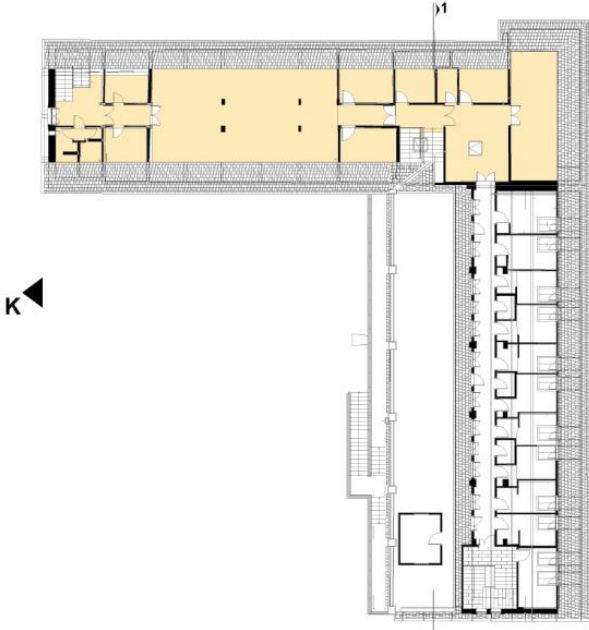
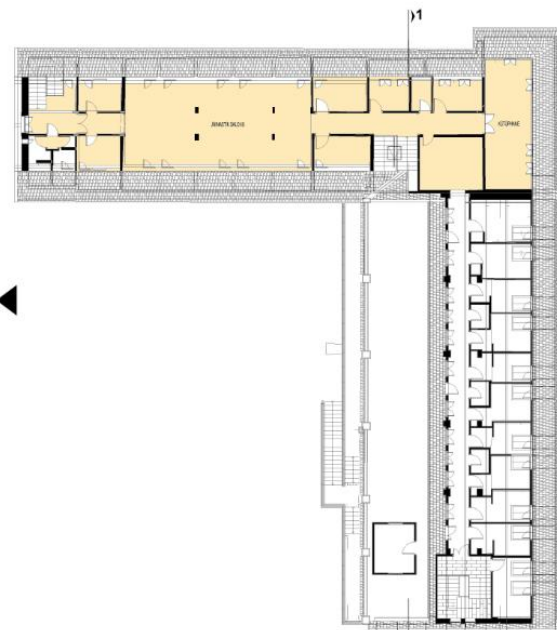

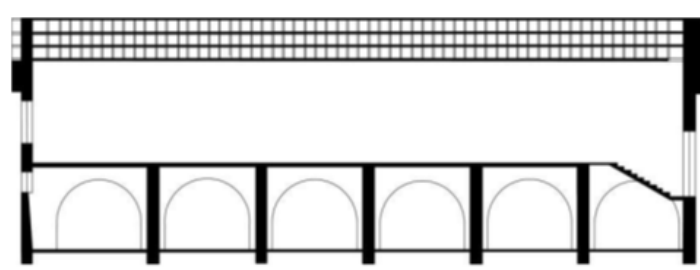
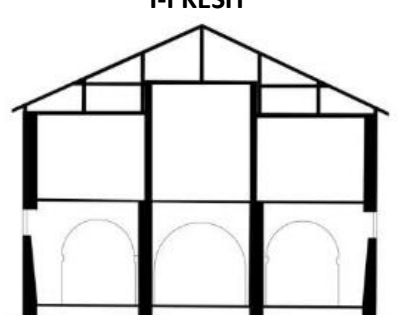
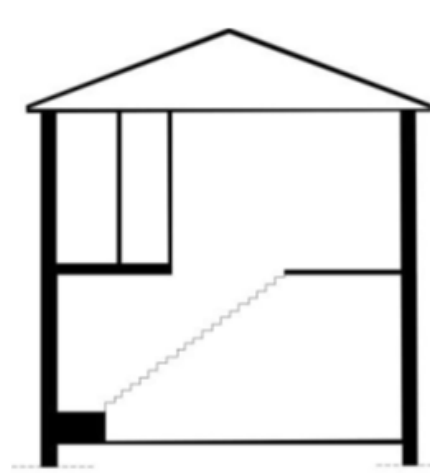
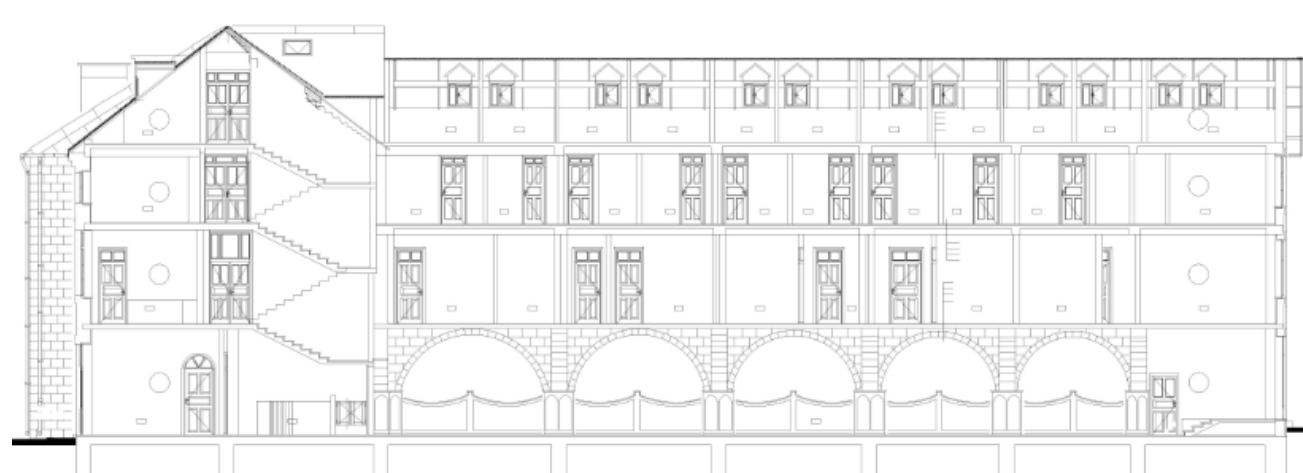
(devam) Çizelge 3.8. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok Zamana Bağlı Plan Şemaları (Çoruh,2019 / Olcaycan,2020 – Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Rölöve Projesi/ Toros üniversitesi yapı işleri birimi, 2020 den faydalanıp düzenlenmiştir.)

BİRİNCİ KAT PLAN ŞEMALARI +3.90 KODU		
1855 – 1921 (Kapsen Rahiplerinin Evi -Manastır)	1921-1967(Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu)	1967-2013(Kilise İdari Binası)
 <p style="text-align: center;">MANASTIR BİNASI</p> <p style="text-align: right;">Çoruh,2019</p>	 <p style="text-align: center;">YATILI OKUL VE TOPLANTI SALONU</p> <p style="text-align: center;">AVLU</p> <p style="text-align: center;">MANASTIR BİNASI</p> <p style="text-align: right;">Çoruh,2019</p>	 <p style="text-align: right;">Olcaycan,2020</p>
2013-2017(Harvard Koleji)	2017-2020(Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri)	
 <p style="text-align: center;">KİLİSE İLE OLAN BAĞLANTI KAPISI KAPATILMIŞTIR</p> <p style="text-align: right;">Olcaycan,2020</p>	 <p style="text-align: center;">KİLİSE İDARİ BİNA</p> <p style="text-align: right;">Toros Üniv. Arşivi,2020</p>	

(devam) Çizelge 3.8. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok Zamana Bağlı Plan Şemaları (Çoruh,2019 / Olcaycan,2020 – Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Rölöve Projesi/ Toros üniversitesi yapı işleri birimi, 2020 den faydalanıp düzenlenmiştir.)

İKİNCİ KAT PLAN ŞEMALARI +7.35 KODU		
1855 – 1921 (Kapsen Rahiplerinin Evi -Manastır)	1921-1967(Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu)	1967-2013(Kilise İdari Binası)
<p>YAPI BU DÖNEMDE ZEMİN VE BİRİNCİ KATTAN OLUŞUR.</p> 	<p>YAPI BU DÖNEMDE ZEMİN VE BİRİNCİ KATTAN OLUŞUR.</p> 	 <p style="text-align: right;">Olcaycan, 2020</p>
2013-2017(Harvard Koleji)	2017-2020(Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri)	
 <p style="text-align: right;">Olcaycan, 2020</p>	 <p style="text-align: right;">Toros Üniv. Arşivi,2020</p>	

(devam) Çizelge 3.8. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok Zamana Bağlı Plan Şemaları (Çoruh,2019 / Olcaycan,2020 – Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Rölöve Projesi/ Toros üniversitesi yapı işleri birimi, 2020 den faydalanıp düzenlenmiştir.)

ÇATI KATI PLAN ŞEMALARI +10.05 KODU		
1967-2013(Kilise İdari Binası)	2013-2017(Harvard Koleji)	2017-2020(Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri)
 <p>Olcaycan,2020</p>	 <p>Olcaycan,2020</p>	 <p>Toros Üniv. Arşivi,2020</p>
KESİT		
1921-1967	1967-2020	(Harvard Koleji, Toros Üniv. B Blok İdari Bina ve Derslikleri ve Kilise İdari Bina)
<p>Kapusen Rahiplerinin Evi -Manastır</p> <p>I-I KESİT</p> <p>II-II KESİT</p> <p>Çoruh,2019</p>	<p>Yatılı Öğrenci Yurdu ve Toplantı Salonu</p> <p>III-III KESİT</p> <p>Çoruh,2019</p>	 <p>1-1 KESİTİ</p> <p>Olcaycan,2020</p>

3.4.2. Derslikler, stüdyolar ve atölyeler

Latin İtalyan Katolik Kilisesi yapılaşmaları içinde bulunan Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi A Blok ve B Blok olmak üzere iki binadan oluşmaktadır. A Blok'ta stüdyo derslikleri mevcutken; B Blok'ta ise stüdyo derslikleri, idari birimler, jüri ve toplantı alanı, yemekhane ve öğretim üyelerinin odaları yer almaktadır.

3.4.2.1. İşlev

➤ A Blok işlev açısından;

Sanat tarihi raporlarına göre St. Joseph Katolik Kız Koleji olarak inşa edilen yapı, kullanılmadığı dönemde kısmen zarar görmüş olsa da, ana hatlarıyla sağlam durumdadır (Mücen,2010). Tarihi yapı Cumhuriyet sonrası kapatılmış ve daha sonra eski işlevine yakın bir biçimde okul olarak tekrar kullanılmıştır. Bu dönemde yapıya bazı eklentiler inşa edilmiş ve yapı içindeki mekanlarda eklentiler ve değişiklikler yapılmıştır. Daha sonra kullanılmayan yapı terkedilmiş ve boş bırakılmıştır.

Toros Üniversitesi Uray yerleşkesi açılması ile yapı yeniden işlevlendirilmiş ve eski işlevine yakın bir amaç ile 2017 Kasım ayında kullanıma açılmıştır. Stüdyo ve dersliklerin bulunduğu tescilli yapının kilise tarafından konut ve kafe olarak kullanılan bölümleri dışında üniversite tarafından kullanılmaktadır. Yapılan restorasyon uygulaması ile yapının özgün haline müdahale edilmeyecek şekilde çevrede bulunan muhdes eklentiler yıkılmış, iç mekanda stüdyo(atölye) ve dersliklerin tasarımına uygun mekanlar oluşturabilmek için belli metrekaireler aralığında eklenti bazı bölücü duvarlar kaldırılmıştır (Bkz.Çizelge 3.8.).

Tescilli yapıya lisans atölyeleri, stüdyo derslikleri, personel odaları ve maket atölyeleri yerleştirilmiştir. Yapının özgün haline zarar vermeden yerleştirilen mekanlar ihtiyaçlara göre tasarlanıp boyutlandırılmıştır. Yapı zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Zemin katta 4 stüdyo(atölye), teknik oda, wc-lavabolar; birinci katta ise 6 stüdyo(atölye), 1 personel odası ve wc-lavabolar bulunmaktadır.

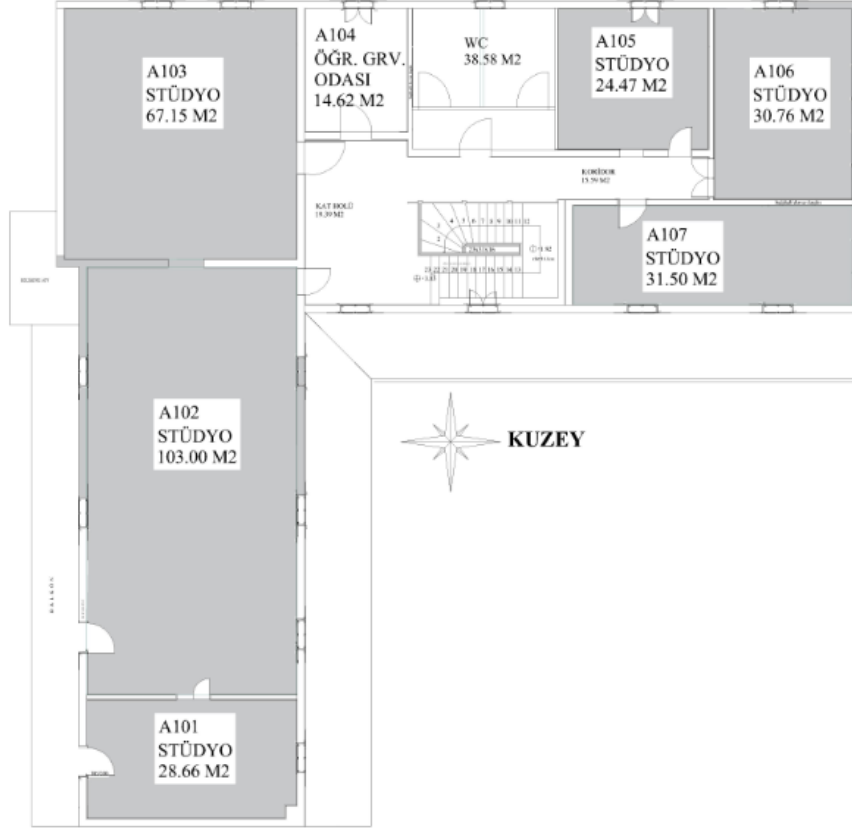
Zemin katta stüdyo dersliklerine bahçeden giriş yapılmaktadır. Dış mekandan girişi yapılan bazı stüdyo dersliklerinde birbirleri arasında da geçiş sağlayan kapılar mevcuttur; bunun nedeni yapının özgün yapısına müdahale edilmemesidir. Zemin kat stüdyo derslikleri minimum 49 m², maksimum 86 m² ölçülerinde tasarlanmıştır. Merdiven için okul bahçesinden girişi sağlanan bir mekan mevcuttur. Dikdörtgen ve kare planlı stüdyo derslikleri

kuzey- güney ve doğu-batı doğrultusunda mevcut düzene bağlı kalarak yerleştirilmiştir. Mekan içerisinde çizim masaları, dolap, duvar panosu, sabit duvar tahtası ve ayarlanabilir sandalyeler mevcuttur. Çizim masaları ve sandalyeler gereksinime göre değiştirilebilir olarak düzenlenmiştir (Bkz.Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Toros Üniv. GSTMF A Blok Zemin kat plan (Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

Birinci katta ise 6 stüdyo dersliği, öğretim üyelerinin odası ve wc-lavabolar bulunmaktadır. Dikdörtgen planlı stüdyoların koridor mekanından girişleri sağlandığı gibi zemin kat stüdyolarında gözlemlenen ara geçiş kapıları birinci kat stüdyo dersliklerinde de bulunmaktadır. Tarihi yapının özgün haline müdahale edilmeden tasarlanan birinci kat mekanlarının oluşumunda; stüdyolar minimum 30 m2, maksimum 100 m2 ölçülerinde yerleştirilmiş, kullanıcıların ihtiyacı olan stüdyo donatıları; çizim masaları, dolap, duvar panosu, sabit duvar tahtası ve ayarlanabilir sandalyeler bir düzen içerisinde konumlandırılmıştır (Bkz.Şekil 3.2.).

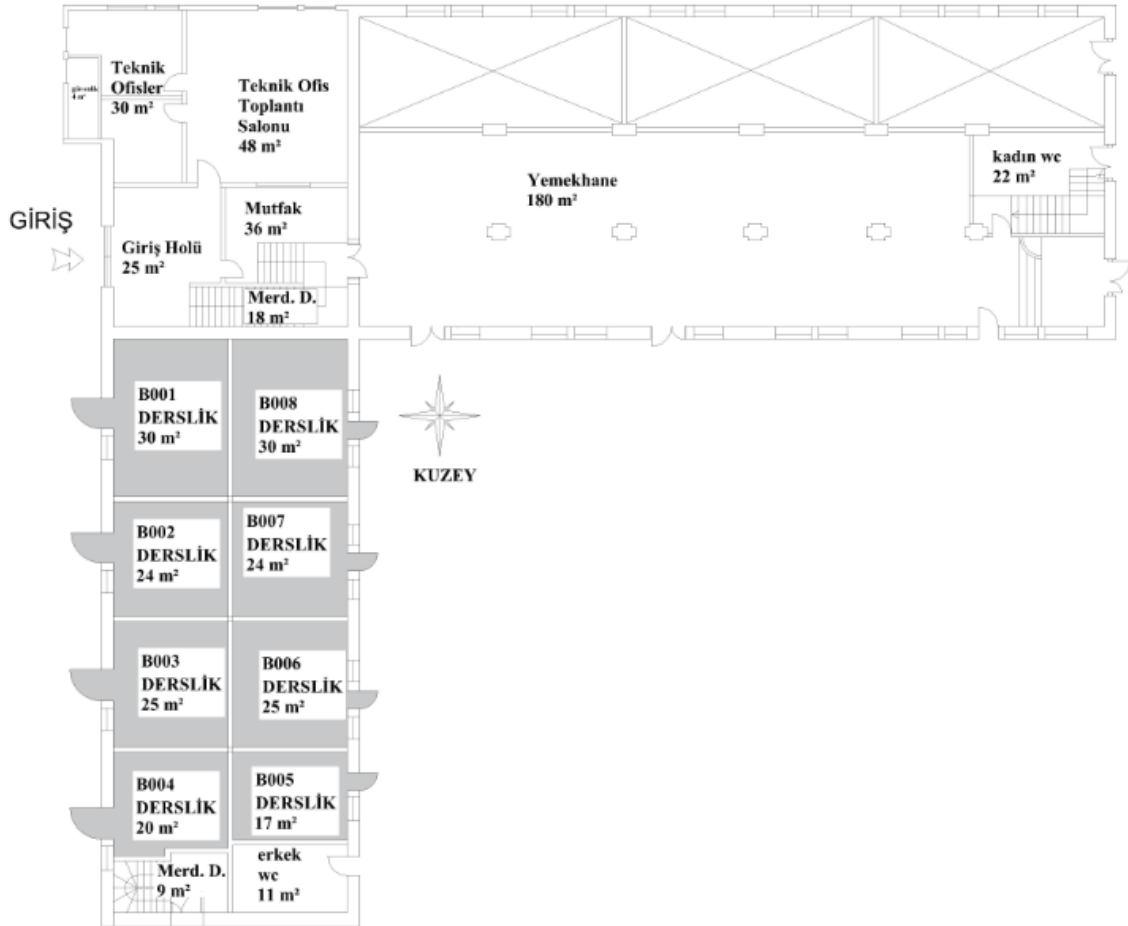
Şekil 3.2. Toros Üniv. GSTMF A Blok Birinci kat plan(Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

➤ **B Blok işlev açısından;**

Latin Katolik Kilisesi arşivlerine göre; kilise ek yapısı olan öğrenci yurdu ve toplantı salonu olarak tasarlanan tarihi yapı, Kapusen rahiplerinin konutlarıyla birleştirilerek kilise idari binası olarak bütün halde kullanılmıştır. Kiliseye maddi külfetinden dolayı ağır gelen tarihi yapı ikiye bölünmüş ve okul yapısı olarak işlevlendirilip kiraya verilmiştir. Üç yıl boyunca ilkokul olarak kullanılan yapı son olarak Toros Üniversitesi tarafından kiralanıp Uray Kampüsü B Blok olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

Zemin, birinci, ikinci ve çatı katından oluşan tarihi yapı daha öncede ilkokul işlevi ile tasarlandığı için iç mekanda fazla bir değişiklik yapılmamıştır. Yapının giriş kısmında güvenlik için alçıpanla ufak bir bölme yapılmış ve mevcutta olan pencere kapı haline getirilerek güvenlik kullanıcılarının yapılan bölüme girişi sağlanmıştır. Yapı girişinde karşımıza kemerli bir salon çıkmaktadır. Kilise idari binasına ait olan zemin katta bulunan dikdörtgen planlı kemerli mekan (Bkz.Resim 3.17.); üniversite ile ortak yemekhane mekanı olarak kullanılmaktadır. Zemin katta bahçelerden girişi yapılan derslikler mevcuttur. Bu katta bulunan atölye alanları yapının ilk inşasında hiçbir bölücü duvarı olmadan toplantı ve gösteri

alanı olarak kullanılmış ve daha sonra kilise yapısı ile birleşimi sonucunda mekanlara bölünmüştür. Bu mekanlar ilköğretim sınıfı olarak kullanılmış ve günümüzde işlevi değiştirilmeden aynı boyutlarda üniversite tarafından birinci ve ikinci sınıf öğrencilerin kullandığı stüdyo ve derslikler olarak kullanılmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin kullandığı sınıf mekanları, üniversite öğrencilerinin ihtiyaç donatılarının büyümesi(çizim masası) ile daha dar bir mekan haline gelmiştir. Zemin kat derslikleri minimum 17 m², maksimum 30 m² ölçülerinde tasarlanmıştır. Dersliklerde çizim masaları, sabit duvar tahtaları, duvar panoları ve ayarlanabilir sandalyeler mevcuttur. Çizim masaları ve sandalyeler gereksinime göre değiştirilebilir olarak düzenlenmiştir. Kare planlı derslikler doğu-batı yönünde yerleştirilmiş ve bahçelerden girişler sağlanmıştır (Bkz.Şekil 3.3.).

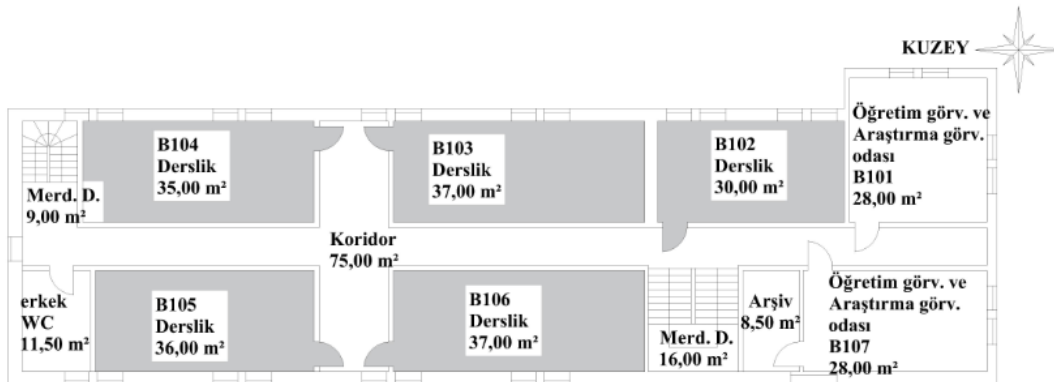

Şekil 3.3. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat plan(Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

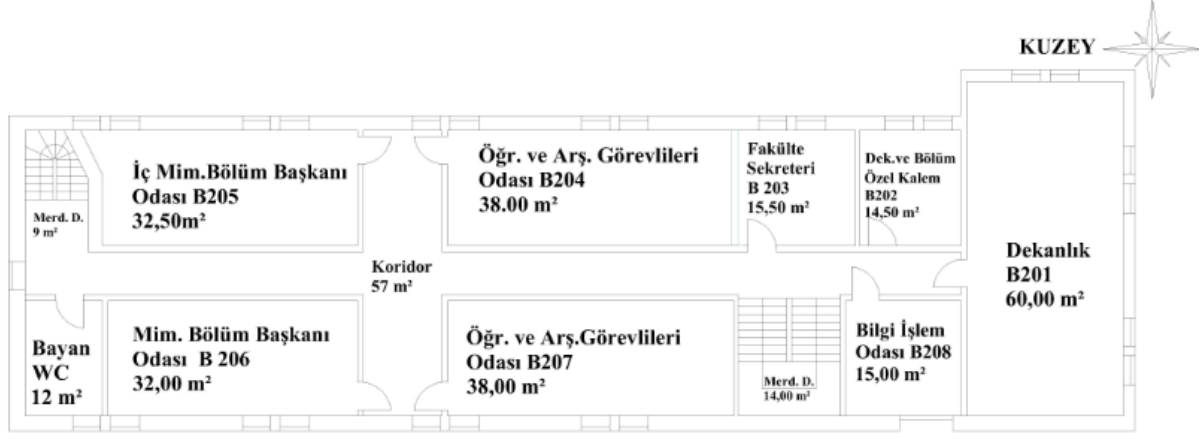
Resim 3.17. Latin Katolik Kilisesi İdari Birim Zemin Kat Kemerli Mekan
Foto: Tekin Banaz, 2020

Birinci katta öğretim görevlilerin odaları ve derslikler bulunmaktadır. Derslikler, teorik dersler ve bilgisayar laboratuvarları olarak kullanılmaktadır. Zemin kat dersliklerine göre metrekare alanı daha büyüktür. Derslikler minimum 30 m², maksimum 37 m² ölçülerinde tasarlanmıştır. Mekan içerisinde kullanıcı donatıları olarak gereksinime göre hareket edebilen tek kollu yazı tablalı sandalyeler, projeksiyon, duvar panosu, sabit duvar tahtası, öğretmen masası ve sandalyesi bulunmaktadır. Kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı derslik mekanları orta eksenli bir koridor aracılığıyla bölünmüş, yapıya doğu ve batı yönünde yerleştirilmiştir (Bkz.Şekil 3.4.).

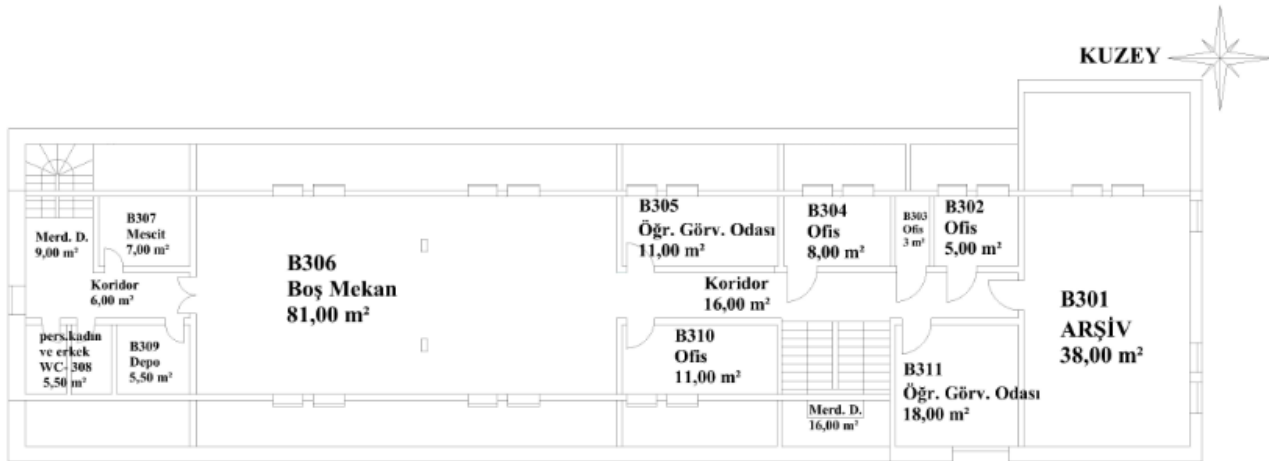
Şekil 3.4. Toros Üniv. GSTMF B Blok Birinci kat plan(Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.

İkinci kat idari birim olarak tasarlanmıştır. İdari birim olarak tasarlanan bu katta stüdyo ve derslik bulunmamaktadır. Dekanlık, dekanlık ve bölüm özel kalemleri, bölüm başkanlık odaları, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri odaları, bölüm sekreterliği ve bilgi işlem odası bu katta yer almaktadır (Bkz.Şekil 3.5.).

Şekil 3.5. Toros Üniv. GSTMF B Blok İkinci kat plan(Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

Çatı katta ise kullanılmayan mekanlar ve öğretim üyesi odaları mevcuttur. Arşiv, ofis, mescit ve depolama mekanları olan bu katta, derslik ve atölye bulunmamaktadır. İlkokul işlevinde kütüphane olarak kullanılan mekan arşive, jimnastik salonu olarak kullanılan mekan ise boş bırakılmış ve kullanılmamaktadır (Bkz.Şekil 3.6.).

Şekil 3.6. Toros Üniv. GSTMF B Blok Çatı kat plan (Toros Üniv. arşivinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)

3.4.2.2. Malzeme

➤ A Blok malzeme açısından;

Tescilli olan bu yapıda, döşeme malzemesi olarak zemin kat stüdyolarda ve dersliklerde, beton ve özgün mozaik karo kullanıldığı yapının sanat raporunda da belirtilmiştir (Mücen,2010). Altıgen formlu özgün karo mozaik yer döşemesi Toros Üniversitesi tarafından eskisine uygun yeniden yaptırılarak zemin kat mekanlarına döşenmiştir. Özgün yer döşemesinin süpürgelikleri amorf hatları ve birbirini takip eden desenleri ile gözlemlenirken, zemin döşemesi olarak da üç boyutlu birbirini tamamlayan geometrik desenli ve altıgen formlu karolar gözlemlenmektedir (Bkz.Resim 3.18.). Siyah, beyaz ve gri renklerden oluşan desenli mozaik yarı mat bir dokuya sahiptir. Yapının özgün taş dış duvarları korunmasına rağmen iç mekanda bu duvarlar sıvanmış ve kırık beyaz renkte boyanmıştır. Tavanlar koyu kahverengi ahşap kaplamadır (Bkz.Resim 3.19.). Mekan içerisinde sıcak ve soğuk renkler genel olarak bir uyum içinde gözlemlenmiştir (Bkz.Çizelge 3.9.).

Resim 3.18.Toros Üniv. GSTMF A Blok Zemin kat A001 stüdyo derslik özgününe uygun üretilmiş karo mozaik Foto: Tekin Banaz,2020

Resim 3.19. Toros Üniv. GSTMF A Blok Zemin kat A001 stüdyo Ahşap Tavan Kaplama
Foto: Tekin Banaz,2020

Birinci kat stüdyolarında ise yer döşemesi ve tavan kaplaması özgün işlevinde olduğu gibi kahverengi ahşap rabita döşemeler ahşap koruma cilası ile boyanmıştır (Bkz.Resim 3.20./ Resim 3.21.). Duvarlar sıvalı ve kırık beyaz renkte boyanmıştır. Benli' nin doku çeşitleri ve etkileri tablosuna göre stüdyo mekanında; tavanda ve zeminde koyu ve sıcak renklerin kullanılması yakınlık etkisi yarattığı gibi duvarlarda açık renk tercih edilmesi ile denge unsuru sağlanmıştır (Benli,2019). Kullanılan malzemelerde yüzey dokuları ise mat tercih edilmiştir (Bkz.Çizelge 3.9.).

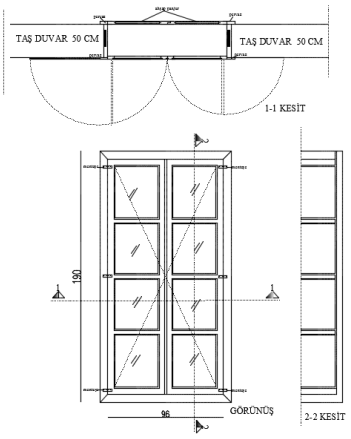
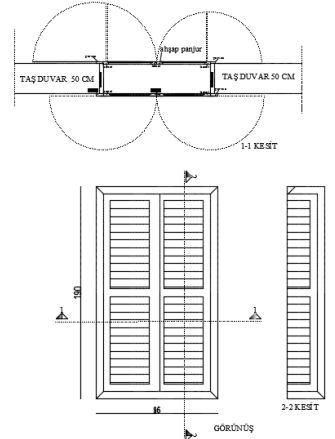
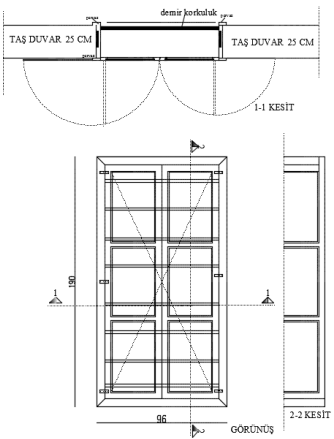
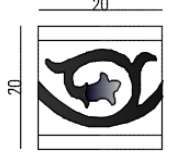
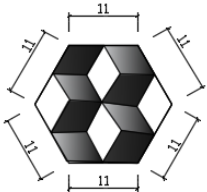
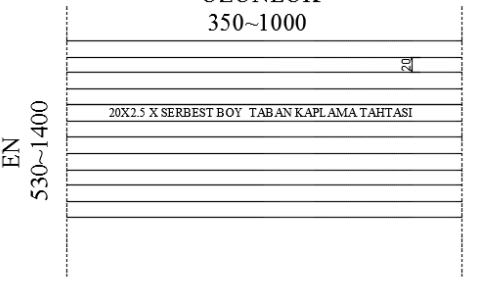

Resim 3.20./ Resim 3.21. Toros Üniv. GSTMF A Blok A101 birinci kat stüdyo zemin ahşap rabita döşeme/ Toros Üniv. GSTMF A Blok birinci kat A102 stüdyo ahşap tavan kaplama
Foto: Tekin Banaz,2020

Çizelge 3.9. A Blok stüdyo ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi

Zemin kat stüdyolar	2010 öncesi	Yer Döşemesi	Duvar	Tavan	
	2020	Özgününe uygun yapılmış karo mozaik *Desenli- siyah /beyaz renk *Yarı Parlak	Boya *Kırık Beyaz renk *Açık Ton *Mat Doku	Ahşap Kaplama *Koyu Kahverengi *Koyu Ton *Mat Doku	
Birinci kat stüdyolar	2010 öncesi	Ahşap Kaplama	İç duvarlar taş ve sıvalıdır	Ahşap Kaplama	
	2020	Ahşap rabıta döşeme *Koyu Kahverengi *Koyu Ton *Mat Doku	Boya *Kırık Beyaz renk *Açık Ton *Mat Doku	Ahşap Kaplama *Koyu Kahverengi *Koyu Ton *Mat Doku	

Çizelge 3.10. A Blok yapı elemanları tablosu (2010 Sanat raporları ve rölöve projesinden düzenlenmiştir.) Foto: Tekin Banaz,2020

A BLOK YAPI ELEMANLARI DÖNÜŞÜMÜ					
	A 101 Stüdyo Pencere(Kuzey Cephe) Ahşap malzeme – 100x193	A101 stüdyo pencere panjur(Kuzey cephe) Ahşap malzeme – 100x193	A004 stüdyo pencere (Doğu cephe) Ahşap malzeme – Demir korkuluk – 100x175	Zemin Döşemesi A Blok zemin kat yer karosu ve süpürgelik	Zemin Döşemesi A Blok birinci kat ahşap rabta döşeme
Öncesi (2010)					
Sonrası(2020)					
Rölöve Teknik Detay Çizimleri	Rölöve projesi ölçüleri:100x230 Ahşap Malzeme Çetin,2010	Rölöve projesi ölçüleri:96x190 Ahşap Malzeme Çetin,2010	Rölöve projesi ölçüleri:96x190 Ahşap Malzeme/Demir Korkuluk Çetin,2010	20x20 karo süpürgelik Altıgen yer karosu 11x6 Çetin,2010	UZUNLUK 350~1000 EN 530~1400 20X2.5 X SERBEST BOY TABAN KAPLAMA TAHTASI Çetin,2010

(devam)Çizelge 3.10. A Blok yapı elemanları tablosu . (2010 Sanat raporları ve rölöve projesinden düzenlenmiştir.) Foto: Tekin Banaz,2020

A BLOK YAPI ELEMANLARI DÖNÜŞÜMÜ					
	A001 Stüdyo Kapı (Kuzey cephe) Ahşap ve cam malzeme – 90x340	A004 Stüdyo Kapı (Doğu cephe) Ahşap malzeme – 100x210	A Blok özgün dış kapısı Ahşap ve demir ferforje malzeme-	A Blok merdiven Mozaik kaplı betonarme merdiven	A Blok ahşap tavan kaplama
Öncesi (2010)					
Sonrası(2020)					
Rölöve Teknik Detay Çizimleri	<p>Rölöve projesi ölçüleri: 92x340 Ahşap ve Cam Malzeme</p> <p style="text-align: right;">Çetin,2010</p>	<p>Rölöve projesi ölçüleri: 124x250 Ahşap Malzeme</p> <p style="text-align: right;">Çetin,2010</p>	<p>Rölöve projesi ölçüleri: 133x223 Ahşap Malzeme ve Ferforje</p> <p style="text-align: right;">Çetin,2010</p>	<p style="text-align: right;">Çetin,2010</p>	<p style="text-align: right;">Çetin,2010</p>

➤ **B Blok malzeme açısından;**

B Blok zemin kat stüdyo dersliklerinde mekan içinde kullanılan malzeme analizinde; tarihi dokuya ait hiçbir iz gözlemlenmemiştir. Zeminler 60x60 gri mat seramik ile döşenmiş, duvarlar da ise beyaz mat boya tercih edilmiştir. Tavanlarda taş yünü beyaz renk asma tavan kullanılmıştır. Zemin kat stüdyo derslik mekanları m2 olarak dar ölçülere sahip olduğu için mekanlar içinde koyu renk kullanılmamış ve mekanın daha geniş algılanması sağlanmıştır. Mekan içinde dikkat çeken tek malzeme yeşil renk çelik kapı ve pencere detaylarıdır. Stüdyo derslik mekanında soğuk renkler tercih edilmiş, dolayısıyla mekanın içinde uzaklık etkisi yaratılarak daha geniş algılanmasına neden olmuştur.

Resim 3.22. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat B008 stüdyo Zemin Seramik Kaplama
Foto: Tekin Banaz,2020

Resim 3.23. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin kat B008 stüdyo Taşyünü Asma Tavan
Kaplama Foto: Tekin Banaz,2020

Yapı genelinde kullanılan malzeme bütünlüğü korumuş ve birinci kat dersliklerinde de bu malzemelerin tercih edildiği gözlemlenmiştir. Zeminler 60x60 koyu gri mat seramik ile döşenmiş ve duvarlarda gri ve beyaz renk boyalar tercih edilmiştir. Birinci kat dersliklerinde de tavanlarda beyaz renk taş yünü asma tavan gözlemlenmiştir. Soğuk renklerin hakim olduğu dersliklerde tercih edilen doku ve renklerden dolayı mekanın geniş algılandığı gözlemlenmiştir.

Resim 3.24. Toros Üniv. GSTMF B Blok Birinci Kat B103 Derslik Zemin Seramik Kaplama/

Foto: Tekin Banaz,2020

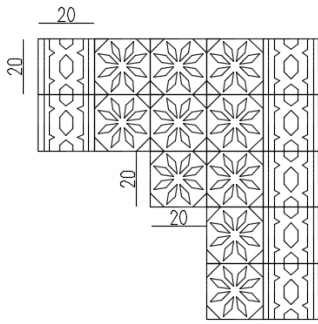

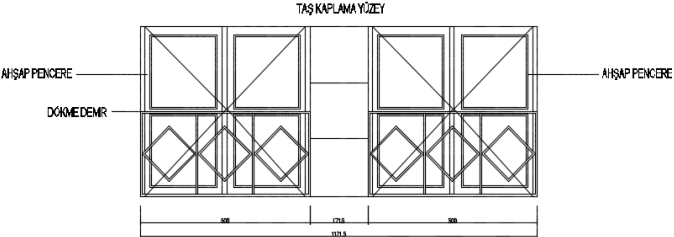
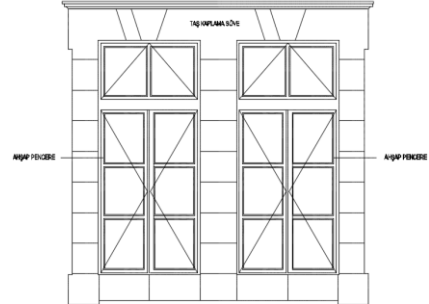

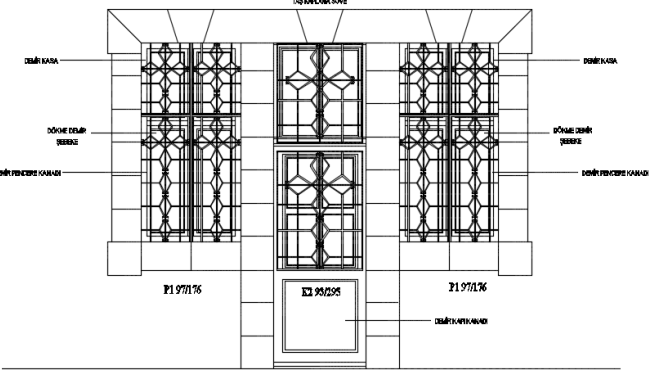

Resim 3.25. Toros Üniv.GSTMF B Blok Birinci Kat B103 Derslik Taşyünü Asma Tavan

Kaplama Foto: Tekin Banaz,2020

Çizelge 3.11. B Blok stüdyo ve dersliklerin malzeme ve doku çizelgesi

		Yer Döşemesi	Duvar	Tavan	
Zemin Kat Stüdyolar	1984-2014	Doğu cephesi Atölyeler 10x20 fayans/ Batı cephesi Atölyeler 30x30 karo	Dış duvar taş İç duvar biriket duvar üstü sıva+boya	Alçı+boya	
	2014-2020	Seramik 60*60 *Açık Gri *Mat Doku	Boya *Beyaz renk *Mat Doku	Asma Tavan *60x60 Taş yünü *Beyaz renk	
Birinci Kat Derslikler	1984-2014	30x30 karo	Dış duvar taş İç duvar Tuğla Duvar üstü sıva+boya	Alçı+boya	
	2014-2020	Seramik 60*60 *Koyu Gri *Koyu Renk *Mat Doku	Boya *Beyaz renk *Gri Renk *Açık Ton ve Koyu Ton *Mat Doku	Asma Tavan *60x60 Taş yünü *Beyaz renk *Açık Renk	

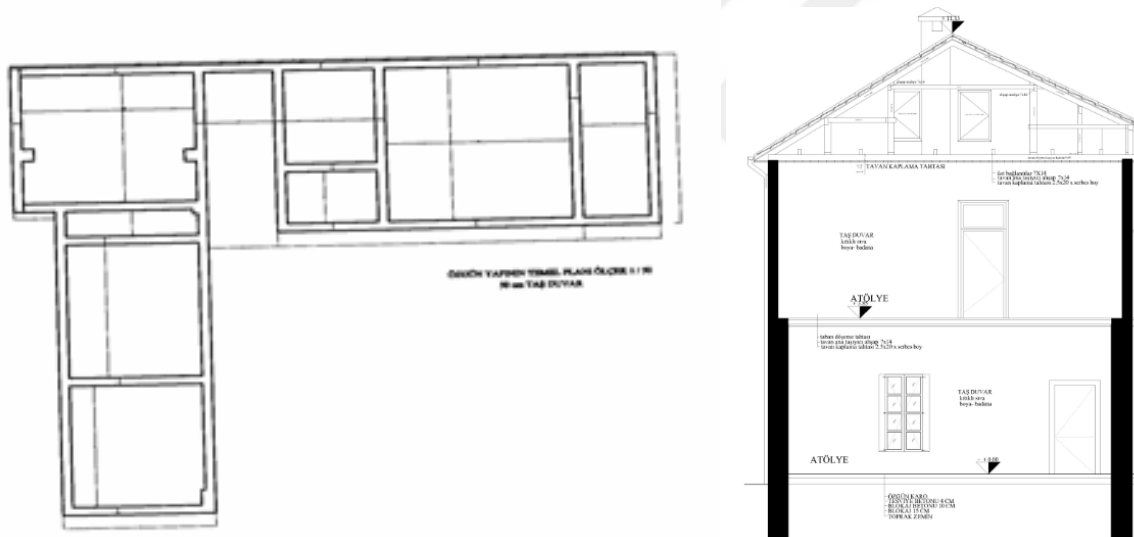
Çizelge 3.12. B Blok yapı elemanları tablosu (Çoruh,2019, Latin Katolik kilisesi arşivinden ve Seza Olcaycan rölöve projesinden faydalanılıp düzenlenmiştir.)Foto: Tekin Banaz,2020

B BLOK YAPI ELEMANLARI DÖNÜŞÜMÜ				
YATILI YURT VE TOPLANTI SALONU 19.YÜZYIL GÖRÜNÜMÜ		TOROS ÜNİVERSİTESİ GSTMF B BLOK 2020		
 <p>B Blok batı cephe Çoruh,2019</p>	 <p>B Blok güney ve doğu cephe Çoruh,2019</p>	 <p>B Blok batı cephe (2020)</p>	<p>Özgün yer döşemesi (1984 öncesi)</p> 	<p>Özgün yer döşemesi detay (20x20 Karo)</p> <p>Seza Olcaycan</p>
 <p>B Blok batı cephe Çoruh,2019</p>	 <p>B Blok batı cephe Çoruh,2019</p>	<p>1 numaralı pencere- 105x110- Ahsap pencere B 207 Öğr. ve Arş. Görevlileri odası batı cephe pencereleri</p> <p>İKİNCİ KAT PENCERE 105/110 Olcaycan,2020</p>	<p>2 numaralı pencere- 105x235- Ahsap pencere B 106 derslik batı cephe pencereleri</p> <p>İRİNCİ KAT PENCERE 105/235 Olcaycan,2020</p>	
 <p>B Blok kuzey ve batı cephe Çoruh,2019</p>	 <p>B Blok güney ve doğu cephe Çoruh,2019</p>	<p>3 numaralı pencere ve kapı / B 007 dersliği batı cephe giriş kapısı ve pencereleri</p>		
		<p>2013 ÖNCESİ KAPI VE PENCERE DETAY ÇİZİMİ</p> <p>Olcaycan,2020</p>	<p>2020 KAPI VE PENCERE</p> 	

3.4.2.3. Strüktür

➤ A Blok strüktür açısından;

Tescilli yapı sanat ve statik raporlarına göre zemin ve birinci kattan oluşmakta ve yığma kagir bir yapı olma özelliği taşımaktadır. Ana malzeme olarak Mersin taşı kullanılmış ve statik raporlarına göre 100 yıla aşkın binayı taşıyan taşıyıcı duvarlar restorasyon sırasında yapılan inceleme sonucu statik açıdan tehlike arzedecek çatlak, kayma, burkulma gibi herhangi bir hasar olmadığı yazılmıştır. Sanat raporlarına göre temel ve zemin kat 50 cm taş duvar, birinci kat dış duvarlar 25 cm taş duvar ve iç bölme duvarlar 15 cm bağdadi, iç duvarlar sıvalı dış duvarlar ise taş olup sıvasız olduğu belirtilmiştir. Yapının çatısı ahşap oturtma çatı olup Marsilya türü kiremit ile örtülüdür. Bina çatı saçakları 35 cm olup ahşap malzeme kullanılmıştır.

Şekil 3.7. / Şekil 3.8. Toros Üniv. GSTMF A Blok muhtemel temel planı/ Toros Üniv. GSTMF A Blok günümüzde zemin ve birinci kat sistem detayı (M.B.B. KUDEB, 2020 ve Olcaycan,2020).

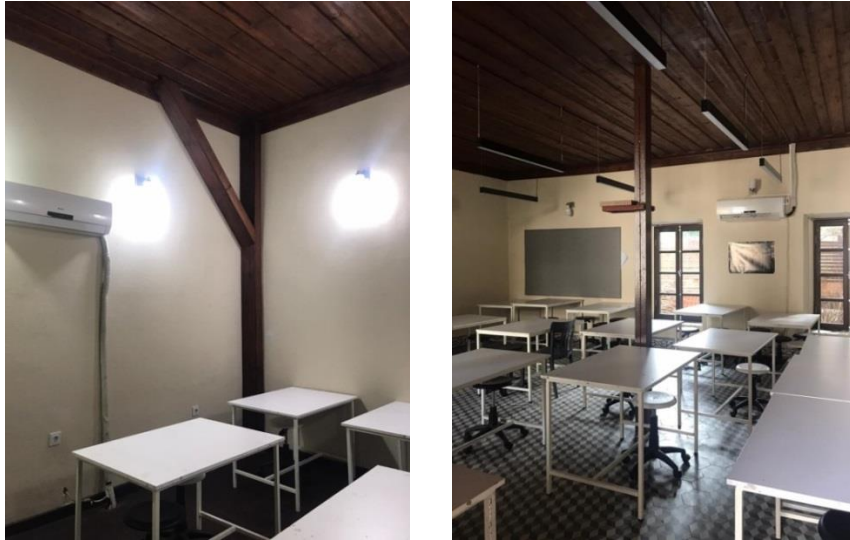
Genel hatlarıyla plan şemasını koruyan yapının statik raporlarına göre muhtemel temel planı incelendiğinde 50 cm taş duvar olduğu ve yapının sağlam ayakta durması sebebiyle herhangi bir çökme veya çatlama gözlemlenmediğini yazmışlardır. Katlar ahşap taşıyıcılar (mertekler) ile kaplı olup, tavan ve döşemelerde ahşap tahtalar gözlemlenmiştir. Kat merdiveni betonarme olup mozaik kaplıdır (Mücen,2010).

Mersin taşı ile şaşırtmalı örülmüş yığma duvarlar yapıya geleneksel Mersin evi özelliğini kazandırmıştır. Yapının dış cephesinde strüktür yapısı taş olarak gözlemlenirken, iç

mekanlarda sıvanmış ve boyanmış duvarlardan yapının strüktürel yapısı hissedilmemektedir. Stüdyo ve dersliklerde yapının strüktür malzemesi gizlenmiştir ancak bazı stüdyolarda yapının sağlamlaştırma çalışmaları(ahşap ve çelik dikmeler) açıkta bırakılmıştır. Zemin katta yapının en kuzey kısmında bulunan atölyede batı pencerelerinin üst kısmında sıva yapılmamış ve yapının malzemeleri açıkta bırakılmıştır. Arası ahşap taş duvarın gözlemlendiği bu detayda yapının genel strüktürü hakkında kullanıcıya malzeme bilgisi vermektedir.

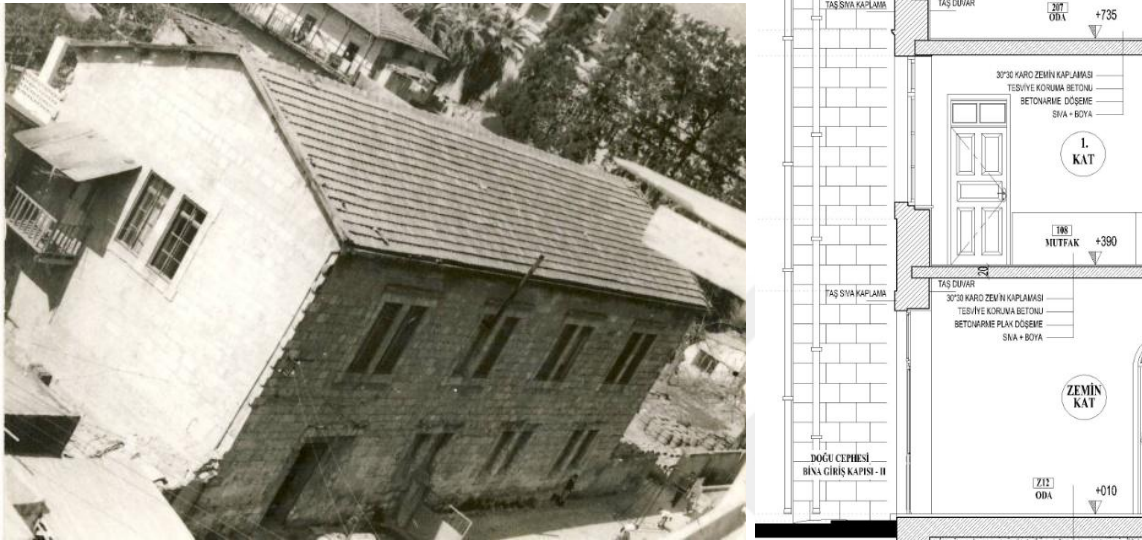
Resim 3.26./ Resim 3.27. Toros Üniv. GSTMF A Blok zemin kat atölyesinde pencere üstü açıkta bırakılmış malzeme detayı ve sağlamlaştırma için yerleştirilen çelik dikme Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.28./ Resim 3.29. Toros Üniv. GSTMF A Blok atölyelerinde sağlamlaştırma için açıkta bırakılmış ahşap ve çelik dikmeler Foto: Tekin Banaz, 2020

➤ **B Blok strüktür açısından;**

Eski fotoğraflardan ve Latin Katolik Kilisesi arşivinden alınan bilgilere dayanarak; ilk işlevi yatılı okul ve toplantı salonu olan yapı, eski fotoğraflarda zemin ve birinci kattan olduğu gözlemlenmiş ve yapının strüktüründe geleneksel yapılara özgün taş malzeme kullanılmıştır (Bkz.Resim 3.30.). Kıрма çatılı yapının taş duvarları şaşırtmalı ve yığma yapım tekniğiyle yapıldığı anlaşılmaktadır.

Resim 3.30. / Şekil 3.9. Toros Üniv. GSTMF B Blok Restorasyon öncesi/ Toros Üniv. GSTMF B Blok günümüzde zemin ve birinci kat sistem detayı (Olcaycan,2020).

1991 yılında yapılan restorasyon çalışması ile kilise manastırı ve yatılı yurt birleştirilerek cephede bütünlük sağlanmış, yapılara kat çıkılmış ve arada kalan avlu kısmı yapıların birleşme noktası olmuştur. Yapıyı yenileme müdahalesi sonucu yapının genel strüktür yapısı değişmiş ve betonarme malzeme geleneksel yapının içine girmiştir.

İlkokul işlevi ile yapının mekan oluşumu tekrar gözden geçirilmiş; briket ve tuğla malzemeleriyle iç mekan değişimine gidilmiştir. Rölöve projeleri incelendiğinde yapının taştan oluşan dış duvarları korunmuş ve zemin katta stüdyo ve derslik mekanlarında bölücü iç duvar malzemesi olarak briket kullanılmıştır; birinci, ikinci ve çatı katında ise bölücü iç duvar malzemesi olarak tuğla kullanılmıştır. Seza Olcaycan' nın çizmiş olduğu rölöve projesi incelendiğinde yapının tavan ve taban döşemeleri betonarme olup, dış duvarları özgün taş duvar üzerine sıva yapılmış ve spiralle sıvaya derz görüntüsü verildiği proje detaylarında gözlemlenmiştir (Bkz.Şekil3.9). Üniversitenin iç mekan genel yapısında, stüdyo ve dersliklerinde sıvanmış ve boyanmış duvarlarından dolayı yapının strüktürel yapısı hissedilememektedir.

3.4.2.4. Alt yapı ve tesisat çözümleri

➤ A Blok alt yapı ve tesisat çözümleri açısından;

Toros Üniversitesi Uray Kampüsü A Blok olarak tasarlanan atölye ve derslik binası yeniden işlevlendirilirken günümüz şartlarına uygun altyapı ve tesisat çözümleri uygulanmaya çalışılmıştır. Yalnız tescilli bina olma özelliğinden dolayı altyapı ve tesisat çözümleri yapıya zarar vermeden uygulanmaya çalışılsa da yapı içerisinde bir kısım tesisat donatıları açıkta bırakılmıştır.

Tescilli yapının bulunduğu iklim şartları ile birlikte Mersin taşı ve bağdadi yapı olma özelliğinden dolayı yazın serin ve kışın ise çabuk ısınabilme özelliği göz önünde bulundurularak iklimlendirme çalışmaları yapılmıştır. Yapının restorasyonu yapılırken stüdyo derslikleri olarak kullanılan odaların elektrik, aydınlatma ve yangın algılama tesisat donatıları ahşap tavan ve sıvalı duvarlar aracılığıyla gizlenmiştir. İklimlendirmede kullanılan klima sistemi restorasyon sonrası eklenmiş ve mekanlarda klima donatıları açıkta bırakılmıştır. Yapıya sonradan yapılan bu eklemenin donatıları stüdyo derslikleri içerisinde negatif bir unsur olarak gözlemlenmiştir. VRF merkezi sistemli klima kasaları ve yangın algılama sisteminin su depoları ise avlu içerisinde daha önce ilkokul lavabolarının olduğu muhdes eklentinin kaldırıldığı alana yerleştirilmiş ve açıkta bırakılmıştır. Ses ve görüntü kirliliğine neden olan tasarım bahçede olumsuz bir özellik olarak değerlendirilmiştir.

Resim 3.31./ Resim 3.32. Toros Üniv. GSTMF A Blok A101 ve A001 stüdyo derslikleri klima tesisat donatıları Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.33./ Resim 3.34. Toros Üniv. GSTMF A Blok A102 ve A001 stüdyo derslikleri ahşap tavana gizlenmiş yangın algılama sistemi ve elektrik donatıları Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.35. Toros Üniv. GSTMF A Blok avlusuna yerleştirilmiş VRF merkezi sistem kasaları ve yangın algılama sistemine ait su deposu Foto: Tekin Banaz, 2020

➤ **B Blok alt yapı ve tesisat çözümleri açısından;**

Toros Üniversitesi Uray yerleşkesi B Blok olarak kullanılan idari bina Toros Üniversitesine kiralanmadan önce, tarihi yapı ilkokul işlevine dönüşüm sürecinde işlevine uygun şekilde tekrardan tasarlanmış ve tasarıma uygun tesisat çözümleri üretilmiştir. Günümüzde eski işlevine yakın bir biçimde(eğitim yapısı) kullanılan yapının altyapı ve tesisat tasarımı olduğu gibi kullanılmaktadır.

Stüdyo ve dersliklerde iklimlendirme için klima kullanılmış ve donatıları duvarlar içerisine gizlenmiştir. Yangın algılama tesisat, elektrik ve aydınlatma donatıları ise taş yünü asma tavan içerisine entegre edilmiştir. Bazı dersliklerde projeksiyon' un yerleşim yerinin kirişe denk gelmesi sebebiyle tavanlardan elektrik hatları oluşturulmuş ve donatıları açıkta bırakılmıştır. Yapının tesisat çözümleri yeniden işlevlendirme sürecinde(ilkokul işlevine geçiş döneminde) tasarlanıp yerleştirilmiş olması, mekanlar içerisinde hissedilmeyen tesisat donatıları ve ek tesisat çözümleri yapıda pozitif bir unsur olarak gözlemlenmiştir.

Resim 3.36.Toros Üniv. GSTMF B Blok birinci kat B103 dersliği tesisat donatıları
Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.37.Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat B003 stüdyo dersliği tesisat donatıları
Foto: Tekin Banaz, 2020

3.4.2.5. Aydınlatma

➤ A Blok aydınlatma açısından;

Geleneksel yapılarda en çok tercih edilen doğal aydınlatma unsuru incelenen yapıda da dikkate alınmıştır. Tescilli yapı cepheden incelendiğinde birden farklı pencere ışıklıklarına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Yapı planı doğu-batı ve kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen formlu olması sebebiyle her mekan farklı yönlerde doğal ışık almaktadır.

Stüdyo dersliklerinin yerleştirildiği tarihi yapının odaları genel olarak değerlendirilirse, odalar doğal aydınlatma ışıklıklarından(pencere) faydalanmaktadır. Ancak bazı stüdyo dersliklerinde yeterli olmadığı gözlemlenmiş ve yapay aydınlatma desteği sağlanmıştır. Stüdyolara yapay aydınlatma armatürleri yerleştirilmiş ve ihtiyaca göre kullanılmaktadır. Mekan olarak geniş alana sahip olan stüdyo dersliklerinin; konumu ve doğal aydınlatma pencerelerinin yetersizliğinden dolayı yapay aydınlatma ihtiyacı gereksinimi gözlemlenmiştir. Zemin katta birkaç atölyede uygulanan modern yapay aydınlatma çalışması; mekan içinde kaliteli aydınlatma sağlamış ve kullanıcıların daha dinamik bir mekandan faydalanmasına neden olmuştur. Çevre yapıların doğal ışığı engellemesi sonucu istenilen doğal aydınlatma verimi alınmadığından zemin katta yapılan uygulamanın yapı genelinde

mevcut olan bütün odalar(stüdyo derslikleri) için aydınlatma tasarımı yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Resim 3.38. / Resim 3.39. Toros Üniv. GSTMF A Blok odaları aydınlatma armatürleri2010/ Zemin kat A001 stüdyo dersliğine uygulanan yapay aydınlatma tasarımı 2020 Foto:KUDEB, TekinBanaz, 2020

Resim 3.40. / Resim 3.41. Toros Üniv. GSTMF A Blok A001 stüdyo dersliği aydınlatma armatürleri Foto: Tekin Banaz, 2020

➤ **B Blok aydınlatma açısından;**

Yapı yeniden işlevlendirilirken mevcut düzen kullanıldığından dolayı atölye dersliklerde aydınlatma için ek bir çalışma yapılmamıştır. Zemin kat dersliklerinde buzlu cam ve demir malzeme ile tasarlanmış olan pencereler ve stüdyo giriş kapısının; mekanı aydınlatmada tek başına yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Doğal aydınlatmanın yetersiz olduğu gözlemlenen stüdyo dersliklerinde taş yünü asma tavan içine yerleştirilen kare sıva üstü aydınlatma armatürü (Bkz.Resim 3.43. / Dekolamp1 T8 Armatür) kullanılmıştır. Okul

işlevi için uygun olan aydınlatma armatürü gözde kamaşmayı engelleyen yüksek derecede yansıtma özelliğine sahiptir. Zemin kat ve birinci kat dersliklerinde de kullanılan bu armatürler yapay ışık ihtiyacını en iyi derecede karşılamaktadır.

Resim 3.42. Toros Üniv. GSTMF B Blok B008 Zemin kat stüdyo pencere ve kapı
Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.43. Toros Üniv. GSTMF B Blok stüdyo ve dersliklerde kullanılan yapay aydınlatma armatürü Foto: Tekin Banaz, 2020

3.4.2.6. Mimari Dil

➤ A Blok mimari dil açısından;

Geçmişinde birçok uygarlığın yeşerdiği, değişik gelenek ve inançların yüzyıllar içinde birbirine eklemlendiği ülkemiz topraklarında her yöre, iklim koşulları, malzeme olanakları ve toplum yapısı ile kendine özgü niteliklere sahip bir mimari anlayış geliştirmiştir (Yenişehirlioğlu, Müderrisoğlu, Alp 1995). Liman kenti olma özelliğinden dolayı Mersin birçok farklı etnik insanlara ve Levanten ailelerine ev sahipliği yapmış; yerleşen halk ile etnik-kültürel bir mozaik oluşturmuş ve bu mozaik kentsel dokuya da yansımıştır.

Geleneksel Mersin evlerinin ortak özelliklerinden biri, doğal yöresel taştan yapılmış olmalarıdır. Bir veya iki katlı yapılan yapılar iç avlulu, simetrik cepheli, bazılarının altında dükkan veya depo yer alır, giriş ise sokağa açılan kapıdan yapılmaktadır. Mersin evlerinde cephelere önem verilmiştir. Lentolu ve söveli çift kanatlı pencereler ve mutlaka pencerelerde yer alan panjurlu kepenkler yapı cephelerinin değişmez özelliğidir. 19. Yüzyılın dokusu Akdeniz ve Ege' de birçok kıyı kentiyle benzeşir. Çoğu iki katlı taş evler, belki de güney İtalya'dan yayılmış olan neoklasik mimari üslubun bir benzeriydiler (Yenişehirlioğlu, Müderrisoğlu, Alp 1995).

Mersin' de yaşayan Levantenler ticaretle uğraşmalarından dolayı konaklama ve kendi inançları için yapılar inşa etmek istemiş ve Mersin sahilinde doğu - batı doğrultusunda şekillenen kent yapılaşmasına katılmışlardır. Levanten yapısı olarak inşa edilen yapılar geleneksel Mersin evi konutlarının özelliklerinden etkilenmiştir.

Sanat raporlarında ise Lütfiye Mücen 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında yapılmış eski Mersin evlerini genel olarak şöyle tarif etmiştir;

“Mersin’de evler genellikle taş ve bağdadi şeklinde yapılırdı. Fakirlerden ahşap ve bahçecilikle iştigal edenler bahçe içinde yaptıkları huğ denilen evlerde yaşarlardı. Zenginlere ait büyük yapıların taşları yelkenlilerle Lazkiye’den getirilmiştir. Sonraları Toroslar’dan kesilen kireç taşı, yontulmak suretiyle yapılarda kullanılmıştır. Bağdadi denilen yapı, iki tarafı tahta, ortası harçla doldurulmuş bir yapı türüdür. Güneşin sıcaklığını içeriye geçirmediği için makbul bir yapı türü sayılırdı. İçi dışı sıvanır, bazen dışına oluklu veya düz çinko konurdu.

Evler genellikle tek katlıdır. İki katlı olanlar yığma taş yapılarıdır. Bunların üstüne cihannüma tabir edilen bir çıkma yapılır, yazın sıcak günlerde burada

oturulurdu. Ancak bu tür yapılar varlıklı kişilere ait yapılardı. Halen, Halk Bankasının arkasında, eski Vali konağı olan ve zengin bir Rum'dan kalma evde cihannüma mevcuttur.

Taş yığma evlerin üstü kiremitle kaplanırdı. O yıllarda yerlisi bulunmadığı için, Marsilya kiremitleri kullanılıyordu. Genellikle Mersin evlerinin önünde sofa bulunurdu.”

Latin Katolik Kilisesi ek yapısı olan A Blok mimari dil bakımından cepheden incelendiğinde, geleneksel Mersin evi özelliklerinden etkilendiği gözlemlenmiştir. İki katlı yığma taş bina olması, çift kanatlı ve panjurlu pencereleri, kemerli giriş avlusu ile sokağa açılan giriş kapısı(günümüzde kullanılmamakta) bu özelliklerdendir. Taş ve bağdadi bir yapı olarak inşa edilen tescilli bina sanat değeri olarak da 19.yüzyılın sonu 20.yüzyılın başı Mersin' nin ilk yapı olma özelliğine sahiptir (Mücen,2010). Dış duvarlar Mersin taşı olup, iç duvar bölmeler bağdadidir. Çatısı ahşap oturtma çatı yapılmış olup Marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Binanın doğu ve kuzey cephesinde bulunan birinci kat seviyesinde ahşap sundurmalar okul avlusuna yönelik girişlere saçak ve gölgelik işlevi sunmaktadır. Birinci kata çıkan betonarme ve mozaik döşenmiş merdivene doğu cepheden giriş sağlanmaktadır. Zemin katta bulunan stüdyo ve dersliklere avluya doğrudan açılan kapılardan giriş yapılmaktadır.

Resim 3.44. Toros Üniv. GSTMF A Blok Doğu ve Kuzey Cephe Foto: Tekin Banaz, 2020

Yapının doğu ve kuzey cephesinde gözlemlenen mimari dil, batı cephesinde de hissedilmektedir. Uray yerleşkesine giriş için yapının kuzeybatısında bir kapı daha bulunmaktadır. Yalnız güvenlik açısından üniversite tarafından güneydeki tek kapı kullanılmaktadır. Kuzeybatı cephe kapısı ise günümüzde sadece kantin ve üniversite ihtiyaçları için servis girişi olarak kullanılmaktadır. Yapının özgün dış kapısı da bu cephede(batı) yer almaktadır (Bkz.Resim 3.46.). Çevredeki birçok tarihi yapıda bu özelliklerde ve benzerliklerde kapılar gözlemlenmiştir. Cephede birbirinden farklı pencereler gözlemlenmiştir. Yapının batı cephesi çevresinde bulunan geleneksel yapılarla uyumu ile geleneksel Mersin evi özelliklerini taşıdığı belirgindir.

Resim 3.45. Toros Üniv. GSTMF A Blok Batı Cephe Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.46. Toros Üniv. GSTMF A Blok Batı Cephe özgün kapı Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.47. / Resim 3.48. Toros Üniv. GSTMF A Blok kemerli giriş avlusu/
Betonarme ve mozaik kaplı merdiven Foto: Tekin Banaz, 2020

Yapı dış cepheden geleneksel bir dokuya sahip olsa da iç mekanların oluşumunda günümüz şartlarında kullanılan malzemeler ile modern ve geleneksel dokuyu bir arada kullanmıştır. Zemin katta bulunan odalarda(stüdyo dersliklerinde), eski özgün karoya uygun yeniden yapılan zemin döşemesi, ahşap tavan kaplaması, özgün haline yakın pencere ve kapı tasarımlarıyla birlikte; mekan içinde uygulanan duvar boyaları, bulunan aydınlatma armatürleri, iklimlendirme cihazları, çizim masaları, sandalyeler, sabit duvar panoları ve sabit duvar tahtası gibi modern tefrişler bir arada kullanılmış ve geleneksel dokuyla zıtlık yaratılarak denge unsurunu yakalamıştır. Mimari dil olarak geleneksel mimarinin de gözlemlendiği derslik mekanları, günümüz derslik mobilyaları ile tasarlanmış ve yalın bir etki yaratılmıştır.

Resim 3.49. A Blok zemin kat A001 stüdyo dersliği Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.50. A Blok Birinci kat A102 stüdyo dersliği Foto: Tekin Banaz, 2020

Birinci kat stüdyo derslikleri geleneksel mimarisiyle; ahşap rabıta döşemeler; tavan ahşap kaplaması, özgün haline yakın pencere ve kapı tasarımlarıyla birlikte; zemin kat stüdyolarında kullanılan mekan donatıları birinci katta tasarlanan stüdyo dersliklerinde de gözlemlenmiş ve yapı genelinde uygulanan yalın iç mekan tasarım etkisi bu katta da kendini yinelemektedir. Mimari dil olarak yapı içerisinde tasarlanan stüdyo derslikleri geleneksel mimariyle birlikte modernist yaklaşımı benimsemiştir.

Resim 3.51. A Blok Birinci kat A107 stüdyo dersliği Foto: Tekin Banaz, 2020

➤ **B Blok mimari dil açısından;**

B Blok yapısının kilise idari binasıyla birleştirilmesi ve cephe bütünlüğü sağlanması sonucunda, yapı kütle boyutlarından dolayı simgesel bir yapı olma özelliğini taşımaktadır. Yapının Uray caddesine bakan güney cephesinde kiliseye ve dükkanlara ait bölüm ayırt edilememekte; yalnızca cephedeki taşların üniversite bölümünde temizlenmiş ve ince bir taş sıva yapılmış olması, bu ayrımı belirtmektedir. Zemin ve çatıyla birlikte üç kattan oluşan eğitim yapısı mimari dil bakımından genel olarak değerlendirildiğinde dış kabuk olarak geleneksel bir yapı görüntüsüne sahip olsa da, dış duvarları taş üzeri ince bir taş sıva sonrası spiralle sıvaya derz çizgileri yapılmıştır. Dolayısıyla tarihi taş yapıya yapay bir derz dokusu

izilmiştir. Taş kaplama söveli pencere tasarımları ve cephe düzeni bakımında Neo-klasik çizgilere sahip olduğu söylenebilir.

Resim 3.52.Toros Üniv. GSTMF B Blok Güney Cephe(Uray caddesine bakan cephe)

Foto: Tekin Banaz, 2020

İdari binaya yapının doğu cephesinden giriş yapılmaktadır. Günümüzde idari binaya giriş doğu cephesinde bulunan iç mekanda kemerli kapı boşluğuna yakın olan fotoselli kapıdan sağlanmaktadır. Doğu cephesinde fotoselli kapının sırasında zemin katta stüdyoların dışa açılan kapıları ve pencereleri de bulunmaktadır. Zemin katta yeşil renk boyalı kapılar cephede dikkat çekmekte ve derslik levhaları oğrencileri yönlendirmektedir. Yapının kullanımı için altyapı ve tesisat donatıları (klima kasaları, klima donatıları, çatı olukları, kamera ve elektrik donatıları) genel cephede gözlemlenmiş ve mimari dil olarak geleneksel dokuya sahip olan yapıda negatif bir unsur olarak belirlenmiştir (Bkz.Resim 3.52).

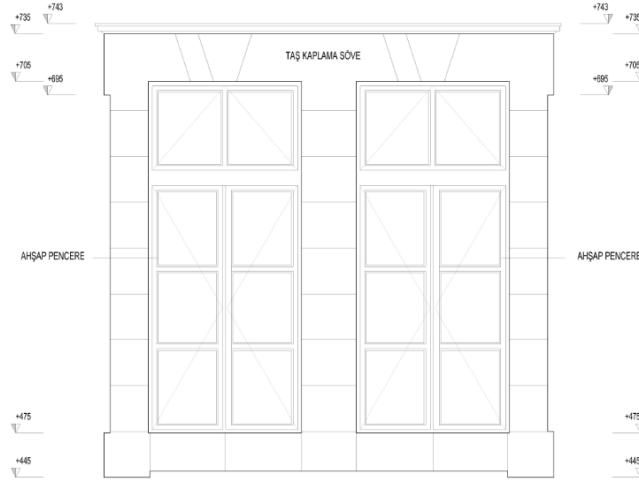

Resim 3.53. Toros Üniv. GSTMF B Blok Doğu Cephe Foto:Tekin Banaz, 2020

B Blok batı cephesi kilise bahçesine bakmaktadır (Bkz.Resim 3.53). Doğu cephe zemin katında olduğu gibi batı cephesinde de derslikler bulunmakta ve girişleri bahçe geçişine açılmaktadır. Zemin katta konumlandırılan taş kaplama söveli çelik pencereler ve kapılar batı cephesinde de yeşil renk boyası ile dikkat çeken bir unsur olarak belirlenmiştir. Geleneksel yapı görüntüsünde olan B Blok binası mimari dil bakımından çevre yapılarıyla uyumlu olduğu gözlemlenmiş ancak bina üzerindeki tesisat donatıları yapının özgün kimliğine zarar vermiş ve olumsuz bir özellik olarak batı cephesinde de tespit edilmiştir. Birinci ve ikinci kat pencereleri ise taş söveli ve ahşap doğramadandır. Mimari dil olarak Neo-klasik etki batı cephesinde de hissedilmektedir. Cephede birçok farklı malzemenin bir arada uyum içinde kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Resim 3.54. Toros Üniv. GSTMF B Blok Batı Cephe Foto: Tekin Banaz, 2020

Şekil 3.10. Toros Üniv. GSTMF B Blok Birinci Kat Pencere Detay (Olcaycan,2020)

Zemin katta bulunan stüdyo derslikleri günümüz derslik mobilyaları, demir profil ve mdf lam ile yapılan çizim masalarıyla yapılan tasarım sonucu yapının dış cephesinde gözlemlenen geleneksel mimari dokusuna karşın mimari dil olarak yalın bir yaklaşım benimsemiştir. Zemin kat dersliklerinde iç mekanda yapının tarihi özgün dokusu ve malzemesi korunmamış özgün karo döşemesi seramikle değiştirilmiş, tavanlarda taş yünü asma tavan kullanılmış ve modern malzemelerle tasarım yapılmıştır. Ancak zemin kat stüdyo dersliklerinde bulunan yeşil renkli pencereler ve kapı tasarımı modern mekan içerisinde geleneksel mimariyi yansıtmaktadır. Dolayısıyla stüdyo dersliklerinin modern tasarımı, yapının dış cephesindeki geleneksel mimarisiyle zıtlık yaşasa da mekan içerisinde geleneksel dokuyu yansıtan mimari elemanlar mevcuttur.

Resim 3.55. Toros Üniv. GSTMF B Blok Zemin Kat B008 stüdyo dersliği

Foto: Tekin Banaz, 2020

Resim 3.56. Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat pencere- kapı iç mekan görünüşü

Foto: Tekin Banaz, 2020

Birinci katta bulunan stüdyo dersliklerinde ise zemin katta bulunan stüdyo dersliklerinde olduğu gibi iç mekan tasarımında geleneksel mimari doku kaygısı yoktur. Mekan içerisinde günümüz modern malzemeleri kullanılmış ve yalın etki yaratılmıştır. Modern iç mekan tasarımı içinde gözlemlenen; ahşap doğrama pencere detayları ve pencere denizliklerinin kalınlıkları modern tasarım ile birlikte geleneksel yapı elemanları olarak belirlenmiştir. Genel olarak idari bina birinci kat stüdyo dersliklerinin modern malzemelerle yapılan iç mekan tasarımları incelendiğinde; dersliklerde tarihi yapıya ait bırakılan tek yapı elemanı ahşap doğrama pencereler olduğu gözlemlenmiştir.

Resim 3.57 / Resim 3.58. Toros Üniv. GSTMF B Blok B103 birinci kat pencere detay/

B 103 dersliği Foto: Tekin Banaz, 2020

3.4.2.7. Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri yeniden işlevlendirme tabloları

Çizelge 3.13. Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri yeniden işlevlendirme sonuç tabloları

Toros Üniversitesi GSTMF Yapıları Stüdyo ve Derslikleri																		
A BLOK (STÜDYO DERSLİKLERİ BİNASI)	İŞLEV		MALZEME					STRÜKTÜR		ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL				
	ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ	
			ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI							ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI
	Daha önceki işlevinde Okul olarak kullanılan yapının odaları sınıf olarak kullanılmıştır.	Stüdyo derslikleri olarak kullanılmaktadır.	<u>Zemin Kat</u> Ahşap kaplama <u>Birinci Kat</u> Ahşap kaplama	<u>Zemin Kat</u> Ahşap kaplama <u>Birinci Kat</u> Ahşap kaplama	<u>Zemin Kat</u> Altıgen karo mozaik ve betonarme <u>Birinci Kat</u> Ahşap rabıta döşeme	<u>Zemin Kat</u> Özgününe yakın altıgen karo mozaik <u>Birinci Kat</u> Ahşap rabıta döşemec	<u>Zemin Kat</u> İç duvarlar taş ve sıvalıdır. <u>Birinci Kat</u> İç duvarlar taş ve sıvalıdır.	<u>Zemin Kat</u> İç duvarlar sıva üzerine kırık beyaz boya <u>Birinci Kat</u> İç duvarlar sıva üzerine kırık beyaz boya	Taş duvar ve bağdadi / yığma yapı	Taş duvar ve bağdadi/ yığma yapı	Bilinmemektedir.	Elektrik tesisat, Aydınlatma tesisat donatıları ve yangın algılama sistemi gizlenmiştir. Isıtma ve soğutma için klima tesisatı sonradan eklenmiş ve donatıları açıkta bırakılmıştır.	Doğal aydınlatma ve Simit florasan armatür	<u>Zemin Kat</u> Doğal aydınlatma ve Yapay aydınlatma <u>Birinci Kat</u> Doğal aydınlatma ve Yapay aydınlatma	Geleneksel Mersin Konut Etkisi	<u>Zemin Kat</u> Mekan tefrişeleri ile modernist etki <u>Birinci Kat</u> Mekan tefrişeleri ile modernist etki	Geleneksel Mersin Konut Etkisi	Geleneksel Mersin Konut Etkisi
B BLOK (İDARİ VE STÜDYO DERSLİKLERİ BİNASI)	İŞLEV		MALZEME					STRÜKTÜR		ALT YAPI VE TESİSAT		AYDINLATMA		MİMARİ DİL				
	ÖNCESİ	SONRASI	TAVAN		ZEMİN		DUVAR		ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	İÇ MEKAN		DIŞ GÖRÜNÜŞ	
			ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI	ÖNCESİ	SONRASI							ÖNCESİ	SONRASI		
	İlkokul öğrencilerinin eğitim gördüğü sınıflar olarak kullanılmıştır.	<u>Zemin Kat</u> Stüdyo derslikleri <u>Birinci Kat</u> Teorik derslikler ve bilgisayar laboratuvarı derslikleri	<u>Zemin Kat</u> Alçı+boya <u>Birinci Kat</u> Alçı+boya	<u>Zemin Kat</u> 60x60 beyaz renk taş yünü asma tavan <u>Birinci Kat</u> 60x60 beyaz renk taş yünü asma tavan	<u>Zemin Kat</u> Doğu cephesi derslikleri 10x20 fayans/ Batı cephesi derslikleri 30x30 karo <u>Birinci Kat</u> 30x30 karo	<u>Zemin Kat</u> Açık gri 60*60 seramik <u>Birinci Kat</u> Koyu gri 60*60 seramik	<u>Zemin Kat</u> Dış duvar taş İç duvar biriket duvar üstü sıva+boya <u>Birinci Kat</u> Dış duvar taş İç duvar biriket duvar üstü sıva+boya	<u>Zemin Kat</u> Beyaz renk mat boya <u>Birinci Kat</u> Beyaz ve gri renk mat boya	Taş yığma yapı	Dış cephede taş duvar korunmuştur. Yapın kat döşemeleri betonarmedir. <u>Zemin Kat</u> Bölücü iç duvarlarda briket kullanılmıştır. <u>Birinci Kat</u> Bölücü iç duvarlarda tuğla kullanılmıştır.	İlkokul işlevinde yapının tesisat ve altyapı sistemi yenilenmiştir.	İlkokul işlevinde yenilenen altyapı ve tesisat sistemi kullanılmıştır.	Doğal ve yapay aydınlatma	Doğal ve yapay aydınlatma	<u>İlkokul işlevindeyken</u> Kullanılan tasarım malzemeleri ile modernist etki	Kullanılan tasarım malzemeleri ve mekan donatı seçimleriyle modernist etki	NeoKlasik etki	Taş söveli pencere tasarımları ve cephenin yalın ve sade düzeni bakımından Neoklasik etki

3.4.2.8. Toros Üniversitesi GSTMF yapıları stüdyo ve derslikleri değerlendirme sonucu

➤ Toros Üniversitesi GSTMF A Blok binası stüdyo derslikleri değerlendirme sonucu;

Tescilli kültür varlığının mevcut odaları günümüzde stüdyo derslikleri olarak kullanılmaktadır. Stüdyo derslikleri mevcut yapı düzeni içerisinde tasarlanmış ve konumlandırılmıştır. Mimarlık ve iç mimarlık bölümlerinin öğrencilerine hizmet veren stüdyo derslik binası (A Blok) birbirlerinden farklı boyutlarda derslik mekanlarına sahip ve stüdyo derslikleri uygulamalı derslerin yanında teorik dersler içinde kullanılmaktadır. Zemin kat stüdyo dersliklerine avludan giriş sağlanmaktadır. Birinci kat stüdyo dersliklerine ise kapalı bir mekan içine yerleştirilmiş olan betonarme mozaik merdiven ile ulaşım sağlanmaktadır. A Blok binasında bulunan stüdyolarda çizim masaları, dolap, duvar panosu, sabit duvar tahtası ve ayarlanabilir tabureler bulunmaktadır. Mekan boyutlarına göre kullanılan donatı elemanları yerleştirilmiş ve dersliklerin öğrenci kapasitesi belirlenmiştir. Kapalı mekan anlayışı olan stüdyoların bir kısmında kendi aralarında da geçiş kapıları bulunmaktadır. Yapının özgün kimliğine zarar vermemek için kaldırılmayan kapı ve duvar bölmeleri günümüzde derslikleri ayıran ve aynı zamanda aralarında geçiş sağlayan mimari eleman olarak kullanılmaktadır. Stüdyo dersliklerinin yapı genelinde boyutları incelendiğinde zemin katta minimum 49 m², maksimum 86 m²; birinci katta ise minimum 24.47 m² maksimum 103.00 m² mekanlar bulunduğu saptanmıştır.

A Blok dış cephesinde strüktürel yapısı olarak taş gözlemlenirken iç mekanlarda uygulanan sıva ve boya kullanılsa da iç bölme duvarlar bağdadi sistemle yapılmıştır. Stüdyo dersliklerinde gözlemlenmeyen yapı malzemesi bazı stüdyolarda açıkta bırakılmış; sağlamlaştırma için yerleştirilen ahşap ve çelik malzemeden 14x14 taşıyıcı dikmeler gözlemlenmiştir. Zemin katta yapının kuzeyinde bulunan stüdyonun batı cephesinde bulunan pencerelerinin üstünde sıvanmamış bir bölüm bırakıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum yapının dış duvarlarında taş kullanımı ve pencere lentolarında ahşap kullanımını ortaya koymaktadır (Bkz.Çizelge 3.13.).

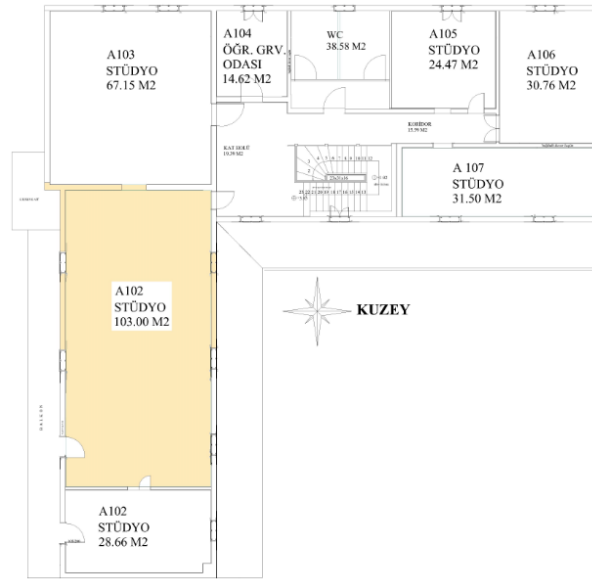
Stüdyolarda tasarım olarak modern bir yaklaşım gözlemlenmiştir. Geleneksel mimari içinde modern malzemelerle yapılan tasarım mekanlarda dengeli bir şekilde uygulanmıştır. Zemin kat stüdyolarında gözlemlenen altıgen formlu (siyah-beyaz-gri renkli) karo mozaik yer döşemesi, Toros Üniversitesi tarafından özgününe yakın şekilde yeniden yaptırılarak zemin

katta bulunan stüdyo dersliklerine ve sundurmaların (arkadların) olduğu açık havadaki geçiş bölümünde yer döşemesi olarak kullanılmıştır. Tarihi yapıya özgün olan tasarım elemanları (ahşap tavan kaplaması, karo yer döşemesi, ahşap pencereler ve kapılar) aslına uygun şekilde yenilenerek, modern malzemelerle (kullanıcı donatıları) birlikte mekan tasarımında zıtlık etkisi yaratmıştır. Kırık beyaz mat dokulu duvar rengi, mat dokulu altıgen formlu (siyah-beyaz-gri renkli) karo mozaik ve kahverengi ahşap tavan kaplama gözlemlenen mekanlarda (A Blok zemin kat stüdyo derslikleri); mat dokulu malzemelerle, sıcak ve soğuk renklerin bir arada kullanıldığı gözlemlenmiştir; Benli'nin malzemelerin doku etkileri üzerine yapmış olduğu çizelgesine göre kullanılan malzemelerin yapısı ve renginden dolayı uzaklık etkisi yaratılmış ve mekanı geniş algılamamıza neden olmuştur (Benli,2019). Birinci kat stüdyolarında ise zemin kat stüdyolarından tek fark olarak ahşap yer döşemesidir. Birinci kat stüdyo ve dersliklerinde ahşap koruma cilası ile boyanmış kahverengi ahşap rabıta döşemeler kullanılmıştır. Zemin kat stüdyolarında gözlemlenen tasarımdaki zıtlık etkisi birinci kat stüdyolarının tasarımında da gözlemlenmiştir. Tavan kaplaması ve yer döşemesinde kullanılan kahverengi mat dokulu ahşap malzeme ve kırık beyaz mat dokulu duvar boyası kullanılmıştır. Sıcak renklerin ve mat dokuların birarada kullanıldığını gözlemlenmiş dolayısıyla yakınlık etkisi oluşturan malzemeler mekanı dar algılamamıza neden olmaktadır (Bkz.Çizelge 3.13.).

Alt yapı ve tesisat çözümleri restorasyon sırasında tasarlanmış ve gizlenmiştir. Ahşap tavanlarda yangın algılama sistemi ve aydınlatma için yerleştirilen elektrik donatıları, duvarlarda sıva altında priz ve aydınlatma(aplik) için yerleştirilen elektrik donatıları gizlenmiştir. Stüdyo dersliklerinin genelinde gözlemlenen gizli tesisat çözümleri geleneksel yapıda olumlu bir unsur olarak gözlemlenmiştir. Taş ve bağdadi yapı olma özelliğinden dolayı yazın güneşin sıcaklığın içeri geçirmemesi, kışın ise Akdeniz ikliminin yumuşak geçmesi nedeniyle ve başka bir ısıtma tesisat düzeni kurulduğunda yapıya zarar vermemek için, mekanlarda ısıtma ve soğutma için klima tercih edilmiştir. Stüdyo dersliklerinin iklimlendirmesi için kullanılan klima iç üniteleri yapıya sonradan eklenmiş ve tesisat donatıları dersliklerde yapıya da zarar vermemek için açıkta bırakılmıştır. Yapıya zarar vermemek için yapılan bu uygulama stüdyo dersliklerinin duvarlardaki görüntüsünden dolayı olumsuz bir unsur olarak belirlenmiştir. Merkezi klima sisteminin kasaları (VRF sistemi) ve yangın algılama sisteminde aktifleşen su depoları avluda bulunan yapının batısındaki bir girintide bulunmaktadır. İlkokul işlevindeyken burası küçük bir yapı eklentisi olan wc-lavaboların bulunduğu yerdir. Yapının cephesinde hiçbir klima kasası gözlemlenmemiştir (Bkz.Çizelge 3.13.).

Sanat raporlarında çekilmiş fotoğraflarda gözlemlenen pencere ve kapı boşlukları geleneksel yapının özgün haline uygun şekilde yenilenmiş yapının doğal aydınlatma ile beslenmesine özen gösterilmiştir. Ancak çevre yapılarının etkisiyle yapının ilk tasarımındaki doğal aydınlatma verimini alamayan Toros Üniversitesi, stüdyolarında yapay aydınlatmaya ihtiyaç duymuştur. Boyut olarak küçük olan stüdyolarda pencere yönü ve adedinden dolayı; boyut olarak büyük olan stüdyolarda ise pencerelerin aldığı ışığın mekan alanına yetersiz kaldığından yapay aydınlatma tasarımına ihtiyaç duyulmuştur. Zemin katta birkaç atölyede yapılan aydınlatma tasarımı modern armatürlerle desteklenmiştir. Mevcut mekan oluşumu içine yerleştirilen stüdyo derslikleri standart aydınlatma değerlerini yakalamakta zorlansa da, bu sorun tespit edilmiş ve çözümler üretilmiştir. İlk olarak duvarlarda kullanılan aplik biçimli yapay aydınlatmalara ek olarak sarkan yapay aydınlatmalar eklenmektedir (Bkz.Çizelge 3.13.).

Yapının iki katlı taş ve yığma olması, panjurlu çift kanatlı pencereleri, sokağa açılan kemerli avlu giriş kapısıyla(günümüzde kullanılmıyor) geleneksel Mersin konutları özelliklerinden etkilendiği gözlemlenmiş; iç mekanda da geleneksel yapıya ait izler korunmaya çalışılmış ve tasarım unsuru olarak kullanılmıştır. Zeminlerde kullanılan karo mozaik ve ahşap rabita döşeme, ahşap tavan kaplama, ahşap pencere ve kapılar birkaç örnek olarak sayılabilir. Ancak iç mekanda kullanılan mekan donatıları(çizim masası, ayarlanabilir sandalye, sabir duvar tahtası, sabit duvar panosu) geleneksel mimari içinde modernist etki yaratmıştır (Bkz.Çizelge 3.13.).

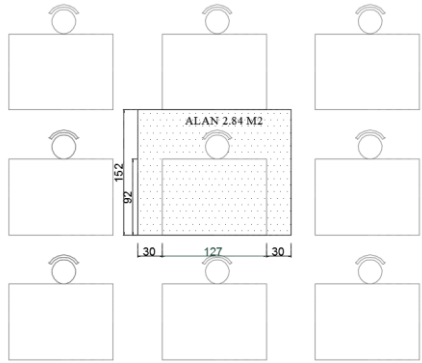
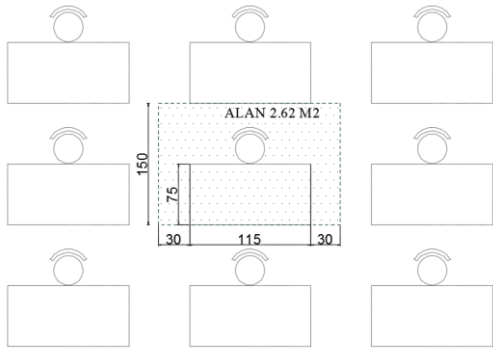
Şekil 3.11. Toros Üniv. GSTMF A Blok birinci kat A102 stüdyo dersliği

Kaynak: Toros Üniv. arşivinden faydalanıp düzenlenmiştir.

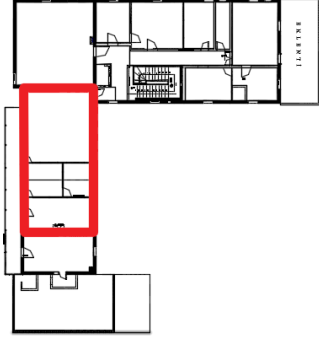

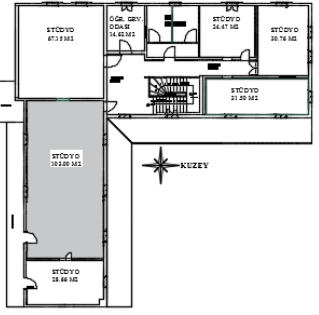
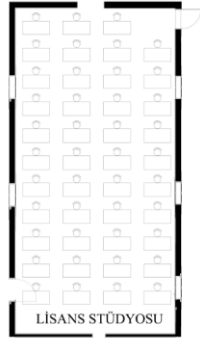

Günümüzde Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesinde stüdyo derslik binası olarak kullanılan ve kültür varlığı niteliği taşıyan A Blok için; birinci katta bulunan A102 stüdyo dersliğinin mekânsal ve işlevsel analizleri yapılmıştır (Bkz.Şekil.3.11.).

Lisans stüdyosu olarak kullanılan A102 stüdyo dersliği; üniversitenin dördüncü sınıf öğrencilerinin stüdyo derslerinin yapıldığı mekandır. Dikdörtgen bir plana sahip olan stüdyo dersliği yapılan incelemede 103 m² boyutlarında olduğu belirlenmiştir. Çizim masaları 0.75x1.15 m² boyutlarındadır. Her bir masanın mekanda kapladığı alan 0.86 m² olarak belirlenmiştir. Neufert standartlarına göre çizim masası alanı 1.16 m² (0.92x1.27) olmalıdır ancak Neufert ölçülerine uygun masalar incelenen mekanlarda gözlemlenmemiş ve mevcut değerler üzerinden mekan değerlendirmesi yapılmıştır. MEB eğitim yapıları asgari standart değerlerine göre atölye derslik mekanlarında depolama alanı hariç kişi başına düşen m² alanı 1.85 m² olarak belirtilmiştir yalnız mevcut masa değerleri belirtilmemiştir. Çizim masası ve oturma alanı hesaplandığında kişi başına düşen alan minimum 2.50 m² maksimum 3.00 m² olarak hesaplanmış ve bu değerler aralığında üzerinden A102 stüdyo mekanı incelenmiştir (Bkz.Çizelge 3.14.).

Çizelge 3.14. Stüdyo dersliklerinde kişi başına düşen değerler Neufert standart değerler ve A 102 Stüdyo dersliği

Neufert Standartları	A 102 Stüdyo Dersliği
	
<p>Neufert standartlarına göre; Masa ölçüsü: 0.92x1.27 Kişi başı kullanma alanı: 2.84 m² Mekanlarda değişken masa ölçüleri sebebiyle kişi başı kullanım alanı: Minimum 2.50m²- Maksimum 3.00m²</p>	<p>A 102 stüdyo dersliği; Masa ölçüsü: 0.75x115 Kişi başı kullanma alanı: 2.62 m²</p>

Çizelge 3.15. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok örnek derslik A 102 mekan analizi

A 102 STÜDYO DERSLİĞİ	EĞİTİM YAPISI (OKUL)		
	YENİ KULLANIM –STÜDYO DERSLİK	<p></p> <p>A BLOK BİRİNCİ KAT PLAN</p> <p></p> <p>ALAN: 103 M2 A102 STÜDYO DERSLİK MEVCUT DURUM</p>	<p></p> <p>A102 STÜDYO DERSLİK MEKAN ANALİZİ (39 KİŞİLİK DERSLİK) (Mekan incelendiğinde masa sayısı 43 adettir.)</p> <p></p>
	MEKAN İÇİ DONATI LİSTESİ	ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ	
	<ul style="list-style-type: none"> *ÇİZİM MASASI *DÖNER TEKERLEKLİ AYARLANABİLİR SANDALYE *SABİT DUVAR TAHTASI *SABİR DUVAR PANOSU *DOLAP 	<ul style="list-style-type: none"> *DOĞAL AYDINLATMA *YAPAY AYDINLATMA *ELEKTRİK TESİSATI *ISITMA VE SOĞUTMA SİSTEMİ *YANGIN KONTROL SİSTEMİ 	

Mekan içi donatı analizi yapıldığında çizim masaları(0.75x1.115), sabit duvar tahtası(1.20x2.25), üç ayrı ölçüde duvar panosu (1.20x2.10x5)(1.20x1.10x2)(1.20x1.75x2), ayarlanabilir döner tekerlekli sandalyeler ve dolaplar tespit edilmiştir. Masalar ve sandalyeler ihtiyaca göre yer değiştirebilmektedir. Mekanlar arası geçişleri olan dersliklerde öğrenci sayısı arttığında yandaki diğer derslikler de kullanılabilir. Mekanda eylem analizi yapıldığında 43 çizim masası olduğu gözlemlenmiştir (Bkz.Çizelge3.15).

Neufert'e göre stüdyo dersliklerinde belirlenen çizim masası ve oturma alanı hesaplandığında kişi başı kullanım alanı 2.84 m² olarak belirlenmiştir. Yalnız stüdyo derslik mekanlarında çok farklı ölçülerde çizim masaları ile karşılaşıldığından dolayı kişi başına düşen standart değer aralığı olarak minimum 2.50m² maksimum 3.00m² arasında değerlendirilebilir. A102 stüdyo dersliğinde ise mevcut çizim masası değerleriyle kişi başına düşen ihtiyaç alanı 2.62 m² olarak hesaplanmıştır. 103 m² taban alanına sahip olan A102 stüdyo dersliği hesaplanan değere göre 39 (103/2.62) öğrenci kapasitesine uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kişi başı standart değer aralığı olarak belirlenen 2.50m²-3.00m² arasında olan A102 stüdyo dersliği Neufert standartlarına uyumludur. Mekan büyüklüğü ve kullanılan donatı elemanlarının stüdyo derslik işlevi için uygun olduğu söylenebilir (Bkz.Çizelge3.14/Bkz.Çizelge3.15).

Stüdyo dersliklerinde kullanıcılar için önemli bir diğer unsur ise aydınlatmadır. Stüdyo dersliklerinin yapı içerisinde bulunduğu konumu, hacmi, pencere sayısı, pencere boyutları, pencere yönleri, pencere saydamlığı ve mekan içi donatılarının renk ve doku etkileri, tasarımda seçilen malzeme renkleri ve dokuları ışığı etkileyen unsurlar arasındadır. Neufert'e göre dersliklerde gün ışığı aydınlatması soldan olmalıdır. En az aydınlık düzeyleri tablosu EN 12464-1: 2011 standardına göre derslik ve atölyelerin aydınlatma seviyesi 500 lüks değerinin altına düşmemelidir[15]. A102 stüdyo dersliği incelemesinde lüks ölçer ile güneşli havada 13.00 ve 15.00 saatlerinde çizim masaları üzerinde verilen numaralarla doğal aydınlatma ve doğal ve yapay aydınlatma bir arada değerleri ayrı ayrı ölçülmüş ve bir tablo oluşturulmuştur. Tabloda masaların ortasından yapılan ölçümler sonucu elde edilen veriler masa numaralarının karşısına yazılmış ve her saatin kendi içinde genel toplamı sıra sayısına bölünmüştür; elde edilen sonuç ölçülen saatte mekanın toplam lüks değeri olarak değerlendirilmiştir (Bkz.Çizelge3.16).

Yapılan ölçümlerde mekanın saat 13.00 de doğal aydınlatma değeri 824,27 lüks; tekrar aynı saatte doğal ve yapay aydınlatma birlikte ölçülmüş ve 1232 lüks değeri tespit edilmiştir. Yapılan ölçümlerde saat 13.00 de aydınlatma değerleri her iki durumda da standartların üzerinde çıkmış ve mekan için yeterli ışık seviyesini sağladığı tespit edilmiştir. Saat 15.00 de ölçülen değerler doğal aydınlatma seviyesi 618,75 lüks; doğal ve yapay aydınlatma birlikte ölçüm seviyesi 914 lüks olarak tespit edilmiş ve her iki değerinde stüdyo atölyelerinde yeterli seviyede olduğu belirlenmiştir. Elde edilen değerlere göre her iki saat aralığında yapılan ölçümler sonucu kullanıcıların yeterli aydınlatma seviyelerinin karşılandığı söylenebilir (Bkz.Çizelge3.16).

Çizelge 3.16. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok örnek derslik A 102 aydınlatma analizi

Masa Numarası		Güneşli Havada Mekanda Ölçülen Lux Değerleri			
		Doğal Aydınlatma		Doğal Aydınlatma ve Yapay Aydınlatma	
		Sa. 13.00	Sa. 15.00	Sa. 13.00	Sa. 15.00
1		579	659	1825	206
2		635	572	1634	701
3		1537	1653	1599	1355
4		252	213	982	555
5		523	580	541	613
6		299	272	248	224
7		239	209	416	328
8		243	118	349	253
9		641	512	601	486
10		1286	243	1759	299
11		396	300	1370	1322
12		907	922	1459	1442
13		1335	1090	1632	1255
14		705	370	793	596
15		735	442	848	570
16		1367	719	1508	942
17		1962	1447	1981	1700
18		1292	1112	1608	1546
19		997	714	1390	1192
20		1286	789	1984	1405
21		1195	1198	1979	1234
22		1085	605	1870	1545

A 102 Atölyesi Teknik İç Mekan Bilgileri	
Atölye Alanı	103 m2 (14.45x7.10)
İç Mekan Yüksekliği	402 cm
Pencere Sayısı	5 adet (96x190)
Kapı Sayısı	2 adet (90x210) 1 adet (120x250) 1 adet kapı kasası(120x250)
Işık Alan Pencere Cam Türü	Yalıtımsız tek cam kullanılmıştır.
Duvar Rengi	Kırık Beyaz- Mat doku
Zemin rengi	Kahverengi - Mat doku
Işığı Etkileyen Mekan Donatıları	
Çizim Masası Rengi	Beyaz-Mat doku
Sabit Tahta Rengi	Beyaz-Parlak doku
Duvar Panosu Rengi	Gri- Kumaş kaplama

A 102 Stüdyo Dersliği	
A102 Atölye Plan Şeması	

(devam) Çizelge 3.16. Toros Üniversitesi GSTMF A Blok örnek derslik A 102 aydınlatma analizi

<p>A102 Atölye Plan Şeması</p>	A 102 Atölyesi Teknik İç Mekan Bilgileri	
	Atölye Alanı	103 m2 (14.45x7.10)
	İç Mekan Yüksekliği	402 cm
	Pencere Sayısı	5 adet (96x190)
	Kapı Sayısı	2 adet (90x210) 1 adet (120x250) 1 adet kapı kasası(120x250)
	Işık Alan Pencere Cam Türü	Yalıtımsız tek cam kullanılmıştır.
	Duvar Rengi	Kırık Beyaz- Mat doku
	Zemin rengi	Kahverengi - Mat doku
	Işığı Etkileyen Mekan Donatıları	
	Çizim Masası Rengi	Beyaz-Mat doku
	Sabit Tahta Rengi	Beyaz-Parlak doku
	Duvar Panosu Rengi	Gri- Kumaş kaplama

	Masa Numarası	Güneşli Havada Mekanda Ölçülen Lux Değerleri			
		Doğal Aydınlatma		Doğal Aydınlatma ve Yapay Aydınlatma	
		Sa. 13.00	Sa. 15.00	Sa. 13.00	Sa. 15.00
A 102 Stüdyo Dersliği (Devam)	23	872	435	1196	844
	24	702	447	1054	897
	25	1103	732	1322	1042
	26	1457	905	1778	990
	27	1107	677	1148	802
	28	729	445	920	575
	29	860	476	1102	685
	30	922	564	1240	842
	31	762	550	1159	994
	32	340	279	819	1232
	33	614	362	1897	1446
	34	476	213	1239	908
	35	465	240	857	609
	36	594	340	868	575
	37	972	455	1206	696
	38	452	1794	470	1213
	39	1115	447	1926	1178
	40	694	320	1640	1170
	41	869	711	1496	1107
	42	221	1158	230	1505
43	622	319	869	743	
	Toplam Lux Değeri	824,27 Lux	618,75 Lux	1232 Lux	914 Lux

➤ **Toros Üniversitesi GSTMF B Blok binası stüdyo derslikleri değerlendirme sonucu;**

Önceki işlevinde ilköğretim okulu olarak kullanılan tarihi yapı günümüzde idari ve stüdyo derslik binası olarak kullanılmaktadır. Yapının daha öncede eğitim yapısı olarak kullanılması, Toros Üniversitesi' nin mevcut düzeni bozmadan yapıyı kullanmasına neden olmuştur. Farklı boyutlarda olan mekanlara idari birimler ve stüdyo derslikleri yerleştirilmiştir. Zemin katta bulunan derslikler stüdyo olarak kullanılmaktadır ve bu dersliklere bahçeden giriş sağlanmaktadır. Birinci kat dersliklerinde ise teorik dersler ve bilgisayar destekli tasarım eğitimleri verilmektedir. B Blok zemin kat stüdyo dersliklerinde donatı olarak çizim masaları, sabit duvar panosu, sabit duvar tahtası, ayarlanabilir tekerlekli tabureler bulunmaktadır. Mekan boyutlarına göre yerleştirilen donatı elemanları, dersliklerin öğrenci kapasitesini belirleyen bir unsur olmuştur. B Blok birinci kat dersliklerinde zemin katta bulunan stüdyo dersliklerinden farklı donatılar gözlemlenmiştir; hareket edebilen tek kollu yazı tablalı sandalyeler, duvar panosu, sabit duvar tahtası, öğretmen masası ve sandalyesi bulunmaktadır. Zemin katta stüdyo derslikleri incelendiğinde minimum 17 m², maksimum 30 m²; birinci kat derslikleri ise minimum 30 m², maksimum 37 m² boyutlarında olduğu belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 3.13.).

Zaman içinde yapının taş olan dış duvarları korunarak iç mekan döşeme ve duvarları yıkılarak, içine betonarme malzeme ile yeni mekanlar ve katlar yapılmıştır. Cepheadeki taş duvar korunmakla birlikte, üzerine ince bir taş sıva uygulanmış ve spiralle derz çizgileri çizilmiştir. Spiralle derz çizgileri oluşturulması geleneksel yapı için olumlu olmamıştır. Yapı genelinde iç mekanda yapının strüktürel yapısıyla alakalı hiçbir iz bırakılmamıştır. Zemin kat stüdyo dersliklerinin olduğu kısım rölöve projelerinde incelendiğinde dış duvar taş, döşeme betonarme, bölücü duvar malzemesi olarak da briket kullanıldığı anlaşılmıştır. Yalnız mekanların duvarlarında kullanılan alçı ve boya strüktür malzemesi hakkında bilgi vermemektedir. Birinci kat dersliklerinin olduğu kısım incelendiğinde dış duvar taş, döşeme betonarme, bölücü duvar malzemesi olarak da tuğla kullanılmıştır. Dersliklerin duvarlarında kullanılan alçı ve boya sebebiyle yapının strüktürel malzemeleri gizlenmiştir. Ancak pencere denizliklerinde gözlemlenen boyutlar, yapının dış taş duvar kalınlığı hakkında bilgi vermektedir (Bkz. Çizelge 3.13.).

Zemin kat stüdyo dersliklerinde ve birinci kat dersliklerinde tasarım olarak modern bir yaklaşım tercih edilmiştir. Stüdyolarda ve dersliklerde tarihi yapıya ait unsurlar gözlemlenmemiştir. Zemin kat stüdyo dersliklerinde beyaz taş yünü asma tavan, beyaz mat

doku duvar boyası, gri renk mat doku 60x60 zemin seramikleri tercih edilmiştir. Yapının tarihi dokusuyla uyum sağlamadığı(zıtlık etkisi) gözlemlenen stüdyo mekanları; tasarımlarında soğuk ve mat renklerin hakim olduğu gözlemlenmiş ve dolayısıyla mekanı geniş algılamamıza neden olmuştur. Birinci kat dersliklerinde kullanılan malzemeler ise beyaz taş yünü asma tavan, beyaz ve gri mat doku duvar boyası, gri renk mat doku 60x60 zemin seramiği olduğu belirlenmiş ve mekanı geniş algılamamıza sağlayan renkler ve dokular birinci kat dersliklerinde de tercih edilmiştir. B Blok stüdyo ve derslikler malzeme açısından genel olarak incelendiğinde soğuk ve mat renklerin tercih edilmiş olması mekanlarda ortak tasarım ölçütü olarak belirlenmiş ve tasarımda kullanılan malzemeler aynı olup yapı içerisinde tasarım bütünlüğü sağlanmıştır (Bkz. Çizelge 3.13.).

Alt yapı ve tesisat çözümleri daha önceki kullanıcılar(ilkokul işlevinde) tarafından tasarlanmış ve uygulanmıştır. Toros üniversitesi ihtiyaca göre yapmış olduğu eklemeler dışında mevcut düzeni kullanmaktadır. Stüdyo ve dersliklerde genel olarak elektrik donatıları, ısıtma ve soğutma sistemi(klima) donatıları; taş yünü asma tavan ve duvarlar içine entegre edilmiş ve gizlenmiştir. Stüdyo ve dersliklerde görüntü kirliliği yaratacak hiçbir altyapı ve tesisat donatısı gözlemlenmemiştir (Bkz. Çizelge 3.13.).

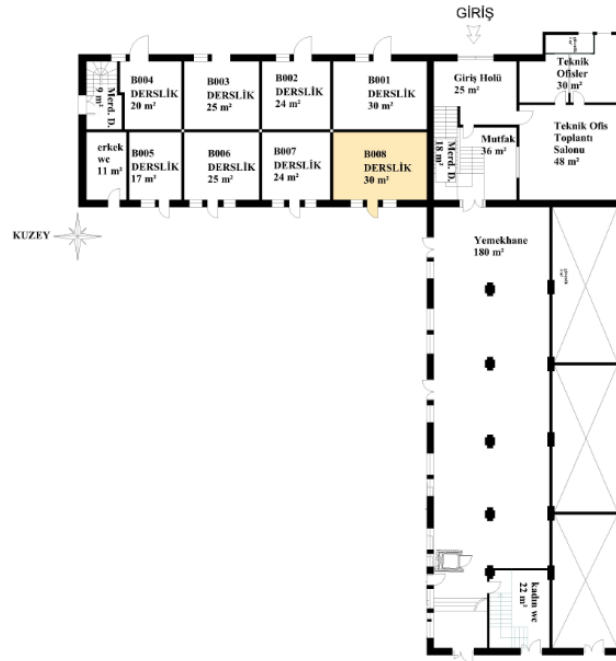
Zemin kat stüdyolarında doğal aydınlatma ve yapay aydınlatma bir arada kullanılmaktadır. Mekanlar boyut olarak küçük olsa da pencere ve kapıların tasarımda kullanılan buzlu cam faktörü ışığı mekana istenilen ölçüde yansıtılmamaktadır. Dolayısıyla mekanda yapay aydınlatma ihtiyacı belirlenmiş ve tasarım yapılırken (ilkokul işlevine geçiş döneminde) bu unsur dikkate alınmıştır. Mevcut düzeni kullanan Toros Üniversitesi stüdyo ve derslikleri aydınlatmak için ek bir çalışma yapmamıştır. Birinci kat dersliklerinde ise pencere ışıklıklarına göre aydınlatma tasarımı yapılmıştır. Doğal ve yapay aydınlatma bir arada kullanılmaktadır. Stüdyo ve dersliklerin genelinde kullanılan kare sıva üstü yapay aydınlatma armatürü (Dekolamp1 T8 Armatür) taş yünü asma tavan içine yerleştirilmiş ve mekan alanına göre adet sayısı belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 3.13.).

B Blok yapısı güney cepheden gözlemlendiğinde kilise idari binasıyla bütün olarak algılandığı ve yapı boyutlarından dolayı güçlü bir duruşa sahip olduğu belirlenmiştir. Mimari dil olarak geleneksel bir yapı görüntüsünde olan tarihi yapı, cephede yapılan uygulamalar sonucu (dış duvarlarında taş duvar üzeri ince bir taş sıva yapılmış ve spiralle sıvaya derz çizgileri çekilmiştir.) geleneksel doku açısından olumlu olmamıştır. Cephe düzeni, cepheye uygulanan sade ve yalın tasarım, taş kaplama söveli pencereler yapıda gözlemlenmiş ve Neo-Klasik üslup çizgilerine sahip olduğu belirlenmiştir. Yapının girişi doğu cephesinden sağlanmaktadır. Doğru cephe incelediğinde farklı pencere ve kapılar gözlemlenmiştir. Zemin

katlarda bahçeden stüdyo dersliklerine giriş sağlanan taş kaplama söveli demir malzemeden tasarlanmış yeşil renk boyalı kapılar ve aydınlatma pencereleri bulunmaktadır. Yapının diğer katlarında ise taş kaplama söveli ahşap doğramalı pencereler gözlemlenmiştir. Cephede gözlemlenen altyapı ve tesisat donatıları (klima kasaları, çatı olukları, kamera tesisat donatıları) yapıya zarar vermemek için açıkta bırakılmış ve yapı cephesinde olumsuz bir özellik olarak belirlenmiştir. Doğu cephesinde gözlemlenen olumlu ve olumsuz mimari unsurlar batı cephede de gözlemlenmiştir. Mimari dil olarak tarihi bir dokuya sahip olan yapı Neo-klasik çizgilere sahip olduğu belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 3.13.).

Zemin katta bulunan stüdyo dersliklerinde tarihi özgün doku ve malzeme gözlemlenmemiştir. Tamamen modern malzemelerle tasarlanan iç mekanda mimari dil olarak modernist etki yaratılmıştır. Mekan içinde modern tasarıma zıtlık yaratan demir malzeme ile tasarlanan yeşil renkli kapılar tarihi dokuya yansıtılmaktadır. Birinci kat atölyelerinde ise mevcut düzen gözlemlendiğinde modern malzemelerle tasarlanmış olan dersliklerin; tarihi dokuyu yansıtan tek yapı elemanının ahşap doğrama pencereler olduğu belirlenmiştir. Stüdyo ve derslikler mimari dil olarak modern bir yaklaşımla tasarlanmış; kullanılan malzeme ve donatılar ile yalın etki yaratılmıştır (Bkz.Çizelge 3.13.).

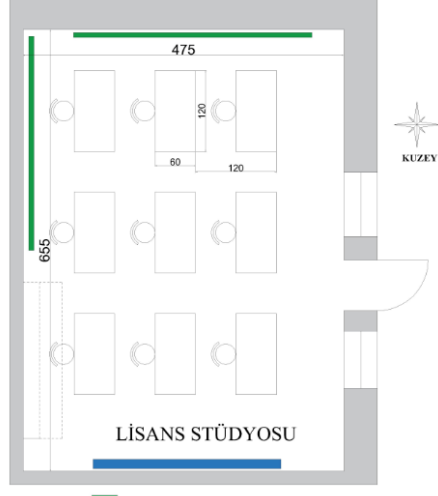
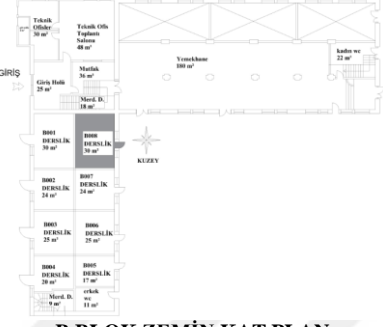
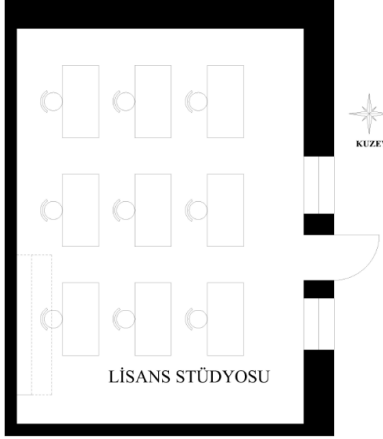
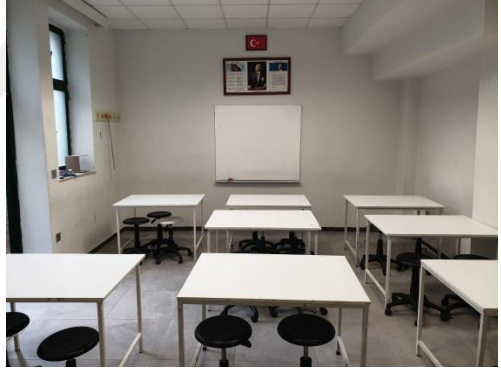

Günümüzde Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesinde idari ve stüdyo derslik binası olarak kullanılan tarihi B Blok yapısı için; zemin katta bulunan B008 stüdyo dersliğinin mekânsal ve işlevsel analizleri yapılmıştır (Bkz.Şekil. 3.12).

Şekil 3.12. Toros Üniv. GSTMF B Blok zemin kat B008 stüdyo dersliği

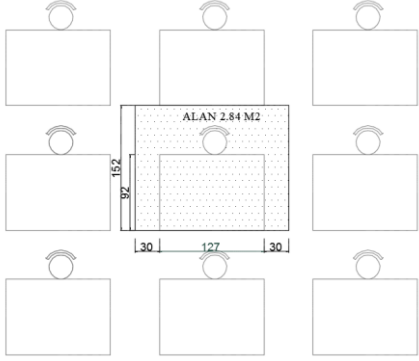
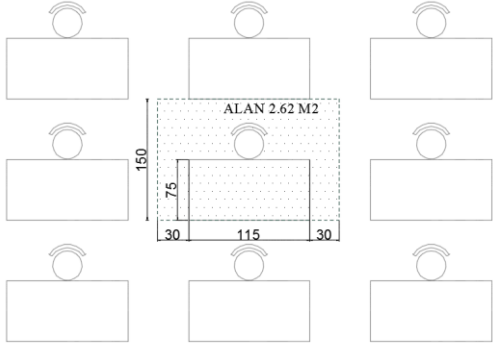
Kaynak: Toros Üniv. arşivinden faydalanıp düzenlenmiştir.

Çizelge 3.17. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok örnek derslik B008 mekan analizi

B 008 STÜDYO DERSLİĞİ	EĞİTİM YAPISI (İLKOKUL)		 <p style="text-align: center;">LİSANS STÜDYOSU</p> <p style="text-align: center;"> ■ SABİT DUVAR PANOSU ■ SABİT DUVAR TAHTASI </p>
	YENİ KULLANIM –STÜDYO DERSLİK	 <p style="text-align: center;">B BLOK ZEMİN KAT PLAN</p> <p style="text-align: center;">LİSANS STÜDYOSU</p> <p style="text-align: center;"> ALAN: 30 M2 B008 STÜDYO DERSLİK MEVCUT DURUM </p>	<p style="text-align: center;">B008 STÜDYO DERSLİK MEKAN ANALİZİ (9 KİŞİLİK DERSLİK)</p>
	MEKAN İÇİ DONATI LİSTESİ	ÇEVRESEL MEKAN ANALİZİ	
	<ul style="list-style-type: none"> *ÇİZİM MASASI *DÖNER TEKERLEKLİ AYARLANABİLİR SANDALYE *SABİT DUVAR TAHTASI *SABİR DUVAR PANOSU 	<ul style="list-style-type: none"> *DOĞAL AYDINLATMA *YAPAY AYDINLATMA *ELEKTRİK TESİSATI *İSITMA VE SOĞUTMA SİSTEMİ *YANGIN KONTROL SİSTEMİ 	

Birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin eğitim gördüğü B 008 stüdyo dersliği plan olarak incelendiğinde alınan ölçümler sonucu dikdörtgen biçiminde ve 30 m² boyutlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Çizim masaları üzerinde yapılan ölçümler sonucu 0.75x1.15 m² boyutları gözlemlenmiş ve bunun sonucunda her bir masanın derslik mekanında kapladığı alan 0.86 m² olarak hesaplanmıştır. Mekan içi donatısı olan çizim masalarının Neufert çizim masası standartlarına (0.92x1.27=1.16 m²) göre olmadığı belirlenmiş ve mevcut donatı değerleri üzerinden mekan değerlendirilmesi yapılmış ve minimum 2.50 m² maksimum 3.00 m² değerleri arasında B008 stüdyo dersliği mekanı incelenmiştir (Bkz.Çizelge 3.17.).

Çizelge 3.18. Stüdyo dersliklerinde kişi başına düşen değerler Neufert standart değerler ve B008 Stüdyo dersliği

Neufert Standartları	A B008 Stüdyo Dersliği
	
<p>Neufert standartlarına göre; Masa ölçüsü: 0.92x1.27 Kişi başı kullanma alanı: 2.84 m² Mekarlarda değişken masa ölçüleri sebebiyle kişi başı kullanım alanı: Minimum 2.50m²- Maksimum 3.00m²</p>	<p>B008 stüdyo dersliği; Masa ölçüsü: 0.75x115 Kişi başı kullanma alanı: 2.62 m²</p>

Mekan içi donatı analizi yapıldığında ihtiyaca göre yer değiştirebilen çizim masaları(0.75x1.15), ayarlanabilir döner tekerlekli sandalyeler; aynı ölçüde iki sabit duvar panosu (120x210) ve sabit duvar tahtası(120x140) gözlemlenmiştir. Mekanda eylem analizi yapıldığında 9 masa olduğu tespit edilmiş ve 9 öğrencinin eğitim gördüğü derslik mekanının da kişi başına düşen ihtiyaç alanı hesaplandığında mevcut masa değerleriyle 2.62 m² olarak hesaplanmıştır. 30 m² taban alanına sahip olan B008 stüdyo dersliği hesaplanan değere göre 11 (30/2.62) öğrenci kapasitesine uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kişi başı standart değer

aralığı olarak belirlenen 2.50m²-3.00m² arasında olan B008 stüdyo dersliği Neufert standartlarına uyumludur. Mekan büyüklüğü ve kullanılan donatı elemanlarının stüdyo derslik işlevi için uygun olduğu söylenebilir (Bkz.Çizelge 3.17./ Bkz.Çizelge 3.18.).

Çizelge 3.19. Toros Üniversitesi GSTMF B Blok örnek derslik B 008 aydınlatma analizi

		Güneşli Havada Mekanda Ölçülen Lux Değerleri			
		Doğal Aydınlatma		Doğal Aydınlatma ve Yapay Aydınlatma	
B 008 Dersliği	Masa Numarası	Sa. 13.00	Sa. 15.00	Sa. 13.00	Sa. 15.00
	1	263	1777	265	340
	2	314	1820	276	362
	3	252	1700	218	249
	4	1960	228	494	583
	5	950	1354	445	425
	6	248	630	304	314
	7	1385	337	342	253
	8	797	290	261	283
	9	374	388	230	287
Toplam Lux Değeri		727 Lux	947.11 Lux	315 Lux	344 Lux

B008 Atölyesi Teknik İç Mekan Bilgileri	
Atölye Alanı	36 m ² (4.75x6.55)
İç Mekan Yüksekliği	350 cm
Pencere Sayısı	2 adet (100x225)
Kapı Sayısı	1 adet (90x220)
Işık Alan Pencere Cam Türü	Yalıtımsız buzlu tek cam kullanılmıştır.
Duvar Rengi	Beyaz - Mat doku
Zemin rengi	Gri - Mat doku
Işığı Etkileyen Mekan Donatıları	
Çizim Masası Rengi	Beyaz-Mat doku
Sabit Tahta Rengi	Beyaz-Parlak doku
Duvar Panosu Rengi	Gri- Kumaş kaplama

B008 Atölye Plan Şeması

B008 stüdyo dersliği mekanı incelendiğinde iki pencere ve bir camlı kapı olduğu belirlenmiştir. Mekan analizi yapıldığında masalar batı yönde çevrilmiş ve sabit duvar tahtası sağ tarafta bulunmaktadır. Masalara doğal ışık batıdan gelmektedir ve aydınlatma ölçümü mevcut masa düzeni üzerinden yapılmıştır. B008 derslik mekanı' nın aydınlatma seviyesi lüks ölçer ile değerleri belirlendiğinde; genel yapı içerisinde dersliğin konumu, hacmi, pencere sayısı, pencere boyutları, pencere yönleri, pencere saydamlığı ve mekan içi donatılarının renk

ve doku etkileri, tasarımda seçilen malzeme renkleri ve dokularının değerler üzerinde etkisi unutulmamalıdır (Bkz.Çizelge 3.19).

Stüdyo derslik mekanının güneşli hava da yapılan ölçümlerde saat 13.00 da doğal aydınlatma değeri 727 lüks; aynı saatte doğal ve yapay aydınlatma birlikte yapılan ölçümde ise 947.11 lüks değeri elde edilmiştir. Dersliklerin saat 13.00 da yapılan ölçümlerinin sonuç olarak vermiş olduğu aydınlatma değerleri her iki durumda da standartların (EN 12464-1: 2011 standardına göre derslik ve atölyelerin aydınlatma seviyesi 500 lüks değerinin altına düşmemelidir) üzerine çıkmış olduğu ve kullanıcıya mekan içinde yeterli ışık seviyesi sağlandığı tespit edilmiştir. Aynı gün içinde saat 15.00 da ölçülen doğal aydınlatma değeri 315 lüks; doğal ve yapay aydınlatma seviyesi ise 344 lüks olarak belirlenmiştir. Mekanın saat 15.00 da yapılan ölçümler sonucu standart değerler (500 lüks) altına düştüğü tespit edilmiştir. Derslik mekanının elde edilen lüks değerlerine göre her iki saat aralığında yapılan ölçümler sonucu kullanıcıların yeterli aydınlatma seviyelerinin karşılandığı saatin 13.00 olduğu belirlenmiştir. Saat 15.00 da yapılan ölçümlerin yetersiz olduğu ve bu durumdan dolayı derslik mekanında yapay aydınlatma desteğinin artırılması gerektiği söylenebilir (Bkz.Çizelge 3.19.).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tarihi yapıların eğitim yapısına dönüşümünün incelemesi açısından Kadir Has, Bilgi, Mardin Artuklu ve Toros Üniversitesi Mimarlık Fakülteleri incelendiğinde, bu dört üniversitenin tarihi yapılarının 19. yy. sonu ve 20. yy. başında yapılmış olan yapılar olduğu belirlenmiştir. Üniversite yapılarına çevrilen bu tarihi yapıların mimarlık fakültelerinin genel yeniden işlevlendirilmeleri sonrası, stüdyo(atölye) ve dersliklerinde incelemeler yapılmıştır. Birbirinden farklı işlevlere sahip bu dört yapının yeniden işlevlendirilirken ortak bir yaklaşım izlendiği anlaşılmıştır.

Kadir Has, Bilgi ve Mardin Artuklu Üniversitesi genel mekân ve stüdyo oluşumunda birbirinden farklı yaklaşımlar sergilemiştir. Kadir Has Üniversitesi C Blok yapısı tarihi dış kabuk içerisinde yeniden tasarlanan mekânlarının stüdyo ve dersliklerinde kapalı mekân anlayışı gözlemlenirken; Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde tarihi dış kabuk ve içerisinde korunan özgün donatılar (elektrik santral donatıları olan kazanlar) etrafında oluşturulan stüdyo derslikleri bölücü duvar kullanmadan açık mekân anlayışı benimsenmiştir. Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde ise, tarihi yapının mevcut düzeni bozulmadan özgün mekânları kullanılmış ve stüdyo derslikleri için tasarlanan ikinci katta farklı duvar tasarımı ile(bir dolu, bir boş) stüdyolar arasında bütüncül mekân anlayışı benimsenmiştir. Her üç yapının da, yeniden işlevlendirme ilkeleri gözönüne alınarak oluşturulan mekân anlayışı yapıların yeni işleviyle bütünleşmesini sağlamıştır.

Yeniden işlev kazandırılan tarihi yapıların mimari özellikleri ile ilgili kapsamlı bilgilere sahip olunmalı ve yapının mevcut konumu, çevre ile olan ilişkisi ve hangi işleve hizmet vermek için tasarlandığı belirlenip çalışmalar yapılmalıdır. Dolayısıyla bu bilgiler ile yapıya en uygun işlev verilmelidir. Yeni bir işlev verebilmek için yapının kullanılmaması ve eski işlevini kaybetmiş olması gerekir. Yapının özgünlüğünü bozmadan insan kullanımına uygun hale getirilmelidir. Yapıya kazandırılan yeni işlev sonucunda bir takım müdahaleler oluşmaktadır. Bu müdahalelerin mimari koruma değerlerine uygun, geri dönüştürülebilir ve yapıya en az zarar verecek işlev seçilmelidir. Yapıya en uygun işlevi yüklemenin yanında strüktür, taşıyıcı sistemi ve malzeme uyumu gibi ölçütlerin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Bu çalışma kapsamında, üniversite yapısı olarak yeniden işlevlendirilip değerlendirmeye alınan kültür varlıklarının; özgün yapım teknikleri, rölöve ve restorasyon süreçleri, yeni işlevine uygun stüdyo ve derslik mekan tasarımlarının yeniden işlevlendirmede göz önüne alınacak kriterler ışığında; işlev, malzeme, strüktür, aydınlatma, mimari dil ve alt yapı tesisat çözümleri başlıkları altında, mekan içi çözümlerinin uygunluğu gözden geçirilmiş, bu kriterlerin mekanlara nasıl yansıtıldığı ve kullanıcıların yaşamında tuttuğu yer aktarılmıştır. Stüdyo(atölye) ve derslik mekânlarının mevcut yapı üzerinde belirlenen mekanlarda doğru tasarlanıp kullanıma uygun olup olmadığı bu kriterler doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde incelenmiş olan Kadir Has Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi C Blok, Bilgi üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi yapıları değerlendirildiğinde; yeniden işlevlendirme ölçütleri doğrultusunda yapılan inceleme sonucu yapının çevresine ve ait olduğu tarihi değerlere göre en iyi biçimde korundukları belirlenmiştir. İncelenen kültür varlıklarının yeniden işlevlendirme öncesi özgün kimliklerinin araştırıldığı ve tarihi dokusu zarar görmeden kendine ait özgün değerlerinin korunduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda yapının tarihsel ve kültürel sürdürülebilirliği dikkate alınarak mekân tasarımına geçişi; tarihi yapıya uyumu ve yaşanabilirlik kavramlarını olumlu etkilemiştir. Koruma çalışmaları, onarım ilkeleri, iyileştirici önlem ve denetimler ile yapılara en az müdahale yapılarak yürütülen çalışmalar sonucu; mekân içerisinde eski ve yeniyi bir arada kullanarak kullanıcıya mekânlar içerisinde yapının tarihi geçmişi hakkında bilgi verilmektedir. İncelenen üç üniversitenin stüdyo ve derslik tasarımları yeniden işlevlendirme ölçütleri bakımından değerlendirildiğinde; Mardin Artuklu, Kadir Has ve Bilgi Üniversiteleri Mimarlık Fakülteleri stüdyo ve derslikleri yeniden tasarlanmış ve kullanıcı gereksinimlerine göre mekân oluşumuna gidilmiştir. Tarihi yapılarda incelenen stüdyo ve dersliklerinin genel olarak uygun boyutlarda tasarlanmış olması, mekân içi donatılarının işleve yönelik olması, mekânların doğal ve yapay ışık alması; stüdyo ve derslik mekânlarında kullanıcıların mekân içinde eylem alanını olumlu etkilediği söylenebilir.

Üçüncü bölümde incelenen Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi ek yapıları; kiliseye bağlı St. Joseph Kız Okulu(1887) ve yatılı yurt - toplantı salonu(1919) kültür varlıkları, birkaç yeniden işlevlendirme sonucu kullanılmış ve günümüzde tekrar yeniden işlevlendirilip Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi stüdyo derslikleri ve idari bina olarak kullanılmaktadır. İki tarihi yapının da üniversite bünyesine katılmadan önceki işlevinin araştırmalar sonucu ilköğretim(eğitim) yapısı olduğu belirlenmiştir. Yapıların 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında Mersin taşı ile kâgir yığma yapım tekniği kullanılarak

inşa edildiği tespit edilmiştir. Söz konusu dönemde inşa edilen çevre yapıların(Geleneksel Mersin Evleri) genel olarak aynı malzeme ve yapım tekniği kullandığı gözlemlenmiş ve dolayısıyla yapıların birbirlerinden etkilendiği kabul edilebilir.

Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi iki tarihi yapıdan oluşmaktadır. St. Joseph Kız Okulu günümüzde stüdyo derslik binası (A Blok), yatılı yurt ve toplantı salonu ise idari ve stüdyo derslik binası (B Blok) olarak yeniden işlevlendirilip kullanılmaktadır.

A Blok yapısı yapılan araştırmalar sonucu değerlendirildiğinde; Katolik kız okulu işlevinden sonra bir süre kullanılmayan tarihi yapı Cumhuriyet dönemi sonrası ilköğretim okulu işleviyle yeniden kullanılmıştır. İncelenen sanat raporları ve projeler sonucu tarihi yapı ilköğretim okulu işlevindeyken kullanıcı ihtiyaçlarından dolayı sonradan oluşturulan eklentiler (wc-kantin) gözlemlenmiştir. Uzun süre boş ve bakımsız kalan yapı 2010 yılında başlatılan restorasyon çalışmaları sonucu; özgün olmayan eklentiler yıkılmış ve yapı özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.

Günümüzde bu kültür varlığının stüdyo derslikleri yeniden işlevlendirme ölçütleri bakımından değerlendirildiğinde; özgün mekân oluşumunu koruduğu belirlenmiştir. Tarihi yapının içine konumlandırılan stüdyo derslikleri mevcut boyutlarına(taban alanı) göre öğrenci kapasitesini belirlemiştir. Stüdyo derslik mekânları olarak kullanılan tarihi tescilli yapının odaları özgün yapı elemanları ve kullanılan malzeme bakımından incelendiğinde yapının kullanılabilen bölümleri korunmuş, kullanılmayan durumda olan bölümler ise özgününe uygun yeniden yaptırılarak yeniden işlevlendirilmiştir. Bu durumdan dolayı mekân içinde farklı dönemlerde yapılan ekler hissedilememektedir. Stüdyo derslik mekânlarında gözlemlenen kullanıcı donatıları ve kontrol edilebilen donatılar modern ve günümüz teknolojilerine uygun biçimde tasarlanmıştır. Modern malzemeler kullanılarak tasarlanan stüdyo derslikleri tarihi yapı içerisinde yalın bir etki yaratmıştır. Stüdyo derslikleri verilen işleve uyum sağlamış; kullanıcı gereksinimlerine uygun boyutlarda olduğu yapılan ölçümler sonucu saptanmış ve verilen işlev tarihi yapının mekân oluşumu göz önüne alınarak tasarlanması sonucu yapının yeni işleve uyum sorununu ortadan kaldırmıştır.

B Blok yapısı yapılan araştırmalar sonucu kiliseye bağlı yatılı yurt ve toplantı salonu olarak inşa edildikten sonra; manastır yapısının restorasyon yaptırılma kararı ile birlikte bu sürece katılan tarihi yapı; kilise idari binasıyla birleştirilip bir süre bir arada kullanılmıştır. Kilisenin, idari yapısının bir kısmını kiralama kararıyla 2014 yılında ilköğretim okulu olarak yeniden işlevlendirilen tarihi yapı, incelenen rölöve ve restorasyon projeleri sonucunda; tarihi yapının yeni işlevine uygun şekilde yeniden tasarlandığı gözlemlenmiştir. Yeniden

işlevlendirme çalışmaları sonucunda yapının taş olan dış duvarları korunmaya çalışılsa da, iç mekânda tarihi yapının özgün dokusu korunamamıştır. Bu işlev sonrası günümüzde Toros Üniversitesi tarafından devralınan tarihi yapı, Uray yerleşkesi idari ve stüdyo derslikleri binası B Blok olarak yeniden işlevlendirilmiştir. B Blok stüdyo derslikleri yeniden işlevlendirme ölçütleri bakımından değerlendirildiğinde; verilen işlev binanın daha önceki işlevinin mekân organizasyonu göz önüne alınarak uyarlanmıştır. Yapının daha önce eğitim yapısı olarak kullanılması, Toros Üniversitesinin yapıya çok fazla müdahale etmeden yerleşmesini kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla ilköğretim sınıfları olarak tasarlanan alanlar stüdyo dersliklerine çevrilmiş ve mekânlara göre öğrenci kapasiteleri belirlenmiştir. Derslik mekânlarının tamamen modern malzemelerle tasarlanmış olması, tarihi kabuk içerisinde dönem eki olarak belirtilebilir. Derslik mekânlarında kullanıcı donatıları ve kontrol edilebilen donatılar mevcutta tasarlanmış ve yerleştirilmiş olduğu için ikinci bir ek tasarım gereksinimine ihtiyaç duyulmamıştır. Mevcut sınıf mekânlarına yerleştirilen stüdyo dersliklerinin; kullanıcı ihtiyaçlarına göre öğrenci kapasitesini belirlendiği ve mekân içi donatılarının ihtiyaca uygun yerleştirildiği yapılan ölçümler sonucu tespit edilmiştir. Mevcuttaki mekân boyutları, işlevin gerektirdiği eylem, kullanıcı donatıları ve gerekli hareket alanı ile birlikte; stüdyo dersliklerinin varolan mekân özellikleri dikkate alınarak yerleştirilmesi mekân performansını olumlu olarak etkilemiştir. Dolayısıyla bu durumun tarihi yapının yeni işleviyle adaptasyonu kolaylaştırdığı söylenebilir.

Yeniden işlevlendirme kavramı yapının yalnızca ayakta kalması için değil, bir kültür varlığı olarak sürdürülebilirliği için bir araç olmalıdır. Bunun için de yapıyı iyi tanımak ve yapıyı oluşturan öğelerinin arasındaki ilişkiyi yapısal, estetik ve kültürel açılarından kavramak gereklidir. Yeniden işlevlendirme söz konusu olan kültür varlıklarını yapının bütünlüğünü koruyarak iyi bir ön araştırma sürecinden sonra yapının özelliklerini bozmayacak biçimde yeni işlevine uydurmak, özgün dokuya olabilecek en az müdahaleyi yapmak gerekir. Yapıyı strüktürel açıdan iyi kavramak ve sağlamlaştırmak, aydınlatma ve altyapı çözümlerini yeni işlevine uygun tasarlamak, yapılan müdahalelerin belirgin olması, çağdaş ek olarak tanımlanması, tarihi yapıların yeniden işlevlendirmesinde yapılan eklerde öncelik olarak göz önüne alınıp dikkat edilmesi gereken konular arasındadır. Bu bağlamda, tez kapsamında incelenen tarihi yapıların; özgün kimliklerini koruyan, modern ve yenilikleri yansıtan oldukça özenli birer çalışma oldukları söylenebilir. Çağımız gereği kullanılan malzemelerin daha özenli seçilmesi yoluyla, yapıda aykırı bir görüntü yerine, birbirine uyumlu ve tarihi kimliğini en iyi biçimde yansıtan yapılar yapılabilmektedir. Modern malzemelerle tarihi yapının yeniden tasarlanması kolay bir süreç olmadığı için yapıldıkları

tarihi dönemleri gözönüne alınmıştır. Buna uygun biçimde tasarlanmış olan incelenen yapıların yeni tasarımcıları; günümüzde yeni bir yerleşke (kampüs) yapmak yerine, hem konumu, hem yapısı değerlendirilen tarihi yapıları yeniden işlevlendirip kente kazandırmış, mimarlık adına duyarlı ve önemli bir yaklaşım sergilemişlerdir.

KAYNAKLAR

- Ağrılı, R. A. , (2015). “İstanbul’ da Renove edilmiş Tarihi Endüstri Yapılarının Mekan Değerlendirmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarlık Anasanat Dalı, İstanbul
- Ahunbay, Z. , (2007). “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon”, (4.Baskı), YEM yayınları, İstanbul
- Aksoy, A., Enlil, Z., Ünsal, D. F., Pulhan, G., Dinçer, İ., Zeren, G., Ahunbay, Z., Köksal, G., (2012). “Kültürel Miras Yönetimi”(I. Baskı), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, Web-Ofset, Eskişehir
- Alioğlu, F., Alper, B. (1998). “Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası Sanayi Yapısından Üniversiteye”,İstanbul Dergisi, Sayı 27, s. 40-48, İstanbul.
- Alioğlu, F., E., (1988). “Mardin Şehir Dokusu ve Evler Üzerine Bir Deneme”, Doktora Tezi, İTÜ, İstanbul
- Alper, M., (2019). “Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası’ndan Kadir Has Üniversitesi’ne Bir Yeniden İşlevlendirme Örneği”, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Altun, A., (1971). “Mardin’de Türk Devri Mimarisi”, Gün Matbaası, İstanbul
- Anon. (1994). “Sanayi”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Cilt: 6, Sf. 437-443, İstanbul.
- Artan, G. , (2003). “Mersin Tarihi Kronolojisi”, İçel Sanat Kulübü Yayını, Mersin, 2003
- Aşkun(Yüce), P., Cantimur(Büken), B., (2012). “Mimari Mirasın Yeniden İşlevlendirilmesi ve Ek Yapılar”, Mersin Üniversitesi Yayınları, Kültür Varlıklarını Koruma Amaçlı Proje ve Uygulamalar Çalıştayı Koruma Sempozyumu/II, Mersin, s.56-70
- Aydın, A., (2011). “19.yüzyıl Mersin Kiliseleri” , Pitura Yayınları, Mersin, s.9-83
- Aytar, İ., (2015). “Fener – Balat Yapılarının Restorasyon Süreçleri ve Sonuçları”, Yenyüzyıl Üniversitesi, Fener Balat Çalıştayı 2015, İstanbul
- Benli, A.C. , (2017). Kadir Has Üniversitesi fotoğraf arşivi
- Benli, A.C., (2019). MIM559MimariEstetikDers Notları, TÜ ,Mersin
- Bozkurt, İ.,(2012). “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Mersin Tarihi 1847-1928”, Mersin Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları:1, Mersin, s.30-123

- CHP Mardin Halkevi yayınları, (1938). “15. Cumhuriyet Yılında Mardin”, Sayı: 6, Resimli Ay Matbaası, İstanbul, s. 28
- Cantell, s.F., (2005). “ *The Adaptive Reuse of Historic Industrial Buildings: Regulation Barriers, Best Practices and Case Studies*”, Yüksek Lisans Tezi, Virginia Polytechnic Institute and State University, Urban and Regional Planning
- Chan, C.,(1994). “*Osmanlıdan önce Anadolu’ da Türkler*”, E Yayınları , İstanbul
- Çağlayan, M., (2015). “*Mardin Eski Hükümet Konağı (Mimarlık Fakültesi) Restorasyonu Uygulaması*”, Kagir Yapılarda Koruma ve Onarım Semineri VII Bildiri Kitabı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, s.84-100,
- Çağlayan, M., (2020). Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi fotoğraf arşivi ve projeleri
- Çalışkan, M., (2009). “*Mersin Ören Yerleri, Kaleleri, Müzeleri*”, Mersin Valiliği, Mersin
- Çetin, M.,(2010). Çetin Mimarlık – Mersin, Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi GSTMF A Blok yapısı rölöve ve restorasyon projeleri
- Çoruh, S., (2019). “*The Latin Catholic Church Settlement In Mersin During The Late Ottoman Period*”, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mimarlık Sanat Tarihi Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.95-117
- Develi, Ş., (1993). “*Dünden Bugüne Mersin 1836-2008*” , Mersin Büyükşehir Belediyesi Güncellenmiş 4. Baskı, Mersin
- Develi, Ş., (2001). “*Dünden Bugüne Mersin 1836-2008*”, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin, s.102
- Develi, Ş., (2013). “*Anılarla Seçmelerle Mersin*”, Mersin Deniz Ticaret Odası Yayınları, 1.Baskı, Mersin
- Dingeç, E., (1998). “*19. Yüzyılın İkinci Yarısında ve 20. Yüzyılın Başında Mersin’in Ekonomik Yapısı*”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 1998, sy.92 tarafından alıntılanı, Ünlü, T.S., (2007), “*19. Yüzyılda Mersin’in Kentsel Gelişimi*”, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Mersin, 2007, sy.216

- Düzenli, H.İ. (2012), Taşar,E.S. (2012). “*Mardin’de Tarih, Bina ve Mimarlık Katmanları: 19.yy. Hükümet Konağından 21. yy. Mimarlık Fakültesine Dönüşümün Hikayesi*”, Arredamento Mimarlık Tasarım Kültürü Dergisi Şubat 2012, sayı 254, s.64-78
- Dodsworth, Simon., Anderson, Stephen., (2015). “*İç Mekan Tasarımının Temelleri*”, Literatür Yayıncılık, Akademik Temeller Dizisi:2
- Enlil, Z., (1992). “*Tarihi Bir Çevreyi Yaşatmak: Paris Ve Bologna’da Bütüncül Koruma Yaklaşımları*” YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, Mf Şbp 92.039/02, 199-204.
- Feilden, M., (1994). Conservation of Historic Buildings, Rome, Italy, Formerly Director, International Centre for the Study of the Preservation and the Restoration of Cultural Property.
- İnan, Z. ,(2013). “*İşlevini Yitirmiş Tarihi Yapıların Büro Yapılarına Dönüştürülmesindeki Mekansal Sorunlar*”, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.31
- İpek, Y., (2004). “*Mersin Latin-İtalyan Katolik Kilisesi İnanç ve Uygulamaları*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, s. 11-17
- Karaoğlu, M., (2013). “*Müzelerin Sergileme Mekânlarında Yenilikçi Yapay Aydınlatma Uygulamalarının Görsel Konfor Koşulları Açısından İncelenmesi: Salt Galata Örneği*”, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kaşlı, B., (2009). “*İstanbul ‘da Yeniden İşlevlendirilen Korumaya Değer Endüstri Yapıları ve İç Mekan Müdahaleleri: Santral İstanbul Örneği*”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Kaynar, H., (2000). “*Şehir İktidar İlişkisi Çerçevesinde Osmanlı Modernleşmesi ve Osmanlı Şehirleri*”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 89.
- Kuban, D, (1980). “*Mimarlık Kavramları; Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş*”, YEM Yayınları, İstanbul
- Kuban, D.,(1998). “*Mimarlık Kavramları: Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş*”, Yapı Endüstri Merkezi Yayınevi, İstanbul.
- Kuban, D.,(2000). “*Tarihi Çevreyi Korumanın Mimarlık Boyutu*”, YEM yayınları, İstanbul

- Köksal , T. G., (2005). “*İstanbul’daki Endüstri Mirası için Koruma ve Yeniden Kullanım Önerileri*”, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul.
- Langston, C.; Wong, F. K.W; Hui, E.C.M. & Shen, L.Y., (2007).“*Strategic Assessment Of Building Adaptive Reuse Opportunities In Hong Kong*”, Building And Environment; doi:10. 1016/ j. buildenv. 2007.10.017
- Leylek, H., (2005). “*Mersin Katolik Kilisesi-1853, 150.yıl*”, Mersin
- Leylek, H., (2020, 23 Ocak). *Mersin Katolik Kilisesi üzerine görüşme*, Mersin Katolik Kilisesi idari bina, Hanri Leylek ofisi, Mersin
- Madran, E., Tağmat, T.S., (2009). “*Kültürel ve Doğal Miras Uluslararası Kurumlar ve Belgeler*”, TMMOB yayınları, Ankara.
- M.B.B. KUDEB, (2020). Mersin Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama ve Denetim Birimi (KUDEB) 2020, Mersin
- Mersin Latin İtalyan Katolik Kilisesi arşivi, (2020), Hanri Leylek
- Mücen, L., (2010). “*Mersin Katolik(Katedral) Kilisesi Okulu’na İlişkin Sanat Tarihi Raporu*”, Mersin Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama ve Denetim Birimi (KUDEB), Mersin
- Neufert, P., (2000). “*Neufert Yapı Tasarımı*” (35. Baskı), Betaş yayınları, s.145
- NSMH ARŞİVİ , (2015). Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri Arşivi, İstanbul
- Okutan, M., (2012). “*Aydınlatmanın, Tasarım, Uygulama ve Kullanım Evreleri Üzerine Bir Araştırma*”, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Olcaycan, S., (2020). “*Mersin, Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi GSTMF B Blok yapısı rölöve ve restorasyon projeleri*”, IMD Mimarlık Hizmetleri, Mersin.
- Öter , A.H., (1996). “*Kullanım dışı kalmış binaların dönüştürülmesi sorununa ilişkin bir Deneme*”, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.22
- Özbalta N.B. (2017). “*Yapıda Bölgesel ve Çevresel Koşullar*”, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Yüksek Lisans Programı kapsamında ders notları, İstanbul
- Paşaaioğlu, C., (2018). “*Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapılarda Aydınlatma ‘Kabataş Lisesi Kültür Merkezi Kütüphanesi Örneği*”, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Perker , Z.S., (2010). “*Avrupa Kültür Mirasının Korunmasında Europa Nostra Ödüllerinin Rolü ve Türkiye*” Uludağ Üniversitesi, e-Journal of New World Sciences Academy, Vol. 5, Nr: 2
- Sevim, A., Yücel, Y., (1989). “*Türkiye Tarihi Fetih, Selçuklular ve Beylikler Dönemi*”, TTK Basımevi, Ankara
- Simonelli, G.B., (2005). “*Fransiskan Kapüsen Rahiplerinin Mersin’deki 150. Yılı: 1855-2005*”, Latin Katolik Kilisesi, İstanbul, s. 34-79
- Sirel, Ş., (1997). “*Aydınlatma Sözlüğü*”, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Sirel, Ş., (2011). “*Aydınlatma ve Mimarlık*”, YFU Yapı Fiziği Uzmanlık Uygulamaları San.ve Tic. A.ş. Yayınları, İstanbul.
- Sullivan, L., (1998). “*Louis Sullivan: The Public Papers*”, University of Chicago Press, Chicago
- Uğur, S., (1943). “*İçel Tarihi*”, 1.cilt, Yenimersin Basımevi, Mersin
- Ünlü, B. , (2019). “*İşlev Değişikliğinin Aydınlatma Tasarımına Etkisinin Myrelaion Sarnıcı Örneğinde İncelenmesi*”, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Ünver, R., (2011). “*Görsel Konfor ve Aydınlatma*”, VI. Ulusal Aydınlatma Sempozyumu, no.6, İzmir, s. 127-138
- Ünver R. ve Okutan, M., (2014). “*Aydınlatmanın Tasarım, Uygulama, Kullanım Evreleri ve İç Aydınlatma*”, Lightworld Dergisi, 29.sayı , s. 76-82
- Topcuoğlu, G., (2015). “*Tarihi Mirasın Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirliği: Santral İstanbul Projesi Örneği*”, Gazi Üniversitesi International Sustainable Buildings Symposium, 28-30 May. 2015, s.542-548
- Toros Üniversitesi Yapı İşleri Birimi, (2020, 21 Ocak). “*Toros Üniversitesi Uray Yerleşkesi GSTMF yapıları ile ilgili görüşmeler*”, Toros Üniversitesi Bahçelievler Kampüsü yapı işleri birimi, Mersin
- Yenişehirlioğlu, F., Müderrisoğlu, F., Alp, S., (1995). “*Mersin Evleri*”, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara

İNTERNET KAYNAKLARI

- [1] http://erbaa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/06090414_2015_egitim_yapilari_asg_ari_tasarim_standartlari_klavuzu.pdf [Erişim Tarihi: 19 Ocak 2020].
- [2] <http://www.icomos.org.tr/> ; https://kumid.net/euproject/proje_ciktilari.html ; <http://www.unesco.org.tr/> [Erişim Tarihi: 20 Ocak 2020].
- [3] e-ILV, CIE; International Commission on Illumination, Termlist, http://eilv.cie.co.at/termlist?field_term_search_value_op=contains&field_term_search_value=illumination, [Erişim Tarihi: 16 Ocak 2020].
- [4] <https://www.dezeen.com/2011/11/17/dresden-museum-of-military-history-by-daniel-libeskind-more-images/> [Erişim Tarihi: 21 Ocak 2019].
- [5] <https://www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/02/antwerp-liman-evi-16-507x640.jpg> [Erişim Tarihi: 21 Ocak 2019].
- [6] <https://i.pinimg.com/564x/55/32/2f/55322f8447cc457162db06a450c58364.jpg> [Erişim Tarihi: 2 Temmuz 2019].
- [7] <https://docplayer.biz.tr/3435264-Kadir-has-universitesi.html> [Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2019].
- [8] <https://docplayer.biz.tr/3435264-Kadir-has-universitesi.html> [Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2019].
- [9] <https://i.pinimg.com/originals/cb/a9/fe/cba9fee46c9696bbe434230fe709881e.jpg> [Erişim Tarihi: 16 Eylül 2019].
- [10] <https://www.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/11/01/santralistanbul-campus-09.jpg> [Erişim Tarihi: 5 Ekim 2019].
- [11] <https://66.media.tumblr.com/6569403cb881b6c67abb8bd9bfe42539/92c1e89245d07bf3-a2/s500x750/330af37d6dd9f6c5759047c8c580375c4d2e75ca.jpg> [Erişim Tarihi: 16 Temmuz 2019].
- [12] <http://www.mardinsoz.com/haber/eski-hukmet-konagi-mimarl-5866.html> [Erişim Tarihi: 22 Ekim 2019].
- [13] <https://www.instagram.com/artuklumimarlik/> [Erişim Tarihi: 23 Kasım 2019].
- [14] <http://www.mersinimecehaber.com/mersinde-hiristiyanlara-ait-okullar-ve-amerikan-misyoner-okullari-makale,4497.html> [Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020].

[15] http://www.emo.org.tr/ekler/2cf8d98dca2b9de_ek.xls?tipi=34&turu=X&sube=0[Erişim Tarihi: 26 Aralık 2019]

Venedik Tüzüğü(1964),
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0243603001536681730.pdf [Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020]

ICOMOS(2003) , <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Icomostuzukleri&dil=tr> [Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020]

Amsterdam Bildirgesi(1975),
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0458320001536681780.pdf [Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020]

Atina Tüzüğü(1931),
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0660878001536681682.pdf [Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020]

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı-Adı : TEKİN BANAZ Hatice
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi (gün/ay/yıl) : 07.12.1990
Doğum Yeri : Şanlıurfa
Medeni hali : Evli
Adresi :Perakende mah. /MehmetAksu cad./ 2.sok/Bina no:3/ Kısmet
apt./ kat:4/no:7 / Merkez /TOKAT
Telefon : 05534264216
E-Posta : arch.haticetekin@gmail.com

Eğitim Derecesi

Eğitim Birimi/ Mezuniyet yılı

Yüksek lisans Toros Üniv. Fen Bil. Ens. Mimarlık Tezli YL. (Okumakta)
Lisans Yakın Doğu Üniv. Mimarlık Fakültesi. Mimarlık Bölümü (2016)
Ön Lisans Afyon Kocatepe Üniv. Meslek Yüksek Okulu. Restorasyon
Bölümü(2019)
Lise Perihan Üçgül Koleji(2006)

İş Deneyimi

Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2017	Kupka Mobilya(Mersin)	Mobilya Tasarım/danışmanlık
2017	Negna Mobilya (Mersin)	Mobilya Tasarım/İmalat
2018	Esra Hocaoğlu Mimarlık (Mersin)	Mimari Tasarım Ofis Elemanı
2018	Hatice Tekin Mimarlık(Mersin)	Ofis Yöneticisi
2019 (devam ediyor)	Kısmet Mimarlık (Tokat)	Ofis Yöneticisi

Yabancı Dil

İngilizce

İlgi Alanları

Teraryum ve çiçek atölyesinde çalışmak, yüzmek, resim yapmak

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU

MİMARLIK ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 27/02/2020

Tez Başlığı: Tarihi Yapıların Eğitim Yapısına Dönüşümünün İncelenmesi: Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Örneği

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın;

- Giriş,
- Ana bölümler ve
- Sonuç kısımlarından oluşan toplam 137 sayfalık kısmına ilişkin, 27.02.2020 tarihinde enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 5'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

-
- Kaynakça hariç
 - Alıntılar hariç
 - Benzer kelime sayısı 10 adet yapıldığında en fazla %10,

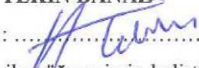
-
- Kaynakça hariç
 - Alıntılar dahil
 - Benzer kelime sayısı 10 adet yapıldığında en fazla %30'u geçmemelidir.

Tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda belirtilen başlıkta danışmanımınla birlikte tamamlamış olduğum tezin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir. Tezin, tez yazım kurallarına uygun olarak ve intihal olmaksızın hazırladığımı taahhüt eder; intihal olması durumunda tez çalışmamın başarısız sayılacağını ve mezuniyetimin iptalini kabul ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Hatice TEKİN BANAZ

İmzası : Tarih: 27.02.2020

Yukarıda kişisel ve tez bilgileri verilen öğrencimin belirtilen başlıkta birlikte tamamlamış olduğumuz tez çalışması Turnitin intihal yazılım programında kontrol edilmiş ve etik bir ihlale rastlanmamıştır. İntihal yazılım programının rapor çıktısı ektedir. Ayrıca tezin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Ayşen Cevriye BENLİ

İmzası : Tarih: 27.02.2020

Ek: İntihal yazılım programının rapor çıktısı (2 sayfa)

Tarihi Yapıların Eğitim Yapısına
Dönüşümünün İncelenmesi;
Toros Üniversitesi Güzel
Sanatlar Tasarım ve Mimarlık
Fakültesi Örneği

Yazar Hatice Tekin Banaz

Gönderim Tarihi: 27-Şub-2020 05:12PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1265237163

Dosya adı: Hatice_Tekin_Banaz_tez.27.02.2020.docx (30.98M)

Kelime sayısı: 30036

Karakter sayısı: 209664

Tarihi Yapıların Eğitim Yapısına Dönüşümünün İncelenmesi; Toros Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Örneği

ORJİNALLİK RAPORU

%5

BENZERLİK ENDEKSİ

%5

İNTERNET
KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

polen.itu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%2

2

duzce.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

aregem.kulturturizm.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

dundenbugunemersin.blogspot.com

İnternet Kaynağı

%1

5

mimarikoruma.tumblr.com

İnternet Kaynağı

%1

Alıntılan çıkart

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

< %1